

Statsforvalteren i Nordland

Årsrapport 2022

Innholdsliste

Innholdsliste	2
1 Statsforvalterens beretning	4
2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall	6
2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget	6
2.2 Organisasjon og ledelse	6
2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall	7
2.4 Andre forhold	8
3 Årets aktiviteter og resultater	9
3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater	9
Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	9
Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	10
Hovedmål 3 - Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	11
Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	12
3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket	12
3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk	12
3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene	19
3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene	20
3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven	22
3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene	23
3.1.1.6 Andre oppdrag	25
3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester	26
3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utrykkes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres	27
3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner	28
3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø	29
3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene	31
3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet	32
3.1.1.13 Bærekraftig landbruk	35
3.1.1.14 Andre oppdrag	36
3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger	36
3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge	36
3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv	37
3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring	38
3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer	40
3.1.2.5 Andre oppdrag	40
3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne	41
3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling	41
3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning	43
3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester	49
3.1.3.4 Andre oppdrag	52
3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning	52

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje	53
3.1.3.7 Barnehagemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket	54
3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering	67
3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk	67
3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov	68
3.1.5 Gjennomførte evalueringer	69
3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks	70
3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver	70
3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	70
3.2.3 Barne- og familiedepartementet	70
3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet	70
3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet	70
3.2.6 Klima- og miljødepartementet	70
3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet	70
3.2.8 Kunnskapsdepartementet	70
3.2.9 Landbruksdepartementet	70
3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet	70
3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk	102
3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat	104
3.6 Andre forhold	104
4 Styring og kontroll hos statsforvalteren	105
4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging	105
4.1.1 Statsforvalterens risikostyring	105
4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak	105
4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren	106
4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)	106
4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet	107
4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende	107
5 Vurdering av framtidsutsikter	109
5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt	109
5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt	110
5.3 Andre forhold	110
6 Årsregnskap	111
7 Vedlegg	112

1 Statsforvalterens beretning

Vår overordnede virksomhetsplan tar for seg de viktigste hovedområdene Statsforvalteren i Nordland skal ha fokus på for å bidra til å nå bærekraftsmålene og oppfylle vårt embetsoppdrag. Alle avdelinger har hatt ansvar for å legge disse hovedområdene til grunn for sin virksomhet i 2022.

Våre fire hovedfokusområder har i 2022 vært:

1. **Oppfølging av nordlandskommunene**
2. **Oppfølging av særlig sårbare innbyggere i Nordland**
3. **Oppfølging av Nordlands natur og klima**
4. **Intern styring**

1. Oppfølging av nordlandskommunene

➤ Bruke kommunebildene som verktøy i kommunedialogen, for å oppnå at Nordlands kommuner:

- o Leverer gode tjenester med høy kvalitet til sine innbyggere og har en bærekraftig økonomi.
- o Har en styrket samfunnssikkerhet og beredskap.

➤ Følge opp koronasituasjonen (Covid 19)

- o Vi avsetter også i 2022 ressurser til oppfølging av lokale og regionale behov, og bidrar systematisk i arbeidet med å tilrettelegge for at nasjonale strategier og føringer etterleves i alle sektorer.
- o Bruke erfaringer fra håndteringen til videre læring.

Vårt ambisjonsnivå:

Å utvikle nordlandssamfunnet i tråd med bærekraftsmålene, slik at kommunene leverer de tjenestene innbyggerne har behov for.

Oppnådde resultater:

- 6 kommuner i ROBEK er redusert til 5 ved utgangen av året, og vi har en mer målrettet oppfølging av kommuner med økonomiutfordringer i en tidligere fase.
- Vi har benyttet erfaringer fra koronasituasjonen til å hurtigere få til en god samordning av kommunene og andre offentlige etater i arbeidet med å bosette flyktninger fra Ukraina. Den tette kontakten vi har hatt med kommunene i koronaperioden har også gjort at vi i mye større grad har daglig kontakt med kommunene for å finne løsninger også på andre utfordringer som oppstår.
- Kommunebildene ble ikke ferdigstilt i 2022 som planlagt grunnet forsinkelser i prosjektutviklingen som var utenfor vår kontroll. Dette har medført at vi ikke fikk nytt verktøyet som planlagt i kommunedialogen, og måtte finne andre midlertidige løsninger for dette.
- Statsforvalteren i Nordland har for 2022, i tråd med våre prioriteringer, benyttet ca. 40 mill. kroner av skjønnsmiddelpotten til prosjekter knyttet til fornying og innovasjon i kommunesektoren.
- Vi har bistått Moskenes kommune med midler og fagressurser til å igangsette et forprosjekt for å sikre en bærekraftig drift og gode tjenester til innbyggerne i en svært utsatt kommune.
- Gjennom 2022 har det vært arbeidet godt sammen med kommunene for å sette søkelys på samfunnssikkerhet og beredskap og et resultat av dette er økt interkommunalt samarbeid om beredskapsressurser i kommunene.

2. Oppfølging av særlig sårbare innbyggere i Nordland

Utfordringer som Statsforvalteren har lagt til grunn for virksomheten i 2022 er at det blir færre innbyggere i Nordland og at andelen eldre øker. De fleste innbyggerne i Nordland har god helse og trives i sitt nærmiljø, men ulikhetene øker. Dette betyr at vi i 2022 skal:

- Ha en risikobasert tilnærming til tilsyn og prioritere basert på tilgjengelige data.
- Prioritere barn og unges medvirkning og behov.
- Jobbe for å redusere utenforskap, særlig knyttet til psykisk helse og rus.
- Få vergemål inn i kommunedialogen.
- Bidra til å forebygge vold og overgrep.

Vårt ambisjonsnivå:

Færre sårbare i nordlandssamfunnet.

Oppnådde resultater:

- Statsforvalteren har arbeidet målrettet mot kommunene og regionale statlige etater for en større bevissthet rundt sårbare barn og unge i Nordlandssamfunnet, og konkret har dette medført at kommunene nå har et større, og kontinuerlig fokus på tjenestilbudet til utsatte barn og unge.
- Det boligsosiale arbeidet er styrket gjennom ulike tiltak ut mot kommunene i samarbeid med regionale aktører, blant annet Husbanken. Imidlertid vil det ta tid før vi ser effektene av arbeidet ut i kommunene.
- Vi omorganiserte flere avdelinger i 2022 og valgte da å plassere vergemål sammen med helse og sosial for å bedre se tjenestene i sammenheng. Vi forventer en effekt av dette i vår fremtidige oppgaveløsning.
- 2 av 3 helsefelleskap er nå velfungerende i Nordland, og vi har bidratt til at helsefelleskapene retter fokus mot rekruttering og stabilisering av spesielt fastlegeordningen.

3. Oppfølging av Nordlands natur og klima

Utfordringer som Statsforvalteren har lagt til grunn for virksomheten i 2022 er at:

- Store deler av verdiskapingen i fylket er knyttet til arealbruk
- Arealressursene til landbruket og reindriften er under press
- Natur og kulturverdiene må sikres for fremtiden
- Overgangen til lavutslippssamfunnet må finne sted

Dette betyr at vi i 2022 skal:

- Bidra til at kommunene omstiller seg til lavutslippssamfunn gjennom veiledning innen næringsutvikling, samfunns- og arealplanlegging.
- Bidra til at Nordlands naturmangfold forvaltes som en ressurs for kommende generasjoner.
- Bruke tilskudd og kontroll strategisk som verktøy for forbedringer som kommer Nordland til gode.

Vårt ambisjonsnivå:

Å sikre at naturgrunnlaget for kommende generasjoner er i god balanse mellom bruk og vern.

Oppnådde resultater:

- Statsforvalteren har hatt et særskilt fokus på å ivareta reindrifta og jordvern i arealsaker, i de fleste sakene har vi oppnådd gode løsninger for partene gjennom dialog og meklings.
- Det har vært arbeidet godt i prosessen med fremtidig vern av Andfjorden i tett samarbeid med SFTF.
- Nordland har en stor andel av de nasjonale søknader vedrørende utslippstillatelser for havbruk. Dette har over tid medført lang saksbehandlingstid. I 2022 har vi økt kapasiteten på saksbehandling og forventer å se resultater av dette i 2023.

4. Intern styring

I 2022 har intern styring av embetet hatt spesielt fokus på noen uttalte målsetninger:

- Ha fokus på utvalgte tema innen kompetanseheving:
- Tilstrebe å nå målet for den nasjonale Inkluderingsdugnaden
- Tilstrebe å få tilsatt minst en lærling i 2022.
- Erstatte fysiske møter, kurs og tilsyn med digitale møter, kurs og tilsyn der dette er mulig
- Sette søkelys på Informasjonssikkerhet.
- Revisjon av interne styringsdokumenter:
- Gjennomføre en intern evaluering av embetets tverrgående arbeidsgrupper.
- Etablere, utvikle og ivareta oppgaven som Koordineringsembete på HR for alle embetene.

Vårt ambisjonsnivå:

Å sikre at alle våre ledere både kjenner til og aktivt bidrar til gjennomføring av årets oppgaver med intern styring - til embetets beste

Oppnådde resultater:

Vi har nådd alle våre målsettinger for året på dette området.

Bodø, 1.mars 2023 Tom Cato Karlsen, sign.

2 Introduksjon til statsforvalteren og hovedtall

2.1 Statsforvalteren og samfunnsoppdraget

Statsforvalterens samfunnsoppdrag består i å være Kongens og regjeringens representant i fylket, og skal arbeide for at Stortingets og regjeringens vedtak, mål og retningslinjer blir fulgt opp. Dette skal skje i nært samarbeid med våre 41 kommuner, der hensynet til det kommunale selvstyret også skal tillegges stor vekt. Embetet utfører sektoroppgaver for 11 departementer med tilhørende direktorater.

Samfunnsoppdraget er oppsummert i embetets visjon:

-virker til Nordlands beste

Statsforvalterens myndighet og ansvar er definert gjennom fire hovedmål i hovedinstruksen for 2022.

1 - Iverksetter av nasjonal politikk i fylket

Statsforvalteren skal som sektormyndighet medvirke til iverksetting av nasjonal politikk. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog og tilsyn med kommunene, fylkeskommunene, innbyggerne og berørte virksomheter.

2 - Samordningsmyndighet

Statsforvalteren skal bidra til å samordne, forenkle og effektivisere den statlige virksomheten i fylket. Statsforvalteren skal ta samordningsinitiativ i fylket overfor andre statlige virksomheter og andre aktører der det er aktuelt, for sikre at nasjonale mål nås på tvers av nivå og sektorer, og for å sikre samordning av statens styring av kommunene.

3 - Rettssikkerhetsmyndighet

Statsforvalteren er klagemyndighet for kommunale enkeltvedtak og vedtak gjort i spesialisthelsetjenesten, og tilsynsmyndighet etter særlovgivningen. I tillegg har statsforvalteren førstelinjeansvaret på flere områder. Statsforvalteren skal sikre likebehandling og rettsikkerhet for alle parter i sin forvaltning av lover og forskrifter.

4 - Informasjon, kunnskapsinnhenting, initiativ og forslag

Statsforvalteren skal holde regjeringen og sentraladministrasjonen orientert om viktige spørsmål i fylket. Statsforvalteren skal ta de initiativ som er påkrevd, og fremme forslag til løsninger i den utstrekning statsforvalteren finner det formålstjenlig. Statsforvalteren skal formidle informasjon til kommunale, fylkeskommunale og statlige organ om forhold som antas å berøre deres virksomhet.

Samarbeid forøvrig

Statsforvalteren har ett tett samarbeid med flere fylker, og deltar i mange ulike samarbeidsorganer. Samarbeidet med fylker er mest omfattende med Troms og Finnmark og Trøndelag.

Vi samarbeider også med de nordligste fylkene i Sverige og Finland gjennom et nettverk kalt Governors North. Statsforvalteren har omfattende samarbeid med statlig regionale virksomheter, slik som Universitetet Nord, IMDI, NAV, Husbanken, Statped, Regionale kompetansesenter som RVTS, Barnehuset, Mattilsynet, Vegvesenet og Helse Nord. I tillegg samarbeider vi med fylkeskommunen, Innovasjon Norge og KS Nord-Norge.

Innen samfunnssikkerhet har vi også i 2022 hatt et meget nært samarbeid med politiet, Forsvaret, Sivilforsvaret, Heimevernet og øvrige beredskapsmyndigheter.

Samarbeidet med Mattilsynet er videreutviklet innen landbruksforvaltning og reindriftsforvaltning.

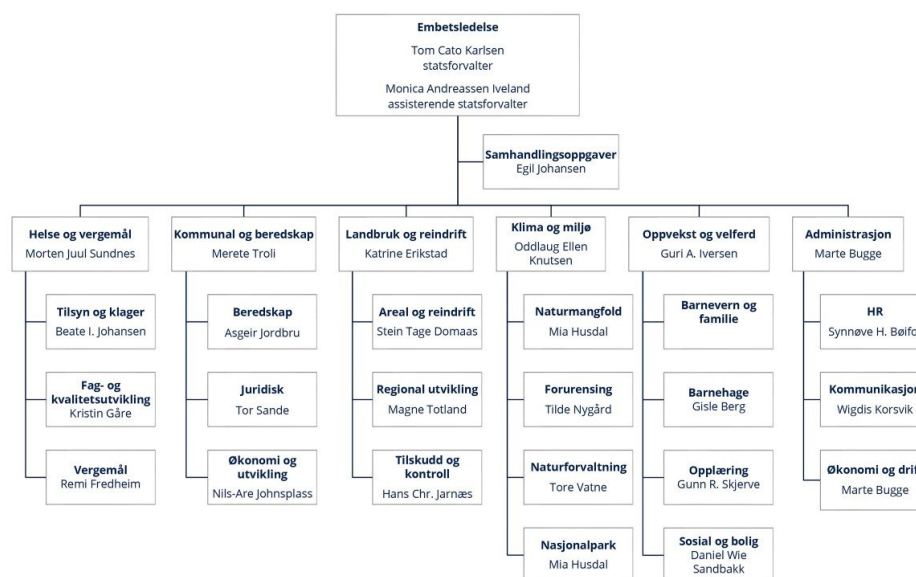
Vi samarbeider om demografiske utfordringer med KS, Helse Nord og Statsforvalteren i Troms og Finnmark.

Vi har et godt samarbeidsforhold med Nordland fylkeskommune på mange ulike nivå og fagretninger.

Vi samarbeider også særskilt med SFVL og SFRO i Husbankforsøket.

Statsforvalteren i Nordland er av KDD utpekt som koordineringsembete for HR-faget i perioden 2021-2025. Dette innebærer HR-faglig koordinering, utvikling og praksistilnærming for samtlige ti embeter.

2.2 Organisasjon og ledelse

— virker til Nordlands beste

© Statsforvalteren i Nordland 2

Statsforvalteren i Nordland har 190 medarbeidere fordelt på 160,9 årsverk, og er lokalisert på sju steder i fylket. Hovedkontoret er i Bodø, men i tillegg har embetet kontorer i Mosjøen i Vefsn kommune, Storjord i Saltdal kommune, Vega, Trofors i Grane kommune, Reine i Moskenes kommune og på Sortland.

Embetet er organisert i seks avdelinger og ledes av statsforvalteren, assisterende statsforvalter, avdelingsdirektører og underdirektører. Strategisk ledergruppe består av embetsledelse og avdelingsdirektører, og de møtes ukentlig.

Avdelingene er alle organisert med flere seksjoner. Avdelingsdirektørene har fag-, personal- og økonomiansvar i egne avdelinger.

Underdirektører har delegert fag- og personalansvar.

Ledelse på alle nivå i embetet er basert på lederplattformen i staten og konkretisert gjennom vår egen Lederplakat. I tillegg styres embetet etter "Overordnet virksomhetsplan" og "Strategisk plan".

I 2022 deltok embetets ledere på felles lederutviklingsprogram i regi av DFØ - Vidsyn.

2.3 Presentasjon av utvalgte nøkkeltall

Vi hadde i 2022 en økning i både antall ansatte og årsverk. Tre ansatte er lærlinger og midlertidig lokal brukerstøtte. Øvrig økning skyldes både interne omorganiseringer og behov for ressursøkning på flere fagområder, for eksempel innen helse og beredskap.

Lærlinger skal inngå i beregning av gjennomsnittlige lønnsutgifter, og trekker derfor dette tallet uforholdsmessig ned.

Tiltak fra 2021 og 2022 for å rekruttere og beholde medarbeidere, samt være konkurransedyktige i et stadig strammere arbeidsmarked, er med på å forklare økte lønnsutgifter per årsverk.

Den reelle økningen i turnover fra 2021 til 2022 på 50% kommer ikke frem i nøkkeltallene. Dette grunnet ulik metodikk for å ta ut tall i 2021 og 2022. Se kommentarer til egen tabell i 7 - vedlegg.

Færre tilskudd forklarer lavere "samlet tildeling alle poster" i 2022. Særlig kompensasjoner tilknyttet pandemihåndtering var ikke gjeldende i fjor.

Første hele driftsår i nytt bygg, dog med pandemirestriksjoner i årets start, kan være med å forklare et bedre samlet resultat (budsjettavvik) enn året før.

Nøkkeltall

Nøkkeltall	2022	2021
Antall ansatte	190.0	180.0
Utførte årsverk	160.9	152.3
Turnover (%)	10.1	10.7
Sykefravær (%)	6.1	4.5
Samlet tildeling alle poster	348 807 723.0	417 554 291.0
Budsjettavvik (%)	0.5	7.4
Driftsutgifter (brutto)	139 001.7	123 587.9
Lønnsandel av driftsutgifter (%)	79.7	78.2
Lønnsutgifter per årsverk	868 694.0	835 669.0
Husleie (tusen kr)	11 079.3	11 645.4
Journalposter (totalt)	85 627.0	71 170.0

Endring i antall ansatte begrunnes bandt annet i to lærlinger, styrkning på Akvakultur (konsesjonsbehandling og tilsyn) ut fra en sterk økning på saksmengde. Prosenttall for turnover er ikke direkte sammenliknbare med 2021, da det er ny metode for å beregne denne i 2022. Reelt har vi hatt 50% økning på turnover fra 2021. Størrelsen på budsjettavvik er betydelig forbedret i forhold til 2021. Lønnsandelen har økt i 2022, dette begrunnes i til dels flere ansatte på drift, samt helårseffekt på et generelt lønssløft for alle ansatte i 2021. Lønnsutgifter per årsverk 2022 gir ikke direkte sammenliknbare tall fra 2021, da det er ny hendelsebasert modell for betaling av pensjonskostnadene i 2022. For husleie har det vært en liten nedgang i forhold til 2021, da utgiftene nok var litt høyere pga. innkjøring av nytt bygg.

2.4 Andre forhold**Midlertidig tiltak IKT**

Embetet besluttet å midlertidig ansette "Ambassadør for digitale tjenester" for å hjelpe ansatte med daglig akutte IKT-utfordringer (brukerstøtte) som møteromsutstyr, pålogging, programvareforståelse, streaming, m.m. Årsaken er våre erfaringer med brukerstøtte fra STAF som ikke alltid gir rask nok hjelp, eller ikke er fysisk til stede i våre lokaler for å bistå med IKT-relaterte problemer. Dette er problemer som tar til dels store ressurser fra andre fagområder.

Erfaringen så langt er at embetet har fått betydelig bedre daglig brukersupport og anledning til å veilede enkeltmedarbeidere og grupper til et høyere kompetansenivå for å ta i bruk ulike digitale verktøy. Vi vurderer derfor å forlenge engasjementet ut over de planlagte 18 månedene.

Lærlinger

Embetet rekrutterte inn to nye lærlinger i 2022. En innen faget Innholdsprodusent og en innen Service- og administrasjonsfaget.

3 Årets aktiviteter og resultater

3.1 Redegjørelse for, analyse og vurdering av oppnådde resultater

Hovedmål 1 - Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

Kommunal- og beredskap

Det har vært jevnlig møter med kommunene i forbindelse med pandemisituasjonen og Ukraina-krigen. Her har Statsforvalteren formidlet nasjonal politikk som er relevante i forbindelse med disse krisene.

Det er også mye kontakt, både skriftlig og muntlig, med kommunene i forbindelse med saksbehandling av klagesaker og innsigelser i kommunalrettslige saker. I disse sakene formidler vi både nasjonal og internasjonal politikk.

Vi følger opp Robek-kommuner i et eget nettverk, og har også en tett oppfølging av andre kommuner som er i en utsatt økonomisk posisjon for å bidra til at vi ikke får inn nye kommuner på Robeklista.

Avdelinga har fokus på å bidra til å formidle statlig politikk fra et samordnet Statsforvalterembete og koordinerer embetets arbeid mot kommunene, eksempler på dette er blant annet arbeidet med kommunebildene, kommunedialogen, egen samfunnsplangruppe og samordnet tilsyn. Det er fokus på hvordan vårt arbeid skal bidra til å nå FN sine bærekraftsmål, der samarbeid for å nå målene er viktig.

Helse og vergemål

Nordland er et fylke bestående av mange veldig store kommuner i areal, men med få innbyggere. Det skaper utfordringer i implementering av nasjonal politikk. Den spredte bosettingen og de store avstandene - både internt i kommunene og mellom kommunene gjør blant annet at det å legge til rette for at folk skal få bo hjemme lengst mulig krever mer personell, f. eks. til hjemmetjenesten. Mye av arbeidstiden i ambulante tjenester går med til reisetid og særlig gjelder dette for kommuner som inkluderer en eller flere øyer. De samme forholdene gjelder for den akuttmedisinske kjeden der de store avstandene har gjort det krevende for pasientene med lang reisetid til lege/legevakt med risiko for at de som trenger helsehjelp velger å ikke oppsøke den fordi reisen er så belastende.

Etter pandemien har det vært en stor turnover av ledere og mellomledere, både i primærhelsetjenesten og i spesialisthelsetjenesten. Det er et stort trykk på økonomi og det leder til mindre oppmerksomhet rundt helhetlige tjenester og helhetlige fagmiljøer som evner å etterleve målsettinger som er nedfelt i handlingsplaner for pasientsikkerhet og kvalitetsforbedring og handlingsplanen for et bedre smittevern. Under pandemien jobbet kommunene systematisk for å ha tilstrekkelig med kommunelegeressurser til å kunne håndtere løpende vurderinger. Nå etter pandemien ser vi at dette ikke lenger står høyt nok på dagsorden. Det gir seg blant utslag i at det systematiske folkehelsearbeidet i kommunen ikke har et tilstrekkelig vitenskapelig grunnlag for de tiltakene som settes inn.

Statsforvalteren i Nordland vil i 2023 bruke helsefelleskapene til å synliggjøre disse utfordringene slik at kommunene kan utvikle gode løsninger i et bredere perspektiv, og i et samarbeid med spesialisthelsetjenesten.

Oppvekst og velferd

Høsten 2021 gjennomførte Statsforvalteren en omorganiseringsprosess som førte til at fagområdene sosial, barnevern, integrering, barnehage og utdanning kom i samme avdeling fra 1. januar 2022. Formålet med denne organiseringen var å få til bedre samordning av tjenester både internt men også eksternt for gruppen barn og unge, og andre sårbare grupper i vårt fylke. Dette harmonerer også med en statlig politikk som har samme formål og som synliggjøres også i flere av våre oppdrag og oppgaver. Herunder kan nevnes folkehelsearbeid, utenforskap, barnevernreformens fokus på forebyggende arbeid, skolemiljø, kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis og NAVs fokus på barnefamiliers situasjon i saksbehandlingen.

I løpet av året har vi avholdt flere webinarer, samlinger og konferanser der vi har belyst nettopp viktigheten av samordning og tverrfaglig samarbeid for å lykkes. Her har vi samarbeidet med andre instanser, og spesielt ser vi at et tverrfaglig arbeid om utenforskap har vært viktig. Vi har deltatt i ulike styrings- og arbeidsgrupper.

Statsforvalteren er et av forsøksfylkene der Husbankens boligsosiale oppgaver er overført til oss. En viktig oppgave er å formidle den boligsosiale strategien. Dette har vi gjort i samarbeid med regionråd i vårt fylke, der vi har hatt møter og dialog om temaet.

Et av områdene som vi ser har vært spesielt viktig i vårt fylke er arbeidet med samisk kultur og språk. Her har vi samarbeidet med Statsforvalterne i Troms og Finnmark og Trøndelag om ulike tiltak, bl annet informasjonswebinarer både til foreldregrupper og kommuner.

Når det gjelder barnevern har vi hatt kapasitetsutfordringer, og ser at vi må legge enda større vekt på arbeidet med barnevernreformen i 2023. Dette har vi lagt konkrete planer for.

Landbruk og reindrift

Kommunedialogen er generelt fulgt opp ved diverse fysiske samlinger, nettseminar, opplæring av nyansatte og en til en veiledning. Statsforvalteren arrangerer jevnlig konferanser for kommunal landbruksforvaltning der nasjonal politikk formidles. Det ble i 2022 blant annet gjennomført kompetansesamlinger for ansatte i kommunene, samt beitebrukskonferanser to steder i fylket for en mer utvidet målgruppe. På disse konferansene ble ulike tema som viser utfordringer og muligheter for beiting i utmark tatt opp. I tillegg ble det gjennomført et reindriftseminar hvor også nasjonal politikk

ble formidlet.

Statsforvalteren utarbeider årlig en omfattende veileder (tidligere forventningsbrev) til kommunene på landbruks- og reindriftsområdet. Denne omfatter hele porteføljen på dette området, der også nasjonal politikk og nasjonale retningslinjer formidles. Veilederen blir godt mottatt av kommunene, og vårt inntrykk er at den brukes jevnlig. Nasjonal politikk formidles også gjennom vår behandling av arealsaker.

Gjennomføring av det nasjonale restanseprosjektet har fått noen konsekvenser for gjennomføring av våre øvrige oppdrag på området. Dette knyttet til oppfølging av distriktsplaner, reindriftens arealkart og interkontroll.

Klima og miljø

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser skal ivaretas i kommunal planlegging. Fortsatt er det utfordringer knyttet til at kommunene ønsker å prioritere hensyn til næringsinteresser på bekostning av miljøverdier, og at konsekvensutredningene er mangelfulle. Vi legger vi stor vekt på at kommunene utarbeider arealregnskap og bruker dette i sin planlegging. Vi utfordrer også kommunene systematisk på å følge opp bærekraftmålene i planleggingen. Vi prioriterer å støtte det kommunale arbeidet med oppfølging av bærekraftmålene gjennom bruk av skjønnsmidler.

Vi er forutsigbare gjennom innspill og dialog tidlig i planprosessene, og administrasjonen i kommunene er tidlig godt kjent med nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen. Rundskriv T-2/16 blir ellers vist til som begrunnelse for innsigelser. Som rammer for kommunal planlegging viser vi først og fremst til nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer.

Vi formidler også nasjonale mål og forventninger gjennom saksbehandling på forurensnings- naturforvaltning og klima området, gjennom vedtak, høringer og annet.

Hovedmål 2 - Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

Kommunal- og beredskap

Statsforvalteren og regionale aktører i Nordland/Nord-Norge samarbeider på flere områder med mål om at de skal opptre og oppleves samordnet og relevante for kommunene og befolkningen. Mange av disse samarbeidene er kommet igang på bakgrunn av initiativ fra Statsforvalteren. Planarbeid, barn og unge, folkehelse og beredskap er eksempler.

Statsforvalteren i Nordland har etablert et regionalt fora for boligsosiale problemstillinger for statlige aktører på toppledernivå. Det regionale fora har hatt ett fysisk møte i 2022 og har særskilt fokus på samordnet arbeid overfor utsatte barn og unge i fylket. Det er også besluttet at det regionale fora skal ha 2 treffpunkt i 2023.

Når det gjelder beredskap har det gjennom koronakrisen og Ukraina-krisen vært gjennomført jevnlig møter med flere relevante regionale aktører og kommunene i Nordland samt hele eller deler av fylkesberedskapsrådet. Tilbakemeldinger fra kommunene på samordningen og den jobben som har vært gjort av Statsforvalteren i Nordland har vært positive.

Helse og vergemål

Statsforvalteren har i samarbeid med Helsetilsynet fulgt opp tilsynet med luftambulansetjenesten. Helseregionen som dekker Finnmark, Troms og Nordland er helt avhengig av denne tjenesten for å kunne levere nødvendige helse- og omsorgstjenester til innbyggerne. Dessverre har tilsynet avdekket at dette ikke fremstår så samordnet som det er behov for ut fra pasientenes behov og vi vil derfor fortsette arbeidet med dette i 2023. Vi opplever at de nye helsefellelesskapene er gode arenaer for å drøfte hvordan regional samordning kan optimaliseres ytterligere.

Både politiet og redningstjenesten (HRS) beskriver et godt samarbeid mellom aktørene når det gjelder oppdrag knyttet til psykisk syke personer. Imidlertid er volumet av slike saker etter hvert blitt svært stort og aktørene ser derfor frem til gjennomgangen som er varslet på dette med samtykkekompetanse.

Oppvekst og velferd

Det vises til rapporteringspunkt Hovedmål 1 som beskriver hvordan vi gjennom bedre samordning mener å også nå nasjonale politiske mål på en bedre måte. Nettopp gjennom dette arbeidet mener vi at måloppnåelsen på disse fagområdene mht samordning er god. Et unntak er arbeidet med samordningsoppgaver som synliggjøres i barnevernreformen, der vi vurderer måloppnåelsen som tilfredsstillende.

Landbruk og reindrift

Statsforvalteren har i 2022 brukt sin samordningsrolle til å koordinere en sak knyttet til en uforklarlig hendelse med reindød i Herøy kommune. Det ble tidlig i forløpet i saken klart for alle parter at kommunikasjon og informasjonsbehovet var stort og problematisk og håndtere for hver enkelt aktør. Ved å tilrettelegge for ukentlige statusmøter la statsforvalteren til rette for dette. Partene har gitt tilbakemeldinger på at dette fungerte godt og førte til at saken ble håndtert mer koordinert, både mot berørte aktører, media og publikum.

Klima og miljø

Statsforvalteren har i 2022 innledet et tettere samarbeid med Nordland fylkeskommune om veiledning av kommunenes samfunnsplanlegging. Dette samarbeidet vil forsterkes opp mot innspill og høring av planstrategier og samfunnsdeler i kommunene etter valget.

Det har ikke vært aktivitet på regional samordning av HMS tilsyn i 2022, utover den samordningen som skjer gjennom registrering i nasjonal tilsynsdatabase.

Det er stor aktivitet med havbruk i fylket og Nordland mottar en stor andel utslippssøknader. Vi har i 2022 arbeidet målrettet for å få ned saksbehandlingstid og forventer å se resultater av dette arbeidet i 2023.

Hovedmål 3 - Rettsikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

Overordnet vurdering

At rettsikkerheten er ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av fagområdene krever kontinuerlig innsats og jobbing både internt og utad mot kommuner, andre embeter, regionale statlige aktører og departement/direktorat. Det er vår vurdering av Nordland har et stykke vei å gå, noe som framgår av de enkelte fagområder sine vurderinger her:

Kommunal- og beredskap

Kommunal og beredskapsavdelinga har blant annet ansvar for saksbehandling av klagesaker etter plan- og bygningsloven samt lovlighetskontroller fra kommunene. I tillegg er behandles saker om fri rettshjelp og søknader om askespredning samt innsynsbegjæringer etter offentlighetsloven.

Vi har også hatt opplæring på regelverk etter plan- og bygningslov i Bodø kommune høsten 2022 og har også planer om å fortsette med fagdager for enkelte kommuner og/eller regioner i 2023.

Vi får en god del henvendelser på innsynskrav i kommunale saker der kommunene ikke har svart innen frist.

Helse og vergemål

Både kommunene og helseforetakene har fortsatt en vei å gå når det gjelder saksbehandling og rettigheter innenfor helse- og omsorgstjenestefeltet. På enkelte områder blir heller ikke pasienter/brukere/pårørende godt nok informert om sine rettigheter til at de kan ivareta klagerett m.m. For pasienter som kommer inn under bestemmelsene i lov om psykisk helsevern er avstandene i regionen til hinder for gode og raske vurderinger. Etter vår vurdering tar det i mange tilfeller fortsatt for lang tid fra pasienter blir begjært innlagt ved institusjon godkjent for tvang med opphold frem til de blir vurdert av personell med den nødvendige kompetanse for å avklare om de rettslige kriteriene er tilstede.

På vergemålsområdet er det et økende problem at det tar for lang tid å få legeerklæring for den som har søkt om vergemål. Dette henger trolig sammen med kapasitetsutfordringene i fastlege-tjenesten, men det gjør at det tar for lang tid før dokumentasjonen foreligger.

Oppvekst og velferd

Å få til god og enhetlig saksbehandling på alle våre rettsområder har høy fokus hos oss. Internt har vi faggrupper som jobber sammen for at likebehandling skal bli god. I disse gruppene deltar fagfolk og jurister sammen. Vi har også etablert et Nord-samarbeid med SFTF, SFTL og SFMR på fagområdene, barnehage, skole, barnevern og sosial. Spesielt vurderer vi nettopp dette samarbeidet som viktig, og ser at det er med på å høyne kvalitet på eget arbeid i vårt rettsikkerhetsarbeid.

Landbruk og reindrift

Statsforvalteren har informert kommunal landbruksforvaltning om gjeldende nasjonale mål, strategier og prioriterte satsinger gjennom fagsamlinger og møteaktiviteter, både fysisk og via Teams. Både på skogbruks- og landbruksområdet har vi arrangert kurs for nytilsatte.

Det er brukt relativt mye ressurser på kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift i 2022. Innen reindrift har dette foregått i nært samarbeid med våre respektive nabofylker. En del av hensikten har vært å få til en bedre harmonisering og derved styrke rettsikkerheten i den kommunale landbruksforvaltningen. Her ser vi en bedring, men det er fortsatt noe å gå på. En overordnet vurdering for 2022 er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for.

Ellers ser vi at mange kommuner sliter med ressursmangel på landbruksområdet. Det er stort sett bare en eller to ansatte med ansvar for hele tilskuddsforvaltningen i kommunen. Vi har også et inntrykk av at nærhet til søkerne kan være en utfordring ved kommunen sin kontroll av søknader. Det er vår vurdering at forsterket innsats fra vår side har bidratt til bedre saksbehandling i kommunene, men at det fortsatt er forbedringspotensiale.

Hovedinntrykket er at kommunene stort sett forvalter ordningene i tråd med regelverket. I enkelte kommuner finner vi likevel avvik knyttet til habilitet og merknader som går på manglende rutiner for risikobasert kontroll av søknader om produksjonstilskudd.

Selv om kommunene alt overveiende gjør et godt arbeid i sin saksbehandling, er det vår vurdering at det gjenstår noe i forhold til harmonisering for å få til likebehandling og ivareta rettsikkerheten. Innen produksjonstilskudd gjelder dette særlig saker om størrelsen på avkortninger. Kommunene strever med å finne riktige nivåer her, noe som har sammenheng med at regelverket er skjønnspreget. Resultatet blir at noen kommuner avkorter og andre ikke i sammenliknbare saker. Det samme gjelder søknader om tilskudd til utmarksbeite der regelverket også oppleves som krevende å tolke og anvende, og der saker som har tydelige likhetstrekk derfor kan få ulikt utfall fra kommune til kommune.

Vi vil derfor fortsatt jobbe med kompetanseheving i 2023 for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Klima og miljø

Klima og miljøavdelingen har i 2022 hatt et godt samarbeide med NRK og gjort en rekke intervjuer på radio, der vi har fått mye tid til å formidle hva klima

og miljøavdelingen arbeider med, og hvilket regelverk vi håndhever. Vi har tidligere gjennomført webinarer på en rekke fagfelt – som har blitt godt mottatt. Disse brukes videre for å formidle fagstoff – for eksempel på nettsider. Av fagområder som er dekket kan vi nevne: forberedelse i klagesaker, behandling av avløpsøknader, tilsyn med avløpsanlegg, vedlikehold og registrering av grunnforurensningslokaliteter, kommunens myndighet og virkemidler i forsløplingssaker, dispensasjoner etter plan- og bygningsloven.

På grunn av stort press på saksbehandling, blir ulovlighetsoppfølging nedprioritert på akvaområdet.

Hovedmål 4 - Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

Kommunal- og beredskap

Både på beredskap og kommunalområdet har det vært gjennomført en rekke møter med sentrale myndigheter der vi har formidlet tilstand i fylket samt effekten av statlig politikk. I tillegg har vi dialog med departementet om utfordringer og muligheter i styring av kommunene i Nordland.

I styringsmøter har vi fått gode tilbakemeldinger, særlig på beredskapsområdet. Vår vurdering er at vi har gjort en tilfredsstillende jobb med å holde sentrale myndigheter orientert om situasjonen i Nordland, både generelt og i forhold til kommuner med særlige utfordringer.

Helse og vergemål

Statsforvalteren har orientert statlige myndigheter om vår vurdering som er at fastlegeordningen ikke lengre fungerer i Nordland. Dette skyldes stor mangel på fastleger og at mange kommuner ikke har lyktes med å rekruttere det antall fastleger som kreves for at innbyggerne skal ha en reell mulighet til å velge andre fastleger en den vedkommende allerede står på liste hos. Det er også lite samarbeid mellom kommunene om fastleger. Statsforvalteren er svært bekymret for robusthet og resiliens i flere av kommunene i fylket. Flere av dem har liten grad av redundans i funksjoner/stillinger og det kan gjøre at de raskt mister evnen til å yte og tilby de helse- og omsorgstjenester som innbyggerne har behov for. I tillegg er de svært sårbare ved beredskapshendelser.

Oppvekst og velferd

I 2022 har vi fått flere oppdrag fra våre oppdragsgivere, AVdir, Bufdir og Udir, når det gjelder pandemi og Ukrainakrisen. I disse rapporteringene har vi også fått mulighet til å kunne adressere effekten av valg som statlige myndigheter har bestemt. Vi har også hatt jevnlige møter med våre oppdragsdirektorat der vi direkte og i dialog har kunne diskutere utfordringer som vi står i. Det har for oss vært viktige samarbeidsflater, og som vi mener har ført til at effekten av arbeidet har blitt mye bedre. På denne måten har vi også kunnet gi rask tilbakemelding til våre kommuner og andre samarbeidsparter om nødvendige endringer og hva som ellers er blitt bestemt og formålet med disse bestemmelsene.

Et område som vi ser er utfordrende er rekruttering av fagfolk, særlig i de minste kommunene, men vi ser at dette også er tendensen i de større kommunene våre. Det gjelder særlig i barnehage, skole og barnevern. Dette er en problematikk som vi har reist flere ganger, men som fremdeles er like aktuell. Både i barnevern, barnehage og skole er rekruttering av samiskspråklig personale og lærere spesielt kritisk, og der vi nå jobber sammen på tvers av fylkene og med sentrale myndigheter for å se på hvordan vi kan få til en bedre rekruttering.

Til tross for utfordringer ser vi at det å holde fokus og ha en fortløpende dialog med kommunen om dette er viktig og gjør også at de i større grad tar ansvar for egne tjenester. Vi vurderer derfor at den jobben vi gjør på området er god.

Landbruk og reindrift

Klima og miljø

Vi har hatt møter og god dialog med Miljødirektoratet om IED for næringsmiddelindustri. Vi har flere anlegg i Nordland som er omfattet av denne BREF-en, hovedsakelig fiskeforedlere/-slakteri og ett meieri. Samtlige av disse sier de ikke kan klare å oppnå BAT-AEL mht. utslipp av næringssalter, suspendert stoff og kjemisk oksygenforbruk, de fleste søker om unntak. Argumentet er primært at det ikke finnes kjent renseteknologi (BAT for flere fiskeforedlingsanlegg er ikke omtalt i BREFen, BREFen beskriver ikke prosessene disse har, og det er ikke omtalt referanseanlegg for disse i BREFen). Flere er bekymret for at de må legge ned dersom de får utslippsgrenser iht. BAT-AEL. Vi har ingen indikasjoner på at utslippene i særlig grad fører til eutrofiering, men mange virksomheter er i gang med å bedre dokumentere miljøtilstanden i resipienten, og da vil vi få noe bedre oversikt over dette.

Statsforvalteren har orientert Miljødirektoratet om saker som vi har hatt på akvaområdet, der det er gitt tillatelser i områder med sårbare arter og verdifulle marine naturtyper. Vi har synliggjort problemstillinger her, og bidratt i diskusjonen om oppfølging av marint naturmangfold.

3.1.1 Nasjonal politikk skal være kjent og iverksatt i fylket

3.1.1.1 En bærekraftig, trygg og fremtidsrettet samfunnsutvikling og arealbruk

Samlet sett for Nordland er arealforvaltningen fortsatt ikke tilstrekkelig bærekraftig og fremtidsrettet. Selv om enkelte kommuner har tatt ut store arealer

som tidligere var satt av til utbyggingsformål, er fortsatt arealforbruket og avviket fra arealøkonomiske prinsipper for stort. Til grunn for dette ligger bl.a. at en stor del av kommunene er små, og at disse gjerne konkurrerer om å få arbeidsplasser og bosetting framfor å se hva de kan samarbeid om. Sett i forhold til statlige planretningslinjer for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging (SBAT) er det en utfordring at store deler av fylket er spredt bebygd, og at det mange steder ikke foreligger tilstrekkelig alternativ til personbilbasert transport.

Mye av planleggingen i fylket er fortsatt fragmentert og skjer i regi av ulike tiltakshavere. Helhetlige strategier basert på bærekraftsmålene synes være utfordrende å følge opp. Selv om bærekraftsmålene i større eller mindre grad er fulgt opp i kommuneplanens samfunnsdel, blir dette gjerne i mindre grad fulgt opp når arealbruken skal konkretiseres i arealdelen og på mer detaljert plannivå. Viktige årsaker til dette er både gamle planer og/eller videreføring av avklaringer gjort i eldre planer, manglende kapasitet/vilje og plankompetanse i kommunene.

Mange av kommunene i Nordland er i en negativ spiral med befolkningsnedgang, trangere kommuneøkonomi og behov for å ta ned driften. Det er derfor krevende å prioritere den overordnede kommuneplanleggingen i tilstrekkelig grad. I valget mellom sårt tiltrengt aktivitet blir hensynet til allmenne interesser og bærekraftsprinsippene lett nedprioritert.

Aealdisponeringen i flere kommuner ser følgelig fortsatt i stor grad ut til å bli styrt av utbyggingsinteresser, og ikke som en del av en overordnet plan for utviklingen regionalt og i hver enkelt kommune. Dette resulterer ofte i konflikter med nasjonale rammer for planleggingen, som strandsonevern og hensyn til friluftsliv, naturmangfold, reindrift og landbruk. Antall dispensasjoner er fortsatt høyt, og bidrar til å svekke en styrt og helhetlig arealplanlegging.

SFNO har i lengre tid gitt tydelige signaler om at det forventes at kommunene kan begrunne behovet når nye arealer tas i bruk til utbyggingsformål. Dette ble særskilt konkretisert i brev til kommunene av 11.01.2022, jf. «[Arealregnskap - nødvendig begrunnelse for ny arealbruk](#)». Dette kan ha bidratt til at flere kommuner etter hvert har «vasket» planene sine, ved å ta ut områder som i en lengre periode har vært avsatt til utbyggingsformål, men som ikke har blitt «realisert».

Nb. Jfr pkt 3.1.1.1.5.1 om boligsosiale hensyn og hvorvidt det er ivarettatt i kommunale planer.

Nasjonale og regionale hensyn (fra kapittel 3.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har god kunnskap om nasjonale og viktige regionale interesser

Statsforvalteren formidler nasjonale forventninger og politikk i ulike sammenhenger, slik som plannettverk, planforum og regional plankonferanse. I hovedsak skjer imidlertid denne dialogen i forbindelse med pågående planarbeid, gjennom innspill ved planoppstart og uttalelser til planforslag. Det gis også veiledning på saksbehandlernivå.

Foruten bl.a. nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer, ligger FNs bærekraftsmål til grunn for vår dialog med kommunene. Vi har formidlet forventninger om at kommunal planlegging skal bygge på disse målene, at de må sees i sammenheng, og at målene om bl.a. naturmangfold og klima er nødvendige forutsetninger om resten av målene skal kunne oppnås over tid. Videre har vi lagt vekt på at sosial bærekraft skal være et premiss for samfunnsplanlegginga, på lik linje med miljømessig og økonomisk bærekraft, og vi peker på konkrete områder der disse kan ivaretas.

Vi forsøker å bidra til en mer kunnskapsbasert arealforvaltning med vekt på overordnet planlegging og har de siste årene hatt økende fokus på at arealregnskap, i form av tilgjengelige utbyggingsmuligheter i planavklarte områder, er nødvendig som grunnlag om kommunene skal kunne begrunne å legge ut nye arealer til utbyggingsformål. I januar 2022 gikk vi ut med et forventningsbrev til kommunene om dette (jf. «[Arealregnskap - nødvendig begrunnelse for ny arealbruk](#)»).

Kommunene i Nordland har i det vesentligste god oversikt over nasjonale og viktige regionale interesser, særlig på administrativt nivå. Politisk ser det imidlertid ut til at det er krevende å følge opp når det oppstår kryssende interesser.

Fortsatt ser vi at lokalt planarbeid i for stor grad skjer gjennom nokså vide invitasjoner til arealinnspill som medfører omfattende utredningsarbeid og "overskuddsplanlegging". SFNO har, som nevnt, de siste årene, i likhet med fylkeskommunen, vektlagt å veilede om arealstrategier og arealregnskap. Vi ser at flere kommuner etter hvert har fulgt dette opp.

Statsforvalteren skal nå, som part i et samarbeidsprosjekt med Nordland fylkeskommune, Asplan Viak og KS, forsøke å tilpasse veiledningen i samfunnsplanlegging til valgperioden i noen utvalgte kommuner. Dette kan bidra til større lokalt engasjement for helhetlig planlegging, bl.a. fordi det påtroppende kommunestyret skal kunne forankre planlegging og forvaltning i en samfunnsdel de selv har vedtatt.

Ivaretagelse og samordning av nasjonale og viktige regionale interesser (fra kapittel 3.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Nasjonale og viktige regionale interesser er ivarettatt i kommunale og regionale planer.

Som nevnt i punktet over har kommunene i Nordland i det vesentligste god oversikt over nasjonale og viktige regionale interesser.

Fortsatt ser vi at lokalt planarbeid i for stor grad skjer gjennom nokså vide invitasjoner til arealinnspill som medfører omfattende utredningsarbeid og overskuddsplanlegging, og mange innsigelser å avklare.

SFNO har de siste årene vektlagt å veilede om arealstrategier og arealregnskap, og vi ser at flere kommuner har fulgt dette opp.

Vi ser imidlertid likevel at kommunene ofte lager planer som kommer i direkte konflikt med disse innspillene, og det ofte blir diskusjoner omkring i hvilken grad nasjonale og regionale hensyn skal overstyre kommunenes handlingsrom. På grunnlag av dette mener vi at kommunale planer bare i middels grad ivaretar nasjonale eller viktige regionale interesser.

Statsforvalteren skal neste år bruke inntil 40 millioner kroner av sine skjønnsmidler for å utrede og etablere flere interkommunale samarbeid som også kan omfatte kommuneplanlegging. Dette forventer Statsforvalteren vil bidra til forbedring og på sikt gi mer overordnet, helhetlige planarbeid, og bidra til at kommunene blir mer aktive og får bedre kapasitet og kvalitet i arbeidet med å oppdatere gamle planer.

Samordne og løse statlige innsigelser (fra kapittel 3.1.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Statlige innsigelser er samordnet

SFNO sin samordningsrolle utføres i tråd med omforente skrevne rutiner Samarbeid om effektive avklaringer i arealplanleggingen (2015) som er godt innarbeidet hos kommuner, fylkeskommunen og de etater som SFNO samordner.

Formålet med rutinebeskrivelsen er å bedre samhandlingen mellom kommunene og statlige myndigheter i plansaker der nasjonale og vesentlig regionale interesser blir berørt. Rutinene har til hensikt å avklare hvilke interesser som vil kunne gi grunnlag for innsigelser slik at en tidlig i planprosesser kan forutsi om saken vil bli konfliktfylt. De danner også grunnlag for planmedvirkningen til de enkelte innsigelsesorganer med formål å avklare konfliktpunkter i konkrete plansaker på et tidlig tidspunkt.

I innspill til planoppstart påminnes kommunene om viktigheten av å legge opp planprosessen slik at kommunen kan bli gjort kjent med interesser som kan gi grunnlag for innsigelser så tidlig som mulig, og før planen legges ut på offentlig ettersyn. Så langt som mulig er innspillene konkrete og veiledende. I andre tilfeller blir kommunen oppfordret til å sette av nok tid til dialog med sektormyndigheter for å finne planløsninger som ivaretar interessene på tilfredsstillende måte.

Når innsigelser fremmes skyldes dette ofte at kommunene ikke har fulgt opp konkrete innspill eller satt av nok tid til dialog med sektormyndigheter underveis når planforslaget utarbeides. Tidspresset om å få lagt ut planer på høring er nok en årsak.

Alle planforslag der en annen statlig etat har fremmet innsigelse eller som en av SFNOs fagavdeling anser vil komme i konflikt med nasjonale interesser eller vesentlige regionale interesser tas opp i samordningsmøter med embetsledelsen to uker før høringsfristen utgår.

Sektormyndighetene tar gjerne kontakt i forkant med varsel om at det vurderes innsigelse, men en nærmere avklaring med kommunen kan medføre at innsigelse ikke blir nødvendig. SFNO opplever at sektormyndighetene vi samordner er forutsigbare ved at de medvirker og overholder frister.

På området samfunnssikkerhet har det i det ved et par tilfeller vært nødvendig å avklare myndighetsområder mellom NVE og SFNO.

I samordningsmøtet vurderes om innsigelsen bør fremmes og hvordan den i så fall skal begrunnes, eller om saken kan følges opp på annen måte. SFNO har i sine rutiner lagt til rette for dialog i høringsperioden der embetsledelsen ønsker nærmere avklaring av planforslaget sett i forhold til nasjonale interesser som berøres. Slik klargjøring er spesielt viktig der konflikten anses særlig vanskelig, for eksempel når tiltaket har stor samfunnsmessig interesse samtidig som arealkonflikten er vesentlig. Dette kan bidra til avklaring og løsning uten at innsigelse fremmes. Som regel blir det enighet med kommunen om å ta tilbake planforslaget for bearbeiding og eventuelt nytt offentlig ettersyn.

Vi har i 2022 mottatt 86 reguleringsplaner på høring. 73 av dem var tilordnet og tatt stilling til i planåret 2022. I tillegg hadde vi 7 kommuneplaner til uttalelse og samordning. En av planen var en interkommunal kystsoneplan for 6 kommuner som vi regner som 1.

Det er avholdt 21 samordningsmøter som resulterte i at det ble fremmet 28 innsigelser til 20 av reguleringsplanene og 12 innsigelser til 5 av kommuneplanene.

Når innsigelse er fremmet stiller SFNO og de andre innsigelsesorganer seg tilgjengelig for dialog som kan løse innsigelsene. Dialogen skjer i hovedsak direkte mellom kommunen og innsigelsesorganet eller den aktuelle fagavdeling hos statsforvalteren. Innsigelser som berører reindrift vil det ofte være hensiktsmessig å følge opp med befarings.

I mer komplekse saker med flere parter kan Statsforvalteren tilrettelegge for formelle dialogmøter. I 2022 ble det gjennomført 4 slike møter, som medførte at flere innsigelser ble løst.

Statsforvalteren gjennomførte 2 meklinger i 2022. I den ene saken ble innsigelsen løst, og den andre er oversendt KDD for avgjørelse.

Oppfølging av samfunnssikkerhet i planer etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet er ivaretatt i alle planer etter plan- og bygningsloven.

Vi gjennomgår alle planer etter plan- og bygningsloven som vi får på høring med tanke på ivaretagelse av samfunnssikkerhet. Det at kommunene får tidlig innspill på spesielle utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet mener vi at har en positiv effekt for å få ned antall innsigelser.

Det er fortsatt en vei å gå for å øke kvaliteten på ROS-analyser. Dette gjelder både ROS-analyser som kommunene selv utarbeider, men også de analysene som konsulentfirmaer utarbeider kan bli av bedre kvalitet. Dette er en utfordring vi må se på i felleskap mellom Statsforvalterne og DSB.

Der vi ser større utfordringer går vi i tidlig dialog med kommunen for å løse disse på et tidligst mulig tidspunkt. Vi bruker også vår samordningsrolle og har tett kontakt med andre offentlige fagmyndigheter. Dette gjelder spesielt NVE i saker som omhandler skred og flom. Vår erfaring er at god samordning mellom myndighetene blir godt mottatt av kommunene og hjelper de kommunale administrasjonene til å fremme bedre saksfremlegg til politisk behandling.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner med tilhørende bestemmelser rundt storulykkevirksomheter er ivaretatt i kommunale planer når planer revideres/rulleres.

Manglende hensynssoner vil være grunnlag for innsigelse fra vår side ved høring av planer knyttet til storulykkesbedrifter. Det ble i 2022 gitt en innsigelse til en plan knyttet til etablering av hydrogenbedrift. Innsigelsen gjaldt manglende bestemmelser for byggehøyder grunnet stormflo og bølgepåvirkning. Innsigelsen ble raskt løst da plansaken inneholdt det som trengtes av utredninger på dette temaet.

Alle endringer i planer knyttet til eksisterende storulykkesbedrifter blir gjennomgått. En utfordring som har blitt mer fremtredende siste år er etablering av ny industri som batterifabriker og hydrogenfabrikker. Om en nyetablering kommer inn under storulykkesforskriften vet vi ikke før selve etableringen finner sted. I planprosessen har vi derfor lagt til grunn at denne type etablering vil bli en storulykkesbedrift og behandlet plansaken deretter.

Nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser formidlet i tråd med T-2/16 (fra kapittel 3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale og vesentlige regionale miljøinteresser i planleggingen.

Kommunene ivaretar nasjonale / regionale hensyn i **middels /- liten grad**. Selv om vi ser at kommunene nå er bevisst på FN's bærekraftsmål i overordna planlegging, taper hensynet til klima- og miljø gjerne i kampen mot lokalisering av bl.a. attraktive boligtomter og områder til næringsformål. Det er også en utfordring at det er lagt ut for store arealer med åpning for ulike utbyggingsformål i eldre, men fortsatt gjeldende, arealplaner. Mange kommuner er blitt flinkere til å ta ut ubenyttet tidligere avsatt areal ved revidering av arealplan, og nyere planer inneholder gjerne innstramminger i avsatt areal til eksempelvis bolig og næring. Imidlertid ser vi at det likevel ikke alltid tas tilfredsstillende hensyn til f.eks. strandsonen langs sjø og vassdrag, risikoen for utslipp av klimagasser eller friluftslivs- /nærmiljøhensyn.

Vi er forutsigbare gjennom innspill og dialog tidlig i planprosessene, og administrasjonen i kommunene er tidlig godt kjent med nasjonale forventninger til den kommunale planleggingen.

Kommunene er opptatt av kommunenes frie skjønn, og vi får noen ganger et inntrykk av at det er en oppfatning i noen kommuner om at dette overstyrer rettsanvendelsesskjønnet. Vi ser bl.a. ofte kommunale vedtak om dispensasjon som mangler tilstrekkelig klargjøring av om det formelle grunnlaget for denne behandlingen er til stede i henhold til plan- og bygningslovens § 19-2. Dette kan gi store utfordringer sett i forhold til kravene som er stilt til oppfølging av nasjonale og viktige regionale hensyn i rundskriv T-2/16.

Rundskriv T-2/16 blir ellers vist til som begrunnelse for innsigelser. Som rammer for kommunal planlegging viser vi først og fremst til nasjonale forventninger og statlige planretningslinjer. Vi ser fram til en oppdatering og revidering av dette rundskrivet slik at det ivaretar utfordringene vi også har sett i nyere tid.

Sett i lys av en økende forståelse av at vi trenger å begrense arealforbruket, stiller vi også spørsmålet om en manglende begrunnelse for å ta nye naturområder i bruk i seg selv kunne være grunnlag for innsigelse. En slik begrunnelse bør bygge på et arealregnskap som viser tilgjengelige utviklingsmuligheter i eksisterende planavklarte områder, sammenholdt med et tilstrekkelig klarlagt samfunnsmessig behov for utbygging. Statsforvalteren har sendt et eget brev til nordlandskommunene om dette i januar 2022, (jf. «[Arealregnskap – nødvendig begrunnelse for ny arealbruk](#)»).

Boligosiale hensyn i plan (fra kapittel 3.1.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Boligosiale hensyn er ivaretatt i kommunale planer.

Statsforvalteren i Nordland har som et prøveprosjekt fått overført oppgaver og stillinger fra Husbanken. Disse arbeider bl.a. med de boligsosiale utfordringene hos ROP-gruppen i fylket. Statsforvalteren arrangerte informasjonsmøter med representanter fra kommuner og Helseforetak i Vesterålen og Helgeland, med målgruppen de som arbeider med rus og psykisk helse. Det var planlagt samling for Saltenkommunen, men det lot seg ikke gjennomføre. Representanter fra Statsforvalteren deltok også på samling for Lofotkommunene.

På et mer internt, overordnet nivå har Statsforvalteren i Nordland jobbet frem nye rutiner for eget arbeid som skal bidra til å hjelpe kommunene med å lage gode samfunnsdel-planer. I dette ligger også et mål om at boligsosiale hensyn ivaretas bedre i kommunene gjennom oppdaterte og kunnskapsbaserte planverk.

Rekruttering og kompetanseplanlegging på helse- og omsorgsområdet (fra kapittel 3.1.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Rekrutterings- og kompetanseplanlegging ivaretas godt i samfunnsplanarbeidet i kommunene.

I dialog med kommunene meldes det om utfordringer i rekruttering av kompetanse innen helse og omsorg. det er spesielt sykepleier og helsefagarbeidere som er vanskelig å rekruttere, men også leger i enkelte kommuner. Flere kommuner har forsøkt mange ulike rekrutteringstiltak uten å lykkes i å skaffe kvalifisert personell. Enkelte kommuner små kommuner har utfordringer med å motivere ufaglærte til å skaffe seg kompetanse gjennom kompetansehevede tiltak som f.eks. utdanning.

I søknad om kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd vedla mange kommuner sine kompetanseplaner, men ikke alle. Noen kommuner har oppdaterte og gode planer for de neste årene, mens andre kommuner har utdaterte planer.

for å imøtekomme kommunene i Nordland sitt ønske om desentraliserte studieløp ble det i 2021 startet opp to desentraliserte sykepleieutdanninger. Et via Nord universitet og et via VID vitenskapelige høgskole. Det har vært stor pågang av søkere til begge studiene.

Utdanningsløpet ved Nord universitet er et samarbeid mellom Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag. I utdanningsløpet er det etablert flere innovative tiltak for å styrke kvaliteten på utdanningen, for å sikre at så mange som mulig av studentene gjennomfører studiet. Statsforvalteren har benyttet ordningen kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd for å bidra i denne satsningen.

Oppsummert er vårt inntrykk at kommunene har fokus på rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten. For å møte fremtidens demografiutfordringer og etterspørsel etter kvalifisert personell på helse- og omsorgsområdet, kreves det gode strategier for å beholde, samt sikre fremtidig rekruttering av personell med riktig kompetanse der det mangler.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Planleggingen skjer i tråd med SPR for samordnet bolig-, areal- og transportplanlegging

Statsforvalteren viser til planretningslinjene (SBATP) i overordnet arealplanlegging og planstrategier, som grunnlag for å ta hensyn til naturmangfold, nærmiljø, klima og boligsosiale forhold.

Også små kommuner uten utbyggingspress oppfordres til å ha en utbyggingsstrategi etter prinsippene i SBATP, men tilpasset lokale forhold. Dette begrunnes gjerne med hensynet til boligsosiale forhold og offentlig tjenestetilbud.

Lokalisering av nye boligområder langt utenfor sentrum eller tettsteder frarådes. Dette gir i seg selv sjeldent grunnlag for innsigelse alene. Slik lokalisering kan imidlertid bidra til dette, om det samtidig er konflikt med verdier knyttet til bl.a. naturmangfold, reindrift, jordvern eller myr/våtmarksområder.

Det er likevel fortsatt vanskelig å si at kommunale planer ivaretar føringene i planretningslinjene høyere enn inn i **middels til liten grad**. Vi savner ofte en vurdering av fortetningsalternativet, ev. at dette er avvist med grunnlag i et arealregnskap som viser hva som fins av tilsvarende muligheter i områder som er tilstrekkelig planavklart.

Statsforvalteren har i 2022 kommet med tydelige forventninger til kommunene om at bruk av nye arealer til utbyggingsformål må kunne begrunnes ut fra behov, dokumentert gjennom arealregnskap (jf. brevet herfra til kommunene om dette). Dette, sammen med bruk av bl.a. skjønnsmidler, har bidratt til at alle kommunene i Lofoten tar sikte på å utvikle arealregnskap gjennom samarbeidet i «De grønne øyene (www.degronneoyene.no)». Vi har videre også mottatt arealdeler til kommuneplanen på høring der betydelige arealer, som tidligere har vært satt av til byggeområder eller spredt utbygging, er tatt ut.

Det er naturlig at særlig mindre kommuner viser mindre forståelse for krav om fortetting og transformasjon, fordi de først og fremst er opptatt av å gjøre seg attraktive for tilflytting og næringsutvikling.

Statsforvalteren vil framover også forsøke å bidra til at mindre kommuner kan samarbeide om å utvikle kommunale planstrategier, bygge et godt kunnskapsgrunnlag og skape lokal forankring og forståelse for viktige utfordringer. Vi er nå i gang med å forbedre regional veiledning i samarbeid med Nordland fylkeskommune, og vil også prioritere interkommunalt samarbeid ved fordeling av skjønnsmidler for 2023.

Høy arealutnyttelse (fra kapittel 3.1.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Massehåndtering avklares i regionale og kommunale planer

Massehåndtering, og da særlig håndtering av overskuddsmasser, avklares ofte i liten grad i arealplanene. Vi etterlyser slik avklaring i de tilfellene vi avdekker at prosjektet vil generere masser, og hvor bruken av disse ikke er avklart

Strandsone og vassdragsforvaltning (fra kapittel 3.1.1.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Planlegging i strandsonen langs sjø og vassdrag skjer i tråd med PBL § 1-8, SPR for differensiert forvaltning av strandsonen langs sjøen, RPR for verna vassdrag og regionale planer.

Strandsonen både langs sjø og vassdrag fortsetter å være under press fra utbyggingsinteresser, hvor stadig nye områder planavklares til utbyggingsformål, og hvor det gis mange dispensasjoner i hundremetersbeltet.

Sett under ett mener vi at nasjonale og regionale føringer her ivaretas i **middels til liten grad**.

Eksisterende utbygging gir ofte utgangspunkt for videre utbygging i strandsonen langs sjøen. Planretningslinjene har ikke bidratt merkbart til økt differensiering, selv om det finnes enkeltkommuner som nå har fått på plass byggegrenser mot sjø og vassdrag etter en mer differensiert tilnærming, gjerne på grunnlag av karlegging av funksjonell strandsone. Fastsettelse av byggegrense alene vil ellers i seg selv ikke fullt ut svare ut intensjonen med § 1-8, da det på kommuneplannivå også i større grad bør gjøres en mer helhetlig differensiering mellom bruks- og verneinteressene i den funksjonelle strandsonen, slik at det klargjøres av hvilke områder som i sin helhet skal vernes og hvilke som kan utbygges etter nærmer gitte betingelser (den funksjonelle strandsonen kan også være breiere enn 100 m).

Kantsonene langs vassdrag, spesielt i nærområder til større byer og tettsteder og områder som er lett tilgjengelige, utsettes også for et press fra utbyggingsinteresser. Her fastsettes det ofte generelle byggegrenser i overordnet plan, men som gjerne blir justert når områder blir regulert.

Flere kommuner foretar en viss differensiering når det kommer til vassdrag som er av større verdi, dette gjelder blant annet for vernede vassdrag. Likevel planlegges det tiltak som kommer i berøring med SPR for vernede vassdrag. Ofte er dette knyttet til eldre inngrep, men det forekommer også planlegging i uberørte områder.

Vassdragsbeltets avgrensning og forvaltning er i liten grad differensiert etter registrerte verneverdier og arealtilstand, og klasseinndelt i forbindelse med arealdelene til kommuneplanene. Vefsna har imidlertid en egen regional plan hvor dette er gjort.

Vi ser ellers sjelden eller aldri at kommuner har fastsatt bredden på vegetasjonsbeltet i rettslig bindende plan, i samsvar med [vannressurslovens § 11](#). Behovet for å sikre, og eventuelt utvide, vegetasjonsbeltet forsterkes av stadig økende flomfare. Statsforvalteren vil derfor legge vekt på dette betydningen av dette i veiledningen til kommunene framover, bl.a. for å begrense tiltak fra landbruksvirksomhet i kantsonen langs vassdrag

Bærekraftig forvaltning fjell og utmark (fra kapittel 3.1.1.1.8.2 i TB)

Rapportere på

Planlegging i fjell og utmark skjer i tråd med Nasjonale forventninger og regionale planer

Få kommuner i Nordland har fastsatt langsiktige utbyggingsgrenser mot fjell og utmark, og vi har lite erfaring med denne problemstillingen. Grensene mot fjell og utmark skjer normalt gjennom fastsettelsen og avgrensningen av selve arealformålene.

Ivaretagelse av landbrukets arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.9.1 i TB)

Rapportere på

Bidra til å nå målet i nasjonal jordvernstrategi, om at omdisponeringen av dyrka jord ikke skal overstige 3 000 daa per år innen 2025.

Kommunene ivaretar nasjonale føringer for jordvern i middels til betydelig grad når det gjelder nye arealer i overordnede planer. Flere av kommunene foretar en gjennomgang av eldre reguleringsplaner og LNFR spredt områder ved rullering av kommuneplanen. Flere områder tilbakeføres til LNFR.

Statsforvalteren fremmet innsigelser til tre arealplaner i 2022, helt eller delvis begrunnet utfra hensynet til jordvern. I to av sakene er innsigelsene imøtekommet. Den tredje er ikke avklart. I tillegg er tre planer hvor vi fremmet innsigelser i 2021 avklart i 2022. I to av sakene er innsigelsen imøtekommet, i den tredje saken er innsigelsen delvis imøtekommet.

I januar 2022 vedtok vi ny Strategisk plan for jordvern 2022-2025. Vi har i løpet av året lagt strategien sammen med de nasjonale føringene for jordvern til

grunn for vårt fokus på jordvern og jordvernets betydning i vår kommunikasjon med kommunene. Det gjelder både i webinarer, på konferanser, på nettsiden vår og i skriftlige tilbakemelding til kommunene i enkeltsaker og ulike arealplaner. Hvert år skriver vi et forventningsbrev til kommunene i forhold til oppdrag på landbruk- og reindriftsområdet. Der har vi skrevet om kommunenes ansvar for å ivareta jordvernet. Vi har også skrevet kronikk om jordvern i 2022.

Fokuset på og forståelsen av jordvern er blitt større, både i administrasjonen i kommunene, blant enkelte av politikerne og ikke minst blant øvrig befolkning i fylket. Men dette er et tema som vi må jobbe kontinuerlig med. Enkelte kommuner har gamle arealplaner der store arealer som også omfatter jordbruksareal er avsatt til andre formål enn LNFR. Dette gjelder særlig store LNFR spredt områder, både til bolig og hytter. De fleste kommunene tar en gjennomgang av avsatte arealer når de ruller kommuneplanens arealdel. Dette er både LNFR spredt områder, boligområder og næringsområder. Men mange av kommunene våre har gamle arealplaner, så dette arbeidet tar tid.

Det er vår oppfatning at de fleste kommunene i Nordland har fokus på jordvern i sin overordnede planlegging. Men vi ser fortsatt at jordvernet må vike i enkeltsaker og at annen næringsvirksomhet og boligbygging ofte prioriteres framfor jordvern og landbruk.

Reduksjon i omdisponering av dyrka jord

2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
537	419	265	145	304	171	363	104	151	230

Reindriftens arealressurser (fra kapittel 3.1.1.1.10.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av reindriftens interesser og behov i planprosesser og arealforvaltning

Nasjonale føringer blir i middels grad fulgt opp av kommunene. Dette kommer til uttrykk gjennom en relativt lav andel fraråding og klager i dispensasjonssaker og innsigelser til reguleringsplaner og kommuneplanens arealdel. Vi ser at kommunene har varierende kunnskap om reinbeitedistriktenes driftsform og arealbehov. Statsforvalteren har fulgt opp planer og tiltak som kan få vesentlige konsekvenser for reindriftsinteressene gjennom høringsuttalelser og befaringer.

Vi mottok 62 plansaker som berørte reindriftsinteressene direkte. Det ble fremmet 5 innsigelser, hvorav 2 av innsigelsene er løst, mens 3 foreløpig ikke er avklart.

Statsforvalteren mottok 552 dispensasjonssøknader til uttalelse. Vi ga reindriftsfaglige merknader til 20 saker, hvorav 7 ble frarådet. Det ble klaget på 5 kommunale vedtak i dispensasjonssaker.

I tillegg har vi vurdert 20 søknader om landbruksveier og 40 søknader om nydyrking.

Nordland reindriftsområde omfatter kommunene Leka og Nærøysund i Trøndelag. Vi uttalte oss til 20 arealsaker i disse kommunene, 3 landbruksveier, 16, plansaker og 1 nydyrking.

Vi legger vekt på å gi konkrete innspill til kommuner så tidlig som mulig, slik at potensielle konflikter med reindriftsinteresser kan løses tidlig i planprosessene. Statsforvalteren bistår både kommunene og reinbeitedistriktene med faglig veiledning i planarbeidet. Vi mener dette har bidratt til den lave andelen innsigelser og fraråding.

Det er krevende for mange små kommuner å rekruttere personer med planfaglig og reindriftsfaglig kompetanse. Sammen med relativ stor turnover i flere kommuner, skaper dette et kontinuerlig behov for faglig oppdatering, både av administrativt ansatte og folkevalgte i kommunene.

I 2022 gjennomførte Statsforvalteren et webinar for ansatte i kommunene, med hovedtema hvordan ivareta jordvern - og reindriftsinteressene i plansaker. På vårt årlige reindriftseminar var et av hovedtema hvordan sikre reindriftas beitearealer i planprosesser. Hensikten er å fremme kunnskap om reindriftas arealbehov og hvordan arealbruk kan påvirke mulighetene for framtidig reindrift.

Reindriftens arealressurser er ivaretatt i alle planprosesser

	Distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter med godkjente regler/planer	Antall distrikter i reinbeiteområdet	Antall regler/planer som er oppdatert i løpet av de fire siste år
Distrikter med godkjente bruksregler etter reindriftsloven av 2007	100 %	12	12	0
Distrikter med godkjente distriktplaner etter reindriftsloven av 2007	83 %	10	12	1

Systematisk folkehelsearbeid etter plan- og bygningsloven (fra kapittel 3.1.1.1.11.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av langsiktig folkehelsearbeid i kommunenes planarbeid

Helse- og vergemålsavdelinga har skrevet innspill til planstrategier og kommuneplanens samfunnsdel. Omtrent halvparten av kommunene i Nordland har utarbeidet oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer. Ikke alle har oppdatert oversikten eller synliggjør den i sin planlegging. Kommunene har i

økende grad fått på plass folkehelsearbeid med fokus på utjevning av sosial ulikhet i sine planstrategier og mange kommuner presiserer i samfunnsdelen at folkehelse er et gjennomgående tema. Der vi ikke finner et oversiktsdokument med oversikt over helsetilstand og påvirkningsfaktorer, kommenterer vi alltid dette og påpeker betydningen av å ha god oversikt for å kunne planlegge langsiktig og systematisk. Mange kommuner har en egen plan for fysisk aktivitet og friluftsliv. Vi anbefaler kommunene å tilrettelegge for en aktivitetsvennlig samfunnsutvikling og viser til handlingsplan for fysisk aktivitet. Noen få kommuner har fokus på en aktivitetsvennlig samfunnsutvikling i sin overordnede samfunnsplanlegging.

3.1.1.2 Helhetlig og samordnet oppfølging av samfunnssikkerhet og beredskap i kommunene

Gjennom krisehåndtering av pandemien og følgene av krigen i Ukraina har vi hatt god og jevnlig dialog med kommunene og den kommunale ledelsen. Dette har satt kommunal beredskap i fokus og kommunene har fått en langt større forståelse for eget ansvar i en krisesituasjon.

Vi ser nå at kommunene i langt større grad søker sammen i samarbeid over kommunegrensene for å løse beredskapsutfordringer. Dette er en tankegang vi har støttet opp under med bruk av blant annet kommunale skjønnsmidler for økt beredskapssamarbeid. Stillingsprosentene for beredskapskoordinatorene ser ut til å være i økning, og det er en kommune som har opprettet en ny 100% stilling innenfor kommunal beredskap. Måltallet vårt i et langtidsperspektiv er 10 kommunale heltidsstillinger i Nordland. Vi har da i 2022 økt fra 2 til 3.

Vår samordningsrolle og det at vi er synlige ovenfor kommunene, i media og blant regionale og nasjonale beredskapsaktører er med på å sette samfunnssikkerhet og beredskap i fokus. Dette smitter igjen over på kommunene. Den positive utviklingen vi ser i kommunalt beredskapsarbeid mener vi ikke hadde skjedd hvis ikke vi hadde vært pådriverne i dette arbeidet.

Valg av virkemidler tilpasset kommunens behov (fra kapittel 3.1.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede virkemiddelbruken overfor kommunene innen samfunnssikkerhet og beredskap er tilpasset kommunenes behov.

Vi har et potensiale for å bli bedre til å målrette innsatsen mot hver enkelt kommune, og de utfordringer disse har.

Grunnet slitasje på personell hos oss etter langvarig krisehåndtering og tilsvarende slitasje hos nøkkelpersonell i kommunene har vi i 2022 valgt virkemiddel som er godt kjent for både oss og kommunene. En videreutvikling av virkemidlene og en mer målrettet innsats vil være en viktig faktor i årene fremover.

Våre virkemidler som vi har benyttet i 2022 er tilsyn, øvelser, samling for kommunale beredskapskoordinatorene, jevnlig møter med kommunale kriseledelse knyttet til pandemihåndteringen og krigen i Ukraina, samt veiledning i enkeltsaker som kommunene tar opp med oss.

Øvelser for kommuners kriseorganisasjon (fra kapittel 3.1.1.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i løpet av 2019- 2024 gjennomføre øvelse for alle kommuners kriseorganisasjon.

Alle kommuner har i inneværende periode (2019 - 2022) deltatt minst en gang på vår årlige øvelse Nordland som vi gjennomfører i slutten av januar hvert år.

Det gjøres oppmerksom på at vi ikke kan pålegge kommunene å øve innenfor vårt øvingsopplegg og at en del kommuner deltar med kriseledelsen sin i andre øvelser.

Når allikevel så mange kommuner velger å sette av tid til vår årlige øvelse og dermed øver mer enn det forskrift om kommunal beredskapsplikt legger til grunn, så har det en god effekt på kommunens krisehåndteringsevne i reelle situasjoner.

Gjennomførte øvelser med kriseorganisasjonen i kommunene

År	Totalt antall kommuner i embetet	Antall gjennomførte øvelser for kommunens kriseorganisasjon	Overordnet øvingsmål
2019	44	38	Håndtering av forurensning av drikkekilde
2020	41	37	Håndtering av brann i fartøy (båt eller tankbil)
2021	41	33	Håndtering av cyberangrep mot kommunen
2022	41	39	Håndtering av bortfall av EKOM

Beredskap for å håndtere kriser i reindriften (fra kapittel 3.1.1.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Operative beredskapsutvalg i hvert reinbeiteområde

Nordland reinbeiteområde har i flere år hatt et godt fungerende kriseberedskapsutvalg bestående av Statsforvalteren, Mattilsynet og to reineiere. Det ble i 2022 oppnevnt to personlige vararepresentanter for reineierne i utvalget.

Det ble i 2022 gjennomført to fysiske møter, åtte teamsmøter og et epostmøte. Det har vært gjennomført to befaringer knyttet til beitekrise og tre befaringer i forbindelse med reindøden på Herøy. I tillegg har utvalgets representanter deltatt på felles årlig møte i Alta.

Mandatet er fulgt opp på en god måte. Utvalget har fattet raske og gode løsninger under beitekrisen, og deltatt med uvurderlig kunnskap på Herøy. Vi er fornøyde med at mandatet ble justert i 2022 til også å gjelde andre kriser enn bare beitekrise.

3.1.1.3 Et velfungerende plansystem i kommunene

Det er fortsatt mange kommuner der kommuneplanens samfunnsdel og arealdel er utdatert. Dette er problematisk, både fordi

- planene ikke samsvarer med de store utfordringene vi står overfor knyttet til befolkningsutvikling og boligsosiale forhold, klimakrisen, klimakrisen og "det grønne skiftet". utdaterte samfunnsdeler og arealdeler til planer Nordland.
- mange arealdeler til kommuneplanen ikke lenger er juridisk holdbare, f.eks. fordi de ikke har tilfredsstillende bestemmelser om omfang og lokalisering av spredt bebyggelse i LNF(R)-områdene eller mangler bestemmelser om byggegrense mot sjø for landbruksbebyggelse (d.v.s. at byggeforbudet i 100-metersbeltet gjelder).

Dette har medvirket til at lojaliteten til kommuneplanens arealdel i mange kommuner er lav, og at byggesaker gjerne blir avgjort ved dispensasjon.

Vi har nå, sammen med Nordland fylkeskommune, invitert seks kommuner til et prosjekt for å få samfunnsplanleggingen tilpasset valgperioden (Nordland ett av fem fylker som er med pilotfylker i et prosjekt som drives av Asplan Viak i samarbeid med KS). Hensikten med dette er

- å bidra til at kommunene får på plass en planstrategi som kan vedtas av påtroppende kommunestyre så raskt som mulig etter valget høsten - 23 (forslag bør helst foreligge fra sittende kommunestyre).
- at det nye kommunestyret får tatt stilling til behovet for revisjon av kommuneplanens samfunnsdel så raskt som mulig, og vedtatt en eventuell revidert utgave i løpet av første valgår.

Også øvrige kommuner vil bli oppfordret til dette.

En viktig årsak til manglende plankultur er manglende kapasitet og kompetanse i småkommunene, som dekker det meste av arealet i Nordland. Vi ser derfor betydningen av interkommunalt samarbeid, og oppfordrer til dette bl.a. i innspill og uttalelser til planstrategier og samfunnsdeler til kommuneplanen. For bl.a. å stimulere til kartlegging av muligheter for interkommunalt samarbeid i arbeidet med utvikling av kommunale planstrategier, samt forsøke å få etablert mer varige interkommunale samarbeidsordninger, vil Statsforvalteren prioritere å bruke en betydelig del prosjektskjønnsmidlene for 2023 til dette (jf. "[Setter av millioner til samarbeid mellom kommuner](#)").

Dialog med kommunene om (fasene i) plansystemet (fra kapittel 3.1.1.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Alle kommuner har oppdaterte overordnede planer

I henhold til kommunestyreperioden 2019 -2023 skulle planstrategien være vedtatt innen 2020, og arbeidet med revidering av samfunnsdelen være påbegynt. I perioden har vi mottatt følgende på høring:

- 2018: En planstrategi
- 2019: En planstrategi og 9 forslag til samfunnsdel
- 2020: 22 planstrategier på høring og ett forslag til samfunnsdel
- 2021: Fire planstrategier og 13 forslag til samfunnsdel
- 2022: To planstrategier og 9 forslag til samfunnsdel

I løpet av valgperioden har vi følgelig mottatt i alt 33 samfunnsdeler på høring fra 30 av de 41 kommunene vi har i Nordland. At bare 9 kommuner hadde samfunnsdeler på høring i perioden 2018 til 31.12.2022 viser at det er et fåtall av kommunene i Nordland der kommunestyret skal forholde seg til en samfunnsdel som de selv har vedtatt.

Vi jobber nå målrettet med å få kommunene til å planlegge helhetlig, slik at «planhjulet» følger valgperioden, jf. omtale under kap. 3.1.1.3

Klager over reguleringsplan (fra kapittel 3.1.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

God og rask klagesaksbehandling

Det ble behandlet 25 klager på reguleringsplaner (mot 22 i 2021). Kun i to av sakene ble klager gitt helt/delvis medhold. Av dette kan det utledes at planene er av rimelig god kvalitet.

I de tilfellene planvedtaket blir opphevet skyldtes saksbehandlingsfeil som kan ha fått betydning for innholdet i planen.

8 av sakene ble ikke klagebehandlet innen 12-ukersfristen.

Vi veileder kommunene når det mottas henvendelser samt i forbindelse med høring. Utover dette har vi en viss dialog med kommunene.

Kan ikke si noe konkret om andre aktørers på konkret effekt/resultat, men kommunenes kompetanse på området varierer noe. Særlig de mindre kommunene har en del å gå på når det gjelder framdrift og kompetanse.

Juridisk veiledning og kvalitetssikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Kommunale planer har juridisk gyldige bestemmelser og plankart

SFNO hovedinntrykk er at kommunale planer i middels grad har god juridisk kvalitet.

SFNO gjennomgår plandokumentene i alle overordnede planer og i reguleringsplaner så langt det er nødvendig for å ivareta nasjonale interesser. En systematisk gjennomgang av alle plansaker anses ressurskrevende og ikke hensiktsmessig.

Kommuneplaner prioriteres. Her ser vi ofte at utfyllende bestemmelser til LNFR-områder utfordrer plan- og bygningslovens rammer. Gjennom dialog -og om nødvendig med innsigelse blir disse justert slik at de blir juridisk holdbar.

SFNO har gjennom året besvart flere henvendelser fra kommunen om utforming av bestemmelser og kart. I enkelte tilfeller må det tas videre kontakt med departementet.

Juridisk veiledning og kvalitetsikring (fra kapittel 3.1.1.3.3.2 i TB)

Rapportere på

Konsekvensutredningsforskriften er fulgt opp

Liten til middels oppfølging.

Statsforvalterens inntrykk er at mange kommunen har en høy terskel for å kreve konsekvensutredninger.

Vi ser også at at konsekvensutredninger ofte mangler utredning av reelle alternativer og vurdering av samlede konsekvenser er mangelfull eller fraværende.

Videre kan det spørres om kommunen som ansvarlig myndighet ved behandlingen av planen tar tilbørlig hensyn til konsekvensutredningen og innkomne høringsuttalelser. Dette fordi funn i utredningen om virkninger for miljø og samfunn underkommuniseres eller ikke fremgår av saksfremlegget.

Kvalitet på konsekvensutredninger (fra kapittel 3.1.1.3.3.3 i TB)

Rapportere på

God kvalitet på konsekvensutredninger som følge av gode plan- og utredningsprogram

Ved varsel om oppstart med forslag til planprogram forsøker vi å komme med mest mulig konkrete og relevante innspill i fht hva som skal utredes. Dette gjelder både hva slags metodikk som skal brukes og nødvendig behov for tilleggsutredninger.

På kommuneplannivå er det en utfordring at kunnskapen vi har om naturmangfold er svært varierende og i stor grad mangelfull. Dette gjelder særlig kunnskap om marint mangfold, der vi bare har resultater fra enkeltstående «tokt» å forholde oss til. På land er situasjonen noe bedre. Det er imidlertid

gjennomført kartlegging etter NiN-metoden i svært begrensa deler av fylket, og fremdriften i dette arbeidet er lav. Dette innebærer at vi i resten av Nordland må forholde oss til kartlegging etter DN-handbok 13, som innebærer at det bare er utvalgte enkeltområder som er kartlagt. Vi vet følgelig ikke hva som fins av verdier utenom disse områdene, i det aller meste av Nordland.

Det går fram av KU-forskriften og tilhørende veiledning at det skal hentes inn nødvendig kunnskap, så langt det er nødvendig, også på kommuneplannivå. Gjeldende praksis er imidlertid at dette ikke skjer, d.v.s. at utredningene er basert på det som fins tilgjengelig i eksisterende databaser. At det går fram av pkt. 4.3. i veileder T-1493 at dette ofte vil være tilstrekkelig, er derfor lagt til grunn for å unngå ekstra kostnader og tidsbruk. Dermed blir også «bevisbyrden» snudd, slik at det blir opp til oss å begrunne hvorfor ekstra kunnskap må innhentes i det enkelte tilfelle. I og med at vi, ved planoppstart, verken vet hvor aktuelle områder for nye utbyggingsforslag vil komme eller har oversikt over hva som fins av mulige verdier i store områder, har vi liten mulighet for å komme med forslag til aktuelle tilleggsutredninger som eventuelt må gjennomføres. Dermed opprettholdes eksisterende praksis.

En stor del av nordlandskommunene har i tillegg mangel på kapasitet og kompetanse til selv å gjennomføre tilfredsstillende konsekvensutredninger. Vi ser at fordelene ved planlagte arealdisponeringer gjerne overskygger ulempene for naturmangfold og allmenne interesser. I tillegg mangler gjennomgående utredning av samla konsekvenser når forslag til kommuneplanens arealdel sendes på høring.

Ut fra naturmangfoldlovens krav om at kunnskapsgrunnlaget skal være tilstrekkelig, samt at føre-var-prinsippet skal brukes der dette ikke er tilfelle, mener vi at vi har grunnlag for å fremme innsigelser på overordna plannivå der vi ser at lokaliseringen kan få vesentlige virkninger for miljø og samfunn (jf. KU-forskriftens § 21), selv om vi ikke har kommet med konkrete innspill om tilleggsutredninger ved planoppstart. I 2022 fremmet vi, ut fra dette, innsigelse til lokalisering av akvakultur i to fjordområder i forslag til interkommunal kystsoneplan for Vesterålen (ut fra risiko for redusert vannkvalitet). Tilsvarende fremmet vi innsigelse til den interkommunale kystsoneplanen for Ofoten i 2021 ut fra manglende kunnskap om konsekvensene for marint naturmangfold (koraller).

På reguleringsplannivå opplever vi ofte at utredningene som utføres er mangelfulle, eller at konsekvensvurderingene er tilpasset oppdragsgiver ved at negative konsekvenser fremstår som undervurdert. Det er derfor viktig at vi har nødvendig kapasitet og kompetanse til at vi, i tilstrekkelig grad, kan gå inn i grunnlagsmaterialet for utredningene som blir forelagt ved høring, slik at vi kan avdekke feil og mangler og i nødvendig grad fremme innsigelse. Dette vil også være viktig for å klargjøre handlingsrommet for innleide konsulenter.

Oppdaterte digitale planregistre (fra kapittel 3.1.1.3.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner holder digitalt planregister løpende oppdatert.

Statsforvalteren har ikke hatt et særskilt fokus på pådriverrollen for løpende oppdatering av digitale planregistre i kommunene. 32 av 41 kommuner har planregister, og vi legger til grunn at disse ajourføres uten oppfordring fra vår side. Det er ikke gjort noe videre inngående undersøkelser om hvorvidt dette skjer eller ikke. Det er heller ikke mulig for oss å svare på om det foreligger tilstrekkelig forankring i ledelsen i den enkelte kommune. Når det gjelder de ni kommunene uten fullverdig digitalt planregister, har de fleste planarkiv og egne kartinnsynsløsninger for arealplaner. Her vil det variere i hvor stor grad disse er fulldekkende med tanke på vedtatte arealplaner etter plan- og bygningsloven.

Vi jobber imidlertid aktivt for å få på plass rutiner i kommunene om digitalisering av plankart allerede ved høring. Ved oppstart spiller vi inn forventninger om at kommuner som har geosynkronisering av plandata med Kartverket må sørge for at også høringsutkast blir gjort tilgjengelige for synkronisering. Kommuner som ikke har geosynkronisering må fortsatt sende høringsutkast av alle plantyper til Kartverket for kvalitetssikring og publisering i Nordlandsatlas.

Fokuset på tilgjengeliggjøring av digitale plankart ved høring medfører også sannsynligvis økt fokus på oppdatering av digitalt planregister i sin helhet.

3.1.1.4 Økt kunnskap om sosialtjenesteloven

Aktivitet i 2022 vurderes å ha bidratt til økt kunnskap om sosialtjenesteloven i Nordlands-kommunene. I 2022 har opplæringen bestått av tilpasset opplæring i sosialtjenesteloven og spesifikke fagrettet opplæring knyttet til økonomisk rådgivning og kvalifiseringsprogrammet som er omtalt i andre rapporteringspunkter.

Gjennom vårt samarbeid med Nav Nordland, herunder kompetansemøter og Nav-ledersamlinger, får vi også viktig informasjon om hvilke kompetansebehov Nav-kontorene har, og bidrar inn med kompetanseheving og bevisstgjøring om bruk av sosialtjenesteloven.

Alle NAV-kontor i fylket (fra kapittel 3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV-kontor har god kunnskap om sosialtjenesteloven og forskrifter.

På bakgrunn av tilsyn, klagebehandling og annen kontakt med kommunene vurderer vi at kunnskapen ved NAV-kontorene er ok, men at kontorene jevnt over har behov for å øke sin kompetanse på flere områder. Særlig er det behov for økt bevissthet og økt kompetanse rundt individuelle vurderinger og at barne- og familieperspektivet kommer enda tydeligere frem i vedtakene fra kommunene.

Det ble ikke arrangert fysiske fagdager for Nav-veiledere i Nordland i 2022. Siste større fagsamling var så sent som i desember 2021, hvor kartlegging, individuelle vurdering, økonomisk stønad, oppvekstreform med mer var tema.

Statsforvalteren i Nordland har vært på tilbudssiden overfor Nav-kontorene som har behov for opplæring og veiledning i sosialtjenesteloven og tilhørende saksbehandlingsregler. Det er gitt veiledning til enkeltkontor etter henvendelser på telefon og e-post. Vi ser positiv effekt når vi gir konkret veiledning til Nav-kontorene.

Opplæring for ansatte i Nav om sosialtjenesteloven og forskrifter vil bli prioritert i 2023. Vi jobber også for å få til fagdager sammen med Nav Nordland.

Opplæringstiltak for NAV

Resultatmål	Differanse resultatmål - resultat	Resultat	Antall NAV-kontor i fylket som har mottatt tilbud om opplæring	Antall NAV-kontor i fylket totalt
100 %	- 100 %	0 %	0	33

Rapportering på null NAV-kontor viser til at det ikke er gitt tilbud om opplæring til NAV-kontor, ut over den særskilte opplæring på områdene kvalifiseringsprogram, økonomisk rådgivning og særskilt tilpasset opplæring, som rapportert på i andre rapporteringspunkter. Det var planlagt tilbud om fagkonferanse i samarbeid med NAV Nordland. Denne ble ikke gjennomført på grunn begrenset kapasitet deler av året.

NAV kontor med lav kunnskap tilbys tilpasset opplæring (fra kapittel 3.1.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Godt tilpasset opplæring til NAV- kontorene.

Statsforvalteren erfarer gjennom klagesaker, tilsyn og henvendelser at Nav-kontorene jevnt over har behov for å øke kompetansen på saksbehandling, forvaltningsloven og sosialtjenesteloven. Nav-kontorene har stort fokus på ytelsessiden og økonomiske aspekter i kontakten, og mindre på oppfølging av brukere og hvordan de kan bli selvhjulpne. Vi ser også behov for bedre kartlegging av brukerne og barnas behov.

Statsforvalteren i Nordland har gjennomført digitale møter med ett tjenesteområde, herunder fem kommuner, i forbindelse med at de etterspurte veiledning på konkrete problemstillinger. Det ble avholdt to møter.

Vi har også gitt veiledning til et Nav-kontor, som er i interkommunalt samarbeid med andre kommuner på problemstillinger knyttet til forståelsen av sosialtjenesteloven og hvordan den skal praktiseres.

Oppfølging av kommuner med særskilte utfordringer (fra kapittel 3.1.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle NAV- kontor med særskilte utfordringer er fulgt opp.

Statsforvalteren i Nordland har gjennomført landsomfattende tilsyn i to kommuner om Nav-kontorenes ansvar for å ivareta barns behov når familien søker om økonomisk stønad. Valg av kommuner var at vi på bakgrunn av en risiko og sårbarhetsanalyse, klagesaker og andre henvendelser hadde mistanke om svikt i tjenesten. Det ble avdekket lovbrudd i begge kommunene. Kommunene følges opp med dialogmøter og veiledning.

3.1.1.5 Økt tilgjengelighet og kapasitet, samt styrket kvalitet og pasientsikkerhet i helse- og omsorgssektoren i kommunene

To av tre helsefelleskap er nå velfungerende i Nordland. Helsefelleskap Troms og Ofoten har alle tre nivåene i drift. Helsefelleskapet Lofoten, Vesterålen og Salten har Partnerskapsnivå og SSU. Helgeland har til nå brukt OSO (Overordnet samarbeidsorgan) som samarbeidsarena. De har brukt OSO for å jobbe strategisk mot å etablere helsefelleskap. Helgelandskommunene har i 2022 vedtatt å opprette helsefelleskap. Det er planlagt oppstart i februar 2023. Sekretariat er ansatt. Statsforvalteren deltar på SSU nivå i alle helsefelleskapene.

Fylkeslegen har deltatt på partnerskapsmøter, og assisterende fylkeslege har deltatt i SSU. Vi deltar ikke i FSU, men kan bidra med veiledning og kunnskap dersom det etterspørres.

Vi bidrar til at helsefelleskapene retter fokus mot rekruttering og stabilisering av spesielt fastlegeordningen. Vi oppfordrer sykehus og kommuner til å gjennom FSU bruke erfaringer fra tidligere prosjekt ("Helgelandslegen" og "Meløylegen"). Vi oppfordrer også til interkommunalt samarbeid.

Vi fikk tildelt 4 ekstra LIS1 stillinger i 2022. Disse vil i 2023 bli spredd i fylket. Mange kommuner meldte interesse for å ta imot flere LIS 1 leger, noe vi ser på som positivt.

Vi har ansatt en assisterende fylkeslege med allmennlege spesialitet og erfaring. Vi følger nå fastlegekapasiteten i Nordland tett, og samarbeider med ALIS Nord, samt SFTF.

Til tross for det har vi ikke måttet flytte LIS1 leger mellom kommuner. Kommunene har prioritert å opprettholde gode LIS1 tjenester. LIS1 legen rapporterer at de blir godt mottatt og ivaretatt i kommunene.

Vårt inntrykk er at fastlegesituasjonen er kritisk i enkelte kommuner, men situasjonen har ikke forverret seg det siste året.

Når det gjelder pasientsikkerhet og kvalitet så er det flere faktorer som bidrar til at dette ikke utvikler seg i ønsket retning. Etter pandemien har det vært

svært stor gjennomtrekk av ledere i helse- og omsorgstjenesten. Samtidig er det svært vanskelig å rekruttere personell fra alle profesjoner. For å dekke opp bemanningsplaner må ledere på ulike nivå bruke mye tid til å rekruttere inn personell, ev. skaffe vikarer. I kommuner med lite ressurser i administrasjonen tar dette store deler av kapasiteten som burde vært brukt til kvalitetsforbedring og til pasientsikkerhetsarbeid. Med endringene som ble gjort i helselovgivningen fikk virksomhetene selv et større ansvar for å gjennomgå uønskede hendelser som ble meldt til tilsynsmyndighetene. I behandlingen av disse sakene ser vi at det i flere kommuner mangler den kompetansen som kreves for å kunne gjøre gode hendelsesanalyser og for å kunne bruke disse inn pasientsikkerhetsarbeidet. Dette kompliseres ytterligere av at det har kommet på plass nye strukturer (f. eks. FACT) der det ikke alltid er åpenbart hvem som har hatt ansvaret for de beslutninger som er tatt.

Også når det kommer til statsforvalterens mulighet for å gi faglig pålegg ser vi at oppfølgingen vil stille store krav til kommunale ledere, både faglig kompetanse og lederkompetanse, i svært komplekse tjenester som ofte utøves i samarbeid med ulike profesjoner og tildels over flere ulike arenaer (helsestasjon, skolehelsetjeneste, legekontor, legevakt, sykehjem, kommunale ØHD-plasser m.m.) i tillegg til et ustrakt samarbeid med andre instanser (barnevern, politi, brann, spesialisthelsetjenesten osv.)

Statsforvalteren ser behovet for å bidra til at kommunene hever sin kompetanse på dette området for at arbeidet med kvalitet og pasientsikkerhet skal få den nødvendige oppmerksomhet.

Bistand til kommunene for å møte demografiutfordringene innen helse- og omsorgso (fra kapittel 3.1.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene gjennomfører en langsiktig og helhetlig planlegging knyttet til kapasitet, kompetanse og kvalitet i tjenestene.

Dette må ses i sammenheng med planlegging og utvikling av tjenester til de fire prioriterte gruppene i helsefelleskapene:

- barn og unge
- personer med alvorlige psykiske lidelser og rusproblemer
- skrøpelige eldre
- personer med flere kroniske lidelser

Vi deltar i embetets plangruppe hvor vi gjennomgår de kommunedelplanene som sendes til oss på høring.

Kommunene skal gjennom helsefelleskapene revidere og utvide samarbeidsavtalene. Det skal fremgå hvordan kommunene skal samarbeide med sykehusene om å utvikle tjenestene sine. De skal utvikle et felles kunnskapsgrunnlag. Dette er knyttet til nytt lovkrav om at kommune og sykehus skal beskrive hvordan de skal utvikle tjenestene sammen.

De færreste Nordlandskommunene har plan for sin legetjeneste i kommuneplan eller delplan. Vi registrerer denne informasjonen i kommunebilde, noe som vil være et utgangspunkt for kommunedialogen.

Gjennom tilsynsarbeid har vi fått et inntrykk av at høy vikarbruk i helsetjenestene går ut over det systematiske kvalitetsarbeidet i kommunene.

Vi har tatt i bruk den nye veilederen for tilsynsarbeid, der valg av behandlingsmetode 3 får fram hvor godt kvalitetsarbeid er forankret i helse- og omsorgstjenestene.

Statsforvalteren tar utgangspunkt i kommunens egen beskrivelse av situasjonen i kommunen og hvilke utfordringer kommunen opplyser at den har. De fleste kommunen beskriver at endringer i demografiske forhold med en stor andel eldre utgjør utfordringer for kommunen i tida framover. Vi minner om at kommunene skal ha en folkehelse-politikk og helsetjeneste som bidrar til å redusere sosialt skapte helseforskjeller.

Statsforvalteren kommenterer i innspill til kommuneplanens samfunnsdel at kommunene skal ha en helsetjeneste og en folkehelsepolitikk som bidrar til å redusere sosialt skapte helseforskjeller. Videre at langsiktig og helhetlig planlegging i helse- og omsorgssektoren er nødvendig for å kunne styre sektoren i ønsket retning. Vi anbefaler at kommunene utarbeider helhetlige kommunedelplaner for alle tjenester i sektoren også for tannhelse, og at langsiktig planlegging av kapasitet, kompetanse og kvalitet i helse- og omsorgstjenestene inkluderes i planen. Dette for å kunne håndtere demografi-utfordringene og sikre at brukere og pasienter opplever en samordnet helse- og omsorgstjeneste.

Vi minner kommunen om hvilke plantyper som er lovpålagt å ha på plass; plan for habilitering og rehabilitering - individuell plan og koordinator, plan for helsemessig og sosial beredskap og smittevermpla. Statsforvalteren anbefaler at kommunen i arbeidet med samfunnsdelen bør vurdere om dimensjoneringen av heldøgns omsorgsplasser er tilpasset behovet. der viser vi til rapport fra SSB om etterspørselen etter omsorgsplasser fram mot 2060.

Gjennom arbeidet med kvalitetsreformen Leve hele livet har Statsforvalteren formidlet forventninger om at alle kommuner skal utarbeide planer i tråd med reformen. Dette er vektlagt som et viktig bidrag i forberedelse på demografiutfordringene.

Som en del av tildelingskriteriene for å bli prioritert innenfor ulike tilskuddsordninger i 2022, måtte kommunene vise til at de enten hadde vedtatt en plan for reformen Leve hele livet eller at de var i en prosess for en slik plan. Siste kartlegging viser at de fleste kommunene i Nordland har vedtatt plan, mens noen fortsatt er forsinket i dette arbeidet.

For å søke midler fra blant annet kommunalt kompetanse- og innovasjonstilskudd, må kommunene vise til at de har en kompetanseplan. Disse planene er i varierende grad oppdatert i kommunene, men vi forventer at søknaden fra kommunene skal reflektere deres kompetanseplan. Kommunene i Nordland er

informert om denne forventningen, og vi vil fortsette å følge dette opp samt veilede de kommuner der plan og søknad ikke henger sammen.

Endringer i demografi og hvilke utfordringer dette kan medføre har vært tema på konferanser, dialogmøter og andre møtearenaer med kommunene. I dialog med kommunene knyttet til arbeidet med Leve hele livet har kommunene fått informasjon og veiledning om ulike verktøy som kan brukes i planleggingsarbeidet. Eksempler på dette er ressursportal.no og KS sitt verktøy om strategisk kompetanseplanlegging.

3.1.3.1.5 - Demensplan 2025

Statsforvalteren i Nordland har tett samarbeid med N.K.S Kløveråsen as som er et kompetansesenter for personer med demens. Kløveråsen bistår Statsforvalteren med å gjøre demensplan og demenskartet kjent i kommunene.

Kløveråsen gjennomfører regelmessige nettverkssamlinger for hukommelsesteamene i Nordland. De har også egne nettverk for lederne av hukommelsesteamene. Statsforvalteren bistår med innlegg på samlinger og konferanser der vi har stort fokus på å gjøre demensplan og demenskartet kjent for kommunene.

Kløveråsen gjennomfører Demensomsorgens ABC i Nordland.

Statsforvalteren har bistått med innlegg om demensplan og demenskartet på følgende kurs/konferanser i 2022:

Kløveråsen seminaret med ca 100 deltakere fra de fleste kommuner i Nordland.

Legeseminar med fokus på utredning med 20 leger

Hukommelsesteamssamling ca 40 deltakere

Leder av hukommelsesteam ca 15 deltakere

Fagskolen (Nordland fylkeskommune) 10 studenter

Statsforvalteren og Kløveråsen har tett og god dialog om gjennomføringen av Demensplan 2025.

3.1.1.6 Andre oppdrag

3.1.3.2.1

Statsforvalteren har samarbeidet med kompetansesentrene (bl.a. KoRus-Nord) med å bistå kommunene ved implementering av rådgivende enhet for russaker. Det er fortsatt endel uklarheter i ansvarsfordeling mellom helse og politi i rammen for enheten. Det har vært få saker som har trengt oppfølging.

3.1.3.2.2

Statsforvalteren har fulgt opp prøveprosjekt FACT-ung i Lofoten og Bodø. Begge disse prosjektene ble avsluttet i 2022 på grunn av manglende samarbeid med spesialisthelsetjenesten (ikke mulig å avsette stillinger fra helseforetakene). Samling for FACT/ACT-team inkluderte derfor ikke FACT-ung team i 2022. Det er fortsatt FACT-ung team i Troms og Finnmark, og det er igangsatt arbeid med opprettelse av FACT-ung i Rana. Samlingen for FACT/ACT ble arrangert av Statsforvalterne i Nordland, Troms og Finnmark i Bodø 12. og 13.oktober. Samlingen var i samarbeid med kompetansesentrene (KoRus, RVTS, RKBURBUP og NAPHA). Det har også vært flere teamsmøter med FACT-teamene i Rana, Vesterålen og Lofoten.

3.1.3.2.3

Statsforvalteren ble bedt om å sørge for at alle kommuner i løpet av 2022 får tilbud om veiledning på hvordan de kan jobbe med forebygging og utvikling av tjenestetilbudet innen psykisk helse og rus. For å imøtekomme denne oppgaven arrangerte Statsforvalteren samlinger for kommuner og helseforetak i Vesterålen, og Helgeland. Det var planlagt samling for Saltenkommunene, men det lot seg ikke gjennomføre. Med seg på samlingen var representanter fra KoRus Nord og NAPHA. Statsforvalteren deltok på samling i regi av helsefelleskapet i Lofoten der fokus også var rus og psykisk helse.

3.1.3.2.4

Statsforvalteren har et tett samarbeid med RVTS-Nord og har faste møter der det gjensidig orienteres om utfordringene i regionen. Brukerorganisasjonene er også representert på disse møtene.

3.1.3.2.5:

Varslingssystem for overdoser.

Som en viktig del av ivaretagelse av jobben med forebygging og utvikling av tjenestetilbudet i kommunene (se sak 3.1.3.2.3) var det også informasjon om varslingsystem for overdose, samt forebygging av overdoser. Denne orientering ble ivarettatt av KoRus-Nord.

Vi har i samarbeid med SFTF ferdigstilt en systematisk rutine for samarbeid med kompetansesentre når det er behov for faglig bistand i kommunene.

Tilsyn: Ny veileder vanedannende legemidler: Vi følger opp rekvirering av vanedannende legemidler der vi mottar bekymringsmeldinger. Dette for å bidra

til å redusere og forbygge rus- og avhengighet.

Vi registrerer en stor andel rettighetsklager mot psykisk helse og rus tjenester, hovedsaklig spesialisthelsetjenesten. Vi har inntrykk av at det er et mangelfullt tilbud eller kapasitetsutfordringer i enkelte kommuner.

3.1.1.7 Økosystemene i fylket skal ha god tilstand og levere økosystemtjenester

Effekten av vår innsats for å sikre økosystemene i Nordland er vanskelig å måle. Vi har heller ingen verktøy for å måle tilstand i økosystemene. De største belastningene på økosystemene knytter seg til klimaendringer og næringsaktivitet slik som oppdrett og kraftkrevende industri der vi ikke alltid er myndighet (se underkapitler for vurdering av effekt på de ulike fagområdene).

Planarbeidet vi gjør er svært viktig i denne sammenhengen for å synliggjøre viktige naturverdier og hensyn i ulike plansaker.

I Nordland har innsynsløsningen Nordlandsatlas vært med på å sikre at både sektormyndigheter og kommuner har hatt enkel tilgang til nødvendig kunnskap om naturmangfold for å gjøre gode vurderinger. Det er nødvendig med opplæring av kommunene framover for å sikre forståelse av økologisk grunnkart og nyere kartlegginger etter NIN.

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet (fra kapittel 3.1.4.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Redusert negativ effekt av fremmede skadelige organismer på naturmangfoldet.

Fokusartene har vært kjempespringfrø, tromsøpalme/kjempebjørnekjeks, legepestrot og værøyslirekne. Fokuset har hovedsakelig vært på avgrensede områder som øykommuner og områder i nærheten av verneområde, trua naturtyper og arter. Tiltakene som er utført i 2022 for bekjempelse av fremmede skadelige planter har ført til store reduksjoner i bestandene som bekjempes, noen steder også fullstendig bekjempelse av arten. Målsetningen om å fjerne en fremmed art fra en øykommune er ikke oppnådd enda, men vi ser fremgang. Målsetningen om å fjerne fremmede arter i nærheten av verdifull natur er ikke nådd, men vi ser reduksjon i de bekjempede bestandene. Vi har også fokusert på å videreføre bekjempelse av påbegynte forekomster av blant annet parkslirekne, noe som har vist mindre effekt enn vanlig i 2022 pga at mye nedbør har minsket effekten av plantevernmidlene. Målet er at 2024 skal være siste året med videreføring av bekjempelsen av parkslirekne.

For bekjempelse av fremmede skadelige planter har kommunene vi har samarbeidet med stilt med egeninnsats i bekjempelsesprosjektene. Naturvernforbundet har hjulpet med kommunikasjon og informasjonsarbeid i ett av prosjektene.

For bekjempelse av fremmede skadelige planter var det samarbeid med 9 kommuner, Naturvernforbundet og Norsk Landbruksrådgivning. Disse sitter på god lokalkunnskap, og har hjulpet mye med å sette i gang prosjekter, informere og kommunikasjon. Etter at årets prosjekter er planlagt med kommunene er de så og si selvstyrte resten av året. Dette fungerer bra. Samarbeidet med Naturvernforbundet og NLR fungerer veldig bra, da det er god kommunikasjon både før og i løpet av bekjempelsesprosessen. Ellers har vi samarbeidet med noen kommuner om informasjon om tiltak SF gjør i deres kommune. Dette har ført til nyhetssaker som gir mange nyttige tilbakemeldinger.

I samarbeid med Statens Naturoppsyn ble uttak av mink opprettholdt i de utvalgte verneområdene, og flere er i sluttfasen av minkaksjonen. Totalt ble 25 mink tatt ut i områdene som var prioritert i 2022, som tyder på at innsatsen har vært god i tidligere år. Våre overvåkingstall viser at hekkebestander av sjøfugl tok seg opp i disse områdene etter at minkpopulasjonen ble redusert. Vurdering av effekten av tiltaket vurderes som god, og fokuset vil bli skiftet til nye områder i årene fremover.

I 2021 var det en betydelig oppgang- og gyting av pukkelaks i mange av vassdragene i Nordland. I 2022 var det viktig å få dokumentert i hvilken grad gytingen førte til levedyktig avkom og utvandring av yngel/smolt. På våren ble det derfor undersøkt seks elver, og det ble funnet yngel i to av disse. Dette er ny og viktig kunnskap som vi må vektlegge i det videre arbeidet med å hindre oppgangen.

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene (fra kapittel 3.1.4.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilstanden i og kunnskapen om vannforekomstene er forbedret.

Måloppnåelse God:

Det skjer en årlig forbedring i kunnskapen om vannforekomstene, og det gjennomføres også tiltak som gir en bedre tilstand. Vi bidrog i 2022 til bedre kunnskapsgrunnlag ved blant annet å oppdatere tilstandsklassifiseringen av vannforekomster i Vann-nett basert på nye overvåkingsdata fra Vannmiljø. Arbeidet vårt gir økt kunnskap og fokus på utfordringer for god vannforvaltning. Arbeidet tar tid og det er utfordringer knyttet til å mobilisere kommunene og alle sektormyndigheter til målretta tiltak.

3.1.1.8 Ingen arter og naturtyper skal utryddes, og utviklingen til truede og nær truede arter og naturtyper skal forbedres

De tre siste årene har innsatsen vår vært rettet mot skjøtsel av trua naturtyper i kulturlandskapet, restaurering av trua natur, uttak av fremmede arter i verneområdene og oppfølging av trua enkeltarter utenom verneområdene. Dette skjer både gjennom tilskuddsordningene, oppfølging av handlingsplaner og generell veiledning.

Effekten av innsatsen vår er høy og gir stor synergieffekt ute i kommunene - blant grunneiere, lag og foreninger. Spesielt for de kulturbetinga naturtypene med tilhørende arter gjennomføres det omfattende skjøtsel av de mest verdifulle slåttemarkene og kystlyngheiene i fylket. Restaurering av sanddynemark, både i og utenfor verneområder, er godt i gang. Her etableres det effektmål, som vil si noe om tilstanden de neste årene.

Fokus på sårbare arter gjennom veiledning og saksbehandling gir økt kunnskap og gjør at det tas større hensyn til artene. Eksempelvis har fokus på kartlegging av hubro i hele landet, gitt gjennomslagskraft både i plansaker og oppdrettsaker.

Se utfyllt tabell 7.3.5.4 for detaljer.

Forbedret tilstand for truet natur (fra kapittel 3.1.4.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Forbedret tilstand for truet natur.

Se utfyllt tabell 7.3.5.4.

Vi vurderer at både opprettelse av nye verneområder, gjennomførte skjøtselstiltak, tilskuddsforvaltning og gjennomførte restaureringsprosjekter i sum har bidratt til bedre tilstand for flere truede arter og utvalgte naturtyper i Nordland. Samtidig ser vi behovet for økt innsats dersom målsettingen skal nås fullt ut, og for at man skal sikre at flere trua arter og naturtyper er sikret for fremtiden. Viktige naturområder går tapt i et raskt tempo, og tapet av natur i form av utbygging, fragmentering, gjengroing og endret arealbruk gjør at det er behov for økte ressurser og økt innsats dersom vi skal oppnå større effekt.

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert (fra kapittel 3.1.4.2.2.1 i TB)

Rapportere på

Bestandsmålene for rovvilt er nådd og tapene av beitedyr til rovvilt er redusert.

Jerv: I 2022 ble det registrert 11 ynglinger av jerv i Nordland, altså så vidt over bestandsmålet. Gjennomsnittet for siste tre år er 10,3 ynglinger, og sett over år ligger vi relativt stabilt nær bestandsmålet. Det er imidlertid en utfordring at en stor andel av ynglingene ligger utenfor vedtatt forvaltningsområde for jerv, noe som er konfliktfylt og resulterer i en mindre forutsigbar forvaltning.

Gaupe: Sist vinter rapporterte Rovdata på 6 familiegrupper av gaupe i Nordland, og et snitt på 9 familiegrupper siste tre år. Prognosemodellen viser 65 % sannsynlighet for at vi ikke når bestandsmålet i 2023. Bestandsovervåkinga viser store svingninger i gaupebestanden, og vi erfarer at det er krevende å forvalte bestanden stabilt rundt bestandsmålet på 10 familiegrupper. De siste 20 årene har bestanden stort sett vært under bestandsmålet, og til dels langt under bestandsmålet. Det er i Nordland mye oppmerksomhet knyttet til bestandsovervåkinga av gaupe, og vi bidrar til at denne skal være så god som mulig gjennom en egen dusørordning, aktiv informasjon utad og finansiering av enkelte viltkameraprojekt.

Bjørn: Bestandsmålet om én årlig bjørneyngling er ikke nådd i nyere tid, og vi er trolig langt unna å nå bestandsmålet. Antall bjørn i Nordland avgjøres i stor grad av svensk bjørneforvaltning. Enkeltindivider av hannbjørner som kommer inn i beiteområder kan lokalt forårsake store tap og høyt konfliktnivå.

Lisensfelling av jerv: Middels måloppnåelse. Vi jobber med å få bedre uttelling på lisensfellinga gjennom et eget prosjekt i regi av Prosjekt Utmark. Men lisensfelling er en "smal" interesse og en vanskelig jakt, og vi stiller spørsmål til hvor effektivt det kan bli. Bruk av hund har trolig et potensiale i Nordland, jf. erfaringer fra lenger sør i Norge.

Kvotejakt på gaupe: Små kvoter på grunn av bestandssituasjonen. Måloppnåelsen er god, kvotene blir raskt fylt.

Lisensfelling av ulv og bjørn: Ikke åpnet for lisensfelling på flere år.

Skadefelling: Det er etablert kommunale/interkommunale skadefellingslag i de fleste områder hvor det erfaringsvis blir gjennomført skadefellingsforsøk. På snøføre er måloppnåelsen nokså god på skadefelling av gaupe i akutte tapssituasjoner i reindrifta. Skadefelling på barmark har liten måloppnåelse, men har et klart konfliktdempende moment i seg.

Sau: Antall erstattet sau er om lag på samme nivå i 2022 som i 2021, og tapene er relativt lave tap hvis man sammenligner de siste 20 årene.

Prosentandelen av sauebruk i Nordland som søker om rovviltstatning har ligget mellom 15 og 18 % de siste årene, noe som er markert lavere enn årene fra 2013 og tidligere, da andelen var rundt 25 %. Vi vurderer at dette er nokså gode tall på fylkesnivå, men det er imidlertid fortsatt tildels svært store tap i enkelte beiteområder og besetninger. Flest dyr blir erstattet som tap til gaupe og jerv, fordelt over store deler av fastlandet. Tap til bjørn er i hovedsak avgrenset til områder på indre Helgeland, der enkelte besetninger har store tap.

Situasjonen for reindrifta i Nordland er samlet sett bekymringsfull – trenden i flere år har vært økende tap og nedgang i slakteuttak. I reindriftsåret 2021/2022 var totaltapet i reindrifta i Nordland på ca. 33 % og kalvetapet var på ca. 60 %. En slik utvikling er ikke bærekraftig for reindrifta. Vi vurderer at rovvilt er en viktig årsak til tap, og av den grunn prioriterer vi hensynet til reindrifta høyt både ved fordeling av kvoter for jakt og felling og ved fordeling av FKT-midler. Men vi mener også at den samlede situasjonen for reindrifta i Nordland er mer kompleks, og vi kan ikke se at rovvilt alene står for så stor andel av tapene som næringa mener og vi kan heller ikke se at utviklinga i tap og produksjon i reindrifta kan forklares med økte rovviltbestander og økte rovvilttap. Vi mener det trengs mer kunnskap om hvordan ulike faktorer og sammenhenger mellom slike faktorer påvirker reindrifta i Nordland.

Til tross for stedvis store tap i sauenæringa og en krevende situasjon for reindrifta, har vi i rovviltforvaltninga i stor grad god dialog med berørte beitebrukere, og konfliktnivået mellom Statsforvalteren og beitenæringene er derfor relativt lavt. De fleste aktører er klar over at forvaltningen vurderer hensynet til både rovviltbestander og næringsinteresser i de konkrete sakene.

3.1.1.9 Et representativt utvalg av norsk natur skal tas vare på for kommende generasjoner

Samlet sett er vi nærmere delmålet om å ivareta et representativt utvalg av natur. Utviklingen går i riktig retning, men det går sakte.

Utviklingen kan i stor grad tilskrives SFs innsats. Med et stadig større press på naturen er det svært viktig at Statsforvalteren jobber med å ivareta og restaurere natur som offentlig aktør.

Arbeidet med opprettelse av nye verneområder i Nordland resulterte i 2022 i tilrådning om vern av seks nye naturreservater og utvidelse av én nasjonalpark. Områdene er vernet gjennom frivillig vern-ordningen. Samtlige områder oppfyller representative mangler i skogvernet. I tillegg ligger ett frivillig skogvernområde til behandling i KLD (77 519 daa) og ytterligere tre områder har hatt høring og vil tilrås i 2023. Andfjorden marine verneområdet vil også sendes til tilrådning i løpet av 2023.

For å ta vare på verneverdier i eksisterende verneområder har det vært fokus på skjøtsel, uttak av fremmede arter, oppfølging av ulovligheter, utarbeidelse av forvaltningsplaner med besøksstrategier og informasjonsplakater. Vi har det siste året fjernet gran fra flere av verneområdene og mink er borte fra to naturreservat. Vi har omfattende skjøtsel for flere av de kulturbetinga verneområdene, med spesiell fokus på slåttemark, kystlynghei og sanddynemark. For sanddynemark er det etablert effektmål, for å måle langsiktig effekt.

For å hindre ødeleggelser av verneverdiene er god informasjon viktig og vi har i 2022 videreført påbegynt arbeid med utarbeidelse av plakater etter ny mal og økt bruk av underskilt for å øke kunnskapen og redusere omfanget av ulovlig inngrep og aktivitet.

Forvaltningsplaner utarbeides for verneområder med Ramsarstatus, der det er stor aktivitet eller mange tekniske installasjoner. Disse prosessene har redusert konfliktnivået i mange områder og gitt tettere kontakt med ulike aktører, grunneier og kommuner også når prosessene er ferdige.

Myrer og andre våtmarker er restaurert (fra kapittel 3.1.4.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Myrer og andre våtmarker er restaurert til en tilstand som gir gevinster for karbonlagring, klimatilpasning og naturmangfold.

I 2022 ble det restaurert to myrområder i Nordland, i hhv Høljannmyra naturreservat og Skogvoll naturreservat. I underkant av 31 daa er restaurert i Skogvoll, mens underkant av 30 daa er restaurert i Høljannmyra naturreservat. Antatt effekt på klimatilpasning og klimagassutslipp er middels, mens antatt effekt på naturmangfold er svært høy. Det er etablert effektmål som på sikt vil si noe om effekt med hensyn til karbonbinding, men effekten på naturmangfold er trolig umiddelbar. I tilsvarende områder som er restaurert øker antall truede arter betydelige allerede året etter gjennomførte restaurerings tiltak. Områdene er lagt inn i FieldMaps.

Restaurering av trua naturtypene; sanddynemark og kalkmark (fra kapittel 3.1.4.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Restaurering har bedret tilstanden i de truede naturtypene sanddynemark, særlig etablert sanddynemark og åpen grunnlendt kalkmark i boreonemoral sone

Restaurering er gjennomført i flere lokaliteter med sanddynemark i 2022, og måloppnåelsen er god. Ved å gjennomføre skjøtselstiltak, blant annet hogst, og gjeninnføre beitedyr er tilstanden til sanddynelokalitetene med tilhørende trua arter forbedret og naturtilstanden restaurert. Det er etablert effektmål i ett av områdene, og for to av områdene skal restaurering og effektmål ferdigstilles i 2023.

3.1.1.10 Forurensning skal ikke skade helse og miljø

For enkelte bransjer og fagområder, som på avløp, avfall, grunnforurensning og oppfølging av prioriterte skipsverft går utviklingen under dette delmålet i riktig retning, sett i et flerårsperspektiv. Det er i dag usikkerhet om hvorvidt næringsmiddelindustrien kan oppnå utslippsgrenser som kommer av industriutslippsdirektivet, men innføringen av disse og arbeidet med innskjerping vil uansett føre til en gradvis reduksjon av forurensning over tid. Ikke minst gir dette arbeidet oss bedre kunnskapsgrunnlag om utslippenes påvirkning som må dokumenteres bedre ved de aktuelle anleggene.

Akvakulturbansjens vekst i Nordland medfører økt forurensning, og her er det vanskelig å se at det er mulighet for reduksjon i forurensning når det skal etableres mange nye anlegg og flere planlegges etablert på mindre optimale lokaliteter. Gjennom krav om kartlegging av sårbare arter og naturmangfold før tillatelse gis, har vi begynt å få bedre oversikt over miljøet som kan skades av forurensningen samt bedre muligheter for å sette avbøtende vilkår og overvåkningskrav for å følge med på dette. Vi tilpasser overvåkningskrav i tillatelsene når oppdrettselskaper innfører ny teknologi eller nye merdtyper (f.eks. semilukkede eller nedsenkbare merder) siden standarder for miljøundersøkelser kun er tilpasset anlegg med ordinære, åpne merder. Dette gjør at vi får et mer riktig bilde av utslippenes påvirkning på lokaliteten og resipienten, og bedre grunnlag for å vurdere behov for endring av rammer og vilkår.

Tilsyn med virksomhetene er et viktig virkemiddel mot dette delmålet. Dette er en aktivitet vi igjen i noen grad har måttet nedprioritere til fordel for konsesjonsbehandling - av ressursensyn og antallet søknader. Vi bruker en del tid på veiledning og informasjon mot kommunene på områder der de er forurensningsmyndighet, og det går også noe tid på håndtering av enkeltsaker der privatpersoner har behov for veiledning. Det er vanskelig å spore effekt av dette på kort sikt siden det er mange enkeltsaker, og vi vurderer flere tilsyn med kommuner der det er høy risiko på dette området.

Forurensningskilder fra overgjødning (fra kapittel 3.1.4.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Forurensningskilder som skaper eutrofiering, er godt regulert.

Forurensning:

Avløp: Vi har gjennomført noen få myndighetskontroller med kommuner ifm nasjonal aksjon. Resultatene viser at dette området er dårlig fulgt opp i kommunene, men vi opplever at disse tilsynene bidrar til å øke kunnskap og fokus i kommunen.

Kap 14-kommunene nærmer seg oppfylging av forskriftskrav på samtlige anlegg. Arbeidet med nye tillatelser er startet, men har ikke vært mulig å prioritere pga stor arbeidsmengde på andre fagområder og lite personalressurser.

Akvakultur: Grunnet stor vekst i næringa i Nordland og lang søknadskø har vi måttet nedprioritere ulovlighetsoppfølging og oppfølging av lokaliteter som er overbelastet. Vi ser at Fiskeridirektoratet følger med B-undersøkelser og pålegger brakklegging, men det er flere lokaliteter der vi også skulle fulgt opp med varsel om nedjustering. Næringa fremsetter nå oftere planer for etablering av lokaliteter med slamoppsamling, men det er et svært begrenset fåtall av de anleggene som har etablert semilukkede merder med delvis slamoppsamling som tar deler av slammet på land. Noen få har en viss grad av rensing, og hos de fleste føres deler av slammet opp fra merden til et utslippspunkt like ved merden. Dette fører til at utslippet er av samme omfang, men på et punktutslipp som endrer konsentrasjonen og spredningen av slammet og det igjen gjør at resultater fra standardiserte miljøundersøkelser ikke kan brukes til å vurdere påvirkningen. Vi tilpasser overvåkningsvilkår i tillatelser etter forurensningsloven for å hensynta dette, og ser at behovet for slik tilpasning bare øker. Det er også lite utbygd infrastruktur for håndtering og avfallsbehandling av ev. oppsamlet slam dersom dette skal tas på land. Vi ser også at nye torskelokaliteter gjerne ønskes etablert i vannområder med dårligere kapasitet for omsetting av organisk utslipp, svakere strøm og mindre vannutskifting siden næringa anser at torsken tåler slike lokaliteter bedre enn laksen.

IED - næringsmiddelindustri - Vi har flere anlegg i Nordland som er omfattet av denne BREF-en, hovedsakelig fiskeforedlere/-slakteri og ett meieri. Samtlige av disse sier de ikke kan klare å oppnå BAT-AEL mht. utslipp av næringsalter, suspendert stoff og kjemisk oksygenforbruk, de fleste har søkt om unntak og resten planlegger å gjøre det. Argumentet er primært at det ikke finnes kjent renseteknologi (BAT for flere fiskeforedlingsanlegg er ikke omtalt i BREF-en, BREF-en beskriver ikke prosessene disse har, og det er ikke omtalt referanseanlegg for disse i BREF-en). Flere er bekymret for at de må legge ned dersom de får utslippsgrenser iht. BAT-AEL. Vi har ingen indikasjoner på at utslippene i særlig grad fører til eutrofiering, men mange virksomheter er i gang med å bedre dokumentere miljøtilstanden i resipienten, og da vil vi få noe bedre oversikt over dette.

Landbruk:

I forskrift om regionale miljøtiltak er det hjemmel for å gi miljøtilskudd til ugjødsle kantsoner i eng samt til fangdammer. Det tildeles i overkant av en mill kr til tiltak mot avrenning til vann fordelt på 46 søknader. Ordningen gjelder kun for utvalgte vassdrag i kommunene Vestvågøy, Bø, Narvik, Bodø, Rana, Vefsn og Sømna.

Vannforvaltningsplaner

Tema	Hvor mange vannforekomster vil nå miljømålene, innen gitte frister	Hvor mange vannforekomster vil ikke nå miljømålene, innen gitte frister	I hvor mange vannforekomster er det fastsatt regionale forskrifter for å nå målene	I hvor mange vannforekomster har SF vurdert å innføre regionale forskrifter
Antall	3 289	187	0	0

Tallene i de to første kolonnene gjelder for naturlige vannforekomster innen 2027. For sterkt modifiserte vannforekomster blir tilsvarende tall 499 og 42.

Kommuners registrering i Grunnforurensning (fra kapittel 3.1.4.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene har oversikt over egne lokaliteter med grunnforurensning.

Målet er delvis oppnådd.

Per januar 2023 har 38 av 41 kommuner i Nordland en administrator bruker i Grunnforurensning. Dette er 92% av Nordlands kommuner, som er økning fra årsrapport fra 2021 hvor 75,6% av Nordlands kommuner hadde bruker i GF. Det ble ikke spesifisert om dette gjaldt administrator eller bruker.

Til tross for en økende andel av kommuner med bruker og administrator i GF er det generelt lav til middels aktivitet i GF i forhold til registreringer av nye lokaliteter eller oppfølging av tidligere registreringer.

Vi har arbeidet med å etablere et nettverk for kommunens saksbehandlere som arbeider med forurenset grunn. I forberedelse til nettverkssamling i september 2022 kom det frem at 21 av 41 kommuner en administrator, og 33 av 41 kommuner hadde en bruker i GF. I etterkant av nettverkssamling opplevde vi en økning i antall kommuner spesifikt med administrator, og i oktober ble det sendt ut en brevhenvendelse med påpeking av plikten til å ha en administrator i GF som resulterte i noen flere administratorer. Invitasjon til nettverk og brevhenvendelser har gitt en økning av administrator i GF, men det er for tidlig å si om dette har hatt en positiv effekt på kommunens aktivitet i GF. Denne brevhenvendelsen skal bli fulgt opp med direkte henvendelser til de kommunene som fortsatt mangler en administrator i GF.

Vi har i forbindelse med nettverkssamlingene etablert en Teams-gruppe for kommunens saksbehandlere som arbeider med forurenset grunn hvor alle brukere/administratorer i kommunene i Nordland er invitert. Teams-grupper samler ressurser på ett sted og åpner for å dele råd og erfaringer, men vi opplever at kommunens saksbehandlere trenger mer oppfordring til å utveksle kunnskap. Denne Teams gruppen har ført til noe økte henvendelser direkte til saksbehandler med spørsmål.

De største kommunene i Nordland har aktiv oppfølging av sine saker og tar kontakt ved behov for veiledning. En gjennomgang av kommunens lokaliteter i GF i september 2022 kom det frem at bare 20 av 41 kommuner har minst en registrering med kommunen som myndighet i GF. Det var over 50% av Nordland kommuner som ikke har en registret lokalitet av forurenset grunn med kommunen som myndighet.

Totalt var det i september registrert 131 godkjente lokaliteter og 62 lokaliteter som ikke var godkjent. En stor andel av de ikke-godkjente lokalitetene var gamle saker fra 2017, 2019 og 2020. Det var også saker som var lagt inn i 2015 som ikke var godkjente. Det er ukjent hvordan kommuner uten registreringer i GF og uten bruker/administrator håndterer saker om forurenset grunn. Dette er generelt for få henvendelser med spørsmål som gjør det vanskelig å si om kommunene har oversikt over sine lokaliteter, eller har lagt inn alle sine saker i GF, men det virker usannsynlig at kommunene skal ha så få saker eller så lang saksbehandlingstid på sine lokaliteter hvis disse sakene ble effektivt fulgt opp.

I kontakt med kommunens saksbehandlere kommer det frem at saksbehandling av forurenset grunn ofte er en lite prioritert arbeidsoppgave, eller håndteres av ansatte med mange ansvarsområder.

Forurensning fra nedlagte skytebaner (fra kapittel 3.1.4.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Forurensningen fra nedlagte sivile skytebaner skal ikke føre til skade på helse og miljø.

Vi har satt oss inn i den foreløpige rapporten fra kartlegging av nedlagte skytebaner og gitt tilbakemelding på prioriteringsliste per epost den 15.12.2022. Vi har ikke kjennskap til at det mangler nedlagte, sivile skytebaner med høy prioritet i forhold til de kartlagte skytebanene. Vi har endret på flere kartlagte skytebaners prioritet etter gjennomgang av rapporten. Vi har kjennskap til en nedlagt skytebane som ikke var kartlagt som vi har vurdert til å ha lav eller middels prioritet.

Opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft (fra kapittel 3.1.4.4.3.1 i TB)

Rapportere på

God framdrift i arbeidet med opprydding på land og i sjø ved prioriterte skipsverft.

I 2022 har vi fortsatt oppfølgingen vi begynte i 2021. I 2022 ansatte vi en ny person til å følge opp de prioriterte skipsverftene i Nordland. Det har blitt brukt tid på opplæring, og det er nå to personer på seksjonen som er involvert i arbeidet med verftene. På denne måten er den interne kompetansen blitt styrket på området, og vil bidra til bedre faglige vurderinger, kontinuitet og framdrift i arbeidet.

Fire av de ni prioriterte verftene i Nordland, Lofoten Sveiseindustri, O. Marhaug, Skarvik og Nogva, er nå med i prosjektgruppa i Renere Havn Svolvær, hvor vi og er med som observatør og rådgiver. Vi kommer til å følge prosjektet videre og sørge for at verftene bidrar inn til opprydding av havnebassenget, med mål om at forurenset sediment rundt verftene blir ryddet opp. Vårt bidrag inn i prosjektet har ført til overføring av verdifull kunnskap til den lokale prosjektgruppa i Svolvær, og en bevisstgjøring når det gjelder nasjonale føringer og aktuelt regelverk.

Saltdalsverftet og Blokken skipsverft er begge lokaliteter hvor dårlig økonomi har vanskeliggjort framdrift. Saltdal kommune fikk gjennomført en biotaundersøkelse i 2022. Vi vil bruke sluttrapporten som grunnlag for en videre handlingsplan for Saltdalsverftet. Området på land skal omreguleres, og vi har gitt innspill til planoppstarten om ivaretagelse av forurenset grunn på eiendommen. Vi vil i 2023 følge med på at dette blir tatt med videre i omreguleringsprosessen.

Etter eierskifte ved tidligere Blokken skipsverft, nå Frydenbø Industri Blokken AS, har vi også utstedt pålegg opprydding på land, som er i gang og forventet ferdigstilt medio 2023.

Vi har i 2022 vært på tilsyn hos to prioriterte verft, Lofoten Sveiseindustri og O. Marhaug. Begge verftene er under videre oppfølging på grunn av alvorlige avvik. Oppfølging vil føre til en reduksjon av aktive utslipp til Svolvær havn.

De resterende tre lokalitetene, Ballstad Slip, Slipen Mekaniske, og Høvding Båtopphugging vil være fokus i 2023, og spesielt et mulig samarbeidsprosjekt for helhetlig opprydding med Slipen Mekaniske og Høvding Båtopphugging.

Vi har oppdatert fagsystemet Grunnforurensning for alle lokalitetene etter hvert som det har blitt gjort tiltak eller vedtak, eller det har kommet nye rapporter.

3.1.1.11 God økonomiforvaltning i kommunene

Kommuneøkonomien er i økende grad forverret. Driftsresultater, gjeldsgrad og mindre tilgang på frie fond viser en svakere økonomisk bærekraft i fylket. Særlig vises dette i nordfylket.

Til tross for nedgang i antall kommuner i ROBEK er vår vurdering at flere kommuner er i faresonen for innmelding i ROBEK. Særlig gjelder dette kommuner som har høy gjeldsgrad og svakt driftsresultat. Med økende priser og renter forsterkes trenden av svakere økonomisk bærekraft.

Prognosen er middels gode resultater i 2022. Prognosen er imidlertid usikker.

Statsforvalteren i Nordland har satt i gang arbeid for å bidra til å snu trenden, blant annet gjennom veiledning, kunnskapsinnhenting og dialog med kommunene.

Antallet kommuner i ROBEK (fra kapittel 3.1.5.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022.

Nordland har 5 kommuner i ROBEK ved utgangen av året. Det er en nedgang på 1. I tillegg er Saltdal kommune meldt inn og ut i løpet av året. Hamarøy og Fauske kommune arbeider godt med gjennomføring av tiltaksplaner i 2022. Træna kommune har i løpet av høsten 2022 kommet i en slik posisjon at vi er optimistiske i forhold til utmelding i løpet av 2023. Kommunen vil følges opp særskilt på ferdigstilling av regnskap for 2022. Lødingen er i startfasen med etablering og gjennomføring av tiltaksplan. Moskenes kommune er i en særlig krevende situasjon og statsforvalteren har iverksatt ekstraordinære tiltak. Det er sannsynlig med utmelding av Hamarøy kommune i løpet av 2023. Dette er i stor grad avhengig av resultatet av delingsoppgjøret knyttet til innlemmelse av deler av gamle Tysfjord kommune i Hamarøy kommune og deler av gamle Tysfjord til Narvik kommune. Fauske kommune følger i stor grad sin vedtatte tiltaksplan med forventet utmelding i 2031.

Statsforvalteren i Nordland har i løpet av 2022 intensivert og strammet opp arbeidet med ROBEK kommunene. Det søkes å skape en felles forståelse av situasjonen gjennom en tett og tillitsfull kommunikasjon mellom kommunene og statsforvalteren. Arbeidet gjøres med utgangspunkt i Kommunebildet, noe som har bedret kvaliteten på dialogen. Det er jevnlig møter der politisk og administrativ ledelse i kommunen er innkalt til statsforvalteren for gjennomgang av status. Vi deltar i formelle fora som kommunestyre- og formannskapsmøter der hensikten er å bidra til felles situasjonsforståelse og derigjennom omforente tiltak i tiltaksplanen. Videre deltar vi på budsjett- og økonomiplanseminarer.

Nordland har flere kommuner som er i faresonen for innmelding i ROBEK. Statsforvalteren vil i løpet av 2023 etablere ett særskilt løp der kommunene som er vurdert i faresonen vil bli invitert til å delta i. I 2022 er disse kommunene i stor grad håndtert individuelt med veiledning og oppfølging. Dette har ikke gitt de ønskede resultater, slik at vi søker andre arbeidsformer for å kunne bistå de aktuelle kommunene. Særlig vil vi rette oppmerksomheten på bruken av variable inntekter fra havbruksfond og kraftinntekter i ordinær drift.

Antall kommuner i ROBEK (2)

Betegnelse på rapporteringskrav	Resultat	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2021	Antall kommuner i ROBEK ved utgangen av 2022
Antallet kommuner i ROBEK skal reduseres i 2022	- 1	6	5

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene (fra kapittel 3.1.5.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunene skal aktivt bruke KOSTRA-data i styring av kommunene.

Statsforvalteren i Nordland gjennomgår hvert år budsjett og økonomiplaner og gjør en vurdering av kommunenes bruk av KOSTRA data som grunnlag for

styring.

Vårt inntrykk er at kommunene i Nordland i økende grad bruker KOSTRA data som grunnlag for styring. Kvaliteten i dataene og bruken synes fortsatt å variere mellom kommunene. I den strategiske og overordnede styringen brukes KOSTRA data i noe mindre grad.

Statsforvalteren har et potensiale med å jobbe tettere og mer systematisk opp mot kommunene for å forbedre kvaliteten på kommunenes innrapportering i KOSTRA. Utfordringen for Statsforvalteren er at det er mange kommuner å følge opp særskilt. Vi jobber imidlertid med kommunene spesielt knyttet til veiledning ifb rapportering, opplæring. Vi benytter også KOSTRA data som grunnlag for dialog med kommunene.

3.1.1.12 Økt verdiskaping i landbruket og landbruk over hele landet

Regionalt bygdeutviklingsprogram (RBU) for landbruket i Nordland 2019- 2022, sammen med regionalt næringsprogram, miljøprogram og skog og klimaprogram lå til grunn for arbeidet i 2022.

Prioriteringene i disse programmene, sammen med fylkeskommunens regionale plan for landbruket i Nordland, har vært avgjørende for innholdet i Statsforvalterens næringsutviklingsarbeid.

Etter at Nordland fylkeskommune overtok ansvaret for de regionale tilretteleggingsmidlene har Statsforvalteren hatt en tett dialog med fylkeskommunen både med støtte i saksbehandlingen og strategi-arbeidet.

I etterkant av pandemien har arbeidsmåtene endret seg noe. Digitale møter er blitt videreført som en effektiv arbeidsmåte som supplement til fysiske møter med næringene. Reiser er derfor noe mindre enn før pandemien.

Statsforvalteren har over mange år hatt en betydelig innsats mot bygdenæringer generelt. Denne innsatsen er videreført i 2022, og vi mener måloppnåelsen er god. Vi har også iverksatt en forsterket innsats mot tradisjonelt landbruk gjennom egen prosjektsatsing. Generelt ser vi at det økte kostnadsnivået er utfordrende. Spesielt melkeproduksjonen sliter med rekruttering og fornyelse av driftsapparatet, noe som er kritisk.

Verdiskaping (fra kapittel 3.1.6.1.1.1 i TB)

Rapportere på

God ivaretagelse av nasjonale mål og regionale strategiske føringer.

Prosjektet «Tre-industrialisering for framtida i Nordland» begynte i desember 2022. Hensikten er å motivere til økt bruk av tre i bygg og bidra til økt lokal verdiskaping innenfor treindustri i Nordland. Prosjektet er finansiert som et spleiselag mellom Statsforvalteren og Innovasjon Norge.

Inn på tunet

Nordland har gjennomført ett av de fire nasjonale pilotprosjektene i Inn på tunet-løftet 2. De øvrige tre pilotprosjektene avsluttet sitt arbeid i desember 2022. Nordland skal fortsette arbeidet i pilotkommunene; Hadsel, Meløy, Sortland og Vågan, frem mot skoleslutt våren 2023 ettersom prosjektet retter seg mot elever i grunnskolen, og vil da følge skoleåret. Etter to år med gjennomførte tiltak kan pilotprosjektet i Nordland viser til en rekke effekter og resultater:

Alle pilotkommunene har fått godkjente Inn på tunet-tilbydere, mot bare to av kommunene ved oppstart. I tillegg er flere gårder i disse kommunene i prosess for å bli godkjente. I Nordland for øvrig er det en markant økning i antall Inn på tunet-tilbydere, noe som betyr at flere innbyggere i Nordland, og da spesielt barn og unge kan få et Inn på tunet-tilbud.

Statsforvalteren har gjennom sitt tverrfaglige informasjonsarbeid bl.a. gjennom helsesykepleier, vist at Inn på tunet kan være et godt forebyggende tiltak til barn og unge i tråd med FNs Barnekonvensjon og til bruk i arbeidet med den nye Barnevernsreformen.

Erfaringene fra pilotkommunene viser at tverrfaglig samarbeid internt i kommunen er en avgjørende suksessfaktor for et Inn på tunet-tilbud til kommunens innbyggere.

Fellestiltakene i prosjektet har vært viktige møteplasser for erfaringsutveksling og kunnskapsdeling mellom pilotkommunene.

De foreløpige resultatene fra følgeforskningen i pilotprosjektet har vist at økonomi ikke er den største barrieren for kommunene i å ta i bruk Inn på tunet, men snarere organiseringen og forankringen internt i kommunen.

Urbant landbruk

Statsforvalteren i Nordland bidrar i Bodø kommunes prosjektsatsing knyttet til urbant landbruk, både med finansiering og som deltaker i styringsgruppe og prosjektgruppe. Prosjektsatsingen kalt Dyrka Lokalt, har gjennomført en rekke tiltak i samarbeid med Statsforvalteren. Ett av disse har vært å få Bodø presentert som en av byene på det nasjonale nettstedet www.urbantlandbruk.no. I løpet av 2023 ble dette en realitet og Bodø ble første by i Nord-Norge på nettstedet. Dette har synliggjort Bodøs ulike aktører innenfor urbant landbruk, slik som Bodø Andelslandbruk, Vågønes Parsellhage, Bodø Økologiske besøkshage, Bodin 4H-gård og Bodø grønt. Nettstedet markedsfører også mange av aktivitetene som prosjektet Dyrka Lokalt gjennomfører og bidrar til å øke deltakelsen i prosjektet.

Tradisjonelt landbruk

Som en oppfølging av regional plan, og regionalt næringsprogram for landbruket i Nordland gjennomfører vi "Oppfølgingsprosjektet for tradisjonelt landbruk". Prosjektet vil avsluttes i 2024. Det vil da være mulig å være mer konkret på effektene. Gjennom aktivitetene er Statsforvalteren i Nordland en initiativtaker, tilrettelegger og koordinator for utviklingsaktiviteter. Prosjektet har gjennomført digitale og fysiske tiltak, med høy deltakelse og gode tilbakemeldinger. Prosjektet jobber bredt og har gjennomført mange aktiviteter innenfor disse fokusområdene i 2022:

1. Fornybar energi

Prosjektets mål er: øke kunnskap og kompetanse om produksjon og bruk av biogass. I etterkant av våre aktiviteter har en gårdbruker startet opp forprosjekt biogassanlegg på gårdsnivå. Vi har arrangert følgende i 2022:

Fornybar energi i landbruket (digitalt kurs) 63 deltakere

Produksjon av biogass (digitalt kurs) 41 deltakere

Studietur fornybar energi 33 deltakere

2. Utmark

Prosjektets mål er: økt bruk og bedre utnyttelse av beiteressursene. Vi har arrangert følgende i 2022:

Beitebruksplan (webinar) 44 deltakere

Samarbeid om beiting i utmark (webinar) 54 deltakere

Utmarkskonferanser 96 deltakere

3. Grønt

Prosjektets mål er: øke produksjon av potet, bær og grønnsaker. Et av fokusene i prosjektet er markedsadgang. Gjennom våre arrangementer har grøntprodusentene fått kontakt med sine lokale kjøpmenn og mulighet til å selge potet og gulrot i sin lokalbutikk. Våre aktiviteter og andre initiativer resulterte i at 10 grøntprodusenter fikk selge sin potet og gulrot i over 60 lokalbutikker spredt over hele Nordland i oktober 2022.

Studietur for potet og grønnsaksprodusenter, 14 deltakere

Kampanje "Besøk en grøntprodusent", 6 grøntprodusenter hadde besøk av 30 innkjøpsansvarlige på sin gård.

4. Næringsutvikling

Prosjektets mål er: styrke kompetansen om næringsutvikling i kommunene. Vi har arrangert følgende i 2022

Webinar "Hvordan lykkes med næringsutvikling i kommunen", målgruppe kommunal landbruksforvaltning og andre som jobber med landbruksrelatert næringsutvikling. 90 deltakere

Studietur næringsutvikling. 23 deltakere

Tilfredsstillende foryngelse etter all hogst innen tre år etter hogst. (fra kapittel 3.1.6.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Kommunenes arbeid med tilfredsstillende foryngelse innen tre år etter hogst er fulgt opp.

Vi registrerer at kommunene de senere åra har blitt gode til å følge opp at det blir utført foryngelse etter hogst. Det er imidlertid ikke så enkelt over alt. I det som tradisjonelt blir kalt skogreisingsstrøk er det blant skogeierna motstand mot gran, spesielt sitka- og lutzgran. Det ønskes med andre ord ikke gjenplantning med gran.

Selv om kommunene «presser på», oppnås ikke alltid ønsket resultat. Det er også nokså utbredt at det settes av et minimum med skogfond, slik at det evt ikke er midler til å plante for. Det skal også sies at der det hogges sitka- eller lutzgran vil det ofte være godt med naturlig foryngelse. (hvis det står andre granfelt i nærheten). Det kan derfor være hensiktsmessig å vente tre-fire år før man eventuelt supplerer med planting. At hogstfeltet skal brukes til beite er for øvrig en vanlig unnskyldning for å ikke plante etter hogst.

Det gjør ikke saken bedre at man faktisk må søke om å få lov til å oppfylle foryngelsesplikten. Mange steder er det bare sitka- eller lutzgran som er egnet produksjonstreslag.

I skogstrøkene er det vanligvis ikke noe problem med planting etter hogst. Vi har imidlertid registrert at antall planter per dekar ofte er lavere enn anbefalt, dog innenfor minste, lovlig antall.

Det hadde vært ønskelig at minste, lovlig antall planter per dekar økes.

Vi arrangerte samling for de kommunale skogbruksansatte juni 2022. Der var bl.a. foryngelse et stort tema.

Foryngelse etter hogst (opplæring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Uttrekk antall felt/kontrollfelt	Antall slutført pr. 30.6	Antall slutført pr. 30.11	Antall ikke påbegynt 30.11	Antall med tilfredsstillende foryngelse pr. 30.11
Resultatkartlegging	34	0	28	6	0
Foryngelseskontroll	61	0	24	18	24

Vi har ingen opplysning om tilstanden 30. juni. Det finnes heller ingen statistikk som forteller oss om tilstanden 30. november. Fristen var 31. desember, så tallene refererer til denne datoen.

Foryngelse etter hogst (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall fellesmøter med kommunene	Antall møter/befaring med enkeltkommuner
Gjennomførte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2022	1	20
Effekt av gjennomførte tiltak (høy/middels/lav)	Høy	Middels
Planlagte tiltak og aktiviteter foryngelse, 2023	1	20

møter/befaringer med enkeltkommuner: Dette er en "tenk på et tall"-øvelse. Vi har ofte kontakt med enkeltkommuner på forskjellige måter: Fysisk, telefon, teams, e-post.

Tilskuddsordningene i skogbruket (fra kapittel 3.1.6.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Kommunene forvalter de økonomiske virkemidlene i skogbruket effektivt og i samsvar med regelverket.

I våre forvaltningskontroller er bruk av NMSK-midler og skogfond et tema. Det er vårt inntrykk at kommunene forvalter disse midlene på en tilfredsstillende måte.

Vi skulle gjerne sett at skogfond ble mer aktivt brukt. Det er dessverre lite kunnskap om ordningen blant skogeierne, og her har kommunene en viktig oppgave med informasjon. Der vi har muligheten gjør vi vårt beste for at kommunene skal ha nødvendig kompetanse på området.

Vi arrangerte f.eks. samling for kommunenes skogbruksansvarlige sist sommer, der skogfond var et av temaene.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (forvaltning)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	41	41	41
Skogkultur	41	41	41
Miljøtiltak	41	41	41

Etter vår vurdering er det ingen kommuner som skiller seg spesielt negativt ut når det gjelder forvaltning av de økonomiske virkemidlene. Vi har derfor ikke definert noe antall som er bedre enn andre. Det er også sikkert forbedringspotensial hos de fleste. Det kan også bemerkes at av de 41 kommunene er det ca 10 kommuner som av naturlige årsaker ikke har noe skogbruk å snakke om.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (resultatoppnåelse)

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kommuner i fylket	Tilfredsstillende (antall kommuner)	Med mulighet for forbedringer (antall kommuner)
Infrastruktur (skogsveier mm)	41	41	41
Skogkultur	41	41	41
Miljøtiltak	41	41	41

Etter vår vurdering er det ingen kommuner som skiller seg spesielt negativt ut når det gjelder oppnådde resultater. Vi har derfor ikke definert noe antall som er bedre enn andre. Det er også sikkert forbedringspotensial hos de fleste. Det kan også bemerkes at av de 41 kommunene er det ca 10 kommuner som av naturlige årsaker ikke har noe skogbruk å snakke om.

Økonomiske virkemidler i skogbruket (gjennomføring)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Tiltak økonomiske virkemidler skogkultur	Har hatt 1 samling for alle skogbruksansatte i kommunene. Har hatt 1 samling for nyansatte skogbruksansatte i kommunene. Mange telefonsamtaler og e-poster med kommunene. Utsendt "forventningsbrev" til alle kommunene, der tiltak er beskrevet.
Tiltak økonomiske virkemidler infrastruktur	Har hatt 1 samling for alle skogbruksansatte i kommunene. Har hatt 1 samling for nyansatte skogbruksansatte i kommunene. Mange telefonsamtaler og e-poster med kommunene. Utsendt "forventningsbrev" til alle kommunene, der tiltak er beskrevet.
Tiltak økonomiske virkemidler miljøtiltak	Har hatt 1 samling for alle skogbruksansatte i kommunene. Har hatt 1 samling for nyansatte skogbruksansatte i kommunene. Mange telefonsamtaler og e-poster med kommunene. Utsendt "forventningsbrev" til alle kommunene, der tiltak er beskrevet.

Verdiskaping i reindriften (fra kapittel 3.1.6.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Økt produksjon og verdiskaping i reindriften

Vi ser at vår rådgivning og veiledning i liten grad bidrar til produksjon og verdiskaping i reindriften. Vi tar opp aktuelle tema i forbindelse med reindriftsseminar og møter med næringa, men vi har hittil ikke hatt konkret veiledning i forbindelse med enkeltprosjekt.

Vi har ikke iverksatt noen tiltak.

Utfordringa er de store tapene i reindrifta. Vår veiledning vil i liten grad påvirke disse tapene. Det er større muligheter å påvirke tap gjennom rovviltforvaltning.

Kommende år vil vi fortsette å ta opp aktuelle tema i møter med næringa.

Ut på vidda

Statsforvalteren i Nordland arbeider sammen med Statsforvalterne i Trøndelag og Troms og Finnmark om Ut på vidda. I 2022 har Statsforvalteren i

Nordland hatt hovedansvar for å utvikle en egen prosjektnettside for Ut på vidda som lanseres i 2023. Nettsiden vil være viktig for å nå ut til reiseiere som ønsker å tilby Ut på vidda-tjenester så vel som for kommuner som vil benytte tilbudet. Vi har også bidratt inn i arbeidet med å velge ut kommuner til å delta i pilotprosjektet "Reindriftsåret - de åtte årtidene i reindrifta" som starter i 2023. Hovedmålsetting i prosjektet er å videreutvikle Ut på vidda-tilbudet gjennom å tilby dette til barn og unge.

3.1.1.13 Bærekraftig landbruk

Strategiene som er lagt i Regionalt miljøprogram (RMP Nordland) og Regionalt skog- og klimaprogram (RSK Nordland) er førende for vårt arbeid for bærekraftig utvikling av landbruket i Nordland.

RSK Nordland består av tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til skogsveger og drift med taubane og hest. Med utgangspunkt i skogressursene som grunnlag for høy lokal og regional verdiskapning, og resultatmålet om å øke aktiviteten på alle områder i skogbruket, er det utført ei effektiv og målrettet tilskuddsforvaltning. Det er vår oppfatning at kommunene kjenner innholdet i RSK, men i varierende grad følger dette opp.

Interessen for å investere i skogsveier har en periode vært lav, men har de siste par årene vært økende. Vi har ikke midler nok til å dekke behovet – mange søkere får avslag pga manglende midler. Årsaksforhold og tiltak knyttet til nevnte utfordringer i Nordlandsskogbruket er nærmere omtalt i Regionalt skog- og klimaprogram 2019-2022.

RMP Nordland er lagt til grunn for prioriteringene av miljøvirkemidlene. Tiltak knyttet til biologisk mangfold, vannkvalitet og klimagasser i landbruket er prioritert. Muligheten for regionale tilpasninger kan fortsatt være et virkemiddel for å oppnå god oppslutning og god effekt av tiltakene lokalt. Kommunene har oppdatert de lokale tiltaksstrategiene for kulturlandskap, miljø, skog og klima. De er et godt utgangspunkt for en videre dialog om prioritering av tiltak og virkemidler i fylket. Vi vil fortsatt arbeide for økt oppslutning om regionale miljøtilskudd.

Regionale miljøutfordringer (fra kapittel 3.1.6.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Virkemidler på miljøområdet er tilpasset til regionale miljøutfordringer

De økonomiske virkemidlene gir samlet en god bredde i tiltak som bidrar til redusert miljøbelastning. Dette gjelder både informasjonstiltak, samt tilskudd til investeringer, drift og skjøtsel som bidrar til redusert miljøbelastning.

Vi opplever imidlertid at Instruks for regionale miljøtilskudd har bidratt vesentlig til å redusere det regionale handlingsrommet for å gjøre gode regionale tilpasninger. Dette gjelder ikke minst når vilkårene for de enkelte tiltakene skal fastsettes i den regionale forskriften.

Sett i forhold til miljøutfordringene opplever vi at flere av tilskudds-ordningene er underfinansiert i de nasjonale tildelingene. Et eksempel på dette er miljøtilskudd til *Friareal for gås i Nordland og Trøndelag*. I flere jordbruksoppgjøret har det blitt gitt økonomiske føring, som har gjort at vi de siste årene har satt av over 4,5 mill. kroner til dette tiltaket. Disse føringene ble imidlertid ikke vektet i den nye nøkkelen for fordeling av midlene til regionale miljøtilskudd mellom fylkene, som ble innført fra søknadsomgangen 2022.

Føringen om at vi skal gi miljøtilskudd til *Friareal for gås* ligger imidlertid fortsatt fast, men tiltaket må finansieres innenfor den samlede rammen.

Sammenlignet med de andre fylkene, vil de øvrige tiltakene innenfor regionale miljøtilskudd i Nordland i årene framover dermed være underfinansiert med mer enn 4,5 mill. kroner.

Virkemidler på miljøområdet (vurdering)

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Beskriv kort hvordan de ulike økonomiske miljøvirkemidlene (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) er blitt innrettet og prioritert mot regionale og lokale behov.	I strategien RMP søker vi å få til en god balanse mellom tiltak innen kulturlandskap, biologisk mangfold, kulturminner, vann og klima. Basert på RMP og lokale utfordringer lager kommunene egne tiltaksstrategier for SMIL. Nasjonale og regionale føring for midler formidles også til kommunene i det årlige forventningsbrevet på landbruksområdet fra Statsforvalteren.
Vurder kort om prioriteringene har gitt ønsket effekt og resultat (bidratt til å ivareta kulturlandskapet og naturmangfoldet, og redusert forurensningen).	Det er vanskelig å si noe konkret når det gjelder effektene av de økonomiske virkemidlene. Dette fordi før-tilstanden ikke er dokumentert, og fordi det ikke er etablert tiltak for å måle effekten. Basert på volumet på de iverksatte tiltakene, forskningsbasert kunnskap og vår egen erfaringer, velger vi likevel å konkludere med at også i 2022 har virkemidlene hatt en positiv effekt for miljøet.
Beskriv kort de største utfordringene i fylket på miljøområdet de kommende år.	Gjengroing som følge av bruksnedlegging og redusert beitebruk vil kunne gi tap av biologisk mangfold. Klimaendringene vil gi utfordringer knyttet til økt overflateavrenning til vassdrag og til gjennomføringen av innhøstingen. Samtidig kan det bli nødvendighet å gjøre tilpasninger når det gjelder sortvalg.
Hva kan eventuelt kommunal og regional forvaltning gjøre annerledes for å bedre måloppnåelsen/miljøeffekten.	Forvaltningen bør både informere foretakene om mulighetene som ligger i tilskuddsordningene, samt gi forbrukerne informasjon om jordbrukets innsats i forhold til miljøutfordringene. Samtidig er det viktig å synliggjøre jordbrukets viktige rolle som produsent av mat basert på lokale ressurser, og som ivareta av landskap, kulturminner og biologisk mangfold.

Virkemidler på miljøområdet (andel)

Kulturlandskap	Biologisk mangfold	Kulturminner og kulturmiljøer	Avrenning til vann	Utslipp til luft	Plantevern	Miljøavtale og klimarådgiving	Sum
23 %	20 %	10 %	4 %	43 %	0 %	0 %	100 %

Flere av tiltakene under utslipp til luft bidrar også til å redusere utslippene til vann. Vi har ingen tiltak under miljøområdet plantevern. 0,16% av totalrammen ble brukt til tiltaket klimarådgiving.

Miljøvirkemidlene (fra kapittel 3.1.6.2.1.2 i TB)

Rapportere på

Innholdet i miljøvirkemidlene er godt kjent for aktuelle søkere, landbrukets organisasjoner og kommuner.

Ordningene vil fortsatt bli gjort kjent via vår nettside, og i informasjon, møter og konferanser rettet mot kommunene, faglagene og rådgivingstjenesten. Vi vil også forsøke å finne ut hvorfor en stor del av mottakerne av produksjonstilskudd (PT) ikke søker om regionale miljøtilskudd (RMP). Noen svar vil vi kunne få fra kommunene, faglagene og rådgivingstjenesten. Ved å sammenlikne statistikk for PT og miljøtilskudd håper vi også å kunne se om det er noen fellestrekk for de som ikke søker om miljøtilskudd.

Innholdet i miljøvirkemidlene (andel)

Betegnelsen på rapporteringskrav	2018	2019	2020	2021	2022
Hvor stor en andel (%) av PT søkere søkte RMP	50	44	43	42	44

Innholdet i miljøvirkemidlene (vurdering)

Betegnelsen på rapporteringskrav	Beskrivelse
Gi en vurdering av om omfanget av utførte miljøtiltak (RMP, SMIL, tilskudd til tiltak i beiteområder, klima- og miljøprogrammet, drenering, etc.) har vært stabilt, stigende eller synkende de siste fem år.	Det er uklart om en med «omfanget av utførte tiltak» mener antall tiltak, antall tilskuddsmottakere eller utbetalte tilskudd. Antallet søknadsberettigede, og antall søkere er synkende. Tilgjengelige midler varierer fra ordning til ordning, men blir stort sett disponert.
Gi en kort omtale av hvordan og i hvilken grad statsforvalteren har bidratt til å gjøre ordningene kjent.	Ordningene gjøres kjent via vår nettside, og i informasjon og møter for kommunene, faglagene og rådgivingstjenesten.
Hvilke tiltak vil statsforvalteren gjennomføre kommende år for å øke oppslutningen om miljøtiltak i jordbruket?	Økt oppslutning om miljøtiltakene forsøkes oppnådd ved å informere forvaltningen og næringa om utfordringene, om aktuelle tiltak og om tilskuddsordningene.

3.1.1.14 Andre oppdrag

Kompetansestrategien barnevern oppdrag 3.1.7.1 - 3.1.7.4

Det gjenstår nå bare noen få kommuner i Nordland som ikke har deltatt i tjenestetøtteprogrammet. Plan for deltagelse for disse er lagt sammen med Bufdir. Narvik kommune er en av kommunene som sammen med Bufdir er i ferd med å utvikle en grunnmodell for hjelpetiltak tjenestene. Vi ser at også dette vil være et positivt tilskudd i arbeidet med kompetansen i tjenestene i Nordland.

Videre er det tre tjenester som nå får støtte gjennom Veilederteam. Her har vi gjennom siste del av 2022 blitt bedre koblet på de aktuelle kommuner og legger opp til en økt innsats rundt dette i kommende år. Dette og deltagelse i regionale læringsnettverk bidrar til økt kompetanse i barneverntjenestene. Samtidig er det slik at vi ser at utfordringene gjennom er par år med pandemi har bidratt til at det i tjenestene ikke har vært kapasitet til å ha like mye fokus på kompetanseheving som ønsket. Dette ser vi kanskje spesielt utslag i arbeidet med læringsnettverk. Vi kan således ikke forvente at progresjonen har vært i henhold til intensjonene i strategien og må ta høyde for dette i kommende års innsats inn i kompetansestrategien.

Videre er det slik at det fortsatt er behov for å øke forvaltningskompetansen i mange av tjenestene.

Sammen med de øvrige embetene bidro Statsforvalteren i Nordland til at det ble spilt inn og tilgjengeliggjort en digital kursrekke om den nye barnevernsloven. Dette har blitt tatt godt imot av både kommunale tjenester og ledere for institusjoner i Nordland. I en tid med svært mange endringer i sektoren ser vi at det er viktig at vi er aktive bidragsytere for å informere og veilede om det tilbudet som er tilgjengelig for å heve kompetansen om utsatte barn og unge.

3.1.2 Statlig virksomhet på regionalt nivå skal være godt samordnet og legge til rette for gode helhetsløsninger

3.1.2.1 Gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge

Statsforvalteren i Nordland har stort fokus på arbeidet for å fremme gode og helhetlige tjenester til utsatte og sårbare barn og unge. Vi har utarbeidet en overordnet virksomhetsplan som gjelder alle fagområder, og der et av hovedpunktene nettopp er ivaretagelse av sårbare befolkningsgrupper, og særlig barn og unge. Vi erfarer at god intern samordning hos oss er av stor betydning for vår egen måloppnåelse i forhold til å være en god støtte for kommunene i deres arbeid på området. Samordningen internt er forankret i Forum barn og unge. I avdelingene er gode og helhetlige tjenester til utsatte barn og unge et kontinuerlig fokus gjennom vårt arbeid, eksempelvis gjennom tilsyn, klagesaksbehandling, råd og veiledning, både internt og ut mot kommunene.

Vi har gjennom hele 2022 hatt jevnlig dialog med kontaktpersoner for det forebyggende arbeidet i kommunene. Fokus i disse møtene har blant annet vært å gjøre barnevernsreformen kjent, med de endringene som følger av den. Vi har hatt utstrakt samarbeid med de andre Statsforvalterne i vår region og kompetansesentrene i nord, spesielt RVTS, og vi har også hatt større fokus på å involvere kriesesentrene i det forebyggende arbeidet.

Også gjennom 2022 har vi erfart at helsesykepleiere i mange kommuner i stor grad har blitt brukt til TISK, vaksiner og annet pandemiarbeid i kommunene. Etter mars 2022 og tilstrømmingen av fordrevne fra Ukraina, ser vi også at helsesykepleiere har fått ytterligere arbeidsoppgaver. Gjennom STAF-rapporteringen, har vi blitt gjort kjent med at det er store lokale variasjoner når det gjelder tilgjengelighet på fagpersonell. Spesielt fastleger og

helsesykepleiere er det stor mangel på i fylket. Dette vil i sin tur gi seg utslag i lite tilgjengelige tjenester og tjenester uten påkrevd kompetanse. Denne utfordringen vil vi følge nøye fremover.

Basert på aktiviteten i 2022 vurderer vi at vår koordinerte innsats og våre tiltak innrettet mot flere tjenesteområder og nivå i kommunene bidrar til at kommunene har et kontinuerlig fokus på tjenestetilbudet til utsatte barn og unge.

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge (fra kapittel 3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Godt samordnet tjenestetilbud i kommunene til utsatte barn og unge

SFNO har brukt innspurten av 2022 til å gjøre kjent den nasjonale veilederen "Samarbeid om tjenester til barn, unge og deres familier", samt endringene i velferdsløvgivningen. Vi har arrangert stedlig konferanse tre steder i fylket for å nå ut til flest mulig. Vi vurderer at det er store variasjoner i hvor langt kommunene har kommet i å kunne bekrefte at man har et godt samordnet tilbud til utsatte barn og unge. Tilbakemeldingene fra kommunene er at de har intensjoner om å få dette på plass, men det mangler både ressurser og kvalifisert personell for å få det til. Vi har hatt stort fokus på å veilede om taushetsplikt og hvordan man kan samarbeide på tvers av sektorer uten å bryte taushetsplikten.

I klagesaker på ulike tjenesteområder ser vi at kommunene kan bli bedre til å samordne tjenester, og at manglende samarbeid og samordning har betydning for utfall av sakene som derfor kan bli mangelfulle og ikke få ønsket effekt.

Statsforvalterens innsats på området har vært høyt prioritert hos oss, og omtales nærmere i rapporteringspunkt 3.1.2.1

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene (fra kapittel 3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

God kompetanse om utsatte barn og unge i kommunene

I 2022 har hatt fokus på implementeringsprosesser i kommunene, først og fremst rettet mot implementering av verktøyene "Snakke" og "Jeg vet". I dette arbeidet har vi fått bistand fra kompetansesenteret RKBU. SFNO har i samarbeid med SFTF utarbeidet et skriftlig dokument som kan være utgangspunkt for kommunene i deres arbeid med å få verktøyene implementert. Arbeidet har vært gjennomført gjennom nettmøter med kontaktpersoner for det forebyggende arbeidet i kommunene. I dette arbeidet har vi hatt erfaringsdeling fra kommuner som har kommet godt i gang med arbeidet.

Gjennom vårt arbeid med Kommunebildet, tilegner vi oss stadig kunnskap om kommunene i fylket og får en bredere forståelse av den enkelte kommunes utfordringer. Kommunene er av ulik størrelse og organisering. Vi vurderer at det fortsatt er et behov for kompetanseutvikling i både å fremskaffe et godt kunnskapsgrunnlag om tilstandsbildet i kommunen, analysekompetanse, forankring og implementering fra prosjekt til varig drift.

Vi har gjennom året hatt fokus på at Barnekonvensjonen og bærekraftsmålene ligger til grunn for alle våre aktiviteter. Videre mener vi at det er behov for økt kunnskap og kompetanse om Barnekonvensjonen og barns rettigheter, spesielt barnets rett til medvirkning både på gruppe- og individnivå, slik at tjenestetilbudet utvikles i tråd med brukernes behov.

Helse- og vergemålsavdelingen har arrangert saksbehandlingskurs for kommunene med god oppslutning. I kurset ba vi spesielt kursholder om å fokusere på "barnets beste- vurderinger" da vi ser at kommunene i alt for liten grad foretar slike vurderinger i sin saksbehandling. Vi ser at det fortsatt er behov for kompetanseheving på dette området.

Barnevern: Det gjenstår nå bare noen få kommuner som ikke har deltatt i tjenestetøtteprogrammet. Plan for deltagelse for disse er lagt sammen med Bufdir. Videre er det tre tjenester som nå får støtte gjennom Veilederteam. Dette og deltagelse i regionale læringsnettverk bidrar til økt kompetanse også om utsatt barn og unge i kommunene. Videre er det slik at det fortsatt er behov for å øke forvaltningskompetansen i mange av tjenestene.

Sammen med de øvrige embetene bidro Statsforvalteren i Nordland til at det ble spilt inn og tilgjengeliggjort en digital kursrekke om den nye barnevernsloven. Dette har blitt tatt godt imot av både kommunale tjenester og ledere for institusjoner i Nordland. I en tid med svært mange endringer i sektoren ser vi at det er viktig at vi er aktive bidragsytere for å informere og veilede om det tilbudet som er tilgjengelig for å heve kompetansen om utsatte barn og unge.

3.1.2.2 Den offentlige boligsosiale innsatsen skal være helhetlig og effektiv

Måloppnåelse på den boligsosiale samordningen er fortsatt middels. Samtidig er den i god utvikling, hvor det pågår aktivitet som bidrar til at innsatsen i større grad er helhetlig og effektiv. Det er godt samarbeid mellom Statsforvalteren og Husbanken, og etablert samarbeid også med andre statlige aktører. På kort sikt er det vanskelig å vurdere i hvilken grad utviklingen kan tilskrives Statsforvalteren innsats. For at utviklingen fortsatt skal gå i riktig retning, vil Statsforvalteren fortsette å ta en pådriverrolle for samordning og samordning mellom aktørene på det boligsosiale arbeidet.

Alle trenger et trygt hjem (2021 - 2024) (fra kapittel 3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Helhetlig samarbeid mellom stat og kommune om de tre prioriterte innsatsområdene.

Ingen skal være bostedsløse:

Statsforvalteren har gjennom flere samordnede bolig- og tjenestetiltak ut mot kommunene, opplevd et steg i riktig retning for å få til en mer helhetlig og effektiv dialog. Hvordan samordningen har påvirket kommunenes oppgaveløsning i positiv retning, er for tidlig å si noe om.

Siden bolig og tjenesteområdet er så tett knyttet sammen, har vi et større potensiale for en mer effektiv oppgaveløsning, både i veiledningen ut mot kommunene og i saksbehandlingen. Husbanken, KORUS Nord, NAPHA, kriminalomsorgen og brukerorganisasjonene er sentrale samarbeidsaktører som har innflytelse på effektene av arbeidet.

Barn og unge skal ha gode boforhold:

Barn og unge er en prioritert målgruppe. Statsforvalteren har et internt forum som ivaretar samordning av den tverrfaglige aktiviteten knyttet til utsatte barn og unge. Det er også etablert en regional arena for å samordne regionale aktørers tiltak og virkemidler for kommunens arbeid med boligsosiale problemstillinger.

Det boligsosiale arbeidet er styrket gjennom ulike tiltak ut mot kommunene og er godt innlemmet i ulike kommunenettverk, i samarbeid med blant annet Husbanken, KORUS Nord, Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU) og Regionale ressursentre om vold, traumatisk stress og selvmordsforebygging (RVTS).

At vi ser positive trekk med at flere barn har gått fra leid til eid bolig, og at flere unge i enkelte kommuner har fått hjelp gjennom FOYER og Due tiltak, må antas å tilskrives en felles innsats av flere aktører.

Statsforvalteren er i gang med en mer kunnskapsbasert tilnærming til kommunene, gjennom bruk av kommunebilder. Det er også påbegynt et arbeid med å løse oppdrag tverrfaglig, der det boligsosiale perspektivet blir ivarettatt. Det vil imidlertid ta tid før man kan se effekter av arbeidet ut i kommunene. For å fange opp barn og unge som bor dårlig, blir det viktig å jobbe videre med hvordan bolig og bomiljøet kan tas inn i oppgaveløsningen knyttet til både informasjonstiltakene, veiledningen og saksbehandlingen.

NAV Nordland, Fylkeskommunen, Helse nord RHF, KS og Buf-etat er aktører som har tiltak og virkemidler rettet mot barn og unge som har betydning for effekter av det boligsosiale arbeidet.

Personer med nedsatt funksjonsevne skal på lik linje med andre kunne velge hvor og hvordan de bor:

Statsforvalteren har i samarbeid med Husbanken gjennomført informasjonstiltak og dialog med kommunene der problemstillingen knyttet til denne målgruppen har vært en del av dialogen. Her ser vi behov for å styrke både samhandlingen med avdelinger internt og gjennomføre mer treffsikre tiltak. Husbanken og brukerorganisasjoner har innflytelse på konkrete effekter av dette arbeidet.

3.1.2.3 Tilsyn skal være samordnet, målrettet og medvirke til læring og forbedring

Vi har hatt fokus på samordning av statlige tilsyn med kommunene og kommunens egenkontroll, forvaltningsrevisjon. I 2022 ble det registrert 94 tilsyn og 48 forvaltningsrevisjoner og i 2021 ble det registrert 126 tilsyn og 16 forvaltningsrevisjoner. Det vil si at utviklingen har vært at tilsyn har blitt færre og forvaltningsrevisjoner flere.

Hva dette skyldes blir bare antagelser, men det må nevnes at det har vært utfordringer med å få registrert tilsyn og revisjoner, samt problemer med å få lastet opp tilhørende rapporter i Tilsynskalenderen.

Vi har jobbet svært mye med å få tilsynskalenderen til å bli et mer intuitivt og velfungerende verktøy i hele 2022. Fra november ble det nye designet satt i produksjon av STAF og vi har forventninger til at de fleste problemer skal være løst.

Vi har hatt en rekke møter med kontrollutvalgssekretariatene for å motivere til å fortsatt registrere forvaltningsrevisjoner i tilsynskalenderen, til tross for problemer de har møtt. Det kan se ut som at det er behov for å rette en større innsats overfor de statlige etatene for å registrere tilsyn og for å laste inn tilhørende rapporter.

Statsforvalteren har i all hovedsak klart å holde 1. desemberfristen for å registrere sine tilsyn i kalenderen. Så gjenstår det en del arbeid for at andre statlige etater skal klare å forholde seg til denne fristen. Feil med overføring av tilsyn via TILDA har nok en del av skylden for det. I tillegg kan det se ut som ikke alle planlagte tilsyn, som gjennomføres i kommunene, blir registrert i tilsynskalenderen. Samtidig som en del tilsynsetater er noe sene med sine registreringer. Vi er i dialog med STAF om problemene med TILDA og vi vil jobbe aktivt i 2023 for å få statlige etater til å forsøke å registrere tilsyn noe tidligere også for at de skal registrere både planlagte og hendelsesbaserte tilsyn i tilsynskalenderen.

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor. (fra kapittel 3.2.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Den samlede tilsynsbelastningen for den enkelte kommune skal ikke være for stor.

Ansvar for å samordne statlige tilsyn med kommunene er plassert i Kommunal- og beredskapsavdelingen ved seksjon Økonomi og utvikling, der en representant er samordner. Videre har vi en tilsynsgruppe med representanter for alle fagområder som fører tilsyn med kommunene. Deltakerne i tilsynsgruppa deltar også i Tilsynsforum, der vi inviterer andre statlige etater og kommunens egenkontroll, representert ved kontrollutvalgssekretariatene, til dialog.

Samordningen gjøres ved at vi har kontakt med alle vi inviterer til tilsynsforum. Vårt tilsynsforum er fortsatt i utvikling. En del av læringen for hvordan få samordningen og tilsynsforum til å fungere best mulig, blir gjort ved å delta i samordningsnettverket for alle embetene. Så er det slik at samordning av statlige tilsyn med kommunene er en utviklingsoppgave og læringen av det arbeidet vi gjør, er at vi ser hvor sårbart det er. Det at det kun er en person, som samordner og gjør dette arbeidet i embetet. Skal en få til en større utviklingstakt for samordning av tilsyn, så burde det vært satt av flere ressurser til denne oppgaven.

Tilsyn ble samordnet i tid 15. januar 2022 for de tilsyn som var registrert frem til da.

I tilsynsforum, høsten 2022, ønsket vi å invitere til dialog for statsetatene og kontrollutvalgssekretariatene. Vi inviterte til dialog, der vi ba dem dele informasjon om situasjonen i enkeltkommuner. Deltakerne ble bedt om å holde et innlegg på 10 minutter hver. Vi ba dem dele informasjon som vi ikke kan lese i tilsynskalenderen og om resultater og planer for tilsyn og revisjoner.

Det var godt oppmøte i tilsynsforum og kun noen få etater meldte avbud. De etatene som meldte avbud ble bedt om å sende informasjon i forkant av møtet, slik at vi kunne dele denne i Tilsynsforum. Dessverre var det ingen som svarte ut bestillingen for dialogen fra oss i selve Tilsynsforumet. Tilsynsetatene informerte kun om hvordan gjøre tilsyn og om valgte områder for tilsyn, samt lovhenvisninger for tilsyn. Denne erfaringen tar vi med oss og vil forsøke en annen måte å invitere til dialog ved neste tilsynsforum.

Vi holder vår nettside oppdatert med aktuell informasjon om samordning.

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt (fra kapittel 3.2.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn mot kommunen innrettes slik at statsforvalterens ressurser benyttes effektivt.

Statsforvalteren og øvrige statlige tilsynsetater regionalt har oversikt over forvaltningsrevisjonene (planlagte og pågående), gjennom Tilsynskalenderen, der disse legges inn. Forvaltningsrevisjonsrapporter registreres i tilsynskalenderen av kontrollutvalgssekretariatene.

Statsforvalter har for 2022 gjennomgått fagområdene for tilsyn og revisjoner, der det ble vurdert om det var overlapp i tema mellom dem. Det ble vurdert at det ikke var behov for å justere tidspunkt for og innhold i planlagt tilsyn med grunnlag i pågående/gjennomført revisjoner.

Det ble sendt brev til kommunene i desember om at planlagte tilsyn for kommende år kunne vurderes for om dato passet. Det har vært særdeles lite behov for dialog med enkeltkommuner om prioritering og gjennomføring av tilsyn, kun noen få kommuner som har tatt kontakt og etterlyst rapport etter tilsyn.

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen. (fra kapittel 3.2.1.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Tilsyn fører til læring og forbedring i kommunen.

Klima- og miljøavdelinga:

I forbindelse med tilsyn har vi i til sammen 8 kommuner veiledet de ansvarlige om regelverket for spredt avløp, brannøvplasser og drift av kunstgressbaner. Der vi fant avvik har vi også fulgt opp at kommunene har forbedret sin praksis.

Helse- og vergemålsavdelinga:

Vi legger til rette for utstrakt grad av veiledning i tilsynene for at det også skal være en læringsarena for de involverte - helt fra medarbeidernivå til direktørnivå. Vi mottar nesten overveiende positive tilbakemeldinger etter tilsynene på at det har blitt opplevd som konstruktive og at de har gitt nyttig kompetanseheving for de som har vært involvert.

Landbruk:

På landbruksområdet forvalter kommunene både økonomiske tilskudds- og erstatningsordninger og juridiske virkemidler jfr. lover og forskrifter. Statsforvalteren skal medvirke til at kommunene forvalter virkemidlene i samsvar med overordnede forutsetninger og i henhold til gjeldende lover og regler. Dette gjøres gjennom veiledning, dialog, bistand og kontroll. Kontrollene gjennomføres som forvaltningskontroller, og ikke som tilsyn.

Sosiale tjenester:

Det er gjennomført to tilsyn i Nordland som del av landsomfattende tilsyn med NAV-kontorets ansvar for å ivareta barns behov når familier søker sosialhjelp. Tilsynene har flere læringspunkter som når bredt til både ansatte og ledere i kommunen. Møte i oppstart gir god innføring i formål og gjennomføring. Avslutningsmøtet gir foreløpig resultat fra tilsynet. Tilsynsrapport er ferdigstilt i begge tilsynene, og er helt sentralt for læring. Kommunene har frist inn i 2023 med å komme med plan for å rette lovbrudd, og statsforvalteren vil da ha dialog med kommunene rundt oppfølging av lovbruddene.

Beredskap:

Vi har hatt tilsyn på kommunal beredskapsplikt i 10 kommuner derav to inkludert helseberedskap. Alle tilsyn har vært stedlige tilsyn over en hel dag.

Tilsyn er en viktig del av vår kommunedialog og i kombinasjon med veiledningsaktivitet har dette god effekt.

3.1.2.4 Klimahensyn skal ivaretas i alle sektorer

Statsforvalteren i Nordland etablerte i 2019 en egen tverrfaglig klimagruppe. Gruppen består av representanter fra ulike avdelinger i embetet og skal koordinere oppdragene knyttet til klima på tvers av fagområder.

I 2022 utarbeidet vi "Klimastrategi Statsforvalteren i Nordland 2023-2026". Målet med klimastrategien er at Statsforvalteren i Nordland skal være et kompetansesenter og en pådriver innen Klimagassreduksjon og klimatilpasning. Blant annet, gjennomførte vi internt klimaregnskap i embetet for 2021. Vi undersøkte også ulike arbeidsområder og potensialet disse har for å redusere klimagassutslipp.

Kommunale klima- og energiplaner har ambisiøse mål (fra kapittel 3.2.1.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner gjennomfører tiltak som bidrar til å redusere klimagassutslipp

Alle kommuner har gjeldende klima- og energiplan, men mange av disse er fortsatt fra rundt 2009-2010. Noen kommuner har imidlertid nå fått på plass planer med tilstrekkelig ambisiøse mål, og flere er i prosess for å forbedre målsettingen.

Forventninger i Statlige planretningslinjer (SPR) for klima- og energiplanlegging formidles i innspill til oppstart og planprogram, og påses vurderer ve høringer. Statsforvalteren forventer i større grad at det nå presenteres klimaregnskap for arealplanlegging og at SPR som sådan følges tettere opp enn i eldre arealplaner.

Vi arbeider med en gjennomgang av alderen på kommunenes klima- og energiplaner (jf. kommunebildet). Ut fra dette vil planrevideringsbehovet vurderes adressert overfor kommuner med ikke-ajourførte planer med tanke på gjeldende SPR. Dette vil naturlig skje i forbindelse med forestående utarbeidelse av kommunale planstrategier.

Kommunene har integrert klimatilpasning i planer (fra kapittel 3.2.1.4.1.2 i TB)

Rapportere på

Kommunene har integrert klimatilpasning i sine planer i tråd med Statlig planretningslinje (SPR) for klima- og energiplanlegging og klimatilpasning.

Når vi gir innspill til oppstart av planarbeid har vi et eget fokus på klimautfordringen og klimatilpasning. Her henviser vi også til klimaprofilen for Nordland fylke.

Klimautfordringen og forventningene til kommunenes arbeid med klimautfordringen er godt kjent. Utfordringen ligger i at en del kommuner ikke har ansatte som vi kan formidle forventningene til. Mange kommuner leier inn konsulenter til å utarbeide reguleringsplaner. Byggesaksbehandling kan være satt bort til en nabokommune. I sum gjør dette klimatilpasningsarbeidet sårbart da det ikke er noen mottaker for veiledning og formidling fra vår side.

Tidlig rettleiding fra vår side under oppstart anses allikevel som et godt virkemiddel for å unngå innsigelser senere i planprosessen.

3.1.2.5 Andre oppdrag

Vi følger opp læringspunkter fra COVID-19 håndteringen i samarbeid med andre embeter, DSB og HDIR. En del av de foreslåtte tiltakene er tiltak som må løses på nasjonalt nivå. De tiltak som vi kan løse selv sees i sammenheng med oppdraget om å identifisere og følge opp læringspunkter fra hendelser og øvelser siste fem år. Dette arbeidet er startet opp i 2022 og vil videreføres i 2023. Identifiserte læringspunkter vil også sees i sammenheng med revidering av Fylkes-ROS. Læringspunkter som er en naturlig del av Fylkes-ROS arbeidet tas dermed inn der.

Vi har satt av relativt mye ressurser på planlegging av øvelse Arctic Reihn. Vår regionale og lokale kjennskap til beredskapsaktørene og vår samordningsrolle mener vi er avgjørende for at denne øvelsen skal bli best mulig. Ved fremtidige øvelser i regi av DSB eller andre må de sikres at berørt embete får tilført tilstrekkelig ressurser. Vi har brukt omlag 1/2 årsverk på planlegging av Arctic Reihn i 2022. Dette er ressurser vi har måtte ta bort fra andre oppdrag.

Videre ivaretar vi vertslandsstøtte når det er nødvendig. I 2022 har det begrenset seg til å delta i møter med RHF, SFTF, Hæren og HV for å ivareta pandemisituasjonen under alliert vinter trening.

På bakgrunn av Russlands krigføring mot Ukraina har arbeidet med sikkerhetspolitisk krise og krig blitt høyt prioritert i 2022. Vi har ikke inkludert dette som et eget scenario i fylkes-ROS. Dette skyldes at vi har prioritert håndtering foran planlegging. Vi har ikke noe godt plangrunnlag fra DSB for å utarbeide et eget scenario. Men dagens situasjon har gitt oss et svært godt grunnlagsscenario å jobbe videre med. Vi har gjennomført mange møter med medlemmer i fylkesberedskapsrådet på gradert nivå. På bakgrunn av disse møtene vil vi i 2023 kunne utarbeide et godt scenario på denne problemstillingen. Vi utfører også fortløpende oppdrag fra både forsvar knyttet til rekvisisjon og fra NFD knyttet til forsyningsberedskap. Mer detaljert om hvordan vi jobber med disse problemstillingene vil være gradert informasjon og kan ikke legges inn i denne årsrapporteringen.

3.1.3 Rettssikkerhet skal være ivaretatt på en enhetlig måte i fylket og på tvers av statsforvalterne

3.1.3.1 Høy kvalitet i veiledning, kontroll, tilsyn og saksbehandling

Landbruk:

Det er etablert et godt system for veiledning og kontroll i forhold til effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene. Vi informerer og veileder kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post.

Vi utarbeider årlig et omfattende forventningsbrev til kommunene på landbruks- og reindriftsområdet. Brevet omfatter hele porteføljen på dette området, der også nasjonal politikk og nasjonale retningslinjer formidles. Veilederen blir godt mottatt av kommunene, og vårt inntrykk er at den brukes jevnlig.

Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet sendes videre til kommunene. Vi arrangerer også fagsamlinger og kurs for kommunene i løpet av året, slik at de er best mulig oppdatert på gjeldende regelverk. Enkelte kommuner får indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller, og andre kommuner får indirekte veiledning gjennom vedtak som statsforvalteren treffer som klageinstans. Vi arrangert kurs for nytilsatte på landbruks og skogbruksområde etter behov. Kontrollarbeidet følger oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt.

Vi arbeider målrettet mot kommunene gjennom forvaltningskontroller, løpende forvaltningsdialog og veiledning. Det er utarbeidet ROS-analyser av både ordninger og kommunene, som brukes som grunnlag i arbeidet med å utarbeide risikobasert kontrollplan.

En overordnet vurdering for er at det fortsatt er behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Vi ser imidlertid en forbedring i bruken av de virkemidler som regelverket for de ulike tilskuddsordningene åpner for.

Søkelys på området i veiledning og forvaltningskontroller har bidratt at flere kommuner har fått større kunnskap og bevissthet om dette, og flere har endret sin praksis. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges videre opp i fagsamlinger, webinarer og gjennom løpende dialog.

Vi ser at det er mangel på både kompetanse og kapasitet i enkelte kommuner, særlig de små. Det er vår vurdering at forsterket innsats fra vår side har bidratt til bedre saksbehandling i kommunene, men at det fortsatt er noe å gå på.

Hovedinntrykket er at kommunene stort sett forvalter ordningene i tråd med regelverket. I enkelte kommuner finner vi likevel avvik knyttet til habilitet og merknader som går på manglende rutiner for risikobasert kontroll av søknader om produksjonstilskudd.

Ellers ser vi at mange kommuner sliter med ressursmangel på landbruksområdet. Det er stort sett bare en eller to ansatte med ansvar for hele tilskuddsforvaltningen i kommunen. Vi har også et inntrykk av at nærhet til søkerne kan være en utfordring ved kommunen sin kontroll av søknader.

Statsforvalterens erfaring er at mange kommuner gjør et godt arbeid i sin saksbehandling, men det gjenstår noe arbeid i harmonisering mellom kommunene. Dette gjelder særlig størrelsen på avkortningene.

Erfaringen etter omlegging av søknadsfristene på produksjonstilskudd og regionalt miljøtilskudd til oktober, er at kommunene har fått betydelig mindre tid til arbeidet med foretakskontroll. At arealkontrollen ikke kan gjennomføres før i november, er noe som gjør denne kontrollen svært sårbar. Kravet til vanlig jordbruksproduksjon og avkorting ved feilopplysninger følges systematisk opp.

Kontrollresultatene de siste årene viser at det jobbes samvittighetsfullt og godt med de ulike ordningene i kommunene. Vi ser at avvik etter kontroll følges opp og at adferd i forhold til saksbehandling endres i tråd med føringene. Det er imidlertid en utfordring at mange kontorer som nevnt har få ansatte, noe som gjør det krevende å få til et godt fagmiljø, en fullgod saksbehandling og stedlig kontroll av foretak i de ulike ordningene.

Selv om kommunene alt overveiende gjør et godt arbeid i sin saksbehandling, er det vår vurdering at det gjenstår noe i forhold til harmonisering for å få til likebehandling og ivareta rettsikkerheten. Innen produksjonstilskudd gjelder dette særlig saker om størrelsen på avkortninger. Kommunene strever med å finne riktige nivåer her, noe som har sammenheng med at regelverket er skjønnspreget. Resultatet blir at noen kommuner avkorter og andre ikke i sammenliknbare saker. Det samme gjelder søknader om tilskudd til utmarksbeite der regelverket også oppleves som krevende å tolke og anvende, og der saker som har tydelige likhetstrekk derfor kan få ulikt utfall fra kommune til kommune.

Vi vil derfor fortsatt jobbe med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Samlinger (fra kapittel 3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Minimum 2 tilsyn per år.

Statsforvalteren har arrangert samling om integreringslovens midlertidige kapittel 6A for kommunene i Nordland i 2022. I tillegg har vi gjennomført to nasjonale tilsyn.

Vi har etablert samarbeid med Nav og fylkeskommunen for å sikre felles forståelse av integreringsloven og mest mulig lik praksis i kommunene. Statsforvalteren har bistått kommunene med å arrangere kompetanseheving for ledere og lærere i voksenopplæringen der også integreringsloven med forskrifter har vært tema.

Vår vurdering er at det fortsatt er behov for veiledning i kommunene. Vi har hatt en del spørsmål om kapittel 6A, men opplever at endringene for øvrig i lovverket er i ferd med å feste seg. Tilbakemeldingene fra kommunene både i forbindelse med tilsyn og nettseminar er gode. Vi vurderer at det fortsatt er stort behov for veiledning i kommunene.

Alle klagesaker er behandlet innen (fra kapittel 3.3.1.1.2.1 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker er behandlet innen 12 uker, jf. § 7-1 bokstav d, i byggesaksforskriften

Antall byggesaker: 141

Antall saker behandlet innen 12 uker: 111

Saksbehandlingstid i antall uker for klager over kommunens vedtak i byggesaker etter plan- og bygningsloven

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-21 %	79 %	141	111

Alle klagesaker der det er gitt (fra kapittel 3.3.1.1.2.2 i TB)**Rapportere på**

Alle klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42, er behandlet innen 6 uker, jf. § 7-1 bokstav e, i byggesaksforskriften

Antall saker der det er gitt utsatt iverksetting: 0

Saksbehandlingstid for klagesaker der det er gitt utsatt iverksetting etter forvaltningsloven § 42

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 6 uker
100 %	-100 %		0	0

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle ekspropriasjonssaker i førsteinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Antall søknader om forhåndstiltredelse: 4

Antall søknader behandlet innen 12 uker: 3

Antall søknader behandlet utover 12 uker: 1

Søknadene er en følge av kommunale ekspropriasjonsvedtak truffet etter plan- og bygningsloven § 16-2 første ledd, jf. oreigningslova §§ 5 og 25, jf. § 30 nr. 24.

Statsforvalteren har utover dette ikke hatt ekspropriasjonssaker i *førsteinstans* etter plan- og bygningsloven i løpet av 2022.

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	-8 %	92 %	12	11

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans (fra kapittel 3.3.1.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Alle ekspropriasjonssaker som klageinstans på plan- og bygningsrettens område er behandlet innen 12 uker

Antall saker: 1

Antall saker behandlet innen 12 uker: 0

Antall saker behandlet utover 12 uker: 1

Saksbehandlingstid i antall uker for ekspropriasjonssaker (klageinstans) på plan- og bygningsrettens område

Resultatmål	Differanse	Oppnådd andel av totalt antall behandlede saker	Totalt antall behandlede saker	Antall behandlede saker innen 12 uker
100 %	- 100 %	0 %	1	0

Forurensningstilsyn: Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket (fra kapittel 3.3.1.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på miljøregelverket er forebygget og avdekket

I 2022 har vi avdekket regelbrudd i 50 av 54 kontroller (ca. 145 brudd på regelverket fordelt på 58 anlegg).

Vår tilsynsaktivitet i 2022 har i all hovedsak vært frekvensbasert. Det vil si at vi har prioritert å gjennomføre tilsyn minst hvert 6. år i våre delegerte bransjer (hvert 3. år for IED-virksomheter). Risikovurderinger har hatt betydning ved at vi innenfor dette utvalget har prioritert virksomheter ut fra deres aktivitetsnivå og potensial for vesentlige utslipp direkte til resipient. Generelt mener vi å ha god oversikt over virksomhetene i delegerte bransjer. Akvakultur er et unntak, her har vi styrket kontrollaktiviteten, men det er ennå noe etterslep.

VI har sett eksempler på bedring ved gjentagende tilsyn, men har også bedrifter som holder omtrent samme nivå fra gang til gang. Endringer mellom tilsyn kan uansett skyldes utenforliggende forhold, som endringer i kulturen, andre sertifiseringer eller skjerpede krav i tillatelsene. Det er dermed vanskelig å si noe om effekten av tilsynet. Selv der forbedring mangler, kan det hende at status ville vært dårligere hvis bransjen ikke hadde vært gjenstand for kontroll. Over halvparten av våre kontroller i 2022 (32 av 54) var ved anlegg som ikke var kontrollert tidligere. I noen av disse kan resultatet ha blitt påvirket av tidligere kontroller med andre anlegg i samme konsern. Over tid mener vi å se en trend mot større forståelse for miljøkrav, mer forsvarlig håndtering av farlig avfall og at færre aktører har totalt fravær av internkontrolldokumentasjon.

Vi finner få alvorlige avvik (i 3 av 54 kontroller) og har ikke funnet grunn til anmeldelser i 2022. Varsel om tvangsmulkt har blitt brukt for å få fremgang i saker der virksomheter ikke har svart på henvendelser.

3.1.3.2 Effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning

Det er jevnt over stabil bemanning og god kompetanse i kommunene på landbruksområdet og det gjøres mye godt arbeid. Landbruk er en viktig næring i de fleste av kommunene i Nordland, og det er vårt inntrykk at man både er opptatt av og interessert i næringen og rammebetingelsene for den.

Det er mange ordninger og ulikt regelverk som skal forvaltes og håndheves av kommunene på området. Vi ser at det i perioder kan være krevende når nye saksbehandlere ansettes, og da spesielt i kommuner der ansvaret for forvaltningen hviler på en, eller et mindre antall personer.

Statsforvalteren har over året en rekke tiltak til støtte og veiledning for forvaltningen ute i kommunene. Det foretas også en rekke kontroller gjennom året for å innhente informasjon om hvordan ordninger og regelverk er ivaretatt, og eventuelt gjøre tiltak der dette vurderes som nødvendig. Det vi ser går igjen er mangler rundt kontrollplaner, interne rutiner, avkorting, arkivering, rutiner og oppdatering av AR5, kontrollkrav og habilitet.

Det utarbeides årlig en plan for kontrollarbeidet i fylket. Denne er basert på foretatte risikovurderinger av kommuner og ordningene som forvaltes.

Fokuset på internkontroll er videreført, og er i 2022 i enda større grad satt på dagsorden ved at intervjuguiden som utarbeides til den enkelte kontroll er mer omfattende på dette området. Kommunens rutiner gjennomgås i kontrollene som gjennomføres, og kommunen blir bedt om sin vurdering av om rutinene som er utarbeidet dekker formål og behov.

Vi ser av de gjennomførte kontrollene og annen dialog at internkontroll og interne rutiner kan være krevende å utarbeide i en form som dekker behovet ved saksbehandling, og bidrar til å redusere risikoen for feil. I mange tilfeller ser vi at dette handler om dokumentasjon og skriftliggjøring, da nødvendige kontroller gjennomføres og regelverket etterleves.

Veiledning og kontroll må ansees som en prosess, der man gjennom å ha fokus på aktuelle områder over tid vil føre til økt bevissthet og forbedring der det måtte være nødvendig. Vi ser at endring oppnås ved vedvarende oppmerksomhet, og da spesielt etter gjennomførte kontroller.

Internkontroll var også prioritert på kompetansesamlingen som var arrangert for kommunene i oktober 2022. Landbruksdirektoratet foredro om temaene: hva oppnås når kommunene har internkontroll, kontroll av søknadsdata- hva er tilstrekkelig, dispensasjon og avkorting og gjødslingsplaner.

Kommunene veiledes på de ulike ordningene ved behov. Dette underbygger likebehandling ute i kommunene, samtidig som det gir informasjon om saksbehandlers praksis og kompetanse i den enkelte kommune.

Det utarbeides et årlig forventningsbrev til kommunene. I dette brevet informerer Statsforvalteren om forventninger til kommunens forvaltning på landbruks- og reindriftsområdet. Her får kommunens politiske og administrative ledelse og saksbehandlere en oversikt over kommunenes ansvar og oppgaver på området.

Effektiv internkontroll knyttet til tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Effektiv internkontroll med tilskuddsforvaltningen på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren har etablert et godt system for effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning. Medarbeiderne har god kunnskap om de ulike tilskuddsordningene og erstatningsordninger.

Rutiner og risikovurderinger oppdateres årlig for ordningene Landbruksavdelingen har siden 2021 arbeidet med å forankre internkontrollen tydeligere i avdelingsledelsen og vil legge opp til en tydeligere struktur for interkontrollen knyttet til egen tilskuddsforvaltning.

Det er utarbeidet ROS-analyser som brukes som grunnlag i arbeidet med å utarbeide risikobasert kontrollplan. Det brukes også elektronisk verktøy i vårt kontrollarbeide. Vi har utarbeidet over mange år ett internt excelark som innbefatter tidligere historikk, kontrollrutiner og risikovurdering. Excelarket er et av flere interne arbeidsdokumenter til vår kontrollplan.

Det er 3-4 medarbeidere i seksjonen som jobber med de ulike tilskudd og erstatningsordninger. Vi har regelmessige interne møter hvor det gjøres overordnede avklaringer, oppfølging og hvor enkeltsaker kan diskuteres.

Kontrollarbeidet følger oppsatt plan, og avdelingen samarbeider godt. Vi har en løpende kontroll av de forskjellige tilskuddordninger opp mot regelverk gjennom vår daglige saksbehandling. Når det blir avdekket avvik i forhold til regelverket blir dette fulgt opp mot tilskuddsmottakeren.

Våre interrutiner skal sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves og at uønskede hendelser unngås. Internrutinene bidrar til å bygge opp tilliten til forvaltningen og samtidig gi grunnlag for læring og forbedring. Kontrollpunkter er fastsatt i de fleste ordningene.

Kontrollpunktene hentes helt eller delvis fra rundskrivene som følger ordningene eller beskriver spesielle punkter vedr. dokumentasjon og forhold rundt søknadene. Minimumskontroller og saksbehandlingen som gjøres bidrar til å opplyse saken og oppnå god likebehandling av søkere.

Når det gjelder ordninger anser vi erstatningsordningene for å ha mange risikoområder. Dette betyr at rutiner og kontrollpunkter for disse kan være omfattende. Volumet av søknader innen erstatningsordningene er situasjonsbetinget og anser derfor risikoen som høyest når volumet blir stort.

Når det gjelder husdyrkonsesjon, er vedtak om standardisert erstatning for 2020 oversendt Landbruksdirektoratet for innkreving.

Erfaringen er at både saker som gjelder overtakelse av husdyrkonsesjon og beregninger av standardisert erstatning i noen tilfeller er kompliserte og dermed blir ressurskrevende.

Det var planlagt en totalrevisjon av alle våre interrutiner i forhold til tilskuddsforvaltningen i 2022. Dette arbeidet ble dessverre ikke fullført på grunn av at vi måtte prioritere referanseprosjektet som tok mye arbeidsressurser.

Vi begynte i november med å etablere et nytt internkontrollsystem for all tilskuddsforvaltning og skal jobbe videre med internkontrollsystemet i 2023, med søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkt/røde flagg i saksbehandlingen.

Kontroll av foretak - husdyrkonsesjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Er kontroll av foretak på husdyrkonsesjonsområdet gjennomført i samsvar med Ldirs rundskriv?	Ja
Antall foretak der det er innhentet opplysninger utover det som er tilgjengelig i egne systemer	0
Antall foretak som er fulgt opp etter kontroller i tidligere år	4
Antall foretak hvor det er gjennomført stedlig kontroll	0
Antall foretak som er kontrollert pga. mistanke om driftsfelleskap	0
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning på grunn av overproduksjon	1
Antall foretak som har fått vedtak om standardisert erstatning pga. driftsfelleskap	0
Antall foretak som er kontrollert, og hvor vedtak om standardisert erstatning er under arbeid	0
Beløp standardisert erstatning sendt til Ldir for innkreving	89205

Kontroll av foretak - tidligpensjonsordningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Svar
Kontrollert som følge av mistanke om avvik	15
Saker funnet i orden	15
Saker med feil	0
Beskrivelse av feilene	Sakene er kontrollert på bakgrunn i Landbruksdirektoratets kjøring av lister opp mot Skattedirektoratet. Det ble ikke funnet feil i forhold til regelverket i noen av de kontrollerte sakene.

Internkontroll for tilskuddsforvaltningen

Ordning	Etablert internkontroll	Risikobasert kontroll	Merknad
Tilskudd til tidligpensjon	Delvis	Ja	Gjennomgang av rutinene ble gjort i 2022
Tilskudd til landbruksvikarvirksomhet	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til veterinærreiser	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Stimuleringstilskudd til veterinærdekning	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til regionale prosjekter innen klima og miljøprogrammet	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Erstatning etter offentlige pålegg	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd ved produksjonssvikt	Delvis	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Kompensasjon ved avvikling av hold av pelsdyr mv	Delvis	Ja	Gjennomgang av rutinene ble gjort i 2022
Fylkesvise rentemidler fra skogfond	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
NMSK, kommuneskog	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint
Tilskudd til siidaandeler og tamreinlag	Ja	Nei	Alle blir kontrollert
Tilskudd til reinbeitedistrikter og tamreinlag	Ja	Nei	Alle blir kontrollert
Andre ordninger	Ja	Ja	Rutine ligger i Sharepoint

Internkontroll som ivaretar kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning (fra kapittel 3.3.1.2.1.2 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som ivaretar kontroll med at kommunenes tilskuddsforvaltning på landbruksområdet utføres på en forsvarlig måte og i henhold til etablert internkontroll. Forvaltningskontroll skal gjennomføres i minst 20 % av kommunene.

Tiltak:

Statsforvalteren har fokus på å etablere system for internkontroll for å oppnå en effektiv og korrekt lov- og tilskuddsforvaltning i landbruket.

Vi har et økt søkelys på kommunenes internkontroll og oppfølging av denne. Dette er gjort både ved at det har vært i fokus i forvaltningskontrollene, og ved at vi har gjennomført opplæringstiltak. Dette er et prioritert arbeidsområde for 2023 og fremover. Det er et stort behov for opplæring på internkontroll både hos oss selv og hos kommunene.

Landbruksavdelingen arbeider med å forankre internkontrollen tydeligere i organisasjonen og vil legge en tydeligere struktur for interkontrollen knyttet til egen tilskuddsforvaltning. Vi er i gang med å etablere et nytt internkontrollsystem for all tilskuddsforvaltning og skal jobbe videre med internkontrollsystemet i 2023, med søkelys på risikovurderinger og kontrollpunkt/røde flagg i saksbehandlingen.

Det er gjennomført nye ROS-analyser i 2022 av de ulike tilskuddsordningene og det er utarbeidet ROS-analyse av alle kommunene. Disse analysene er brukt som grunnlag for å kartlegge risikoområder i kommunene. Kontrollplanen omfatter forvaltningskontroll basert på risikovurderinger. Internkontroll knyttet til denne oppfølgingen har derfor vært basert på selve kontrolloppgaven, med risikovurdering og utplukk til forvaltningskontroll. Risikovurderinger og planlegging innenfor de enkelte ordningene omfatter likevel tiltak som omfatter oppfølging av kommunene på deres tilskuddsforvaltning og internkontroll.

ROS-analysen viser at det er fortsatt et behov for oppfølging av kommunal landbruksforvaltning for å bidra til kompetanseheving. Søkelys på området i veiledning og forvaltningskontroller har bidratt at flere kommuner har fått større kunnskap og bevissthet om dette, og flere har endret sin praksis. I tillegg til kontakt med kontrollerte kommuner vil generell veiledning til alle kommuner om aktuelle temaer følges videre opp i fagsamlinger, webinarer og gjennom løpende dialog.

Landbruksdirektoratet gjennomførte i 2021 en kartlegging av internrutiner til Statsforvalteren innen produksjons- og avløsertilskuddet. Konklusjonen og tilbakemeldingene i Direktoratet sin rapport har ført til en del endring i våre egne rutiner knyttet til oppdraget, og medført til en ny vurdering av oppdrag knyttet til alle ordninger som er forvaltet av kommunene.

Etablering av god internkontroll på dette området er krevende fordi det omfatter flere oppdrag som er nedfelt i retningslinjer og krav. Noe som er kommunisert i veiledere for kontroll og faggrunnskriv med ulik tydeliggjøring av kontrollkrav, veiledning, kompetanseheving og oppfølging m.m.

Den nye veilederen for kontroll av tilskuddsforvaltningen for 2022 er tydeligere enn tidligere og vi ser at arbeidet som er gjort i ordningen for produksjons- og avløsertilskudd kan være et godt utgangspunkt for videre arbeid for de andre ordningene. Spesielt for å få en samlet rutine og dokumentasjon på de tiltak som gjøres for å forbedre forvaltningen, der forvaltningskontroll er ett element.

Det er brukt relativt mye ressurser på kontrollarbeidet innen landbruk og reindrift i 2022. Oppmerksomhet har vært rettet mot produksjonstilskudd og avløsertilskudd i jordbruket, der handteringen av saker som gjelder dyrevelferd inngår. Det er gjennomført to regionale fagsamlinger for kommunene med tema tilskuddsforvaltning og fokus på internkontroll. En del av hensikten har vært å få til en bedre harmonisering og derved styrke rettssikkerheten i den kommunale landbruksforvaltningen. Her ser vi en bedring, men det er fortsatt noe å gå på.

Omfang og resultat av forvaltningskontrollene:

ROS-analyser brukes som grunnlag i arbeidet med å utarbeide risikobasert kontrollplan. Det brukes også elektronisk verktøy i vårt kontrollarbeide. Vi har utarbeidet over mange år ett internt excelark som innbefatter tidligere historikk, kontrollrutiner, risikovurdering, utvalg, oppfølging og handlinger i arbeide med gjennomføring av kontroll av forvaltningen til kommunen for produksjonstilskudd m.m.

Vi informerer og veileder kommunene daglig om korrekt lov- og tilskuddsforvaltning per telefon og e-post. Brev og informasjon fra Landbruksdirektoratet sendes videre til kommunene. Vi arrangerer også fagsamlinger og kurs for kommunene i løpet av året, slik at de er best mulig oppdatert på gjeldende regelverk. Enkelte kommuner får indirekte veiledning gjennom våre forvaltningskontroller, og andre kommuner får indirekte veiledning gjennom vedtak som Statsforvalteren treffer som klageinstans.

Avvik avdekket i saksbehandling/daglige kontrollen:

Når det blir avdekket avvik i forhold til regelverket blir dette fulgt opp i forhold til kommunen, der vi eventuelt overprøver saker eller gir tilbakemelding om at ting ikke er i henhold til det gjeldende regelverket for ordningen. Saksbehandler er i dialog med kommunen via telefon og epost.

Avvik avdekket ved forvaltningskontroll:

En forvaltningskontroll er en saksbehandlingskontroll av kommunens forvaltning på ett saksområde. Vi gjennomgår kommunens interne rutiner når det gjelder å ivareta saksbehandlingen for den aktuelle ordning. Etter kontrollen ber vi om tilbakemelding fra kommunen på de avvik og eventuelle merknader som vi har kartlagt. I hovedsak ønsker vi en tilbakemelding på hvilke tiltak/endringer kommunen har gjort med sine interne arbeidsrutiner, slik at saksbehandlingen er i henhold til regelverket.

Likebehandling:

Når en sammenstiller en forvaltningskontroll oppmålt mot den daglige kontroll vi gjør av de forskjellige ordninger, blir reaksjonen på oppfølging av søknader som har avvik og feil rett i forhold til likebehandling.

Oppfølging av kommunen:

Etter at forvaltningskontrollene er avsluttet og kommunen har gitt tilbakemelding på hvilke endringer de har gjort i sin saksbehandling og arbeidsrutiner, etterspørre vi om tilbakemelding på hva kommunen har gjort med de avvik/feil som er blitt kartlagt i forvaltningskontrollen i forhold til påviste feil i søknader etc.

Vi gir signaler til kommunene om at vi forventer at avvik/feil i forhold til regelverket, som er blitt avdekket i en forvaltningskontroll også må få konsekvenser for de som har søkt på feilgrunnlag/opplysninger, på bakgrunn av likebehandling. Internkontroll skal med det sikre kvalitet og effektivitet i tjenesteproduksjonen, at lover og regler etterleves og at uønskede hendelser unngås. Internkontroll bidrar til å bygge opp tilliten til forvaltningen og samtidig gi grunnlag for læring og forbedring. Kontrollpunkter er fastsatt i de fleste ordningene. Kontrollpunktene hentes helt eller delvis fra rundskrivene som følger ordningene eller beskriver spesielle punkter vedr. dokumentasjon og forhold rundt søknadene. Minimumskontroller og saksbehandlingen som gjøres bidrar til å opplyse saken og oppnå god likebehandling av søkere.

Status for kommunenes arbeid med internkontroll på produksjons- og avløsertilskudd omtales spesielt:

Vi har over flere år sett en positiv utvikling i kommunene når det gjelder forvaltningen av de økonomiske virkemidlene i landbruket. Samtidig ser vi at det er stor variasjon mellom kommunene. Det er av den grunn viktig også fremover å ha fokus på forvaltningskontroller og søkelys på at kommunene utarbeider egne interne arbeidsrutiner og har en betryggende internkontroll, som sikrer likebehandling for de ordningene de forvalter. Kommunene gjør mye bra i sin saksbehandling, men vi ser at det gjenstår noe i forhold til harmonisering for å få til likebehandling og ivareta rettsikkerheten.

Innen produksjonstilskudd gjelder dette særlig saker om størrelsen på avkortninger. Kommunene strever med å finne riktige nivåer her, noe som har sammenheng med at regelverket er skjønnspreget. Resultatet blir at noen kommuner avkorter og andre ikke i sammenliknbare saker. Det samme gjelder søknader om tilskudd til utmarksbeite der regelverket også oppleves som krevende å tolke og anvende, og der saker som har tydelige likhetstrekk derfor kan få ulikt utfall fra kommune til kommune.

Vi vil derfor fortsatt jobbe med kompetanseheving for å sikre likebehandling og korrekt forvaltning. Kommunenes rolleforståelse og praksis (veileder-saksbehandler-kontrollør) er også temaer med fortsatt oppmerksomhet.

Kontroll med kommunenes tilskuddsforvaltning

Kommune	Omfang	Resultat	Oppfølging kontrollene
Sømna og Vevelstad kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kommunen har god kompetanse på det kontrollerte området. Kontrollen avdekket tre avvik. Kommunen hadde ikke kontrollplan, avkortet ikke ved gjødslingsplan med mangler og arkiverte ikke innkomne e-poster i sitt arkivsystem	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen avsluttet
Steigen og Hamarøy kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kommunen har god kompetanse på det kontrollerte området. Kontrollen avdekket to avvik. Kommunen avkortet ikke ved gjødslingsplan med mangler og godkjente opplysninger som ga høyere tilskuddsutbetaling enn omsøkt.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen avsluttet
Vestvågøy og Flakstad kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kommunen har god kompetanse på det kontrollerte området. Kontrollen avdekket fire avvik. Kommunen hadde ikke kontrollplan, de hadde ikke rutiner for saksbehandling og kontinuerlig ajourhold av AR5, budsjetttilgjengelighetsmyndighet var ikke delegert til endelig godkjenner og kommunen avkortet ikke ved gjødslingsplan med mangler.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen avsluttet
Hadsel kommune	Produksjons- og avløsertilskudd, regionale miljøtilskudd i jordbruket (RMP), tilskudd til drenering av jordbruksjord og tilskudd til avløsning ved sykdom og fødsel	Kontrollen avdekket tilsammen 14 avvik. Det mangler skriftlige rutiner for saksbehandling og kontinuerlig ajourhold av AR5, habilitetsbestemmelsene var ikke fulgt, opplysninger fra muntlige konferanser av betydning for saken arkiveres ikke i kommunens arkiv. For produksjonstilskudd og avløsertilskudd hadde ikke kommunen kontrollplan, det var ikke gjennomført kontroll av 10% av søknadene, kommunen avkortet ikke ved manglende eller mangelfull gjødslingsplan og forholdt seg ikke til frister for saksbehandling. For miljøtilskudd hadde kommunen innvilget tilskudd til klimarådgivning uten nødvendig dokumentasjon. På dreneringssøknader hadde kommunen innvilget tilskudd ut over 2000 kr. pr dekar, innvilget tilskudd til drenering av nydyrket eng og innvilget tilskudd til drenering påbegynt før søknad ble behandlet. For sykdomsavløsning sjekket ikke kommunen at vilkårene for tilskudd var oppfylt, tilskudd var innvilget uten at det var trukket fra inntekter gårdbrukeren hadde hatt, kommunen hadde lagt til grunn søkers opplysninger om at det ikke ble utbetalt sykepengene uten å innhente dokumentasjon på dette.	Kommunen hadde ved utgangen av 2022 fortsatt ikke kommet med tilbakemelding på avvikene i kontrollen. Først nå i februar 2023 har de kommet med tilsvar på avvikene i rapporten, men disse har vi så langt ikke fått tatt stilling til. Kontrollen er ikke lukket.
Andøy kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kommunen har god kompetanse på det kontrollerte området. Kontrollen avdekket tre avvik. Kommunen avkorter ikke der foretaket uaktsomt eller forsettlig har gitt feilopplysninger som har eller ville ha dannet grunnlag for en urettmessig utbetaling av tilskudd, det ble ikke avkortet ved gjødslingsplaner med mangler og kommunen manglet rutinebeskrivelse for kontinuerlig ajourhold av AR5.	Kommunen har gitt tilbakemelding på hvordan de har lukket avvikene. Vi har ikke lukket kontrollen enda, da vi fortsatt vurderer vesentlighetsgrensen som kommunen har satt på 5000 kroner før de vurderer avkorting.
Bø kommune	Produksjons- og avløsertilskudd	Kontrollen avdekket syv avvik. Kommunen manglet kontrollplan, kommunen har ikke gjennomført risikobasert kontroll av 10%, det er ikke utført kontinuerlig ajourhold av AR5 og det mangler skriftlig rutine for dette, varsel om kontroll tilfredstiller ikke formelle krav, det ble ikke avkortet ved mangler ved gjødslingsplanen, det ble ikke avkortet ved feilopplysninger og innhentede gjødslingsplaner ble ikke arkivert i kommunens arkiv.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen avsluttet
Nesna Kommune	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	Det ble avdekket to avvik under kontrollen. Kommunen har ikke utarbeidet kontrollplan, og gjennomførte feltkontroller er ikke registrert i ØKS.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.
Vefsn Kommune	Tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket (NMSK)	Det ble avdekket to avvik under kontrollen. Kommunen har ikke utarbeidet kontrollplan, og gjennomførte feltkontroller er ikke registrert i ØKS.	Avvikene er lukket av kommunen og kontrollen er avsluttet.

Forvaltningskontroller av kommunene, 20%

Resultatmål	Differanse (resultatmål - resultat)	Resultat	Antall gjennomførte forvaltningskontroller	Antall kommuner i fylket
20 %	12	32 %	13	41

Internkontroll; informasjonssikkerheten i fagsystemene (fra kapittel 3.3.1.2.1.3 i TB)**Rapportere på**

Effektiv internkontroll som sikrer at kun brukere med tjenstlige behov hos kommunene og statsforvalteren har nødvendige tilganger til fagsystemene som Landbruksdirektoratet stiller til rådighet.

Vi oppdaterer tilgangene kontinuerlig etter innmeldte behov fra kommunene. Vi holder oss ajour med hvem slutter eller endrer stilling i kommunene, og oppdaterer tilganger deretter.

Vi ser at det etter at kommunene fikk godkjenneroller, har antallet tilganger økt betraktelig. Det er derfor også en adskillig større jobb å ajourholde tilgangene enn tidligere.

Det ble i 2022 ikke gjennomført en total gjennomgang av tilgangene i Nordland. Det er en svært arbeidskrevende oppgave, og vi hadde ikke kapasitet til dette. Dette vil bli prioritert å gjøre i 2023.

Alle tilganger som blir gitt blir journalført i Elements.

Kontroll tilgangen til Ldri's fagsystemer

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Når er kontroll av brukertilganger gjennomført?	Kontroll gjennomføres kontinuerlig gjennom året
Hvordan er kontroll gjennomført?	Holder jevn kontakt med kommunene i med tanke på at folk slutter og folk begynner i jobb
Ble det funnet avvik ved kontrollen?	Ikke alle kommuner melder inn når folk slutter i jobben, men vi fanger det stort sett fanger vi det opp slik at tilganger kan slettes.
Er årsak til avvik(ene) undersøkt og fulgt opp?	Årsakene er manglende tilbakemeldinger fra kommunene

Som nevnt i den generelle rapporten vil vi kjøre en total gjennomgang av tilgangene i 2023.

Kontroll av "vanlig jordbruksproduksjon" (fra kapittel 3.3.1.2.1.4 i TB)

Rapportere på

Kommunene kontrollerer grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i behandlingen av produksjons- og avløsertilskudd.

Statsforvalteren i Nordland har fokus på at grunnvilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» vurderes både i opplæring, i veiledning og i forvaltningskontroller.

I veiledning oppfordrer vi kommunene til å bruke rapportene om «vanlig jordbruksproduksjon» som fins i eStil PT både i vurdering av enkeltsaker og som grunnlag for kontrollplan og utplukk til risikobasert kontroll. Vi veileder også på generelt grunnlag i vurdering av konkrete saker der kommunen er i tvil om vilkåret er oppfylt. Vi har en del henvendelser fra saksbehandlere i kommunene som er usikre på vurderingen av «vanlig jordbruksproduksjon».

Etter at avtale om utveksling av informasjon i saker om dyrevelferd ble inngått mellom Landbruksdirektoratet og Mattilsynet ble inngått har vi fått få saker som omhandler dyrevelferd. I 2022 oversendte Mattilsynet to saker der foretaket søker produksjonstilskudd. Kommunene gjør gode vurderinger i saker som kommer fra Mattilsynet, og vi følger opp at kommunene vurderer vanlig jordbruksproduksjon i disse sakene.

I vårt arbeid med risikobasert utplukk til kontroll ser vi på kommunenes håndtering av de maskinelle kontrollene som gjelder «vanlig jordbruksproduksjon». Kommunene må gjøre vurderinger av vilkåret om «vanlig jordbruksproduksjon» i saker hvor maskinelle kontroller har slått inn. Kvaliteten på de skriftlige vurderingene er fortsatt variable. Noen ganger er det kun en kort kommentar, andre ganger har kommunen gjort en grundig og god vurdering i fagsystemet. I samtaler med kommunene viser det seg ofte at det er gjort grundige vurderinger opp mot regelverket, selv om dette ikke fremkommer i eStil PT. Vi har derfor stadig fokus på at den vurderingen som gjøres må fremgå i systemet, evt. i kommunens arkiv. Inngangsvilkåret har også jevnlig fokus i årlige samlinger hvor produksjonstilskudd og avløsertilskudd er tema.

I forvaltningskontrollene følger vi en tilpasset intervjuguide hvor vi spør kommunene hvordan de vurderer inngangsvilkårene i § 2, og hva de gjør dersom de ikke vurderer at vilkårene er oppfylt. Ut fra svarene vi får snakker vi om hva som ligger i inngangsvilkårene og begrepet «vanlig jordbruksproduksjon», rapportene som fins i eStil PT. Vi fokuserer på at vurderingen må gjøres for hver enkelt produksjon, og er inngangsporten for å motta tilskudd etter forskriften.

Vanlig jordbruksproduksjon

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse
Hvilke tiltak har statsforvalteren iverksatt for å sikre at grunnvilkåret kontrolleres og at rapporter for å risikovurdere grunnvilkåret brukes i kommunene?	Vi har fokus på grunnvilkåret "vanlig jordbruksproduksjon" i veiledning, i forvaltningskontroller og det er jevnlig tema for årlige samlinger med fokus på produksjonstilskudd. I 2021 ble det holdt webinar med fokus på enkel bruk av rapportene i eStil PT. I forvaltningskontroller har vi fokus på hvordan kommunene går frem når de vurderer "vanlig jordbruksproduksjon". Vi anbefaler da at rapportene om "vanlig jordbruksproduksjon" som fins i eStil PT brukes både i arbeidet med kontrollplan og i forbindelse med utplukk av foretak til risikobasert kontroll.
Hvilken effekt har tiltakene overfor kommunene hatt?	Vi mener å se at kommunene i større grad har tatt i bruk rapportene i eStil PT, men fortsatt er det kommuner som ikke bruker dem ut over de maskinelle kontrollene som kommer opp i form av varselmeldinger. Med å ha fokus på dette vilkåret mener vi å ha oppnådd at kommunene gjør gode vurderinger av det, og ofte tar kontakt når de er usikre.

Gjennomført telling av rein i henhold til planen (fra kapittel 3.3.1.2.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren har gjennomført telling av rein i henhold til planen for 2022.

Vi meldte inn behov, men fikk ikke midler/oppdrag i 2022. Vi har derfor ikke gjennomført telling i 2022.

Alle reinbeitedistrikt har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner (fra kapittel 3.3.1.2.3.1 i TB)**Rapportere på**

Alle reinbeitedistriktene har oppdaterte bruksregler og distriktsplaner.

Alle distrikter har bruksregler, og 10 av 12 har distriktsplan. Vi er i dialog for å få på plass de to siste, men denne ressursen måtte også reallokeres til restanseprosjektet. Alle planene tilfredsstiller kravene etter reindriftsloven av 2007. Distriktene overholder i all hovedsak bruksreglene.

Det er ingen store utfordringer for distriktene å komme i dialog med kommuner og fylkeskommuner. Det er noe mer utfordrende å nå frem med reindriftens synspunkt overfor NVE og OED.

Alle distriktsplanene er gjort tilgjengelig på våre nettsider og de blir vist til i alle relevante sammenhenger. Viktigheten av gode planer er tema på ulikt vis på det årlige reindriftsseminaret. Dette vil vi fortsette med å sette på dagsorden i ulike fora.

Brudd på regler, bestemmelser og vedtak er fulgt opp (fra kapittel 3.3.1.2.4.1 i TB)

Rapportere på

Brudd på bruksregler, bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven er fulgt opp.

Vi har ikke registrert brudd på bestemmelsene i reindriftsloven eller vedtak gitt i medhold av reindriftsloven. Dermed har ikke Statsforvalteren gitt pålegg for å bringe ulovlige forhold til opphør.

Brudd på bestemmelsene i reindriftsloven

	Antall
Antall brudd på bruksregler	0
Antall brudd på andre bestemmelser i reindriftsloven	0
Sum	0

Oppfølging av brudd på grensereinbeiteleven (fra kapittel 3.3.1.2.5.1 i TB)

Rapportere på

Aktiv oppfølging av brudd på grensereinbeiteleven

På grunn av restanseprosjektet er denne oppgaven prioritert ned.

Vi sendte i 2022 ut vårt faste brev til samebyer og reinbeitedistrikt om gjeldende regler. I år har vi hatt deltakelse fra svensk reindrift på vårt reindriftsseminar.

Vi har ikke gjennomført befaringer eller deltatt på skillinger. Vi har hatt dialog om dette med Saltfjellet og Skjomen reinbeitedistrikter og stått i beredskap, men det ble ikke behov for å gjennomføre befaringsene. Vi håper arbeidssituasjonen tillater en bedre oppfølging av den grenseoverskridende reindriften i 2023.

3.1.3.3 Befolkningen har tillit til tjenestene og får ivaretatt sin rett til forsvarlige og nødvendige tjenester

Helse og vergemål

Det har de seneste årene vært flere store tilsynssaker som har berørt saksforhold som påvirker befolkningens tillit til tjenestene. Ett av de viktigste har vært luftambulansetjenesten som er helt essensiell i et så langstrakt fylke som Nordland og der det regionale helseforetaket har lagt opp til at flere av tjenestene bare ytes ved enkelte helseforetak i regionen. Statsforvalteren jobber for å sikre at oppfølgingen av dette tilsynet skal bidra til å gjenreise befolkningens tillit til tjenestene.

Helse- og omsorgstjenestene i fylket sliter med både kompetanse og kapasitet. I mange kommuner kan det være vanskelig å få en fastlege og i enkelte kommuner er det mulig å komme på en fastlegeliste, men man får fortsatt ikke en fast lege (men en vikar). Siden fastlegeordningen er ment å skulle være et nav i helse- og omsorgstjenestene gjør den sviktende fastlegeordningen at pasientene ikke får ivaretatt sin rett til nødvendige helsetjenester. Vi har også erfart at kommunene i liten grad har den nødvendige kapasitet og kompetanse til å jobbe med kvaliteten i sine tjenester, inkludert fastlegeordningen. Noe av dette skyldes at det har vært stor grad av utskiftninger av helse- og omsorgsledere etter pandemien og dermed også mindre kontinuitet enn det som er ønskelig. Statsforvalteren har regelmessige møter med helse- og omsorgslederne der dette er tema og det tas også opp i dialogen med kommunens øverste ledelse.

Barnevern og familie

Vi har i de to siste år hatt en markant økning av antall tilsynssaker, noe som kan tolkes som et bilde på at befolkningen ikke har hatt tilstrekkelig tillit til tjenestene. Mange av tjenestene er preget av turnover blant ansatte og ledelse. Det bidrar til økt press for å ivareta befolkningens rett til forsvarlig og nødvendige tjenester.

I et år med noe presset intern kapasitet har derfor vi prioritert ressurser til å gjennomføre tilsyn på institusjoner, løpende behandling av rettighetsklager og veiledning av tjenestene.

Kompleksiteten i barnevernsarbeid og fokus fra media og enkelte aktører i samfunnet, påvirket også befolkningens tillit. Fokuset på individuelle rettigheter er også økende.

Sosiale tjenester

Reduksjon i antall klagesaker fra 115 i 2021 til 96 i 2022. Snitt saksbehandlingstid er 1,6 mnd, 94 % av sakene er behandlet innen 3 mnd, tilsvarende for 2021 er 97 % og 1,3 mnd. Selv om dette er innenfor måltall, er det altså negativ utvikling. Statsforvalteren har gjennomført pålagte to landsomfattende tilsyn, men nådde ikke måltall for antall poeng knyttet til tilsynsaktivitet. Årsak til dette kan tilskrives vakanser gjennom året, samt muligens også underrapportering av hvilke saker som skal betraktes som et poenggivende tilsyn.

Barnehage og skole

I vår dialog med skoleeiere, kommuner og barnehagemyndighet ser vi at bevissthet om rettigheter er blitt bedre. Samtidig ser vi at det fremdeles mangler på lovforståelse og forvaltningskompetanse. Vi har ingen nedgang i klagesaker, noe som kan tyde på at tilliten fortsatt ikke god nok.

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn (fra kapittel 3.3.1.3.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal ta kontakt med det enkelte barn med tilbud om tilsynssamtale og skal gjennomføre samtale med alle barn som ønsker det.

Alle institusjonstilsyn gjennomføres på ettermiddagstid og på tidspunkter hvor vi forventer å finne barna hjemme. De fleste tilsyn gjennomføres over to dager. Under tilsynet tar vi direkte kontakt med barna og tilbyr samtale. Vi snakker først med barna, så de ansatte og ledelsen. Dersom noen av barna ikke er tilstede, får de tilbud om å snakke med oss i etterkant.

Ved meldte tilsyn på barnevernsinstitusjoner sender vi egen informasjon til barna med dato og tidspunkt for tilsynet og hvilket tema som skal tas opp i tilsynet. Vi informerer om at vi sjekker om lover og regler for institusjonen blir fulgt og om rettighetene til de som bor på institusjonen blir oppfylt, og at vi derfor ønsker å prate med barna som bor der.

I 2022 hadde statsforvalteren samtale med 22 av de 44 barna som var registrert ved institusjonene da tilsynene ble gjennomført. Det ble gitt tilbud om samtale til 90% av barna.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker HOD (fra kapittel 3.3.1.3.2.1 i TB)

Rapportere på

Saksbehandling av tilsynssaker:

- behandlingsmåte 1 og 2: 80 % av sakene skal behandles innen 4 uker
- behandlingsmåte 3 og 4: 80 % av sakene skal behandles innen 3 måneder
- behandlingsmåte 5: 80 % av sakene skal behandles innen 6 måneder

Antall tilsynssaker har doblet seg fra 204 saker i 2021 til 433 saker i 2022. På tross av dette er antall saker i restanse pr 31.12.22 på samme nivå som året før. Vi har i 2022 avsluttet 432 tilsynssaker. Den voldsomme økningen gjenspeiler seg i utfordring med å nå resultatmålene på alle behandlingsmåtene. Vi har ikke kommet i gang med behandlingsmåte 4. Vi har fortsatt gjestående 8 saker etter gammel veileder, som ikke er avsluttet.

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 1

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 1: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 14 %	66 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 2

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 2: Minst 80 prosent innen 4 uker.	80 %	- 16 %	64 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 3

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 3: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %	- 5 %	75 %

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 4

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 4: Minst 80 prosent innen 3 måneder.	80 %		

Saksbehandlingstid – tilsynssaker innen helse- og omsorgstjenester - behandlingsmåte 5

Behandlingsmåte	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Avgjorte tilsynssaker på HODs område, behandlingsmåte 5: Minst 80 prosent innen 6 måneder.	80 %	- 22 %	58 %

Saksbehandlingstid for tilsynssaker ASD (fra kapittel 3.3.1.3.2.2 i TB)

Rapportere på

Median saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre

Vi har behandlet én tilsynssak i 2022 som omhandlet Nav-kontorets praktisering av § 17.

Saksbehandlingstid for tilsynssaker: 5 måneder eller mindre (Sosial)

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
Sosial	50 %	50 %	100 %

Avsluttede klagesaker (fra kapittel 3.3.1.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Helse/Omsorg:

Antall klagesaker på Helse/omsorg er stadig økende, og økningen siste år var på nesten 16 %. Totalt har vi mottatt 393 saker og behandlet 325. Restanser pr 31.12.22 var 68 saker. Det arbeides kontinuerlig med oppfølging av restanser, og prioritering av saker.

Sosial:

Reduksjon i antall klagesaker fra 115 i 2021 til 96 i 2022. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 1,6 mnd, 94 % av sakene er behandlet innen 3 mnd, tilsvarende for 2021 er 97 % og 1,3 mnd. Selv om dette er innenfor måltall, er det altså negativ utvikling. Det var 12 saker i restanse ved årsskiftet.

Saksbehandlingstid - Avslutning av klagesaker: minst 90% innen 3 måneder

Saksområde	Resultatmål	Prosentpoeng	Realitetsbehandlet innen 3 md.
Sosial	90 %	4 %	94 %
Helse/omsorg	90 %	- 11 %	79 %

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt (fra kapittel 3.3.1.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Overprøve vedtak om bruk av tvang og makt overfor personer med psykisk utviklingshemning: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Vi har høsten 2022 startet et forbedringsprosjekt med flere ulike tiltak for nå målsettingen på dette satsingsområdet. Vi forventer å være innenfor resultatmål i løpet av 2023. Hovedårsaken til restansetid er mangel på ressurser og stor turnover.

Saksbehandlingstid - Vedtak om bruk av tvang og makt: minst 90% innen 3 måneder

Resultatmål	Prosentpoeng	Resultat
90 %	- 52 %	38 %

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav (fra kapittel 3.3.1.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Behandlede søknader om dispensasjon fra utdanningskrav: Minst 90 prosent innen 3 måneder.

Dispensasjonssøknadene følger vedtakene, vi viser til punktet over.

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barneverninstitusjoner (fra kapittel 3.3.1.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Avsluttede klagesaker som gjelder tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: Minst 90 prosent innen 1 måned.

Kapasiteten på barnevern har i 2022 vært utfordrende. Sammen med økt saksmengde har det bidratt til lengre saksbehandlingstid enn målsettingen. For å kompensere noe for dette har vi i siste halvdel av året inngått avtale med et annet embete som har bidratt til å behandle en del av våre saker.

På tross av dette må vi bare erkjenne at bare litt over halvparten av sakene behandlet innenfor målsettingen om saksbehandlingstid på 1 mnd. Vi har imidlertid iverksatt tiltak og prosesser som skal bidra til at vi i 2023 skal sikre at vi overholder minstekravet om at 90 prosent av sakene behandles innen 1 måned.

Saksbehandlingstid - klager på tvang i barnevernsinstitusjoner og omsorgssentre: minst 90% innen 1 måned

Resultatmål	Differanse	Avsluttet innen 1 måned
90 %	- 39 %	51 %

Kapasiteten på barnevern har i 2022 vært utfordrende og medført til lengre saksbehandlingstid enn målsetting.

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.3.9 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 220 poeng

Tilsynsaktivitetene tilsvarte i 2022 66 poeng, noe som er langt under resultatmålet. Hovedårsaken til dette er etterslep etter pandemien, og prioriteringer av ressurser på tilsynsaktivitet knyttet til helseberedskap og oppfølging av LOT i spesialisthelsetjenesten. I tillegg har vi vært nødt til å prioritere tilsyn etter hol. kapittel 9.

Aktivitetsvolum av tilsyn med kommunale helse- og omsorgstjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
220	- 154	66

Resultatmål SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.4.7 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende 50 poeng

Resultatet for tilsynsaktivitetene er over det dobbelte av resultatmålet på området. Årsaken er at vi har måttet prioritere landsomfattende tilsyn, særlig innenfor barne- og ungdomspsykiatrien. Her har tilsynsaktiviteten vært stor.

Aktivitetsvolum av tilsyn med spesialisthelsetjenesten

Resultatmål	Differanse	Resultat
50	51	101

Resultatmål SFVT og SFNO (fra kapittel 3.3.1.3.5.3 i TB)**Rapportere på**

Tilsynsaktiviteter tilsvarende: 75 poeng

Gjennomført to landsomfattende tilsyn i 2022. Oppfølging ikke avsluttet før på nyåret i 2023.

Aktivitetsvolum av tilsyn med sosiale tjenester

Resultatmål	Differanse	Resultat
75	- 49	26

3.1.3.4 Andre oppdrag**3.1.3.5 En effektiv og velfungerende vergemålsforvaltning**

På de prioriterte sakstypene nådde vi målkravet, foruten på «Opprett vergemål». Vi innførte tiltak (se egen rapport), som utover andre halvår hadde tiltakende effekt. Vergeregnskapskontrollen ble ferdigstilt innen fristen. E & Ys revisjon ble vurdert til tilfredsstillende på alle punkter. De prioriterte sakstypene, samt vergeregnskapskontrollen og FUFINN har blitt prioritert – både ved å bruke de fast ansatte, men også ved å ansette midlertidig. Slik det vurderes, har det gått på bekostning av spesielt godtgjöringssaker, hvor andelen vedtak innen 45 dager er lav og saksbehandlingstiden har vært stigende.

På grunn av knappe ressurser, og dels på grunn av sykemeldinger og foreldrepermisjoner, har vi bare i kortere perioder prioritert dette. Vi har også prioritert visse godtgjöringssøknader, hvor vergene har hatt betydelige utlegg, eller hvor vergehaver er død. Det er usikkert om vi klarer å bedre dette, da det vil ta ressurser fra andre saksområdet og skape utfordringer der hvor det vurderes mer sårbart med tanke på rettssikkerheten for vergehaverne. Budsjettmessig blir også 2023 mer utfordrende da vi ikke ligger an til et betydelig overforbruk med dagens lønnsforpliktelser. Det vil derfor ikke være noe rom for midlertidige ansettelser til å bistå med konkrete arbeidsoppgaver i perioder, som for eksempel vergeregnskapskontrollen.

Power BI brukes som et styringsverktøy og gir god oversikt og kontroll over saker, antall og tid på saksbehandling. Det gir også oversikt over vergers aktivitet på e-læringskurs.

Vi er tilgjengelig daglig i telefontiden for spørsmål og veiledning, men mottar også en del henvendelser digitalt og som besvares. Det er både verger,

vergehavere, pårørende og publikum for øvrig som tar kontakt vedrørende spørsmål om vergemål og fremtidsfullmakt.

De områder vi har vært nødt til å bruke ekstra ressurser på, i form av innleie og overtid, for å nå målkrav og saksbehandlingstider på er vergeregnskapskontrollen og godtgjøringssøknader. Innsatsen på den førstnevnte, hvor vi nådde målkrav, gikk ut over sistnevnte. Der har vi fortsatt et etterslep som vi jobber med å ta igjen.

Opprett vergemål (fra kapittel 3.3.2.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager.

Av i alt 994 opprettede vergemål, ble 614 opprettet innen 70 dager. Det utgjør en andel på 62 %. Resultatmålet ble dermed ikke nådd. Fra andre halvår la vi gradvis om praksis, og avsto heller begjæringen enn å purre på legeerklæringer flere ganger og over lang tid i de sakene vi ikke fikk inn legeerklæring. Dette snudde trenden med tanke på andel innen 70 dager, og i desember passerte vi 80 % innen 70 dager. Dog hadde det ikke effekt på årets gjennomsnitt. Den nye praksis og trend tas med inn i 2023.

Saksbehandlingstid - Opprett vergemål – 80 % av vedtakene skal være fattet innen 70 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
62 %	80 %	- 18 %

Klagesaksbehandling (fra kapittel 3.3.2.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager.

Av i alt 36 mottatte klager, ble 31 klager behandlet innen 60 dager. Dette utgjør en andel på 86 %. Resultatmålet ble dermed oppnådd.

Klagesaksbehandling – 80 % av klagene Statsforvalteren mottar på vergemålsområdet skal være behandlet innen 60 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
86 %	80 %	6 %

Stadfestelse av fremtidsfullmakter (fra kapittel 3.3.2.1.1.3 i TB)

Rapportere på

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager.

Av i alt 152 stadfestede fremtidsfullmakter, ble 127 stadfestet innen 30 dager. Dette er en andel på 84 %. Resultatmålet ble nådd.

Stadfestelse av fremtidsfullmakter - 80 % av fremtidsfullmaktene som stadfestes, skal være behandlet innen 30 dager

Resultat	Resultatmål	Differanse
84 %	80 %	4 %

Vergeregnskapskontroll (fra kapittel 3.3.2.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskapene ble kontrollert innen fristen.

Alle vergeregnskap i sentralt uttrekk fra Statens sivilrettsforvaltning skal være kontrollert innen fristen

Resultat	Resultatmål	Differanse
100 %	100 %	0 %

3.1.3.6 Vergemål utøves med respekt for vergehavers behov og vilje

Det vektlegges at alle vergemål skal være frivillig og etter samtykke fra vergehaver. Så langt det er mulig gjennomføres det samtaler med vergehaverne og innhentes skriftlig samtykke. Vergemålene tilpasses den enkelte vergehavers behov i større grad enn tidligere gjennom de nye vergefullmaktene.

Gjennom kontakt med vergene legges det vekt på at alle disposisjoner skal være med bakgrunn i vergehavers egen vilje og at selvbestemmelse er det rådende prinsipp som vergemålsordningen styres etter.

På fagdager for faste verger har det vært fokus på selvbestemmelse og den enkelte verges fornuft ikke trenger å samsvare med vergehavers ønsker og behov.

Opplæring av verger (fra kapittel 3.3.2.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Vergene har god rolleforståelse og utøver rollen med respekt for vergehavers selvbestemmelsesrett.

Nye verger har gjennomført e-læringskurs.

Vi informerer og veileder verger på rolleforståelse, spesielt på temaet selvbestemmelse og respekt for vergehavers vilje. Dette foregår gjennom relevante tema på fagdager, webinarer og den daglige kontakten på telefon - enten når verger tar kontakt med oss, eller vi tar kontakt med verger i forbindelse med søknader, klagesaker eller annet.

Gjennomføring av e-læringskurs er ikke tilfredsstillende. De faste vergene orienteres om at om introduksjonskurset er obligatorisk, men bare ca. 50 % av de nye vergene i 2022 gjennomførte dette. Dette følges opp med påminnelser. I visse geografiske områder har vi knapphet på verger. Vi har derfor valgt å gi oppdrag til nye verger selv om de ikke har gjennomført e-læringskurs. Dog har disse fått mye informasjon på telefon og skriftlig før de får oppdrag. Ved mistanke om at verger ikke har tilfredsstillende rolleforståelse, brukes tilsyn og vergeoppdrag fratas eventuelt dersom rolleforståelsen ikke er tilfredsstillende.

3.1.3.7 Barnehogemyndigheter, barnehageeiere og skoleeiere forstår, formidler og etterlever regelverket

Barnehogemyndigheter og barnehageeiere har gjennom 2022 fått tilbud om og deltatt på webinarer om forvaltningsrett, endringer i barnehageloven og ikke minst en kursrekke på fire moduler for barnehogemyndighetene. Sistnevnt ble utviklet og gjennomført av Statsforvalteren i Nordland sammen med KS. Her deltok ca 200 pr. modul og fra Nordland hadde vi med ca.90 deltagere. Evalueringen fra deltagerne tyder på at de har hatt et meget godt faglig utbytte av kursrekken.

Selv om vi på tilsyn fortsatt avdekker noen mangler i regelverkforståelsen, opplever vi en økende kompetanse hos både barnehogemyndighet og eiere. Vi ser også at det opprettes nettverk mellom barnehogemyndighetene som bidrar til å styrke kompetanse og regelverkforståelse.

Statsforvalteren i Nordland har også i 2022 gitt prosjektskjønnsmidler til Region Salten som er den mest folkerike regionen i Nordland. Disse midlene går til å dekke en treårig prosjektstilling som aktiv driver kompetanseheving innen det juridiske feltet til skoleeiere, skoleledere, barnehogemyndigheter og barnehageledere. Gjennom vår dialog med kommunene opplever vi at dette har gitt en klar økning i forståelse og etterlevelse av regelverket.

Det er også for skoleeiere og skoleledere gjennomført flere kompetansehevende webinarer og seks regionale regelverksamlinger. På de regionale regelverksamlingene har vi hatt ca. 400 deltagere som representerer barnehogemyndighet, barnehageeier, barnehageledere, skoleeiere, skoleledere og tillitsvalgte i hele sektoren. Evaluering fra deltagere tyder på at de har godt utbytte av kompetansehevingen. .

Sektorkunnskap ligger til grunn for vurdering av oppfølging og virkemiddel (fra kapittel 3.3.3.1.1.1 i TB)

Rapportere på

All vurdering av oppfølging og valg av virkemiddel skal være basert på kunnskap om tilstanden på rettsikkerhetsområdet

Kunnskap om sektor får vi gjennom ulike kilder som tilsyn, veiledning, klagesaksbehandling, analysebrettet, BASIL, henvendelser fra foreldre i skole og barnehage. Vi får også mange henvendelser fra sektor som ber om veiledning på ulike rettsområder.

Vi fører kontinuerlig inn i et risikovurderingsskjema alle klagesaker og henvendelser vi får der vi vurderer manglende kunnskap om regelverket. På skolemiljøområdet har vi et eget skjema der alle skolemiljø saker registreres med resultat av våre behandlinger, helt ned på hvilke plikter som er brutt.

Vi har utarbeidet et internt risikovurderingsskjema der vi har samlet oversikt over alle kommuner innenfor flere områder: resultater fra nasjonale prøver, eksamensresultater, grunnskolepoeng, henvendelser på det spesialpedagogiske området, 9 a-henvendelser, mobbing samt beskrivelse av vår kjennskap til skoleeier/barnehogemyndighet. Her holder vi også oversikt over hvilke ulike satsinger de ulike kommune deltar i.

Vi har i 2022 også sendt ut brev til alle kommuner med forespørsel om hvilke behov de har for veiledning/økt kunnskap om innenfor regelverket.

Dette ligger til grunn for vår risikoanalyse for valg om veiledning eller tilsyn. Ut fra risikovurderingen vi har gjort, har vi i alle tilsyn avdekket brudd på lovverket. Vi har fått tilbakemeldinger fra sektor om at tilsynene våre har vært nyttige og lærerike. Vi har gjennomført regionale regelverksamlinger for alle kommunene ut fra deres ønsker og behov.

Vi ser at noen kommuner har lang saksbehandlingstid når det gjelder tilmeldinger til PPT. Vi mottar også mange klager på manglende gjennomføring av spesialundervisning og enkeltvedtak som ikke oppfyller kravene til innhold. Dette medfører en risiko for at elever ikke får den retten til opplæring de har

krav på. Vi har sett en slik tendens i noen av de største kommunene som vi i utgangspunktet vurderer til å ha god kapasitet og kompetanse. Likevel er det i disse kommunen flest elever som blir rammet, og de kommunene følger vi opp med tilsyn.

Vi opplever at det er et dilemma at det forventes et visst antall tilsyn samtidig som det skal vurderes rett virkemiddel til rett tid. I noen småkommuner med stor turnover i mange ledd, vurderer vi ofte at veiledning er et bedre virkemiddel. Det gir en mer umiddelbar effekt da vi får tilbakemelding om at veiledningen gir økt kunnskap. Et tilsyn er en lengre prosess der vi har sett flere ganger at arbeidet med å rette opp pålegg ikke blir fulgt opp da det tilkommer nye ansvarlige underveis i tilsynsprosessen.

Når vi planlegger årets aktiviteter på tilsynsområdet, vurderer vi om tilsyn er rett virkemiddel eller om veiledning vil ha bedre effekt. Dersom det er manglende kapasitet i kommunen, har vi innhentet informasjon på områder vi ønsker å undersøke. Ut fra svarene har vi vurdert hva som vil være mest hensiktsmessig. Avhengig av kommunens tilbakemeldinger har vi avgjort virkemiddel. I tilbakemeldinger der kommunen/skolen ikke evner å se egne regelbrudd, velger vi tilsyn. Dersom kommunen nylig har hatt tilsyn og selv ser at de mangler kompetanse, velger vi veiledning.

Tilsyn skal avdekke brudd med store konsekvenser (fra kapittel 3.3.3.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Når statsforvalteren vurderer at det er risiko på skolemiljøområdet, skal tilsynsopplegget for FNT 2022 benyttes

Vi har gjennomført tilsyn med skolemiljø og internkontroll etter tilsynsopplegget til Udir. Vi har gjennom håndhevsingsordningen erfart at når skoler får brudd på noen av pliktene, gir det en læring som også øker kompetansen for hele aktivitetsplikten.

Rapportering av tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage (kun særlige tilfeller)/skole	Nasjonalt initiert tema eller egeninitiert	Tema nasjonalt initiert tilsyn	Tema egeninitierte tilsyn	Stedlig/skriftlig	Antall kontrollspørsmål per tilsyn	Status tilsyn per 31.12.	Antall korreksjonspunkter i foreløpig rapport pr tilsyn (= brudd på regelverket per tilsyn)	Dato foreløpig tilsynsrapport
Opplæring	Flakstad	Ramberg skole	Egeninitiert	Elevenes utbytte		Tilsynsbesøk	4	Endelig rapport	4	17/3-22
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte - skolemiljø	Tilsynsbesøk	9	Endelig rapport	8	17/6-22
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte - skolemiljø	Tilsynsbesøk	9	Endelig rapport	9	17/6-22
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Endelig rapport	17	14/6-22
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Elevenes utbytte	Tilsynsbesøk	6	Endelig rapport	6	23/5-22
Opplæring	Alstahaug	Bjarnebjørna skole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Varslet	8	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialundervisning - melde behov for og planlegge, gjennomfør og følge opp	Tilsynsbesøk	17	Foreløpig rapport	10	14/12-22
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Nasjonalt initiert	Elevenes utbytte		Tilsynsbesøk	8	Foreløpig rapport	8	1/12-22
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Nasjonalt initiert	Skolemiljø og internkontroll		Tilsynsbesøk	19	Varslet	7	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialundervisning - melde behov for og planlegge, gjennomfør og følge opp	Tilsynsbesøk	17	Foreløpig rapport	9	14/12-22
Barnehage	Brønnøy		Nasjonalt initiert	Spesialundervisning		Tilsynsbesøk	37	Endelig rapport	18	27.06.22
Barnehage	Vågan		Nasjonalt initiert	Egeninitiert tilsyn		Tilsynsbesøk	26	Endelig rapport	6	27.06.22
Barnehage	Herøy		Egeninitiert	Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp	Tilsynsbesøk	38	Foreløpig rapport	18	20.12.22

Rapportering av funn fra tilsyn - barnehage og opplæringsområdet

Område	Kommune	Navn på barnehage/skole	Tema/deltema nasjonalt initierte tilsyn	Tema/deltema egeninitierte tilsyn	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (nasjonalt initierte tilsyn)	Kontrollspørsmål som er avdekket brudd på (egeninitierte tilsyn)	Kommentarer
Opplæring	Flakstad	Ramberg skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag		Sikrer rektor at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene?		
Opplæring	Flakstad	Ramberg skole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag		Sikrer rektor at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til kompetansemålene i faget, at de forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?		

Opplæring	Flakstad	Ramberg skole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte		Følger rektor opp at lærerne gir elevene tilbakemelding på hva de mestrer, og veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse?		
Opplæring	Flakstad	Ramberg skole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering for å øke elevenes læringsutbytte		Følger rektor opp at lærerne involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag		Sikrer rektor at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Skolens arbeid med opplæring i fag		Sikrer rektor at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til kompetansemålene i faget, at de forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne gjennomfører tiltak som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Sikrer rektor at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?		
Opplæring	Vevelstad	Vevelstad sentralskole	Elevenes utbytte - Underveisvurdering som grunnlag for tilpasset opplæring og spesialundervisning		Følger rektor opp at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?		
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning		Henviser skolen eleven til PPT uten ugrunnet opphold?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?	
Barnehage	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Gir skolen spesialundervisning i det omfanget som er fastsatt i vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg?	
Opplæring	Narvik	Skistua skole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Utarbeider PPT sakkyndige vurdering så snart som mulig etter at henvisning er mottatt?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning		Innhenter skolen samtykke fra elever over 15 år og foreldre til elever under 15 år før skolen henviser til PPT?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Melde behov for spesialundervisning		Henviser skolen eleven til PPT uten ugrunnet opphold?	

Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvordan skolen skal organisere spesialundervisningen, og er beskrivelsene av organiseringen i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene en beskrivelse av hvilket innhold spesialundervisningen skal ha, og er beskrivelsene av innholdet i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Inneholder IOP-ene beskrivelser av avvik fra de ordinære læreplanene og hvilke mål elevene skal nå, og er beskrivelsene i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Setter skolen i gang med spesialundervisning fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket bestemmer?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Gir skolen spesialundervisningen med en organisering og et innhold som er i samsvar med vedtakene?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Ber skolen PPT om nye sakkyndige vurderinger dersom elevenes behov endrer seg?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Sender skolen årsrapportene til elever over 15 år, foreldrene og kommunen?	
Opplæring	Narvik	Narvik ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Planlegge, gjennomføre og følge opp spesialundervisningen		Utarbeider PPT sakkyndige vurdering så snart som mulig etter at henvisning er mottatt?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Dokumenterer skolen hva som blir gjort for å oppfylle varslingsplikten?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Undersøker skolen saken så raskt som saken tilsier, dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Undersøker skolen/skoleeier saken straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Gjennomfører skolen/skoleeier de undersøkelser som ut fra en faglig standard med rimelighet kan forventes?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Setter skolen inn tiltak så raskt som saken tilsier, når en elev sier at skolemiljøet ikke er trygt og godt, eller undersøkelsen viser det?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Setter skolen/skoleeier inn tiltak straks dersom det er mistanke om eller kjennskap til at en elev har blitt krenket av en som arbeider på skolen, eller en i skolens ledelse?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Vurderer skolen/skoleeier konkret hvilke tiltak som er egnete?	

Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Lager skolen/skoleeier en skriftlig plan når de setter inn tiltak i en sak, og inneholder den skriftlige planen minimumskrav til innhold?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på tiltakspikten og kravet om å lage en skriftlig plan?	
Opplæring	Vega	Vega barne- og ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltakspikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Får elevene ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Jobber skolen med å praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne gjennomfører tiltak som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sikrer rektor at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?	
Opplæring	Øksnes	Alsvåg skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Følger rektor opp at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Får elevene ta del i planleggingen og gjennomføringen av arbeidet for et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Jobber skolen med å praktisere holdninger og verdier som bidrar til et trygt og godt skolemiljø?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn			Jobber skolen for at lærerne skal fremme en positiv samhandling i klassemiljøet?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer behovet for tilpasset opplæring?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne hører eleven og vektlegger elevens synspunkter ut fra elevens beste?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne gjennomfører tiltak som er tilpasset elevenes evner og forutsetninger?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sørger rektor for at lærerne, som en integrert del av opplæringen, vurderer om det er elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Sikrer rektor at elever på 1. til 4. trinn som står i fare for å bli hengende etter i lesing, skriving eller regning, raskt får egnet intensiv opplæring slik at forventet progresjon blir nådd?	
Opplæring	Øksnes	Myre skole	Egeninitiert tilsyn	Skolemiljø og elevenes utbytte		Følger rektor opp at elevene på 1. til 4. trinn får den intensive opplæringen som eneundervisning i en kort periode kun hvis det er til elevens beste?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnetjønn skole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnetjønn skole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnetjønn skole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnetjønn skole	Skolemiljø og internkontroll			Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	

Opplæring	Alstahaug	Bjarnebjørnna skole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnebjørnna skole	Skolemiljø og internkontroll			Evaluerer skolen/skoleeier tiltakene jevnlig, og blir tiltakene endret ved behov?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnebjørnna skole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, ved mistanke om eller kjennskap til at en elev ikke har et trygt og godt skolemiljø, eller blir krenket av en som arbeider på skolen?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler rektor til skoleeier i alvorlige tilfeller og ved mistanke om eller kjennskap til at en som arbeider på skolen, har krenket en elev?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Varsler alle som arbeider på skolen, i tide avhengig av situasjonens alvorlighetsgrad?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Er kommunens internkontroll tilpasset for å hindre eller forebygge brudd på varslingsplikten og dokumentasjonsplikten?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at varslingsplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at tiltaksplikten og kravet om å lage en skriftlig plan ikke blir oppfylt?	
Opplæring	Alstahaug	Bjarnebjørnna skole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt	
Opplæring	Alstahaug	Sandnessjøen ungdomsskole	Skolemiljø og internkontroll			Avdekker og følger kommunen opp med korrigerende tiltak for å hindre eller forebygge risikoen for at undersøkelsesplikten og dokumentasjonsplikten ikke blir oppfylt	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Opplæring i og formidling av kompetansemål		Sikrer rektor at opplæringen samlet dekker alle kompetansemålene?	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Opplæring i og formidling av kompetansemål		Sikrer rektor at lærerne oppfyller elevenes rett til å kjenne til kompetansemålene i faget, at de forstår hva de skal lære og hva som blir forventet av dem?	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Undervisningsvurdering for å øke elevens læringsutbytte		Følger rektor opp at lærerne gir elevene tilbakemelding på hva de mestrer, og veileder elevene om hva de må gjøre for å øke sin kompetanse?	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Opplæring i og formidling av kompetansemål		Følger rektor opp at lærerne involverer elevene i vurderingen av eget læringsarbeid?	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Halvårsvurdering		Følger rektor opp at faglærerne fra og med 8. årstrinn gir elevene halvårsvurderingen uten karakter midt i opplæringsperioden og på slutten av opplæringsåret i fag som ikke blir avsluttet?	
Opplæring	Bodø	Hunstad ungdomsskole	Egeninitiert tilsyn	Halvårsvurdering		Følger rektor opp at faglærerne i halvårsvurderingen gir elevene informasjon om elevenes kompetanse og veiledning om hvordan elevene kan øke kompetansen?	
Barneheg	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging	SPESIALPEDAGOGISK HJELP	Utarbeider PPT sakkyndige vurderinger om spesialpedagogisk hjelp i de tilfellene hvor barnehegelen krever det?	
Barneheg	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Får barnet anledning til å gi uttrykk for sin mening når PPT utarbeider sakkyndig vurdering?	
Barneheg	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Legger PPT stor vekt på barnets og foreldrenes syn i sin tilråding om spesialpedagogisk hjelp?	
Barneheg	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Gjør PPT rede for og tar stilling til realistiske mål for barnets utvikling og læring?	

Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Gjør PPT rede for og tar stilling til hvilket omfang av spesialpedagogisk hjelp som er nødvendig, og hvilken kompetanse de som gir hjelpen, bør ha?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Gjør PPT rede for og tar stilling til om barnets behov kan avhjelpes innenfor det ordinære barnehagetilbudet, dersom barnet går i barnehage?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Vurderer PPT hva som er barnets beste når de utarbeider sakkyndige vurderinger?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Henviser kommunen barnet til PPT så snart foreldrene har bedt om en sakkyndig vurdering?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Fatter kommunen vedtak i alle saker der PPT har gjennomført en sakkyndig vurdering?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Inneholder vedtaket informasjon om klageadgang, klagefrist, klageinstans og informasjon om at klagen skal sendes til kommunen?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdato ut fra barnets behov?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra den datoen vedtaket fastsetter?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Blir spesialpedagogisk hjelp gjennomført slik at barnets beste er ivarett?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Fanger kommunen opp barn med nedsatt funksjonsevne som kan ha rett til individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Brønnøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fatter vedtak om individuell tilrettelegging?	
Barnehage	Vågan		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		
Barnehage	Vågan		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens veiledning basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehageloven?		
Barnehage	Vågan		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Vågan		Egeninitiert tilsyn	Utdanningskravet for styrer og pedagogisk bemanning		Er barnehagemyndighetens forståelse av dispensasjonsadgangen i tråd med gjeldende rett?	
Barnehage	Vågan		Egeninitiert tilsyn	Utdanningskravet for styrer og pedagogisk bemanning		Er kommunens vedtak i tråd med gjeldende rett?	
Barnehage	Vågan		Egeninitiert tilsyn	Utdanningskravet for styrer og pedagogisk bemanning		Inneholder vedtakene (disp) informasjon om klageadgang, retten til å se sakens dokumenter og klageinstans?	
Barnehage	Herøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten oversikt over barnehageeiers plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Herøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Har barnehagemyndigheten tilstrekkelig kunnskap om hvordan alle barnehageeierne oppfyller sine plikter etter barnehageloven?		
Barnehage	Herøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Bruker barnehagemyndigheten denne kunnskapen til å gjøre risikovurderinger for å vurdere behov for veiledning og tilsyn?		

Barnehage	Herøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Er barnehagemyndighetens risikovurderinger basert på oppdatert og gjeldende forståelse av barnehaeloven?		
Barnehage	Herøy		Veiledning og tilsyn - Risikovurdering og veiledning		Gjennomfører barnehagemyndigheten veiledning og tilsyn i tråd med sine risikovurderinger?		
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Er det innhentet samtykke fra foreldrene før PPT utarbeider sakkyndig vurdering?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får foreldrene mulighet til å uttale seg om innholdet i sakkyndig vurdering før det fattes vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Innhenter kommunen samtykke fra foreldrene før kommunen fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Sørger kommunen for at saken er tilstrekkelig opplyst før den fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hva hjelpen skal gå ut på?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvor lenge hjelpen skal vare?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilket timeomfang hjelpen skal ha?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvordan hjelpen skal organiseres?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtak om spesialpedagogisk hjelp informasjon om hvilken kompetanse de som gir hjelpen skal ha?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Begrunner kommunen vedtak som ikke samsvarer med den sakkyndige vurderingen?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Tar kommunen stilling til hva som er barnets beste når den fattet vedtak om spesialpedagogisk hjelp?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Inneholder vedtaket informasjon om retten til å se sakens dokumenter?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Fatter kommunen vedtak om spesialpedagogisk hjelp så snart som mulig når PPT har utarbeidet sakkyndig vurdering, og med oppstartsdata ut fra barnets behov?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Igangsetter kommunen den spesialpedagogiske hjelpen fra vedtaksdato eller fra datoen vedtaket fastsetter?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får barnet den hjelpen det har rett på i henhold til vedtaket (innhold, varighet, omfang, organisering og kompetanse)?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Får assistenter som bidrar i gjennomføringen av spesialpedagogisk hjelp, nødvendig veiledning av kompetent personell?	
Barnehage	Herøy		Egeninitiert tilsyn	Spesialpedagogisk hjelp		Blir spesialpedagogisk hjelp gjennomført slik at barnets beste er ivarettatt?	

Tilsyn er innrettet etter avdekket risiko (fra kapittel 3.3.3.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Tilsyn skal i økt grad innrettes med de temaer og i det omfang som er nødvendig basert på den risikoen som er avdekket

Alle planlagte tilsyn på barnehage- og skoleområdet gjennomføres på bakgrunn av risikovurderinger. Våre kilder til dette framkommer under punkt 3.3.3.1.1.1. Vi har også gjennomført egeninitierte tilsyn etter elevhenvelser og medieoppslag.

På skoleområdet har vi prioritert tilsyn på skolemiljø, spesialundervisning og tidlig innsats. Det har vi gjort med bakgrunn i vår kjennskap til sektor gjennom klagebehandlinger, håndhevingssaker og henvendelser fra foreldre. Vi ser at mange skoler er kjent med aktivitetsplikten, men ikke nok kunnskap om hva som ligger i de ulike pliktene. Ennå er det mange som alt for seint vurderer elevers atferd som et tegn på utrygt skolemiljø. Det er også mangler i sektor på hva som ligger i plikten til å følge med og undersøke. Vi har derfor prioritert tilsyn med disse to pliktene, samt varslingsplikten og kommunens internkontroll med skolemiljø. Vi har erfart gjennom håndhevingssystemet at dersom skolene gjør gode undersøkelser, kommer de også fram til gode tiltak. Derfor har vi valgt å holde oss innenfor dette omfanget.

Vi ser at retten til spesialundervisning ikke blir oppfylt for alle elever. Vi mottar mange klager som gjelder retten til spesialundervisning. Det gjelder

manglende gjennomføring av spesialundervisning, enkeltvedtak som ikke er i samsvar med sakkyndig vurdering, manglende innhold i enkeltvedtak og også noen som ikke får spesialundervisning og enkeltvedtak ser i mange av disse sakene at sakkyndig vurdering og vedtak ikke følges opp. I mange tilfeller har ikke elevene fått IOP selv etter et halvt år med vedtak om spesialundervisning. Vi har hatt kun ett tilsyn på dette området i 2022, og ser at vi må øke tilsynsaktiviteten på dette området i 2023.

For barnehage har vi, etter risikovurdering, valgt å ha flere tilsyn med barnehagemyndighetene hvor spesialpedagogisk hjelp er tema, samt at vi har fulgt opp med dette som tema i på samlinger som er gjennomført med bl.a. barnehagemyndigheter, eiere og ledere.

Vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene våre, og vi vurderer derfor at resultatmålet er oppnådd for 2022.

Kompetanse på trygt og godt skolemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere og skoleledere har kompetanse på hva som gir et trygt og godt skolemiljø

Vi erfarer at sakene vi mottar ofte er komplekse og utfordrende for skolene. Gjennom vår saksbehandling i skolemiljø saker, vurderer vi at det er noe ulik kompetanse på innholdet i aktivitetsplikten. I vår saksbehandling har vi dialog med og gir veiledning til skoleleder. I krevende saker kobler vi også på skoleeier, noe vi vurderer som effektivt. Tilsyn på tema gir oss kunnskap om sektor, og vi vurderer at skolen får økt kompetanse gjennom læringseffekten tilsyn gir.

Vi har laget en questback for å kartlegge hvilke kompetansebehov skolene har om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Vi fikk svar fra samtlige kommuner, og dette ga oss viktig informasjon om status i sektor. Dette la grunnlaget for vår planlegging og gjennomføring av tiltak mot kommuner med dette som tema.

Vi har i 2022 nådd ut til størstedelen av sektor i fylket vårt. Ved skolestart gjennomførte vi et webinar for skoleledere: God skolestart for ungen i Nordland. Flere av skolelederne brukte dette i sitt personale ved oppstart av skoleåret. Vi har gjennomført regionale regelverksamlinger for skoleeiere og skoleledere der skolemiljø var ett av temaene. I tillegg har vi gjennomført veiledningsmøter med flere enkelt-kommuner etter forespørsler. Vi har også gjennomført veiledningsmøter med to av våre regionale kompetansekontor - RKK. Her fikk vi kartlagt hvilken kompetanse kommunene har. Vi informerte om aktivitetsplikten og rimelighetsvurderingene vi gjør.

Vi har flere kommuner som har deltatt i samlingsbasert kompetanseheving - IBS - og Læringsmiljøprosjektet. Vi følger opp disse satsingene og ser at skoleeiere og skoleledere har fått tilført kunnskap om både regelverket og hvordan de skal jobbe for å skape et trygt og godt skolemiljø.

Vi vurderer at både satsingene i regi av Utdanningsdirektoratet og våre tiltak bidrar til kompetanse om hva som gir et trygt og godt skolemiljø. Skolene/kommunene har gitt tilbakemeldinger om økt kompetanse på flere områder: hvordan møte elever med ulike utfordringer, viktigheten av forebygging, arbeid med felles verdigrunnlag, klargjøring av regelverk, og sammenhengen mellom de ulike delpliktene.

På tross av våre tiltak, vurderer vi at flere skoler fremdeles ikke har nødvendig kompetanse om regelverket for et trygt og godt skolemiljø. Det begrunner vi med at antallet meldinger til Statsforvalteren ikke har gått ned, og at vi i ca 90 % av våre vedtak konkluderer med brudd på aktivitetsplikten.

Psykososialt barnehagemiljø (fra kapittel 3.3.3.1.3.2 i TB)

Rapportere på

Kapittel VIII i barnehageloven om psykososialt barnehagemiljø er kjent og forstått av barnehageeier og de som arbeider i barnehager.

Våren 2022 hadde vi nettseminar der temaet psykososialt barnehagemiljø var med. I alle arenaer vi snakker med barnehageeiere og ansatte i barnehagen, viser vi til og snakker om kompetansepakken som ligger på Utdanningsdirektoratet sine sider.

Gjennom satsningen Inkluderende barnehage og skolemiljø har psykososialt barnehagemiljø vært tema også i 2022.

Høsten 2022 har vi gjennomført regelverkssamling i hele fylket, der psykososialt barnehagemiljø var en stor del av tema i alle regionene. I gjennomføringen av regelverkssamlingene, har både barnehagemyndighet, barnehageeiere og barnehagene opplevd dette som positivt. Vi har fått gode tilbakemeldinger, med ønske om mer kompetanseheving. Det som ønskes mer kompetanseheving på, er forebyggende arbeid og de komplekse sakene som kan oppstå. I samtale med barnehageeiere på samlingene, hører vi at det også er ulik kompetanse på innholdet i aktivitetsplikten. Vi har dermed nådd ut til de aller fleste kommunene i fylket, men ikke ut til alle barnehageeierne.

Siden vi ikke er klageinstans på dette området, er vi avhengig av at barnehageeiere, ansatte eller foreldrene tar kontakt, slik at vi får informasjon om hvordan dette ivaretas ute i den enkelte barnehage og kommune. Vi har heller ikke tilsyn på dette området, men opplever allikevel å kunne få informasjon fra barnehagene når vi intervjuer styrere. Det vi opplever er at det er enda mange som mangler felles forståelse for hva et psykososialt barnehagemiljø er, voksenrollen i dette og hvilke tiltak som skal settes inn. Det er fremdeles alt for mange barnehageeiere og barnehager som ikke har systemer og rutiner på plass, og at det i den enkelte barnehage kan være at ikke alle ansatte vet om aktivitetsplikten eller vet hva de skal gjøre om noe oppstår.

Mange av de største private aktørene har laget egne opplegg for sine barnehager og i samtale med dem, opplever vi at de har laget gode systemer og

rutiner i forbindelse med aktivitetsplikten. Det er allikevel ikke likhetstegn med at de jobber tilstrekkelig med forebyggende arbeid og at alle ansatte har den kompetansen de har behov for innen psykososialt barnehagemiljø. Dette begrunner vi med at vi får like mange henvendelser fra private barnehager, som kommunale.

Vi vurderer det derfor slik at vi jobber godt med kompetansehevingen for barnehageiere og barnehager på hva som gir er trygt og godt barnehagemiljø. Det er allikevel behov for at vi jobber mer strukturert inn mot barnehageeierne og må gjøre et arbeid for å vite at vi når alle. Dette for å kunne sikre at alle ansatte i barnehagene har den kompetansen de trenger.

Det er planlagt en questback for å kartlegge hvilke kompetansebehov barnehageeiere har om hva som gir et godt psykososialt barnehagemiljø.

Rask behandling i saker etter § 9 A-6 (fra kapittel 3.3.3.1.3.3 i TB)

Rapportere på

Alle saker er ferdigbehandlet så raskt som mulig

Behandling av skolemiljøsaker har høy prioritet i embetet. Vi har skriftlige rutiner på hvordan vi skal saksbehandle skolemiljøsaker. Innen 5 dager skal vi avgjøre om saken skal avvises. Innen ett døgn skal vi ta kontakt med melder. Dette blir registrert i eget skjema slik at ledelsen kan følge med at dette blir gjort. Umiddelbart etter samtalen med melder, tar vi kontakt med rektor og orienterer om meldingen. Deretter sender vi en e-post til rektor der rektor får maks en uke på å sende inn dokumentasjon i saken. Til hjelp for skolen har vi utarbeidet skjemaer for å sikre at vi får relevant dokumentasjon. Dette har medført at skolene redegjør på en mer grundig og relevant måte, og vi kommer raskere i gang med våre vedtak.

Like etter at vi har mottatt dokumentasjonen fra skolen, har vi en samtale med eleven. I alle våre vedtak benytter vi både juridisk og pedagogisk kompetanse. Dette bidrar også til raskere saksbehandling og kvalitet i vedtakene.

Våre felles maler for vedtak sikrer raskere saksbehandlingstid og kvalitet i vedtakene.

Saksbehandlingstiden vår varierer avhengig av sakenes kompleksitet og mengde saker vi har til behandling. Andre oppgaver som tilsyn hos saksbehandlere kan medføre forlenget saksbehandlingstid. Når vi må innhente mer informasjon og/eller ta kontakt med andre faginstanser, kan det også medføre at saksbehandlingen kan trekke ut i tid. I alle saker er vi tydelig til rektorene om at aktivitetsplikten ligger til skolen, og at skolen må arbeide aktivt selv om saken er til behandling hos oss. Vi er bevisst at skolemiljøsaker skal være en prioritert oppgave. Når vi må prioritere mellom skolemiljøsakene, gjør vi en risikovurdering med tanke på prioritering.

Vi tar kontakt med melder og skole før vedtakene sendes ut. Dette for å sikre at våre tiltak ikke er urimelig for melder eller umulig for skole å gjennomføre. Vi gir skolene en frist på en uke til å igangsette tiltakene. Etter 4-5 uker skal skolen redegjøre for hvordan de har gjennomført tiltakene. Så snart som mulig vurderer vi om vi skal avslutte vår saksbehandling eller følge opp videre.

Vi har ikke unødig opphold i saksbehandlingen. Vi vurderer at vi har god måloppnåelse.

Høy kvalitet i vedtakene (fra kapittel 3.3.3.1.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak etter § 9 A-6 har høy kvalitet i saksbehandlingen

Vi har en sjekkliste for korrekt saksbehandling i skolemiljøsaker. Vi har utarbeidet, revidert og kvalitetsikret alle vedtaksmaler. Annen hver uke har saksbehandlere i skolemiljøsaker - i alt 5 personer - møter der vi drøfter vår vedtakspraksis, vår lovforståelse og gjennomgår og drøfter tolkingsuttalelser. Møtene bidrar til å sikre enhetlig praksis. I tillegg samarbeider vi med Region nord der vi også utveksler erfaringer og god og rett praksis.

I alle saker benytter vi både pedagogisk og juridisk kompetanse. Vi har en seksjonsleder som godkjenner alle vedtak.

Vi har i 2022 ikke mottatt noen klager på våre vedtak.

Vi vurderer at vi har god måloppnåelse.

Vedtak i klarspråk og tilpasset mottakeren (fra kapittel 3.3.3.1.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle vedtak er skrevet i et klart språk og er tilpasset mottakeren

Alle nyansatte gjennomfører kurset *Den gyldne penn*. Klarspråk er tema på våre avdelingsmøter. Vi har to personer som sørger for både opplæring og ulike oppgaver tilknyttet klart språk til brukerne. Vi øver og praktiserer sammen, både i lesepar og i avdelingen. Ved å lese hverandres vedtak i saker vi ikke til daglig arbeider med, gir godt grunnlag for å gi tilbakemeldinger om vedtaket er skrevet brukervennlig.

Vi er bevisste hvem vi skriver til og at mottaker skal forstå hva vi skriver. Den som godkjenner alle våre vedtak vurderer nøye klarspråket i alt som går ut av

skriftlig kommunikasjon.

Vi har vurdert at vedtak med mange og gjentakende lovhenvisninger og juridisk språk ikke er brukervennlig. Vi har derfor en praksis i håndhevingssakene at vi innledningsvis viser til det hele og fulle lovgrunnlaget og legger det ved som et vedlegg. Dermed blir teksten i vedtaket klarere og enklere for mottaker å forstå.

Vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.1 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra skoleeier med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

Vi har høsten 2022 gjennomført digitalt seminar om nytt skoleår og webinar om forvaltningsrett. Webinaret var rettet mot alle som fatter enkeltvedtak i grunnskolen, både offentlig og privat. Vi fokuserte på når det må fattes enkeltvedtak, hva vi forventer når kommunen sender oss klagesaker, og typiske feil vi ser i våre klagesaker. Antall påmeldte på webinaret var 80 personer.

I 2022 har vi gjennomført fem regelverksamlinger. Tema for samlingene har blant annet vært psykososialt skolemiljø, internkontroll, skolefravær (regelverket knyttet til fritak for fag og fritak fra opplæringsplikt), spesialundervisning, tilskuddsordninger, erfaringer fra tilsyn. Vi har også hatt innlegg med ulike tema for PPT Bodø og deltatt på PPT i Nordland sine ledernetverk både vår og høst.

Statsforvalterens nasjonale arbeidsgruppe for barnekonvensjonen i praksis gjennomførte en digital konferanse med navn «barn og unges rett til å bli hørt», der et av innleggene handlet om vurdering av barnets beste i saksbehandlingen.

Vi har i 2022 gjennomført møter enkeltvis med noen kommuner. Tema på møtene har blant annet vært regelverk for skolebytte, skoleskyss og spesialundervisning. Videre har vi hatt veiledningsmøter med regionale kontorer for kompetanseutvikling. Møtene gjør at vi når ut til flere kommuner og får bidratt til økt regelverksforståelse og -etterlevelse.

Etter vår vurdering vil veiledning på skoleeiernivå er med på å øke forståelsen av regelverket og øke kompetansen hos skoleeier. Dette kan redusere rettsanvendelsesfeil. Vår opplevelse er at tiltak som veiledning gjennom samlinger, digitale seminar, generell veiledning til ulike aktører med kommuner og veiledning i vedtak, både forebygger, og reduserer risikoen for rettsanvendelsesfeil/saksbehandlingsfeil hos skoleeier.

I tilbakemelding på årsrapport for 2022 er vi bedt om en vurdering av om det har vært en nedgang i antall vedtak med feil fra skoleeier. På opplæringslovens område har vi behandlet 50 klagesaker, som er en nedgang på fem saker fra 2021. Vi anser at dette er innenfor et vanlig avvik i antall behandlede klagesaker per år. Vi ser en liten økning av antall stadfestelser av kommunale vedtak knyttet til blant annet skolebytte og skoleskyss, og vi vurderer at dette kan ha sammenheng med de kompetansehevede tiltakene i 2021 og 2022 på området.

I 2021 rapporterte vi om at en del kommuner har svak vedtakskompetanse, særlig på det spesialpedagogiske feltet. Statsforvalteren ser en liten reduksjon i antall behandlede klagesaker på spesialundervisning sammenlignet med 2021, men at ser at dette er sammenlignbare tall med 2020. Dersom vi sammenligner klagen fra 2021 med 2022 på spesialundervisning, kan vi se en liten bedring på vedtakene. Vi har i 2022 sett en økning av antall klager på manglende gjennomføring av spesialundervisning sammenlignet med tidligere år. I en kommune hvor vi i 2021 behandlet flere klagesaker på enkeltvedtak om spesialundervisning, har vi i 2022 ikke mottatt noen klagesaker fra samme kommune. Vi kan ikke med sikkerhet si at dette har sammenheng med våre vedtak i klagesakene, men det er en mulig årsak.

Det er vanskelig å si noe sikkert om det har vært en nedgang i antall vedtak med rettsanvendelsesfeil, fordi vi har mottatt relativt få antall klagesaker på de ulike områdene, og klagesakene er fra ulike kommuner. Fra høsten 2022 startet vi derfor med en praksis der vi ber alltid skal be om kopi av kommunen (eller fylkeskommunens) nye vedtak i saker der vi opphever kommunen sitt vedtak. Dette vil at vi i større grad kan se om kommunene har endret praksis og dermed redusert rettsanvendelsesfeil/saksbehandlingsfeil.

Det er videre vanskelig å måle konkret effekt av våre tiltak. Nordland har mange skoleeiere og det er relativt høy turnover både på dette nivået og på skoleledernivået. Tilfanget av klagesaker viser ingen målbar endring. Samtidig må vi erkjenne at saker som av ulike grunner havner på vårt bord, ikke er representativt for aktiviteten i sektor. Tilbakemeldinger fra skoleeiere og ledere er likevel at veiledning gjennom blant annet webinarer, samlinger og tilsyn er nyttige.

Vedtak fra barnehagemyndighet med rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil (fra kapittel 3.3.3.1.6.2 i TB)

Rapportere på

Antall vedtak fra barnehagemyndigheten med rettsanvendelsesfeil og/eller saksbehandlingsfeil er redusert

I 2022 har vi gjennomført digitalt seminar om nytt barnehageår og webinar om forvaltningsrett. Videre har vi gjennomført fagsamlinger og regionale regelverkssamlinger. Her har vi hatt tema som regelverk, psykososialt barnehagemiljø, internkontroll, tilskuddsordninger og erfaringer fra tilsyn. Vår opplevelse er at tiltak som veiledning gjennom foredrag, samlinger, digitale seminar om regelverket forebygger for, og reduserer, mengden rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil hos barnehagemyndigheten. Vi anser også at veiledning på barnehagemyndighetens og barnehagenes ansvar er med på å øke forståelsen av hvordan lovverket fungerer i sin helhet, og er med på å redusere rettsanvendelsesfeil. Effekten er at flere saker

løses i kommunen på riktig måte, og at det er med på å øke regelverkskompetansen i førstestans.

Statsforvalteren har høsten 2022, sammen med kompetansekontor i Vesterålen og Lødingen og KS, gjennomført en serie med tre digitale nettseminar (moduler) knyttet til kommunens rolle som barnehagemyndighet. I disse modulene har vi blant annet gjennomført veiledning på regelverk, regelverksforståelse og saksbehandlingsregler. Statsforvalteren anser at det er for tidlig å vurdere nytteeffekten av denne modulrekken for å redusere saksbehandlingsfeil eller rettsanvendelsesfeil hos barnehagemyndigheten.

Et av våre tiltak er å sette av ekstra tid og ressurser i etterkant av tilsyn for å kunne gi veiledning utover tilsynstemaet, der vi vurderer det hensiktsmessig ut fra regelverkskompetansen og risikoen for øvrige regelverksbrudd i kommunen. Målet med denne veiledningen er å kunne avdekke, bistå med å rette opp i og forebygge potensielle regelverksbrudd i kommunen. Vi anser at denne veiledningen er et treffende tiltak for å redusere rettsanvendelsesfeil, og at dette bidrar til å øke kompetansen hos de som forbereder saker og fatter vedtak i kommunen.

I tilbakemelding på årsrapport for 2022 er det bedt om en vurdering om det har vært en nedgang i antall vedtak med feil fra barnehagemyndigheten. Statsforvalteren behandlet i 2022 behandlet syv klagesaker etter barnehageloven m/ forskrifter. Tre av disse ble opphevet. I 2021 behandlet vi fire klagesaker. Tre av disse opphevet, og returnert til kommunen. Ingen av klagesakene gjelder samme kommune. Statsforvalteren har derfor lite grunnlag for å vurdere eventuell nedgang i rettsanvendelsesfeil eller saksbehandlingsfeil hos kommunen. Vi har derfor fra høsten 2022 besluttet å implementere en praksis hvor vi ber om kopi av kommunen (eller fylkeskommunens) nye vedtak der vi opphever vedtaket og returnerer saken for ny behandling for å kunne vurdere i hvilken grad kommunen har endret praksis, og redusert rettsanvendelsesfeil/saksbehandlingsfeil.

Særskilt oppmerksomhet på barn og elever med behov for spesialped. tilrettelegging (fra kapittel 3.3.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

Barn og elever, som ikke har fått det tilbudet de har behov under pandemien, er fulgt opp.

Statsforvalteren i Nordland har i 2022 ikke hatt konkrete undersøkelser for å avdekke hvordan kommunene har fulgt opp særskilt sårbare barn som ikke har fått det tilbudet de har krav på gjennom pandemien. Vi har imidlertid fulgt opp mer generelt hvordan kommunene sikrer at særskilt sårbare elever får det tilbudet de har krav på – uavhengig av pandemi.

Gjennom klagesakene våre får vi et generelt inntrykk av kommunenes oppfølging av elever med behov for spesialundervisning, og vi ser at klager på spesialundervisning i økende grad handler om manglende gjennomføring av vedtaket, ikke vedtaket i seg selv. Det kan være grunn til å spørre om en presset kommuneøkonomi bidrar til at elever med behov for spesialundervisning, ikke får det kommunen har vedtatt, eksempelvis at det ikke settes inn tilstrekkelig med ressurser. Vi ser også at kommunal samordning av tjenester til brukere med behov for bistand fra ulike sektorer, ikke alltid er like god. Dette følger vi opp med kontakt med kommunen i de enkelte sakene. Med bakgrunn i det vi ser i sektor, har vi i 2022 valgt tema *planlegge og følge opp spesialundervisning*. Vi har også i 2023 planlagt tilsyn med dette temaet.

Gjennom kontakt med sektor får vi meldinger om at bekymringsfullt skolefravær virker å ha økt etter pandemien. Dette gjelder gjennom hele skoleløpet. Skolefravær går igjen både i håndhevsordningen og i klager på spesialundervisning, og styrker inntrykket om at slikt fravær øker. Gjennom tilsyn ser vi at digital hjemmeundervisning er blitt et alternativ kommunene oftere tyr til når elever ikke klarer å være på skolen. Det er ikke alltid denne alternative tilnærmingen er hjemlet i vedtak om spesialundervisning. Vi har hatt mange henvendelser som gjelder skolefravær og alternative tilnærminger, og vi har veiledet ulike aktører på regelverket og kravene til å hjemle alternative løsninger.

Vi har også hatt bekymringsfullt skolefravær som tema, med særlig fokus på regelverk (kapittel 5), på de fem regionale regelverkssamlingene vi arrangerte høsten 2022. Målgruppe her var barnehage- og skoleeiere, barnehage- og skoleledere, SFO- ledere, tillitsvalgte, PP-tjenesten og barnehagemyndighet. Også velferdslovgivninga og håndhevsordningen var tema.

Vi deltar fast på PPT sitt ledernettverk i fylket, og tidvis også på de øvrige nettverkene PPT har. Vi får her et godt innblikk i utfordringer knyttet til kommunenes oppfyllelse av tilbudet til elever med særskilte behov. De fleste PP-tjenestene våre opererer med ventelister, noe som ikke er i tråd med regelverket, og det tar i mange tilfeller uforholdsmessig lang tid fra henvisning er sendt, til ferdig sakkyndig vurdering foreligger. Statsforvalteren har i møter med kommunene påpekt at det ikke er adgang til å ha ventelister i PP-tjenesten, og at dette har konsekvenser for de barna som har behov for spesialundervisning. Vi har også gitt pålegg om retting av forholdene, uten at kommunene ser ut til å være i stand til å få kontroll på ventelistene.

Statsforvalteren i Nordland er bekymret for utviklingen i sektor. Når elever med behov for spesialundervisning ikke får dette i tråd med vedtaket, når Statped bygges ned/spisses, og PP-tjenestene verken er rustet til å ivareta de lovpålagte oppgavene, eller til å oppfylle de forventningene som ligger Stortingsmelding 6, rammer det særlig de som har behov for særskilt tilrettelegging. Det vil kunne ha store konsekvenser for enkeltindividers muligheter i videre utdanning og arbeidsliv.

Gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp (fra kapittel 3.3.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

Kommunen gjennomfører vedtak om spesialpedagogisk hjelp i tråd med regelverket.

Statsforvalteren har i 2022 ikke hatt konkret oppfølging av alle kommunene våre og deres arbeid med gjennomføring av vedtak om spesialpedagogisk hjelp. Vi har hatt en generell veiledning for mange av våre kommuner gjennom temaet spesialpedagogisk hjelp og individuell tilrettelegging, der også gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp er et tema. Gjennom alle henvendelsene og klager vi mottar, får vi et generelt inntrykk av kommunens arbeid med gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Det er stor variasjon fra kommune til kommune, og noen kommuner har markant større utfordringer enn andre. Noen kommuner har egne spesialpedagoger som både jobber i enkelte barnehager og sørger for at de ansatte som skal jobbe med barn med spesialpedagogisk hjelp, får god veiledning og støtte i dette arbeidet. Andre kommuner mangler spesialpedagoger og de ansatte får heller ikke den veiledningen de har behov for. For flere barnehager, resulterer dette i at barn ikke får den spesialpedagogiske hjelpen de har krav på. I de kommunene der vi ser at de har store utfordringer, tar vi kontakt for veiledning.

Vi deltar fast på PPT sitt ledernetverk i fylket, og tidvis også på de øvrige nettverkene PPT har. Vi får her et godt innblikk i utfordringer knyttet til kommunenes gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Vi har snakket mye om hva PPT kan ha anledning til å gjøre for å sikre nødvendig veiledning til ansatte og det er i 2022 blitt et økende behov fra barnehagene, noe som PPT forsøker å imøtekomme. Utfordringen her er at PP-tjenesten har utfordringer selv med at de verken er rustet til å ivareta de lovpålagte oppgavene, eller til å oppfylle de forventningene som ligger i Stortingsmelding 6.

I høst-halvåret har vi fått flere henvendelser som viser økende tilfeller av kommuner som har avvik fra sakkyndig vurdering i forbindelse med assistentressurs til barn med spesialpedagogisk hjelp. Kommunen gjør en vurdering på at barnehagen selv kan sørge for at barnet får ressurs gjennom det ordinære barnehagetilbud. Det skal selvsagt gjøres en egen vurdering fra kommunens side når vedtaket skal skrives, men i flere tilfeller kan det stilles spørsmål om hvem dette er til det beste for. Vi opplever også at kommunene har utfordring med å identifisere forskjellen på behovet for individuell tilrettelegging og spesialpedagogisk hjelp. Dette kan gjøre at barn med vedtak om spesialpedagogisk hjelp får lavere prosent på assistentressurs gjennom individuell tilrettelegging, enn det som er anbefalt. Statsforvalteren har gjennomført flere en-til-en møter med ulike kommuner for å veilede på regelverket, og skillet mellom de to ulike bestemmelsene. Vi opplever på bakgrunn av gjentakende henvendelser fra de samme kommunene at dette bare har hatt en delvis oppklarende effekt for kommunene. Vi har også hatt veiledning for PPT sitt ledernetverk på dette. At vi nå opplever en økende grad av slike henvendelser, har gjort at vi i 2023 tenker å gjøre en nærmere undersøkelse hos alle våre kommuner i forbindelse med gjennomføring av spesialpedagogisk hjelp. Denne undersøkelsen vil vise oss hva som vil være det beste virkemiddelet å bruke i etterkant. Vi har også i 2023 planlagt tilsyn med dette temaet.

Fritak for fag (fra kapittel 3.3.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere følger regelverket for fritak for fag

Statsforvalteren i Nordland har jevnlig henvendelser og spørsmål knyttet til fritak for fag. Vi har informert om regelverket knyttet til dette på de fem regelverkssamlingene vi arrangerte i fylket høsten 2022. Vi har også hatt innlegg om temaet for PP-tjenestene, og vi veileder på tema i kontakt med kommunene når vi behandler klagesaker.

Gjennom tilsyn har vi fått innsyn i dokumentasjon som tilsier at det ikke alltid er like bevisste valg som ligger bak eventuelle fritak. Også i klager på spesialundervisning ser vi av dokumentasjonen at elever kan ha fritak fra fag, selv om det ikke eksplisitt fremgår av vedtaket. Særlig for elever med bekymringsfullt fravær, hvor kommunen gir digital hjemmeundervisning, hjemlet i kapittel 5, og eleven bare har noen få timer undervisning i uka, er det i praksis valgt bort fag. Dette er ikke alltid tydelig i vedtaket. Når vi ser dette, gjør vi alltid kommunen oppmerksom på at det er for utydelig, og vi veileder da på regelverket.

Etter vår vurdering er dette et viktig felt, hvor praksis ikke alltid er i tråd med regelverket. Vi kommer til å følge opp temaet videre i 2023, både i våre møter med PP-tjenestene, som jo skal anbefale et forsvarlig opplæringstilbud, og i andre aktuelle fora hvor skoleeier og skoleledere er representert.

Vi opplever også økt grad av henvendelser om fritak for fag/opplæring for minoritetsspråklige elever, da særlig fra Ukraina.

Spesialundervisning i videregående opplæring (fra kapittel 3.3.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Elever i videregående opplæring får spesialundervisning i tråd med regelverket

Statsforvalteren i Nordland har begrenset informasjon om tilstanden på spes.ped.feltet i videregående skole. Vi har få henvendelser, og i 2022 hadde vi kun to klager på spesialundervisning fra elever i videregående. Den ene av disse gjaldt ekstra år og omfanget av dette, den andre omhandlet problemstilling i skjæringspunktet mellom opplæring og helse.

Vi får noe informasjon om videregående opplæring gjennom søknader om fritak fra vurdering med karakter i fremmedspråk. I disse sakene ser vi at de færreste har hatt spesialundervisning i faget, før de søker fritak. Hos de som faktisk har hatt spesialundervisning, har perioden vært kort, før en har konkludert med at spesialundervisning ikke er tilstrekkelig for at elevens skal få tilfredsstillende utbytte av opplæringa. Vi ser i søknadene at det for en del

elever er iverksatt tiltak som åpenbart ligger utafor det ordinære tilbudet (eksempelvis eneundervisning).

Vi deltar jevnlig på samlingene til PPT for videregående. Her får vi bekreftet inntrykket av at det er lite bruk av spesialundervisning, særlig på studieforberedende utdanningsprogram, og at elever ikke alltid henvises PP-tjenesten, til tross for at de ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringa.

Høsten 2022 ba vi om oversikt over antall elever med spesialundervisning på studieforberedende utdanningsprogram, og aktuell dokumentasjon knyttet til spesialundervisning, fra fire videregående skoler i fylket. Hensikten var å få et inntrykk av omfanget av bruken av spesialundervisning på studieforberedende utdanningsprogram. Tallene vi fikk oppgitt bekreftet inntrykket av at få elever på studieforberedende utdanningsprogram har spesialundervisning, og vi vurderer at det er en viss risiko for at elever ikke blir henvist PPT for utredning av behov for spesialundervisning, når de ikke har tilfredsstillende utbytte av opplæringa. Innsendt dokumentasjon viste for øvrig at den formelle saksbehandlingen var korrekt i sakene hvor det var innvilget spesialundervisning.

Den lave andelen spesialundervisning, informasjon vi får gjennom kontakt med PPT for videregående og informasjon fra søknader om fritak for vurdering med karakter i fremmedspråk, indikerer at elever i videregående opplæring ikke alltid blir henvist PPT for utredning av behov for spesialundervisning. Med bakgrunn i den totale mengden informasjon vi har, vurderer vi at risikoen for brudd på regelverket er stor, og vi har besluttet å føre tilsyn med videregående opplæring i løpet av 2023.

Innføring av nye læreplaner (fra kapittel 3.3.3.1.8.1 i TB)

Rapportere på

Alle skoleeiere, skoler og lærebedrifter følger Læreplanverket for Kunnskapsløftet 2020 (LK20)

Nytt læreplanverk (LK20) har vært tema i en eller annen form i tilnærmet alle samarbeidsmøter med skoleeiere, ledere og andre aktører i grunnopplæringen. I tillegg til at det er tema i møter om vurdering, eksamen, skolemiljø etc. følger vi også med på dette i

- henvendelser fra sektor, foresatte og elever
- tilsyn
- klagesaker, særlig standpunkt
- Tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling

Standpunktklagene i 2022 viste at alle innsendte begrunnelser hadde gyldige læreplaner. Det samme ser vi i alle tilsyn gjennomført i 2022.

Gjennom tilskuddsordning for lokal kompetanseutvikling viser alle innsendte kompetanseplaner til LK20 (selv om mange henviser til det som fagformyelsen). De fleste har også tiltak som omhandler nye læreplaner og overordnet del, særlig tverrfaglige tema.

Vi har hatt fokus på vurdering i 2022, særlig på bruken av teksten Om faget i de enkelte læreplanene, samt tekstene om vurdering. Henvendelser til oss fra lærere, foresatte, elever, ledere og eiere viser at nye læreplaner er i bruk.

I dialogen med eiere og ledere i offentlig og privat videregående opplæring ser vi at det er fokus på nye læreplaner også for lærebedrifter.

3.1.3.8 Statsforvalteren understøtter nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering

Statsforvalteren vurderer eget arbeidet med å understøtte nasjonale myndigheters, fylkeskommunenes og kommunenes arbeid med bosetting og integrering som svært godt. Spesielt viktig har jevnlig Teamsmøter med kommunene, fylkeskommunene, IMDi, KS, politi og frivillig sektor vært. Dette er nærmere beskrevet i rapporteringspunkt 3.3.3.2.1.1

Fylkesmannen bidrag til samarbeid mellom stat- og kommunesektor om bosetting (fra kapittel 3.3.3.2.1.1 i TB)

Rapportere på

Samarbeid mellom stat, fylkeskommuner og kommuner om rask og treffsikker bosetting.

Statsforvalteren opplevde et litt problematisk samarbeid mellom fylkeskommunen og IMDi i tiden etter at det var overført oppgaver fra IMDi til fylkeskommunen. Det var først og fremst rolleforståelsen mellom de to instansene som var uklar, og dermed gjorde at ansvar for de ulike oppgavene ikke ble like synlig som tidligere. Dette ble imidlertid tatt opp av Statsforvalteren i møter da vi fikk Ukraina krisen tidlig i 2022. Med god dialog mellom partene ordnet dette seg ganske raskt, og har ført til et svært godt samarbeid om bosetting generelt, og spesielt bosetting av Ukrainiske fordrevne. Statsforvalteren har gjennom sitt beredskapsarbeid hatt jevnlig møter der alle som er involvert i beredskapsarbeidet har deltatt. I disse møtene har Fylkeskommunen og IMDi levert godt på status når det gjelder antall bosatte i ulike aldersgrupper, til enhver tid, noe som har vært til stor hjelp for kommunene. I disse møtene har Statsforvalteren også bidratt med kjennskap til kommunenes mulighet til å kunne ivareta de nye borgerne barnehage, skole, helse og arbeid. Kommunene melder at dette har vært spesielt viktig for å få til god bosetting og integrering.

3.1.4 Statsforvalteren skal ta de initiativ som finnes påkrevd og holde sentrale myndigheter orientert om tilstanden i fylket og effekten av statlig politikk

3.1.4.1 Barnehageeiere og skoleeiere har ansatte med kompetanse som fremmer utvikling, læring og trivsel tilpasset barn og unges behov

Det er en nedgang i antall styrere i barnehagene i Nordland fra 301 i 2021 til 297 i 2022. Pedagogiske ledere med barnehagelærer utdanning har økt fra 1121 i 2021 til 1127 i 2022. Det er en økning på pedagogiske ledere med dispensasjon, på 1,1%, der den i 2022 ligger på 8,5%. (dispensasjon 2021, 7,4%). Antall ansatte med barne- og ungdomsarbeiderfag har hatt en nedgang fra 657 i 2021 til 636 i 2022.

Samarbeidsforum i Nordland har prioritert at 30% av tilskuddsmidler for lokal kompetanseutvikling skal brukes til å: øke antall pedagoger i barnehagene, 2: Fagbrev som barne- og ungdomsarbeider.

I tildeling for 2022 fikk alle som hadde søkt og var innenfor våre rammer, tildelt midler. Det var 40 studenter som tar barnehagelærerutdanning, 1 som tar fagbrev, 4 som tar kompetanseheving for assistenter/barne- og ungdomsarbeidere og 11 pedagogiske ledere som tar veiledning. Vi har tidligere ikke hatt midler til at noen andre utenom studenter som tar barnehagelærerutdanning har fått tildelt midler, men i år var det to kommuner med et betydelig antall studenter, som glemte å søke.

Gjennom regionale fagsamlinger høsten 2022, der det deltok barnehagemyndigheter, eiere og pedagogisk ledere meldes det tilbake om bekymring på ansatte som slutter i jobbene, og utfordringer å få tak i nok personell, både de som er ferdig utdannete, men også ufaglærte.

Andelen ansatte i grunnskolene i Nordland som ikke oppfyller kompetansekravene for tilsetning har steget de to siste årene og ligger nå på i overkant av 6%. Andelen varierer stort fra eier til eier. Samtlige eiere rapporterer om store utfordringer med å rekruttere kvalifiserte lærere. Rekruttering av skoleledere er svært krevende også i de store kommunene. Tall fra lærerutdanningene i fylket gir grunnlag for bekymring. Andelen som ikke oppfyller kravene til undervisning er relativt stabilt, men noe økende på ungdomstrinnet. Samtidig har det vært en kraftig reduksjon i årsverk til andre i elevrelatert arbeid og assistenter.

Videregående har mindre utfordringer med å rekruttere utdannede lærere.

Gjennom håndhevsordningen og kontakten med sektor ser vi at skolemiljø utfordrer særlig skolens og skoleledelsens kompetanse. Her er det veldig varierende hvordan de ulike skoleeierne arbeider med kompetanseutvikling. Vi har derfor satt inn en del kompetansehevingstiltak rettet mot lærere og skoleledere i alle kommuner gjennom webinarer og samlinger, og har hatt veiledningssamlinger med enkeltskoler og kommuner.

Kompetansebehov i lys av Kompetanseløftet (fra kapittel 3.4.1.1.1.1 i TB)

Rapportere på

Kommuner og fylkeskommuner vurderer sine kompetansebehov i lys av målsettingene i Kompetanseløftet

Statsforvalteren har tatt en aktiv rolle som sekretariat i samarbeidsforum, og har formidlet nasjonale intensjoner, rammer og føringer for ordningen. Vi har særlig lagt vekt på å sikre at kriteriene for tildeling av midler er kjent for medlemmene i samarbeidsforum, underliggende fagutvalg og regionale kompetansenettverk. Kartlegging og analyse av behov har vært tema helt fra starten av Kompetanseløftet, også i 2022. Det er etablert fagutvalg for barnehage, grunnskole og videregående opplæring. I disse fagutvalgene er alle kompetansenettverkene representert, og det er representanter fra PPT og Statped. Fagutvalgene diskuterer behovene i kompetanseløftet.

Statsforvalteren har lagd en egen nettside (prosjektside) for kompetanseordningene, hvor aktuell informasjon er lagt ut. I tillegg har vi bidratt i arbeidet med langsiktig plan for tilskuddsordningen, vi har på regelverksamlinger og arrangement belyst målrettingene til kompetanseløftet.

Gjennom behovsmeldingene ser vi at aktørene har brukt lang tid på analysefasen, og vi erfarer at arbeid i nettverk og på tvers av kommuner er komplekst og tidkrevende.

PP-tjenesten har digital kaffekopp en gang i måneden, hvor statsforvalteren deltar. Her er kompetanseløftet et tema som drøftes, og statsforvalteren bidrar og kommer med avklaringer i henhold til retningslinjene.

Statsforvalteren ser at det er behov for å være tettere på, og følge de ulike regioner, eiere i deres arbeid med kompetanseløftet

Tiltak i tverrsektorielt perspektiv (fra kapittel 3.4.1.1.1.2 i TB)

Rapportere på

Tiltakene i Kompetanseløftet sees i et tverrsektorielt perspektiv hvor PP-tjenesten er inkludert

Statsforvalteren i Nordland har formidlet de nasjonale føringene for Kompetanseløftet og kriteriene for ordningen til samarbeidsforum, underliggende fagutvalg og til kompetansenettverkene i fylket. Vi har også hatt ordningen, med fokus på laget rundt barna, som tema på de fem regionale regelverkssamlingene vi gjennomførte høsten 2022. Målgruppe her var offentlige og private eiere og ledere i barnehage og skole, SFO-ledere, barnehagemyndighet, tillitsvalgte og PP-ledere.

Tema har også vært på agendaen i våre faste møter med PP-tjenestene. Vi har fått tilbakemeldinger fra noen PP-tjenester om at de ikke alltid kjenner seg regnet med i eiernes/kommunenes arbeid med Kompetanseløftet. Vi ser av behovsmeldingene som ble sendt inn fra regionene 2022 at PPT var inkludert. I denne fasen var det analyse og kartlegging. I ekstra tildeling høsten 2022 så vi mer konkrete tiltak for PP-tjenesten.

Gjennom vår rolle som sekretariat for samarbeidsforum har vi kommunisert at tiltakene i Kompetanseløftet skal være tverrfaglige og at PPT skal være inkludert.

System for å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov (fra kapittel 3.4.1.1.2.1 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen har bedret sine systemer og økt sin kompetanse til å kartlegge, analysere og vurdere kompetansebehov i sine virksomheter

I Nordland er det i alt 7 kommuner som er i forfasen i Oppfølgingsordningen pulje 22-25.

Statsforvalteren hadde innledende møter med samtlige kommuner der både politisk og administrativ ledelse deltok. Her informerte vi kort om ordningen og indikatorene. Vi fulgte deretter opp samlingen Udir hadde med kommunene med en mer detaljert gjennomgang av indikatorene med den enkelte kommunes administrasjon, og der vi så på hvilke behov den enkelte kommune hadde for veiledning.

I juni hadde vi fått veiledere på plass. En kommune ønsket en tidligere kommunalsjef som veileder, en kommune fikk styrket oppfølging av skoleutvikler i regionen, og de andre kommunene har veiledere fra Nord universitet. Vi gjennomførte et erfaringsseminar i juni mellom veilederne som gjennomførte forfasen i 2020 og de nye veilederne. Ved skolestart hadde veiledere og skoleeiere sammen forankring i de enkelte kommunene.

Vi og veilederne har denne høsten hatt fokus på at OO ikke er en kvalitetsordning i seg selv, men skal bygge opp og støtte opp under eksisterende tiltak, samtidig som den skal bidra til å spisse disse tiltakene. Det er i flere av kommunene gjennomført ståstedsanalyse og SWOT analyse. Noen av kommunene deltar allerede i tiltak som inkluderende barnehage- og skolemiljø, og der har fokuset vært å styrke dette arbeidet.

Veilederne har denne høsten arbeidet svært aktivt med skoleeier og plangruppene ved de enkelte skolene for å se på bruken av statistikk, særlig oppfølging og analyse av de nasjonale prøvene. Dette vil følges opp med analyser av elevundersøkelsen våren 2023.

I desember 2022 ble det avholdt en erfaringskonferanse der samtlige ledere og skoleeier fra både OO20 og OO22 deltok. I tillegg var det flere tillitsvalgte med, både på skole og kommunenivå. En kommune stilte også med ordfører og kommunedirektør. Her kommer det frem at kommunene har fått en bedre innsikt i forskningsbasert kunnskap og hvordan denne kan brukes i utviklingsarbeidet i kommunene.

Målrretta tiltak basert på analyser av utfordringer og behov (fra kapittel 3.4.1.1.2.2 i TB)

Rapportere på

Alle kommuner i oppfølgingsordningen jobber med målrettata tiltak basert på analyser av utfordringer og behov for å bedre læringsmiljøet og læringsutbyttet for barn og unge

Samtlige 6 kommuner i OO20 har veiledere fra vårt regionale veilederkorps som jevnlig følger opp eiere og særlig de enkelte rektorene. Dette veilederkorps har vi månedlige møter med der problemstillinger tas opp og løsninger diskuteres. Veilederne fører også logg over alle møter og oppdrag de gjennomfører som Statsforvalteren følger med på. Her har vi hatt fokus på sammenheng med tiltak i særlig desentralisert ordning, men også kompetanseløftet. Kommunene har ulike tiltak som de gjennomfører, men samtlige følger opp det som ble avdekt i forfasen. Noen følges tett opp gjennom deltakelse i Inkluderende barnehage- og skolemiljø, da av de som arbeider med dette. Flere av veilederne har også erfaring fra tidligere puljer i dette tiltaket.

Kommunene rapporterer på gjennomføring og effekt av tiltakene til Statsforvalteren gjennom kvartalsvise møter, og en skriftlig årsrapportering som kommer i tillegg til Udir sin rapportering.

Flere av kommunene melder at de opplever stor effekt av tiltakene, særlig de som omhandler skole-hjem samarbeid og elevenes læringsmiljø. Dette rapporterer de gjennom forbedringer i elevundersøkelsen, og et mer positivt samarbeid med hjemmet.

3.1.5 Gjennomførte evalueringer

Evaluerer viser at det er mangel på både kompetanse og kapasitet i enkelte kommuner, særlig de små. Hovedinntrykket er at kommunene stort sett forvalter ordningene i tråd med regelverket, men i enkelte kommuner finner vi likevel avvik knyttet til habilitet og merknader som går på manglende rutiner for risikobasert kontroll av søknader om produksjonstilskudd.

Statsforvalteren arrangerer jevnlig konferanser for kommunal landbruksforvaltning der nasjonal politikk formidles.

Statsforvalteren utarbeider årlig et omfattende forventningsbrev til kommunene på landbruks- og reindriftsområdet. Denne omfatter hele porteføljen på

dette området, der også nasjonal politikk og nasjonale retningslinjer formidles. Brevet blir godt mottatt av kommunene, og vårt inntrykk er at den brukes jevnlig og at Kommunene bruker informasjonen til å lage bedre interne rutiner for de ulike ordningene.

Statsforvalteren informerer kommunal landbruksforvaltning om gjeldende nasjonale mål, strategier og prioriterte satsinger gjennom fagsamlinger og møteaktiviteter via Teams.

Fagsamlinger, informasjon og kurs omfatter er ofte elementer som er vesentlige for kommunenes internkontroll (bruk av fagsystem, kontrollplan, dokumentasjon etc). Alle disse aktivitetene var i 2022 ikke direkte knyttet til resultatmålet med effektiv internkontroll, men utgjør en vesentlig del av vårt arbeid jfr. dialog med kommunene.

3.2 Avvik på oppdrag i tildelingsbrevet og/eller faste oppgaver i hovedinstruks

3.2.1 Tverrsektorielle oppdrag/oppgaver

Oppvekst og velferdsavdelingen:

Ingen avvik

3.2.2 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

I tabell til rapporteringspunkt 3.1.2.1.1.1 har vi meldt at ingen kontor har fått skriftlig tilbud om opplæring. Det vises her til at vi ikke har arrangert konkrete opplæringsstilbud til ansatte ved NAV-kontorene om sosialtjenesteloven og forskrifter ut over opplæringen vi har rapportert på i andre punkter (Kvalifiseringsprogrammet, økonomisk rådgivning, særskilt tilpasset opplæring). Det var plan om fagsamling i samarbeid med NAV Nordland, som ikke ble gjennomført på grunn av vakanser hos Statsforvalteren og begrensede ressurser hos NAV Nordland.

3.2.3 Barne- og familiedepartementet

Barnevern: Som følge av interne kapasitetsutfordringer ble det bare gjennomført et landsomfattende tilsyn i 2022. Videre var det noen barnevernsinstitusjoner hvor vi skulle gjennomført fire tilsyn, hvor vi bare fikk gjennomført tre tilsyn. Vi har imidlertid vært i dialog med de aktuelle institusjonene og lagt vekt på å gjennomføre samtaler med brukere på disse institusjonene.

3.2.4 Helse- og omsorgsdepartementet

Helse- og vergemålsavdelingen

Ingen avvik.

3.2.5 Justis- og beredskapsdepartementet

Ingen avvik

3.2.6 Klima- og miljødepartementet

ingen avvik

3.2.7 Kommunal- og distriktsdepartementet

Det er små avvik på saksbehandlingstid i klagesaker på plan og bygg og ekspropriasjon jf. det som er rapportert. Enkelte klagesaker som gjelder lov om offentlighet (innsynssaker) har gått noe utover frist på 14 dager. Avvikene skyldes bemanningssituasjonen.

3.2.8 Kunnskapsdepartementet

Oppvekst og velferd:

Vi har ett varslet tilsyn på barnehageområdet som ikke ble gjennomført grunnet sykdom. Tilsynet ble gjennomført i januar 2023.

På skolesiden har vi gjennomført ett tilsyn høsten 2022 der rapporten ikke ble ferdig før i 2023. Den er pr dato gått ut til kommunen. Årsak til at rapport ikke ble ferdigstilt før, skyldes stor pågang i håndhevingssaker som er et prioritert område.

3.2.9 Landbruksdepartementet

Ingen avvik.

3.3 Særskilte rapporteringskrav fra tildelingsbrevet

Kvalifiseringsprogrammet (fra kapittel 7.3.1.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal redegjøre for:

- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å styrke forankringen av kvalifiseringsprogrammet på ledernivå i NAV- kontoret og i kommunen.
- Hvilke tiltak statsforvalteren har iverksatt for å øke kompetansen på kvalifiseringsprogrammet i NAV-kontorene, herunder hvordan det sikres kompetanse om at kvalifiseringsprogrammet er en lovbestemt rettighet for de brukerne som fyller vilkårene.
- Hvordan statsforvalteren har fulgt opp NAV-kontor med særskilte utfordringer i gjennomføringen av kvalifiseringsprogrammet.
- Hva som er de største utfordringene i kommunenes arbeid med kvalifiseringsprogrammet.

Kompetanseheving

Vi har KVP-nettverk i Nordland som omfatter alle Nav-kontorene. Disse nettverkene har egne Teams-grupper og mulighet for erfaringsdeling på tvers av kommunene.

Vi har gjennomført to digitale nettverkssamlinger for hele fylket. Det var god oppslutning fra alle deler av fylket. Tema for første samling:

- informasjon fra forskningsrapport fra Fafo
- presentasjon av foreløpige resultater fra KVP- prosjektet
- erfaringsutveksling mellom Nav-kontorene.

Andre samling ble arrangert sammen med Nav Nordland. Tema var kartlegging, og behovs- og arbeidsevnevurdering. Her var det åpent for at andre veiledere i NAV, som ikke har Kvalifiseringsprogram som arbeidsfelt, også kunne delta. Det var svært god oppslutning om dette temaet.

Statsforvalteren har også bidratt økonomisk til å arrangere fagdager om kvalifiseringsprogrammet for veiledere i et interkommunalt samarbeid. Det omfatter fem kommuner. Det ble opplevd som positivt av deltagerne og vi ser av rapporterte tall at deltagelsen i Kvalifiseringsprogrammet i området er god. Tema var

- organisering, rutiner og utvikling av KVP i egen tjeneste
- Innsøking, saksbehandling og oppfølging i program
- Samarbeid og fokus på kvalifiseringsprogram i eget kontor.

Vi har arrangert digitalt grunnkurs i kvalifiseringsprogram. Vi gjennomgikk da regelverket for Kvalifiseringsprogram. Vi fokuserte på

- kvalifiseringsprogram som rettighet
- Inngangsvilkår
- innhold i program
- resultatet fra KVP-prosjektet
- formålet i loven
- barneperspektivet.

Det var godt oppmøte og vi ser at også erfarne veiledere for KVP velger og delta, og finner nytte i det.

Vi har deltatt på to KVP-samlinger for Statsforvaltere og NAV fylke, henholdsvis i Tønsberg og Narvik. Slike samlinger er nyttige rundt arbeidet med KVP-prosjektet og for erfaringsutveksling.

Lederforankring

KVP var tema på NAV-ledersamling hvor KVP- prosjektet ble presentert av prosjektmedarbeider og Nav-leder i Narvik presenterte hvordan kontoret prioriterte og satset på Kvalifiseringsprogram.

Oppfølging av Nav-kontor med særskilte utfordringer

Vi mottar en del henvendelser på e-post og telefon som omhandler inngangsvilkår og innhold i program. Vi veileder direkte på dette. Vi har mottatt forespørsel fra et tjenesteområde om å delta i kontormøte for å gi informasjon om KVP. Gjennomføring er planlagt til februar 2023.

Av utfordringer ser vi behov for mer opplæring i regelverk og gi veilederne mer trygghet på hvilket handlingsrom som finnes i programmene. Det er også en utfordring at en del av kommunene i fylket ikke har deltagere i Kvalifiseringsprogram, men likevel ser vi at tjenesteområdene samarbeider og slik får kommunene bedre tilgang på kompetanse. Vi vil jobbe videre i 2023 med utfordringene med å stimulere kommunene til å tilby Kvalifiseringsprogram og vi vurderer egenvurdering og/eller tilsynssak som aktuelle virkemidler.

Aktivitetsplikt (fra kapittel 7.3.1.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive utøvelsen av aktivitetsplikt for mottakere av økonomisk stønad under 30 år i fylket; herunder hva slags aktivitet det stilles vilkår om, og vurdere hvorvidt aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Statsforvalteren har ikke tilstrekkelig innsikt i hvordan aktivitetsplikten gjennomføres i kommunene til å gjøre en vurdering om vilkårsbruk og om aktivitetene er hensiktsmessige for å øke overgang til arbeid og utdanning.

Økonomisk rådgivning (fra kapittel 7.3.1.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for kompetansehevende tiltak innenfor økonomisk rådgivning som er gjennomført overfor kommunene og sitt øvrige arbeid med økonomisk rådgivning.

Statsforvalteren har i samarbeid med regionkontaktene tilbudt alle veilederne i Nav-kontor i Nordland to digitale grunnkurs og to digitale videregående kurs i økonomisk rådgivning. Vi har også formidlet ekspertkursene som er i regi av Arbeids- og velferdsdirektoratet.

I 2019 opprettet vi ei Teams gruppe for alle som jobber med økonomisk rådgivning i fylket. Her legges det ut informasjon om fagområdet og erfaringer deles. Plattformen har i en periode erstattet arbeidet i faglige fora/nettverk.

Vi har arrangert tre nettseminar i 2022, med følgende tema:

- Dialog om behovet for faglig opplæring/veiledning med videre i Nav-kontorene.
- Boligsosiale tema, herunder Informasjon om det nasjonale prosjektet, informasjon om bruk av startlån og bostøtte fra Husbanken og deling av erfaringer rundt bruk av startlån og tilskudd fra et Nav-kontor.
- Møte med namsmannen for informasjon om blant annet deres organisering, opplæring i beregning av utlegg, arbeidet med gjeldsordningssaker og dialog for samarbeid. Vi kartla også behovet for tema til oppfølging i 2023, og en fysisk fagsamling vil bli gjennomført i februar 2023.

Kompetansehevende tiltak utsatt ungdom (fra kapittel 7.3.1.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalterne skal beskrive hvilke kompetansehevende tiltak de har iverksatt for oppfølging av utsatt ungdom i NAV-kontoret, og redegjøre for hvordan statsforvalteren har tilrettelagt for erfaringsutveksling om oppfølging av utsatt ungdom i NAV.

I vår dialog med Nav-lederne har vi hatt særlig fokus på tema oppvekstreform og samarbeid, og i samarbeid med Nav Nordland har vi et spesielt fokus på utsatt ungdom og unge voksne.

Konkret i forbindelse med Nav-ledersamlingen 2022 var ungdom og utenforskap tema. Dette ble spesielt belyst ved et prosjekt som omhandler samarbeid mellom Nav og grunnskolen. Prosjektet har som mål å redusere skolefravær. Etterfulgt av arbeid i grupper med muligheten for å drøfte.

Det har over flere år vært gitt tilskudd til prosjektet "Ung i Vesterålen". Etter tilskuddsperioden var over i 2022 ble prosjektet overtatt av kommunene i regionen og innarbeides i ordinær drift i Nordland fylkeskommune. Det handler om å tilrettelegge for at flere ungdommer fullfører videregående skole.

Digitalisering av sosiale tjenester (Digisos) (fra kapittel 7.3.1.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for sin oppfatning av hvordan digitalisering gjennom DIGISOS påvirker tilgjengelighet til de sosiale tjenestene, og hvordan det jobbes med å sikre tilgang til sosiale tjenester for brukere som har vansker med å benytte digitale løsninger.

Informasjon fra landsomfattende undersøkelse om tilgjengelighet 2020-2021 viser at Digisos og andre former for digital søknad om sosiale tjenester har en positiv innvirkning på tilgjengeligheten til de sosiale tjenestene i Nav-kontorene.

Nav-kontorene har svært begrensede åpningstider, og i enkelte kontor er publikumsmottaket åpent bare et par timer i uka, og etter at samfunnet har åpnet opp etter pandemien.

Fase 2 av Digisos er viktig både for Nav-kontorene og brukerne, slik at "svar ut"-funksjonen fra Nav kan sendes digitalt og ikke kun per ordinær post.

Vi ser av klagesaksbehandling at mange søknader kommer inn i digitalt. Slik er tjenestene tilgjengelig, men søknadsskjemaene gir ikke alltid god og utfyllende informasjon om søknaden.

Gjennom tilsyn og intervju med brukere og samarbeidsparter av Nav, har vi fått enkelte tilbakemeldinger på at Nav- kontor ikke har tilgjengelige

søknadsskjema i mottak og tydelig veileder til digitale løsninger. Bruker må gjentatte ganger be om papirskjema for å få det. Det gis veiledning i mottak, men mange kontor har kort åpningstid, og det er ofte nødvendig å bestille time for å snakke med veileder. Digital dialog brukes, og det er uheldig at det ikke finnes godkjent digital kanal for dialog for kommunale tjenester. De fleste brukerne skiller ikke på kommunale og statlige tjenester.

I forbindelse med introduksjonsordning... (fra kapittel 7.3.1.7.1 i TB)

Rapportere på

I forbindelse med introduksjonsordning for nyankomne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren rapportere på antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

I 2022 har Statsforvalteren behandlet ni klagesaker på introduksjonsfeltet. Dette er en økning på en klagesak fra 2021.

Seks av klagesakene er behandlet etter introduksjonsloven. Av disse ble fire av vedtakene opphevet og returnert for ny behandling, og i to av sakene har vi stadfestet kommunens vedtak. Alle fire klagesakene om introduksjonsloven § 5 ble opphevet og returnert til kommunen. Vi stadfestet klagesakene etter introduksjonsloven § 3 tredje ledd og introduksjonsloven § 7.

Tre av klagesakene er behandlet etter integreringsloven. Av disse ble en av sakene opphevet og returnert for ny behandling. I de øvrige to sakene stadfestet vi kommunens vedtak. Alle tre sakene gjaldt integreringsloven § 8 jf. § 9.

På området opplæring i norsk... (fra kapittel 7.3.1.7.2 i TB)

Rapportere på

På området opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (integreringsloven/introduksjonsloven) skal statsforvalteren oppgi antall klagesaker, hva klagen gjelder og utfallet av klagen.

I 2022 har vi ikke mottatt klager på opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere. Vi mottok ikke klager på dette området i 2020 eller i 2021.

Statsforvalteren skal i årsrapporten... (fra kapittel 7.3.1.7.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gjennomføre statsborgerseremonier for alle nye statsborgere i fylket som har fylt 12 år, samt medvirke til at andelen av nye statsborgere som deltar på seremoniene øker.

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på antall statsborgerseremonier som er avholdt, totalt antall utsendte invitasjoner til nye norske statsborgere og totalt antall nye statsborgere som har deltatt i statsborgerseremoniene i fylket.

I 2022 har vi gjennomført 2 statsborgerseremonier, en på Sortland og en i Bodø. Som tidligere år, har vi brukt mye ressurser på å spore opp korrekt kontaktinformasjon for å sikre at invitasjonene kom fram.

Vi sendte ut 1 357 invitasjoner. Det var til sammen 176 nye statsborgere som deltok pluss cirka 264, som var deres gjester. Boken «velkommen som ny statsborger» er sendt til alle som ikke deltok på seremonien.

Til tross for mye arbeid med å få invitasjonene fram til de nye statsborgerne, har vi ikke lyktes med å få økning i deltagertall. Vi tilskriver dette flere faktorer, der svært lang og dyr reiseavstand en er en av dem. Ved gjennomgang av deltagerlistene ser vi at deltagertallet synker når vi ser det i forhold til avstand og dårlig og/eller dyr kommunikasjon til seremonistedet. Vi ser også at enkelte nasjoner skiller seg ut med relativt store antall inviterte og veldig lav deltagelse.

Vi har på bakgrunn av dette brukt siste del av 2022 til å legge planer for 2023 med ønske om flere seremonier rundt om i fylket og kontakt med ulike grupper og interesseorganisasjoner for å forsøke å nå ut med informasjon om seremoniene og hjelp til framsnakking av disse.

Statsforvalteren skal også rapportere på.... (fra kapittel 7.3.1.7.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal også rapportere på antall deltakere i opplæring norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere (også personer som ikke er omfattet av integreringsloven/introduksjonsloven). I tillegg skal statsforvalteren rapportere på antall årsverk i kommunene som gir opplæring i norsk og samfunnskunnskap iht. integreringsloven/introduksjonsloven.

Statsforvalteren viser til rapport sendt HK-dir. 20.01.2023.

Bosetting av nyankomne flyktninger (fra kapittel 7.3.1.7.5 i TB)

Rapportere på

Det vises til styringsparameter 3.3.3.2.1. Statsforvalteren skal kort redegjøre for samarbeid mellom stat, kommune og fylkeskommune om rask og treffsikker bosetting samt gi en vurdering av samarbeidet.

Statsforvalteren, Nav Nordland og Nordland fylkeskommune har etablert samarbeid for å sikre et mer helhetlig arbeid med integrering i fylket. Samarbeidet skal bidra til at flyktninger bosettes i kommuner med god kompetanse på integrering og med et tilbud tilpasset individuelle behov. Partene har faste møtepunkt i løpet av året. Arbeidet er ennå i startfasen og kommunene er pr. d.d. ikke en del av dette samarbeidet.

Kommunenes oppfølging av krisesenterloven (fra kapittel 7.3.2.1 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på antall gjennomførte tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven og gi en kort vurdering av tilgjengelighet og kvalitet på tilbudet i fylket.

Statsforvalteren har gjennomført 1 tilsyn med kommunens oppfølging av krisesenterloven i 2022. Tema for tilsynet var rutiner og praksis for individuell tilrettelegging av tilbudet, herunder oppfølging av barn, tilbudet til menn og særlig sårbare grupper. Ivaretagelse av fysisk sikkerhet, rutiner og praksis for individuelle sikkerhetstiltak var også tema for tilsynet.

Alle kommuner i Nordland har tilgang på krisesenter, men vi erkjenner at vi må skaffe oss en bedre oversikt over hvordan alle kommunene følger opp sitt ansvar. Vi vil derfor i 2023 gjennomføre en kartlegging av alle kommuner.

Tilsyn med kommunenes oppfølging av krisesenterloven

Totalt antall kommuner i fylket	41
Antall krisesentertilbud i fylket	6
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2020	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2020	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2021	3
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2021	0
Antall tilsyn med kommuner som har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune 2022	1
Antall tilsyn med samarbeidskommuner (som inngår i samarbeid, men ikke har et krisesentertilbud lokalisert i sin kommune) 2022	0

Ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova (fra kapittel 7.3.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på saker statsforvalteren håndterer etter ekteskapsloven, anerkjennelsesloven og brudvigjingslova. Rapporteringen skal for hver sakstype omfatte antall fattede vedtak fordelt på henholdsvis innvilgelser, avslag og avvísninger. Når det gjelder ekteskapsloven § 18a andre ledd, bes statsforvalteren rapportere på om sakene gjelder bokstav a), b) eller c). Når det gjelder separasjons- og skilsmisessøknader, skal statsforvalteren rapportere på andelen søknader som er mottatt digitalt.

Ekteskapsaker

Lov	Sakstype	Sum	Innvilgelser	Avslag	Avvísninger	Andel mottatt digitalt
Ekteskapsloven	Separasjon, jf. § 20	385	383	0	2	85 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 21	348	344	4	0	84 %
Ekteskapsloven	Skilsmisse, jf. § 22	21	16	0	5	19 %
Ekteskapsloven	Tillatelse til å inngå ekteskap selv om vergen har nektet, jf. § 2	0				
Ekteskapsloven	Samtykke til ekteskap mellom adoptivbarn og tidligere adoptivfamiilemedlem, jf. § 3 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Fritak fra krav om forlovere, jf. § 7j	0				
Ekteskapsloven	Fritak for dokumentasjon av skifte, jf. § 8 siste ledd	8	8	0	0	0 %
Ekteskapsloven	Klage på at prøvingsattest ikke er utstedt, jf. § 10 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Klage på at vigsel er nektet, jf. § 14 tredje ledd	0				
Ekteskapsloven	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 16 andre ledd	0				
Ekteskapsloven	Reise sak om et ekteskap består eller ikke, jf. § 16a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav a	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav b	0				
Ekteskapsloven	Anerkjennelse av utenlandske ekteskap, jf. § 18a andre ledd bokstav c	0				
Ekteskapsloven	Reise sak for å oppløse ekteskap som er inngått i strid med § 3 eller § 4, jf. § 24 andre ledd	0				
Anerkjennelsesloven	Anerkjennelse av utenlandske skilsmisser eller separasjoner, jf. § 4 første ledd	43	43	0	0	0 %
Brudvigjingslova	Godkjenning av ugyldige ekteskap, jf. § 11 tredje ledd	0				

Vedtak etter barneloven (fra kapittel 7.3.2.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall fattede vedtak etter barneloven i årsrapporten. Statsforvalteren bes om å spesifisere sakstype etter hjemlene i barneloven.

Vi har i 2022 fattet vedtak 1 vedtak etter barneloven.

Saker etter barneloven

Lov	Sakstype	Antall vedtak
Barneloven	Klage på avslag på krav om opplysninger, jf. § 47 andre ledd	0
Barneloven	Tap av opplysningsrett, jf. § 47 tredje ledd	0
Barneloven	Vedtak om tvangskraft for avtaler, jf. § 55	1

Veiledning og informasjon på familierettens område (fra kapittel 7.3.2.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på familierettens område. Dette kan for eksempel være hvilke sakstyper som henvendelsene gjelder, hvilke problemstillinger og utfordringer som ofte tas opp og går igjen, samt utviklingstrekk. Det er også av interesse å få opplyst hvem som kontakter statsforvalteren og bakgrunnen for at det tas kontakt.

Statsforvalteren har som tidligere år gitt informasjon, råd og veiledning pr. telefon eller skriftlig, ved henvendelse tilknyttet familierettens område.

De fleste slike henvendelse kommer pr. telefon og blir da ikke registrert som egne saker i vårt sak- og arkivsystem. I samtalen får vi flest spørsmål om samvær, fordeling av reisekostnader, endring av foreldreavtaler om fast bosted og samvær, samt innholdet i foreldreansvaret.

De fleste henvendelsene til oss kommer fra foreldre eller fosterforeldre, men vi får også henvendelser fra barneverntjenestene i Nordland.

Statsforvalteren opplever fortsatt at det er utfordrende for mange foreldre å forstå de ulike begrepene i barneloven.

Tilsyn med familievernkontorene (fra kapittel 7.3.2.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall tilsyn med familievernkontorene.

Det er i 2022 ikke gjennomført tilsyn med familievernkontorene i Nordland.

Tilsyn med familievernkontorene

Totalt antall familievernkontor i fylket	Antall gjennomførte tilsyn i 2022	Antall gjennomførte tilsyn i 2021	Antall gjennomførte tilsyn i 2020
5	0	0	5

Akuttberedskap i kommunene (fra kapittel 7.3.2.6 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for statsforvalternes vurdering av kvalitet og risiko i barnevernet i fylket.

Bufdir vil oversende utfylte skjemaer med data på utvalgte indikatorer fra kommunenes halvårsrapportering og SSB. Disse skjemaene skal benyttes som underlag i statsforvalterens vurdering av risikobildet i kommunal barnevernstjeneste.

Alle barneverntjenestene var i 2022 tilknyttet en barnevernsvakt som har beredskap utenom kontortid. Vi har ingen indikasjoner som tilsier at akuttberedskapen i tjenestene har vært uforsvarlig.

Barneverntjenestene i Nordland er preget av ulikheter når det gjelder kvalitet og risiko. Det er ikke noe entydig bilde om det er store eller små tjenester. De minste tjenestene er imidlertid sårbare i forhold til robusthet og at det for tiden er utfordrende å rekruttere tilstrekkelig kompetanse til tjenestene.

Vi gjennomfører ROS-analyser av tjenestene ut fra den informasjon vi har gjennom behandling av klagesaker, tilsyn, halvårsrapporteringene og andre henvendelser. Dette danner grunnlag for utvelgelse av hvilke tjenester vi gjennomfører tilsyn med og hvilket tema som velges for tilsynene.

Separasjon og skilsmisse (fra kapittel 7.3.2.7 i TB)

Rapportere på

Separasjon og skilsmisse

Statsforvalteren skal redegjøre kort for status på arbeidet med å sentralisere saksbehandlingen av søknader om separasjon og skilsmisse etter ekteskapsloven innenfor de nye sammenslåtte statsforvalterne. Statsforvalterne skal gjennomføre en kartlegging av ressursbruk og kvalitet i siste kvartal 2022 og dette skal rapporteres i årsrapporten for 2022.

Statsforvalteren i Nordland er ikke en del av de sammenslåtte embetene, rapportering er ikke aktuelt.

Internt i embetet jobbes det effektivt og god med behandling av saker om separasjon og skilsmisse. Kort saksbehandlingstid. Vi har avsatt ca. et årsverk til dette arbeidet.

Gravplassloven (fra kapittel 7.3.2.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall saker om askespredning og utfallet i disse sakene. Statsforvalteren i Vestfold og Telemark skal gi en oversikt over antall saker av hver sakstype nevnt i oppdraget og utfallet i disse sakene.

Antall søknader mottatt: 153. Antall vedtak: 131

Antall søknader innvilget: 128 - Hvorav 61 på hav og 67 på land

Antall søknader avslått: 3

Søknader fra pårørende: 67

Egen søknad: 86

Lov om helligdager og helligdagsfred (fra kapittel 7.3.2.10 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere antall saker i hver kategori og utfallet av dem.

Antall dispensasjonssøknader innvilget: 1

Antall dispensasjonssøknader avslått: 1

Mottatt en søknad om godkjenning som typisk turiststed. Denne ble godkjent.

Implementering av barnevernsreformen (fra kapittel 7.3.2.11 i TB)

Rapportere på

Statsforvalter skal rapportere på om det er kommuner i fylket som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvilken instans i kommunen som skal ha koordineringsansvaret.

Gjennom dialogmøtet og samlinger for barnevernsledere har vi kjennskap til at mange kommuner er godt i gang med arbeidet for å sikre at koordineringsansvaret blir ivaretatt og at det jobbes med forebyggende plan. Vi har imidlertid ikke tilstrekkelig innsikt og kunnskap til å konkludere at det er enkelte kommuner som ikke ivaretar ansvaret med å beslutte hvem som skal ha koordineringsansvaret.

Sammen med Helseavdelingen har vi bidratt til informasjon og kunnskap om endringene i velferdslovgivningene, men vi ser vel at dette fortsatt er et arbeid som i mange kommuner er i etableringsfasen.

Rapportering på Demensplan 2025 (fra kapittel 7.3.3.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en vurdering av i hvilken grad kommunene i fylket planlegger og utvikler sine helse- og omsorgstjenester til personer med demens og deres pårørende i tråd med mål, strategier og tiltak i Demensplan 2025, samt den demografiske utviklingen og utfordringsbildet for øvrig, jf. demenskartet.no

Hjelpetekst:

Statsforvalterens vurdering bør om mulig være kvantitativ. Bekrivelsen kan med fordel omfatte hvilke tiltak Statsforvalteren har satt i verk for å skaffe seg oversikt på området, samt hva som er gjort for å bistå kommuner som særlig har behov for oppfølging.

Demensplan 2025

Statsforvalteren i Nordland har tett samarbeid med N.K.S Kløveråsen as som er et kompetansesenter for personer med demens. Kløveråsen bistår Statsforvalteren med å gjøre demensplan og demenskartet kjent i kommunene.

Kløveråsen gjennomfører regelmessige nettverkssamlinger for hukommelsesteamene i Nordland. De har også egne nettverk for lederne av hukommelsesteamene. Statsforvalteren bistår med innlegg på samlinger og konferanser der vi har stort fokus på å gjøre demensplan og demenskartet kjent for kommunene.

Kløveråsen gjennomfører Demensomsorgens ABC i Nordland.

Statsforvalteren har bistått med innlegg om demensplan og demenskartet på følgende kurs/konferanser i 2022:

Kløveråsen seminaret med ca 100 deltakere fra de fleste kommuner i Nordland.

Legeseminar med fokus på utredning med 20 leger

Hukommelsesteametsamling ca 40 deltakere

Leder av hukommelsesteam ca 15 deltakere

Fagskolen (Nordland fylkeskommune) 10 studenter

Statsforvalteren og Kløveråsen har tett og god dialog om gjennomføringen av Demensplan 2025.

Rapportering på kompetanse- og rekrutteringssituasjonen (fra kapittel 7.3.3.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene, inklusive allmennlegetjenestene, svangerskapsomsorgen og helsestasjon- og skolehelsetjenesten, samt den fylkeskommunale tannhelsetjenesten, herunder gi en vurdering av tilgangen på utdanningstilbud i fylket, tilgangen på desentraliserte deltidsutdanninger i helse- og sosialfagutdanninger.

Vurdering av kompetanse- og rekrutteringssituasjonen innen helse- og omsorgstjenestene i kommunene:

I dialog med kommunene meldes det om utfordringer i rekruttering av kompetanse innen helse og omsorg. Det er spesielt sykepleiere og helsefagarbeidere som er vanskelig å rekruttere, men også leger i allmennlegetjenesten i enkelte kommuner. Flere kommuner har forsøkt mange ulike rekrutteringstiltak uten å lykkes i å skaffe kvalifisert personell. Enkelte kommuner små kommuner har utfordringer med å motivere ufaglærte til å skaffe seg kompetanse gjennom kompetansehevende tiltak som f.eks. utdanning.

I søknad om kommunalt kompetanse- og tjenesteutviklingstilskudd vedla mange kommuner sine kompetanseplaner, men ikke alle. Noen kommuner har oppdaterte og gode planer for de neste årene, mens andre kommuner har utdaterte planer.

For å imøtekomme kommunene i Nordland sitt ønske om desentraliserte studieløp ble det i 2021 startet opp to desentraliserte sykepleieutdanninger. Et via Nord universitet og et via VID vitenskapelige høgskole. Det har vært stor pågang av søkere til begge studiene.

Utdanningsløpet ved Nord universitet er et samarbeid mellom Statsforvalteren i Nordland og Statsforvalteren i Trøndelag. I utdanningsløpet er det etablert flere innovative tiltak for å styrke kvaliteten på utdanningen, for å sikre at så mange som mulig av studentene gjennomfører studiet. Statsforvalteren har benyttet ordningen kommunalt kompetanse- og tjenesteutviklingstilskudd for å bidra i denne satsningen.

Oppsummert er vårt inntrykk at kommunene har fokus på rekruttering og kompetanseplanlegging i helse- og omsorgstjenesten. For å møte fremtidens demografiutfordringer og etterspørsel etter kvalifisert personell på helse- og omsorgsområdet, kreves det gode strategier for å beholde, samt sikre fremtidig rekruttering av personell med riktig kompetanse der det mangler.

Allmennlegetjenesten - Kompetanse:

Av 322 fastlegehjemler har Nordland 144 spesialister i allmennmedisin (45 %) og 6 spesialister i samfunnsmedisin (1,8 %). 12 fastlegehjemler har øvrige spesialiteter (3,7%).

Allmennlegetjenesten - Rekrutteringssituasjon:

Både i små og store kommuner er det rekrutteringsvansker i fastlegehjemlene. 19 av 41 kommuner har lister-uten-lege. I Nordland utgjør dette 41 av 322 fastlegehjemler (13 % av fastlegehjemler). I tillegg har 31 fastlegehjemler 100 % vikar for fastlege (9,6 %). For disse fastlegehjemlene er det stor usikkerhet om fastlege i realiteten har sluttet eller vil returnere til fastlegehjemmel.

Status kartlagt i november 2022 og februar 2023 viser en økning i andelen lister-uten-lege.

Lokalt er det satt i gang prosjekter regionalt for å rekruttere leger blant annet Helgelandssykehuset og Felles rekrutteringsprosjekt av leger i Vesterålen.

Allmennlegetjenesten - Utdanningstilbud:

Utdanning leger

Universitetet i Tromsø har desentralisert utdanning av leger ved Nordlandssykehuset i Bodø for 5. og 6. året medisinstudiet for 18 medisinstudenter i "Bodø-pakken".

Det er totalt 47 LIS1 lege stillinger i Nordland, fordelt på i regionene ved alle lokalsykehusene. 31 (76 %) av kommunene i Nordland har LIS1 lege i kommunetjeneste. Statsforvalter har 3 gruppeveiledere for LIS1 legene i Nordland, samt arrangerer kurs for LIS1 legene. Vi opplever at det er enkelte kommuner som sterkt ønsker seg LIS1 lege som ikke har tildelt LIS1 stilling idag og at kommuner som har LIS1 stilling kunne tenke seg enda flere. Samtidig er det andre kommuner som ytrer at legetjenesten er under strekk og ytrer ønske om å bli avlastet for LIS1 leger og erstatte disse med ALIS-lege.

Utdanning spesialist i allmennmedisin

Utdanning av allmennleger krever spesialiseringstid i sykehus, plass i gruppeveiledning samt tilgang på individuell veileder samt at kommunen bidrar med en leder som oppretter ALIS-avtale med legen og godkjenner kompetanse- og læringsmål.

Legeforeningen har flere gruppeveiledninger for allmennleger og tilgangen er god på gruppeveiledning. Det er begrenset tilgang på individuelle veiledere og kommuner som har vist kapasitet til å ta i bruk ALIS-avtale og finne individuell veileder. Individuell veileder må ha allmennmedisin spesialitet. 21 av 41 kommuner har ALIS avtaler.

Nordlandssykehuset har faste vikariater for allmennleger under spesialisering. Helgelandssykehuset har også tilgang på vikariater for leger men det er uvisst om det er satt av egne stillinger for allmennleger.

Utdanning spesialist i samfunnsmedisin

Det er få spesialister i samfunnsmedisin i Nordland (1,8 %). Dette medfører begrenset tilgang på individuell veileder for leger som ønsker spesialisering i samfunnsmedisin.

Små årsverk i flere kommuner medfører betydelig forlenget tid i spesialisering før legen oppnår spesialistkompetanse.

Det har vært lite veiledningsgrupper for samfunnsmedisin i Nordland, men det har nå blitt dannet en veiledningsgruppe i Nordland i 2022.

Kommunene må søke godkjenning som utdanningsinstitusjon spesifikt for samfunnsmedisin, der mange kommuner kun er søkt godkjenning for allmennmedisin.

ALIS kontoret Nord lokalisert i Bodø arrangerte i fjor veilederkurs for veileder LIS1 og ALIS. Det var god deltakelse fra kommuner i Nordland.

Vurdering allmennlegetjenesten:

Vår vurdering er at det fortsatt er betydelig rekrutteringsvansker i fastlegeordningen i Nordland. Til tross for dette er det fortsatt betydelig andel av spesialister i allmennmedisin i tjenesten. Det er liten kompetanse innen samfunnsmedisin i kommunene.

Halvparten av kommunene har etablert ALIS-avtaler. Vi vurderer at flere kommuner kunne ha benyttet dette som en rekrutteringsmetode, men vi erfarer at de hardest rammede kommunene fokuserer på tiltak som stabiliser gjenværende fastleger før man tar fatt på rekruttering til tomme lister. Dermed vedvarer flere lister med vikarlegedekning.

I Nordland er det 18 av 41 kommuner (44 %) som har årsverk kommuneoverlege under 0,5. Det er liten andel spesialister i samfunnsmedisin i Nordland. 5 kommuner (12 %) har plan for legetjenesten.

Svangerskapsomsorg:

De fleste kommunene i fylket har enten jordmor ansatt i den kommunale helsetjenesten. Noen av de mindre kommunene kjøper jordmortjeneste fra helseforetak eller privat virksomhet. Spesielt de mindre kommunene rapporterer at det er utfordrende å få søkere til stillinger de har lyst ut.

Helsestasjon- og skolehelsetjeneste:

Inntrykket er at mange av kommunene har god bemanning i tjenesten, men at det er utfordrende å få riktig kompetanse.

Flere av kommunene i fylket har sykepleiere konstituert i helsesykepleierstillinger. Dette er spesielt utfordrende i de små kommunene der tjenesten består av bare en stilling. Vi ser at det også i de store kommunene er utfordringer med å få riktig kompetanse, men da er man del av et større faglig miljø.

Fortsatt har mange av helsesykepleierne oppgaver knyttet opp mot covid- vaksinerings og andre oppgaver som hører inn under kommunalt smittevern. Tilstrømmingen av flyktninger fra Ukraina gjorde også til at mange helsesykepleiere fikk nye oppgaver knyttet til flyktningshelse og ivaretagelse av både barn og foreldre i en sårbar livssituasjon.

Kommunene er oppfordret til å søke om tilskudd gjennom kompetanse- og innovasjonsordningen. Bare 8 kommuner søkte i 2022 om midler til videreutdanning av sykepleiere til helsesykepleiere. RKK Vesterålen samarbeider med Høgskolen i Innlandet om desentralisert/ nettbasert helsesykepleierutdanning. Målet var oppstart i januar 2023. Totalt er det snakk om 20 studieplasser. RKK har fått midler til dette fra SFNO gjennom kompetanse- og innovasjonstilskuddsordningen. Dette vil forhåpentligvis bidra til å styrke helsesykepleierbemanningen i flere av Nordlandskommunene på sikt.

Tannhelsetjenesten:

Statsforvalteren er i ferd med å etablere et tettere samarbeid med fylkeskommunen på dette området for å sikre at dette blir sett i sammenheng med øvrige tjenesteområder. Samarbeidet vil også involvere pilotering av kommunale stillinger for tannpleier for å styrke kompetanse på dette området inn i helse- og omsorgstjenestene. Piloteringen er et prosjekt som Helsedirektoratet leder og der også KS er med.

Rapportering på habilitering og rehabilitering (fra kapittel 7.3.3.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en samlet vurdering av hvorvidt tilbudet innen habilitering og rehabilitering i fylket utvikles i henhold til retning og målsettinger i opptrappingsplanen, herunder antall/andel kommuner med planer for sin habilitering og rehabiliteringsvirksomhet, samt hvordan kommuner informerer om habilitering og rehabiliteringstilbud til innbyggerne.

Statsforvalteren har også i 2022 veiledet kommunene i arbeidet med å gi innspill til kommunale planer (samfunnsdel og planstrategi). Vi anbefaler kommunene å utarbeide plan for habilitering og rehabilitering som en del av en helhetlig kommunedelplan for helse og omsorgstilbudet i kommunen. Vi har i 2022 hatt én særskilt plan for habilitering og rehabilitering fra en kommune på høring. Andre kommuner skriver i sin samfunnsdel at de har en plan for habilitering og rehabilitering og noen skriver at denne planen trenger å rulleres. Vi har ingen oppdatert oversikt over hvilke kommuner som har plan for habilitering og rehabilitering eller i hvilke tilbud kommunen har på området habilitering og rehabilitering eller om det er samsvar mellom behov og tilbud om rehabilitering i kommunene. Det er generelt mye turnover i kommunene og ofte vanskelig å rekruttere fagfolk. Statsforvalteren hadde i på høstkonferansen i 2022 søkelys på rehabilitering og planforankring, samt systematisk arbeid med kompetanse i kommunen for ledere og ansatte i kommunale helse- og omsorgstjenesten i kommunene i Nord-Norge i et samarbeid med SF Troms og Finnmark. Det var innlegg fra Helsedirektoratet og UiT om rehabilitering, samt fra SF Troms og Finnmark om planforankring.

Tilsyn og vergeregnskapsskontroll (fra kapittel 7.3.4.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapporten rapportere på:

- Totalt antall kontrollerte vergeregnskap
- Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger
- Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag

Statsforvalteren skal gi en beskrivelse av hva tilsyn har avdekket og redegjøre for hovedårsakene til at verger fratas vergeoppdrag

Tilsyn avdekker i hovedsak feil som følge av misforståelser og manglende kunnskap/kompetanse, og følgelig behov for opplæring og veiledning.

Hovedårsaken til fratakelse av vergeoppdrag er

-manglende innsendt dokumentasjon

-midler er ikke brukt til vergehavers beste

-verge kan ikke gi tilfredsstillende redegjørelse for transaksjoner

-verge har gjort underslag

-verge blander egen og vergehavers økonomi og mangler oversikt/kontroll

-misligholder vergehavers økonomi og ivaretar ikke vergehavers økonomi og interesser på en tilfredsstillende måte.

Tilsyn av verger

Totalt antall kontrollerte vergeregnskap	Totalt antall gjennomførte tilsyn med verger	Totalt antall verger som er fratatt vergeoppdrag
466	41	8

Årsrapportering rettshjelp (fra kapittel 7.3.4.2.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal i årsrapportløsningen rapportere på antall innkomne, innvilgede og avslåtte søknader for perioden, fordelt på henholdsvis fritt rettsråd og fri sakførsel. Statsforvalteren skal også rapportere på gjennomsnittlig saksbehandlingstid og på antall restanser. Hva gjelder de innvilgede sakene, skal rapporteringen gi en oversikt over forekomsten av økonomisk dispensasjon, samt totale advokatutgifter og evt. andre utgifter som er innvilget i aktuelle periode, fordelt på saksområde. Av rapporteringen skal det videre fremgå hvorvidt det er gitt avslag som følge av økonomisk overskridelse eller av andre grunner i henhold til skjema over rettshjelpsstatistikk fra Statens sivilrettsforvaltning.

Se tabell.

Rettshjelp

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Fritt rettsråd	Fri sakførsel
Innkomne søknader	370	354	16
Innvilgede søknader	333	317	16
Avslåtte søknader	46	37	9

Rettshjelp restanser

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum
Restanser	26

Forventet forbruk (fra kapittel 7.3.4.2.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på forbruk for året samt forventet forbruk på kap. 470, post 01 for påfølgende år. Eventuelle avvik skal begrunnes. Statsforvalteren skal umiddelbart informere SRF dersom det er andre vesentlige risikoer eller avvik på området.

Forventet forbruk 2023: 2 900 000,-

Rettshjelp forbruk

Forbruk kap. 470.01	Forventet forbruk kap. 470.01 neste år
2 713 642	2 900 000

Samfunnssikkerhet i plan (fra kapittel 7.3.4.3 i TB)

Rapportere på

Samfunnssikkerhet i plan

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hvilke forventninger til samfunnssikkerhet i planprosessen er formidlet til kommunene?
- Hvordan statsforvalteren har bistått kommunene i arbeidet med samfunnssikkerhet etter plan- og bygningsloven?

Vi gjennomgår alle planer etter plan- og bygningsloven som vi får på høring med tanke på ivaretagelse av samfunnssikkerhet. Det at kommunene får tidlig innspill på spesielle utfordringer knyttet til samfunnssikkerhet mener vi at har en positiv effekt for å få ned antall innsigelser.

Det er fortsatt en vei å gå for å øke kvaliteten på ROS-analyser. Dette gjelder både ROS-analyser som kommunene selv utarbeider, men også de analysene som konsulentfirmaer utarbeider kan bli av bedre kvalitet. Dette er en utfordring vi må se på i felleskap mellom Statsforvalterne og DSB.

Der vi ser større utfordringer går vi i tidlig dialog med kommunen for å løse disse på et tidligst mulig tidspunkt. Vi bruker også vår samordningsrolle og har tett kontakt med andre offentlige fagmyndigheter. Dette gjelder spesielt NVE i saker som omhandler skred og flom. Vår erfaring er at god samordning mellom myndighetene blir godt mottatt av kommunene og hjelper de kommunale administrasjonene til å fremme bedre saksfremlegg til politisk behandling.

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter (fra kapittel 7.3.4.4 i TB)

Rapportere på

Hensynssoner rundt storulykkevirksomheter

Statsforvalteren bes rapportere på:

- Hva er status i fylket for opprettelse av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter i kommuneplan (alternativt i reguleringsplan) hos de kommuner som har storulykkevirksomheter?
 - Angi gjerne hvilke kommuner som har opprettet hensynssoner i kommuneplanen (eller ivarettatt dette tilstrekkelig på annen måte).
- Hvilke tiltak gjør Statsforvalteren overfor kommunene for å oppnå målet om etablering av hensynssoner rundt storulykkevirksomheter?

Manglende hensynssoner vil være grunnlag for innsigelse fra vår side ved høring av planer knyttet til storulykkesbedrifter. Det ble i 2022 gitt en innsigelse til en plan knyttet til etablering av hydrogenbedrift. Innsigelsen gjaldt manglende bestemmelser for byggehøyder grunnet stormflo og bølgepåvirkning. Innsigelsen ble raskt løst da plansaken inneholdt det som trengtes av utredninger på dette temaet.

Alle endringer i planer knyttet til eksisterende storulykkesbedrifter blir gjennomgått. En utfordring som har blitt mer fremtredende siste år er etablering av ny industri som batterifabriker og hydrogenfabrikker. Om en nyetablering kommer inn under storulykkesforskriften vet vi ikke før selve etableringen finner sted. I planprosessen har vi derfor lagt til grunn at denne type etablering vil bli en storulykkesbedrift og behandlet plansaken deretter.

Vi har ikke aktivt hentet inn planstatus fra kommunene med storulykkesbedrifter. Vi behandler plansaker fortløpende og kommer med innspill når det er plansaker tilknyttet storulykkesbedrifter. På den måten vil vi over tid nå målet om hensynssoner. Om vi skulle aktivt gå inn å oppfordre kommunene til å legge inn hensynssoner rundt de bedrifter der dette ikke er tilstede vil det være det samme som å kreve at hele reguleringsplanen/arealdelen må revideres. Det anses som lite hensiktsmessig. Vi har også veiledet kommunene om hvordan hensynssoner skal legges i kart.

Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene (fra kapittel 7.3.4.5 i TB)

Rapportere på

Valg av virkemidler i oppfølging av kommunene

Statsforvalteren skal redegjøre for status på virkemiddelbruken overfor kommunene:

1. Hvilket kunnskapsgrunnlag er lagt til grunn for valg av virkemiddel tilpasset kommunens behov?
2. Når vurderes det at tilsyn er det mest effektive virkemidlet for oppfølging av kommunene på samfunnssikkerhetsområdet?
3. Er valg av kommuner for tilsyn gjort ut fra en risiko- og vesentlighetsvurdering, og ut fra hvilke kriterier?
4. Hvilke typer læringsaktiviteter har Statsforvalteren lagt til rette for i forbindelse med tilsynet?
5. Hvordan sikres involvering av kommuneledelsen i øvelser?

1. Vi benytter oss først og fremst av vår kjennskap til kommunene som vi opparbeider oss gjennom vårt daglige virke. Vi har erfaringer fra tidligere tilsyn, gjennomførte øvelser, håndtering av hendelser, kjennskap til økonomi, administrativ kapasitet, befolkningsutvikling, samfunnsutvikling med mer. Kommunebildet er en viktig kilde til informasjon.

2. Tilsyn er et effektivt virkemiddel for å få satt samfunnssikkerhet på dagsorden. Kommunene er i stort veldig fornøyd med at vi kommer på tilsyn og avdekker eventuelle mangler og forbedringspunkter. For vår del er det avgjørende å reise ut å treffe kommunene på deres hjemmebane. Dette for at vi skal kjenne fylket vi jobber i. Når vi reiser ut får vi kjent på reiseveien med fly, bil og båt for å komme ut i distriktene. Dette er en avgjørende praktisk kunnskap som gjør at vi håndterer kriser bedre. Det har derfor stor merverdi for oss å besøke alle kommunene i fylket.

3. Vi har en fast rutine på rullering av kommuner for tilsyn slik at vi sikrer at vi er innom hver kommune minimum hvert fjerde år. Begrunnelsen for dette er gitt i punkt 2, ovenfor. Hvis det er kommuner vi mener det er knyttet ekstra risiko til kan vi gjennomføre ekstra tilsyn innenfor denne perioden.

4. Vi kjører tilsynet formelt, men åpner for veiledning i sluttmøte og i etterkant av tilsynet. Vår erfaring er at kommunene er fornøyd med at vi er på tilbudssiden for veiledning mens resultatet av tilsynet er ferskt.

5. Vi øver den kommunale kriseledelsen hvert år under øvelse Nordland. Vi erfarer at vi ikke trenger å gjøre noe spesielt for å få med kommuneledelsen på øvelsene. Der det oppstår kollisjoner av ulike årsaker er kommunene raskt med å melde tilbake med spørsmål om å bytte dato slik at ordfører og kommunedirektør kan delta.

FylkesROS (fra kapittel 7.3.4.6 i TB)

Rapportere på

FylkesROS

Statsforvalteren skal:

- Redegjør for status på fylkesROS og tilhørende oppfølgingsplan
- Redegjøre for status av scenario sikkerhetspolitisk krise/krig i fylkesROS.

Siste revisjon av Fylkes-ROS var i 2019. Fylkes-ROS skal derfor revideres i 2023. Vi har ved nyansettelse i høst satt av en stilling til dette arbeidet. Revisjon av Fylkes-ROS forventes ferdigstilt i løpet av høsten 2023. Endelig fremdriftsplan settes etter møte i fylkesberedskapsrådet i februar 23, som også vil fungere som oppstartsmøte for arbeidet med revisjon.

Grunnet pandemihåndtering og videre håndtering av følgene av Ukrainakrigen ble arbeidet med oppfølgingsplan for Fylkes-ROS nedprioritert. Det ble ansett som feil bruk av ressurser å gå inn å se på hvordan vi skulle prioritere oppfølging av funn i Fylkes-ROS da vi ikke ville ha hatt mulighet til å prioritere å jobbe med disse funnene. Fylkesberedskapsrådet er godt inneforstått med denne prioriteringen.

Vi vil i etterkant av revisjon av Fylkes-ROS utarbeide en ny oppfølgingsplan. En del av arbeidet vil være å implementere bærekraftsmålene som en naturlig del av beredskapsarbeidet.

Vi har ikke utarbeidet et eget scenario for sikkerhetspolitisk krise og krig. Vår prioritering har vært håndtering av den situasjonen vi står med konsekvenser av krigen i Ukraina. Det er derfor gjort mye arbeid med tematikken i samarbeid med medlemmer i fylkesberedskapsrådet. Dette arbeidet vil danne grunnlaget for videre arbeid i 2023. Detaljer om dette arbeidet er gradert og kan derfor ikke utdypes noe nærmere i årsrapporteringen.

Gevinstrealiseringsplanen: Tilsyn (fra kapittel 7.3.5.1 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er gjort for å øke kvaliteten og sikre lik praksis på tvers av statsforvalterne og hvilke grep som er tatt for å øke tilsynsaktiviteten.

SFNO følger nasjonale tilsynsaksjoner og vi følger da opp tilsynsgrunnlag og veiledning i aksjonene. Dette gir god læring og bidrar til en enhetlig praksis.

Gevinstrealiseringsplanen: Veiledning av kommunene (fra kapittel 7.3.5.2 i TB)

Rapportere på

I henhold til gevinstrealiseringsplanen, rapportere på effekten av tiltakene som er innført for å bedre veiledningen av kommunene og hvilke resultater tiltakene har ført til.

Veiledning skjer gjennom enkeltsaksbehandling, gjennom webinar, veiledning i møter og i 2022 gjorde vi mange radioinnslag. I 2022 har vi gjort forberedelser til bedre kommunedialog.

Fremmede organismer (fra kapittel 7.3.5.3 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak mot fremmede organismer.

Den samlede effekten av gjennomførte tiltak i 2022 er samlet sett god. Innsatsen har vært rettet mot skadelige planter, mink og pukkellaks.

Effekten av gjennomførte tiltak er at fremmede plantearter i dag utgjør en mindre risiko for negativ påvirkning på naturmangfoldet flere steder i fylket og at spredningspotensialet er redusert. Fokusartene har vært kjempespringfrø, tromsøpalme/kjempebjørnekjeks, legepestrot og værøyslirekne. Fokuset har hovedsakelig vært på avgrensede områder som øykommuner og områder i nærheten av verneområde, trua naturtyper og arter. Tiltakene som er utført i 2022 for bekjempelse av fremmede skadelige planter har ført til store reduksjoner i bestandene som bekjempes, noen steder også fullstendig bekjempelse av arten. Målsetningen om å fjerne en fremmed art fra en øykommune er ikke oppnådd enda, men vi ser fremgang. Målsetningen om å fjerne fremmede arter i nærheten av verdifull natur er ikke nådd, men vi ser reduksjon i de bekjempede bestandene.

I samarbeid med Statens Naturoppsyn ble uttak av mink gjennomført i 5 utvalgte verneområder, og 4 av disse områdene er nå fri for mink. I tillegg ble det gjennomført utsjekk av flere naturreservater for å kartlegge tilstedeværelse av mink og målrettet innsats for 2023. Totalt ble 25 mink tatt ut i områdene som var prioritert i 2022, som viser at effekten av minkuttak over flere år har vært god. Våre overvåkingstall for sjøfugl i noen av områdene hvor mink har vært tatt ut viser at hekkebestander av flere trua arter tok seg opp i disse områdene etter at minkpopulasjonen ble redusert. Vurdering av effekten av tiltaket vurderes som god.

I 2021 var det en betydelig oppgang- og gyting av pukkellaks i mange av vassdragene i Nordland. I 2022 var det viktig å få dokumentert i hvilken grad gytingen førte til levedyktig avkom og utvandring av yngel/smolt. På våren ble det derfor undersøkt seks elver, og det ble funnet yngel i to av disse. Dette er ny og viktig kunnskap som vi må vektlegge i det videre arbeidet med å hindre oppgangen.

For alle tiltakene er det store tilleggseffekter ved bevisstgjøring av andre etater, grunneiere og aktører i kommunene. Det gir en stor synergieffekt utover tildelte midler.

For bekjempelse av fremmede skadelige planter har kommunene vi har samarbeidet med stilt med egeninnsats i bekjempelsesprosjektene. Naturvernforbundet har hjulpet med kommunikasjon og informasjonsarbeid i ett av prosjektene.

Se tabell 7.3.5.3 for Fremmede organismer

Fremmede organismer

Beskrivelse av tiltak (som meldt inn i ESS)	Oppfølging av overordnede kriterier	Art/artsgruppe	Type tiltak	Vurdering av gjennomført tiltak	Sum brukt
Fremmede planter i videreføring i ti kommuner. Videreføre samarbeid med kommuner (Alstahaug, Beiarn, Bodø, Bø, Dønna, Herøy, Nesna, Sømna, Sørfold). Utført av teknisk avdeling i kommunene, frivillige organisasjoner, samarbeid med skoleklasser eller innleid arbeidskraft.	Dekker til sammen alle de overordnede kriteriene	Kjempespringfrø, kjempebjørnekjeks/tromsøpalme, parkslirekne	Bekjempelse	godt samarbeid, ganske selvgående og tilbakemeldingene viser at tiltakene er effektive. Tiltakene må følges opp videre.	655 833
Kjempespringfrø i videreføring av bekjempelse. Vik i Saltdal kommune. Omtrent 6 forekomster bekjemperes per år. Utført av VEV-AL-PLAST.	Følger opp punkt 1	kjempespringfrø	Bekjempelse	Resultatene viser at tiltaket er effektivt. Metoden er sannsynligvis den mest effektive metoden, både økonomisk og resultatmessig. Metoden er også naturvennlig. Flere forekomster er bekjempet. Mange forekomster må fortsatt bekjemperes, og bekjempelsesområdet utvides underveis.	42 302
Fremmede planter i Lofoten i videreføring. 3 forekomster av kjempespringfrø og 3 forekomster av legepestrot bekjemperes. Utført av Norsk Landbruksrådgivning.	Følger opp punkt 1, punkt 2 (stor sannsynlighet for å fjerne arten i regionen)	Kjempespringfrø og legepestrot	Bekjempelse	Kjempespringfrø: Resultatene viser at tiltaket er effektivt. Metoden er sannsynligvis den mest effektive metoden, både økonomisk og resultatmessig. Metoden er også naturvennlig. Det vises reduksjon i forekomsten. Bekjempelse må fortsette for å bli kvitt forekomstene. Legepestrot: Ut i fra tilgjengelig informasjon er bruk av glyfosat den mest effektive metoden å bruke. Det trengs mer kunnskap om alternative metoder. Resultatene viser at metoden fører til reduksjon i forekomstene. Bekjempelse må fortsette for å bli kvitt forekomstene.	183 320
Værøyslirekne i videreføring av bekjempelse. Bekjempelse Værøy kommune. Alle forekomster på øya skal bekjemperes, det bekjemperes nå omtrent 40 forekomster. Utføres av Norsk Landbruksrådgivning.	Følger opp punkt 1, punkt 2 (stor sannsynlighet for å fjerne arten i regionen)	Værøyslirekne	Bekjempelse	Ut i fra tilgjengelig informasjon er bruk av glyfosat den mest effektive metoden å bruke. Det trengs mer kunnskap om alternative metoder. Resultatene viser at metoden fører til reduksjon i forekomstene. Bekjempelse må fortsette for å bli kvitt forekomstene.	88 440
Legepestrot i videreføring av bekjempelse. Bekjempelse av legepestrot på Vega. Bekjemper 9 lokaliteter. Utført av Velfjord Skogsservice.	Følger opp punkt 1, punkt 2 (stor sannsynlighet for å fjerne arten i regionen)	Legepestrot	Bekjempelse	Ut i fra tilgjengelig informasjon er bruk av glyfosat den mest effektive metoden å bruke. Det trengs mer kunnskap om alternative metoder. Resultatene viser at metoden fører til reduksjon i forekomstene. Bekjempelse må fortsette for å bli kvitt forekomstene. Bekjempelsen må utføres på rett tidspunkt i sesongen for å få best mulig resultat.	14 604
Mink- videreføring av bekjempelse. Utført Fugløy, Støttvær. Utført av Statens Naturoppsyn.	ikke aktuelt	Mink	Bekjempelse	Bekjempelse viser gode resultater for 2022. Målet med tiltaket er oppnådd for 2022, men bekjempelse må fortsette for å oppnå de overordnede målene. Det er tilstrekkelig kunnskap om metodikk.	60 000
Pukkellaks - undersøke om gytingen i 2021 ga levedyktige avkom våren 2022	ikke aktuelt	pukkellaks	Kartlegging	Det er nå dokumentert at ragna til pukkellaksen klekker og at det er yngel i gytegroppene på våren, også i Nordland. Det forsterker betydningen av å hindre oppgangen i elvene.	90 000
					1 134 499

Truede arter (fra kapittel 7.3.5.4 i TB)

Rapportere på

Status på gjennomførte tiltak for å ta vare på truede arter og naturtyper

Se gjennomførte tiltak i tabell. Samtlige planlagte tiltak er gjennomført.

Truede arter og naturtyper

Art/naturtype	Ref. nr.	Type tiltak	Omfang av tiltaket	Navn på område	Effekt av gjennomført tiltak	Sum
Hubro	14A09048	Kartlegging	Utført kartlegging med lydopptakere i fylket	Utført kartlegging av ukjente eller tidligere brukte hubroteritorier i Nordland, samt fulgt opp kartlegging i de andre fylkene.	Forbedret kunnskapsgrunnlag om utbredelse og bestandsstatus for hubro. Oppdaterte kartleggingsdata i Rovbase 3.0 som legger grunnlag for videre prioritering av kartlegging og tiltak i fylket.	70 000
Sanddynemark	14A18126	Restaurering	Igangsatt hogst og einerbrenning for å gjenåpne sanddynene	Bøvika, UKL-område	Skjøtselstiltakene har ført til åpning av gjengroddede områder, reduksjon i vegetasjon og økt sandflukt.	165 000
Slåttemark	14A17068	Drift av skjøtelsgruppe	To årlige møter i skjøtelsgruppa, samt kontrakt med regional koordinator for oppfølging av lokaliteter med utvalgte naturtyper i fylket gjennom hele året	For regional koordinator var følgende lokaliteter til oppfølging: Oksfjellelv, Tverrvassgården, Rabliås, Otting, Håjen gård og Baklandet	Sikret god og faglig veiledning av aktører i fylket som bedriver skjøtsel. Gjennom oppfølging av lokaliteter har vi sikret at grunneiere får faglige gode og lokalt tilpassede skjøtselanbefalinger for å oppnå best mulig status for naturtypene.	290 000
Kystlynghei	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtelsplan	Kartlagt etter Mdirs instruks i et stort område rundt Altvatn naturreservat og utarbeidet en felles skjøtelsplan for beitebrukerne i området	Altvatn i Dønna kommune	Den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselanbefalinger for grunneier/bruker	140 000
Kystlynghei	14A17068	Kartlegge og utarbeide skjøtelsplaner	Flere lokaliteter av kystlynghei og andre trua naturtyper er kartlagt og omfattet av skjøtelsplan.	Lånan og Torsøya på Vega	Den utvalgte naturtypen ivaretas på best mulig måte gjennom faglig og lokalt tilpassede skjøtselanbefalinger for grunneier/bruker	90 000
						755 000

Fellingstillatelser på rovviltområdet (fra kapittel 7.3.5.5 i TB)

Rapportere på

Fellingstillatelser på rovviltområdet

I 2022 fattet vi 15 vedtak, jf. tabellen. I tillegg har vi løpende dialog med beitenæringene gjennom året, og det er nok en god del situasjoner hvor de lar være å søke formelt om skadefelling etter dialog med oss. De får da ikke avslagsbrev med mindre de ønsker det.

Det ble felt en gaupe, samt at en gaupe ble påskutt og friskmeldt.

Rovvilt

	Antall skadefellings søknader	Antall avslag	Antall tillatelser	Andel innvilgende
Jerv	1	0	1	100 %
Gaupe	9	3	6	67 %
Bjørn	5	1	4	80 %
Ulv	0			
Kongeørn	0			
Totalt	15	4	11	

Antall tillatelser for gaupe er inkludert en forlengelse. Antall tillatelser for bjørn er inkludert en forlengelse.

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder (fra kapittel 7.3.5.6 i TB)

Rapportere på

Status på aktivitet og gjennomførte tiltak mot fremmede treslag i verneområder.

Se tabell. Totalt ble det tatt ut fremmede treslag i tre verneområder i Nordland. I ett av områdene er feltene så vanskelig tilgjengelig at skogen har blitt ringbarket eller bare felt. Effekten av tiltakene har vært direkte positive, da en hogger/ringbarker de fremmede treslagene slik at de dør (og evt. blir fraktet ut av verneområder). Effekten på økning av stedegen natur vil vise seg om noen år.

Redusert forekomst av fremmede treslag i verneområder

	Kystlynghei	Løvskog	Myr	Furuskog	Annet	Sum
Antall verneområder	1	2	0	0	0	3
Anslag volum hogd (m3)	75	1 872	0	0	0	1 947
Anslag areal hogd (dekar)	28	87	0	0	0	115
Anslag andel sitkagran (%)	75	5	0	0	0	80
Anslag andel norsk gran (%)	0	90	0	0	0	90
Anslag andel andre treslag (%)	25	5	0	0	0	30

Status for arbeidet med avfallsplan i havn (fra kapittel 7.3.5.7 i TB)

Rapportere på

Status for arbeidet med avfallsplan i havn

I starten av 2022 fikk vi fortsatt inn flere avfallsplaner etter pålegg gitt i 2021. Vi har også fulgt opp manglende avfallsplan som avvik etter tilsyn i løpet av året, og har totalt godkjent 23 planer i 2022. Det er fortsatt mange havner som ikke har levert avfallsplan og vi planlegger å følge opp pålegg med varsel om tvangsmulkt i løpet av 2023. Vi har i tillegg fått inn flere oppdaterte avfallsplaner og planlegger også å følge opp dette utover året da det i løpet av

2023 blir flere planer som er eldre enn 5 år.

Avfallsplaner i havner

Type havn	Totalt antall	Uten krav om avfallsplan	Med krav om avfallsplan	Har godkjent avfallsplan	Mangler godkjent avfallsplan
Nærings- og industrihavn	848	34	407	140	267
Fiskerihavn	417	45	186	62	124
Trafikkhavn	418	2	208	174	34
Småbåthavn	2 372	1 684	344	219	125
Sum	4 055	1 765	1 145	595	550

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene (fra kapittel 7.3.5.8 i TB)

Rapportere på

Status for bedre tilstand og kunnskap om vannforekomstene

Vannforvaltning

År	Driftsmidlene vil brukes opp i løpet av året	Midlene er brukt til
2022	Ja, de ble brukt opp.	Dekker deler av lønnen til Lars Sæter, som gjennomfører arbeid med databaser som beskrevet ovenfor.

Status på bruk av tilskuddsmidler for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (fra kapittel 7.3.5.9 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på bruk av tilskuddsmidler i henhold til behovsinnmelding gjennom ESS for tiltaksorientert overvåking etter vannforskriften (kapittel/post 1410.21).

Tabell nedenfor er fylt ut.

Overvåking under vannforskriften

Delprogram/område/prosjekt	Antall stasjoner	Sum tilskudd (beløp)	Sum brukt (beløp)	Beskrivelse av gjennomført overvåking
Biotaundersøkelse Rognan havn	6	160 000	160 000	Saltidal kommune har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 160 000. Foreløpig overvåkingsrapport fra Åkerblå foreligger. Kvalitetselement: Miljøgifter i blåskjell, fisk og sedimentlevende bunndyr samt helsesedimenttest (akutt toksisitet). Data er registreres i Vannmiljø.
Overvåking av sjøbeskatingen hos sjørøret fra Beiarvassdraget, Beiam kommune	0	219 000	219 000	Restmidler fra 2022. Beiam kommune har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 219 000 for å kartlegge/overvåke hvor stor beskating sjørøret fra Beiarvassdraget (nasjonalt laksevassdrag) utsettes for i sjøen. Dette vil kunne gi nyttig kunnskap om beskating i sjø kontra elv, og gi grunnlag for å vurdere om totalbeskatingen er på et ønsket nivå. NTNU Vitenskapsmuseet har laget en prosjektbeskrivelse og skal levere rapport innen 15.11.23.
Tiltaksovervåking i Segeråga, Rødøy og Meløy kommuner	20	350 000	350 000	Vannområdekoordinator (Rana kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 350 000 til overvåking i Segeråga og sideelva Meåsbekken. Formålet har vært å overvåke effekten av gjennomført tiltaksplan på relevante kvalitetselement. Foreløpige rapporter er utarbeidet av Aa-vann AS og NINA. Data skal registreres i Vannmiljø.
Overvåking av vannkjemi i Vollaelva (157-90-R), Lurøy kommune	1	140 000	140 000	Vannområdekoordinator (Rana kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 140 000 til overvåking med automatisk vannprøvetaker i Vollaelva. Foreløpig rapport er utarbeidet. Data skal registreres i Vannmiljø.
Overvåking av vannkjemi i Leirhølabekken (156-526-R), Rana kommune	3	35 000	35 000	Vannområdekoordinator (Rana kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 35 000 til overvåking i Leirhølabekken med hovedfokus på å avdekke eventuell forurensning fra "oppkomme" som har oppstått i forbindelse med sikringstiltak (kvikkleire). Foreløpig rapport er utarbeidet. Nemko Norlab AS har analysert prøvene (metallanalyse på 30 parametre)
Overvåking av vannkjemi i Indrelva (157-81-R), Lurøy kommune	3	35 000	35 000	Vannområdekoordinator (Rana kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 35 000 til overvåking i Indrelva med hovedfokus på å avdekke eventuell forurensning fra gammel søppelfylling. Foreløpig rapport er utarbeidet.
Tiltaksovervåking i Dølo med sidebekker (151-291-R, 151-298-R), Vefsn kommune	2	23 000	23 000	Vefsn kommune har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 23 000 til overvåkingen. Kommunen har samlet inn vannprøvene som er analysert av Nemko AS. Rapport er sendt inn og data er registrert i Vannmiljø.
Tiltaksovervåking i Baåga (152-37-R) med sidebekker, Vefsn kommune	2	23 000	23 000	Vefsn kommune har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 23 000 til overvåkingen. Kommunen har samlet inn vannprøvene som er analysert av Nemko AS. Rapport er sendt inn og data er registrert i Vannmiljø.
Tiltaksovervåking i Bjørnåga med sidebekker (151-151-R, 151-152-R), Vefsn kommune	2	23 000	23 000	Vefsn kommune har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 23 000 til overvåkingen. Kommunen har samlet inn vannprøvene som er analysert av Nemko AS. Rapport er sendt inn og data er registrert i Vannmiljø.
Kartlegging og overvåking av elvemusling på Helgeland	20	96 000	96 000	Vannområdekoordinator (Rana kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 96 000 til supplerende kartlegging og overvåking av elvemusling på Helgeland. Nordnorske ferskvannsbilologer fikk oppdraget med å gjennomføre prosjektet. Samlerapport for hele vannregionen er utarbeidet av Nordnorske ferskvannsbilologer (Jørgensen et al 2022).
Kartlegging og overvåking av elvemusling i Lofoten, Vesterålen og Salten	22	46 000	46 000	Vannområdekoordinator (Bodø kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 46 000 til supplerende kartlegging og overvåking av elvemusling på Helgeland. I tillegg har Statsforvalteren i Trøndelag bevilget kr 50 000. Nordnorske ferskvannsbilologer fikk oppdraget med å gjennomføre prosjektet. Samlerapport for hele vannregionen er utarbeidet av Nordnorske ferskvannsbilologer (Jørgensen et al 2022).
Overvåking av ungfishproduksjonen hos laks og ørret ovenfor Høgforsen i Beiarvassdraget (161-321-R, 161-169-R, 161-59-R, 161-173-R), Beiam kommune	8	52 000	52 000	Vannområdekoordinator (Bodø kommune) har fått utbetalt et økonomisk bidrag på kr 52 000. Formål med overvåkingen er å undersøke gytesuksess hos laks flyttet forbi de ødelagte fisketrappene i Høgforsen i Beiarvassdraget (nasjonalt laksevassdrag). Dette er en forundersøkelse før planlagt restaurering av fisketrappene. NTNU Vitenskapsmuseet har skrevet et notat med resultatene fra undersøkelsen/overvåkingen.
	89	1 202 000	1 202 000	

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd (fra kapittel 7.3.5.10 i TB)**Rapportere på**

Rapportering på antall anmeldte lovbrudd

Statsforvalteren i Nordland har ikke anmeldt noen lovbrudd på klima- og miljøområdet i 2022.

Spesifikk omtale av arbeid med omstilling (fra kapittel 7.3.6.1.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal:

- Gis en spesifikk omtale av arbeid med innovasjons- og fornyingsprosjekter i kommunene.
- Redegjøres kort for fordeling av skjønnsmidler til formålet, herunder rapportering i søknads- og rapporteringsportalen Prosjektskjønn, og formidling av resultatene.
- Gis en omtale av virkninger og resultater av prosjektene.

Prosjektskjønnsrammen for 2022 er satt til 40 millioner kroner. 51 prosjekter blir tildelt midler. Søknadssummen er flere ganger høyere enn tildelte midler.

Satsingsområdene for 2022 er:

- Barnehagemyndighetens og skoleeiers ansvar for god kvalitet i barnehage og grunnsopplæring.
- Etablering av spisskompetansemiljøer på fosterhjemsområdet for å gi fosterhjemmene tilgang på spesialisert veiledning.
- Videreutvikling av helsefellesskap for å skape en ny arena for helhetlige og sammenfallende tjenester.
- Klima og FNs bærekraftsmål
- Planlegging, omstilling og samarbeid om nye løsninger

Det er behov for fornying og innovasjon i flere kommuner i Nordland for å få gode lovpålagte tjenester for fremtiden. Flere kommuner i Nordland har utfordringer med stagnasjon i befolkningen, demografisk utvikling og dermed utfordringer med både økonomi og rekruttering av arbeidskraft. Dette gjør at det er et stort behov for fornying og nytekning både regionalt og lokalt.

Virkninger og resultater:

Tidligere er det tildelt midler til digitaliseringsprosjekter i fylket. Disse synes å ha en viss effekt i samordning, innkjøp og felles oppgaveløsning på noen områder. Øykommuneprosjektet synes å ha en god effekt både på kommunal planlegging, men også annen tjenesteproduksjon for de tre kommunene som er med i prosjektet. Satsingen rundt felles beredskapskoordinator på Indre Helgeland ser også ut til å styrke det kommunale beredsskapsarbeidet. Samarbeidsprosjekter ser ut til å gi bedre kommunale tjenester med mindre total ressursbruk for de som inngår i samarbeidet.

Det skal gis rapportering i tabell... (fra kapittel 7.3.6.2.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal gis rapportering i tabell som viser:

- Antall saker om lovlighetskontroll etter klage som det er truffet vedtak i for året, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.
- Antall lovlighetskontroller som er foretatt etter initiativ av statsforvalteren, hvor mange avgjørelser som er opprettholdt og hvor mange som er kjent ulovlige.

Antall vedtak opprettholdt: 10

Antall vedtak opphevet: 1

Et krav om lovlighetskontroll avvist. Saken returnert kommunen for behandling

Ingen lovlighetskontroller foretatt etter eget initiativ, men 8 mottatte krav avvist

Kommunalrettslig lovlighetskontroll etter klage og eget initiativ

Type lovlighetskontroll	Vedtak opprettholdt	Ulovlig vedtak	Sum
Etter klage	10	1	11
På eget initiativ	0	0	0

Kortfattet omtale av... (fra kapittel 7.3.6.2.2 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal gi en kortfattet omtale av hvilke særlige kommunalrettslige tema de veileder kommunene om, og om eventuelle kommunalrettslige saker som har vært ressurskrevende/hatt mye oppmerksomhet hos statsforvalteren.

Flere ulike tema. Noen krav gjaldt saksbehandlingen, dvs. at saken ikke var tilstrekkelig utredet. Ellers var temaene kommunens vedtak om ulovlighetsoppfølging etter pbl., kjøp og salg av kommunal eiendom, omorganisering, nyvalg/uttreden av politiske verv/suppleringsvalg.

Kortfattet omtale i årsrapporten av bruken av interkommunalt samarbeid i fylket (fra kapittel 7.3.6.2.3 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalterne skal, på bakgrunn av egne erfaringer etter kontakt med kommunene, gi en kort omtale av omfanget av interkommunalt samarbeid i fylket, i hvilke former kommunene samarbeider, og hvilke tjenester det samarbeides om.

Det skal også gis en kortfattet omtale av utviklingstrekk og utfordringer statsforvalterne ser i det interkommunale samarbeidet i fylke.

NIVI analyse har skrevet en rapport om interkommunalt samarbeid i Nordland fylke: [Interkommunalt samarbeid i Nordland](#)

Denne rapporten beskriver at det er et stort omfang av interkommunale avtaler, men at disse ikke har medført særlig gode strukturelle samarbeidsordninger. De interkommunale avtalene går mellom ulike kommuner på ulike fagområder og bærer preg av at enkeltkommuner finner interkommunalt samarbeid som en løsning for å "kjøpe seg ut" av lovpålagte oppgaver mer enn et strukturert samarbeid og/eller deling av ulike fagoppgaver. Statsforvalteren i Nordland ønsker å jobbe for at kommunene går sammen i regioner og har mer strukturerte og balanserte interkommunale avtaler på fagområder. Dette vil gjøre det enklere for kommunene få til gode planer, da fagområder må sees i sammenheng for å få til mer robuste gode og helhetlige løsninger. Et strukturert og balansert samarbeid i regioner vil også kunne bidra til at små kommuner kan "spesialisere" seg på enkelte kommunale oppgaver og gjøre oppgaver for sine samarbeidskommuner i egen region. De får da større mengde av oppgaver innenfor bestemte fagområder som dermed kan gi større fagmiljø og mer robuste tjenester. Til nå har de minste kommunene i Nordland stort sett gått til en større kommune for å få hjelp på enkelte fagfelt, og i liten grad påtatt seg vertskommuneansvar for andre kommuner.

Fylkesmannsembeter som samordner statlig innsigelser (fra kapittel 7.3.6.3.1 i TB)**Rapportere på**

Det skal rapporteres på statsforvalterens arbeid med samordning av statlige innsigelser, herunder i hvilken grad innsigelser blir løst gjennom dialog.

Vi har i 2022 mottatt 86 reguleringsplaner på høring. 73 av dem var tilordnet og tatt stilling til i planåret 2022. I tillegg hadde vi 7 kommuneplaner til uttalelse og samordning. En av planen var en interkommunal kystsoneplan for 6 kommuner som vi regner som 1.

Det er avholdt 21 samordningsmøter som resulterte i at det ble fremmet 28 innsigelser til 20 av reguleringsplanene og 12 innsigelser til 5 av kommuneplanene.

I mer komplekse saker med flere parter kan Statsforvalteren tilrettelegge for formelle dialogmøter. I 2022 ble det gjennomført 4 slike møter, som medførte at flere innsigelser ble løst.

Statsforvalteren gjennomførte 2 meklinger i 2022. I den ene saken ble innsigelsen løst, og den andre er oversendt KDD for avgjørelse.

SFNO sin samordningsrolle utføres i tråd med omforente skrevne rutiner Samarbeid om effektive avklaringer i arealplanleggingen (2015) som er godt innarbeidet hos kommuner, fylkeskommunen og de etater som SFNO samordner.

I innspill til planoppstart påminnes kommunene om viktigheten av å legge opp planprosessen slik at kommunen kan bli gjort kjent med interesser som kan gi grunnlag for innsigelser så tidlig som mulig, og før planen legges ut på offentlig ettersyn. Så langt som mulig er innspillene konkrete og veiledende.

Kommunen blir oppfordret til å sette av nok tid til dialog med sektormyndigheter for å finne planløsninger som ivaretar interessene på tilfredsstillende måte.

Når innsigelser fremmes skyldes dette ofte at kommunene ikke har fulgt opp konkrete innspill eller satt av nok tid til dialog med sektormyndigheter underveis når planforslaget utarbeides. Tidspresset om å få lagt ut planer på høring er nok en årsak.

Alle planforslag der en annen statlig etat har fremmet innsigelse eller som en av SFNOs fagavdeling anser vil komme i konflikt med nasjonale interesser eller vesentlige regionale interesser tas opp i samordningsmøter med embetsledelsen to uker før høringsfristen utgår.

Sektormyndighetene tar gjerne kontakt i forkant med varsel om at det vurderes innsigelse, men en nærmere dialog og avklaring med kommunen kan medføre at innsigelse ikke blir nødvendig. SFNO opplever at sektormyndighetene vi samordner er forutsigbare ved at de medvirker og overholder frister.

På området samfunnssikkerhet har det i det ved et par tilfeller vært nødvendig å avklare myndighetsområder mellom NVE og SFNO.

I samordningsmøtet vurderes om innsigelsen bør fremmes og hvordan den i så fall skal begrunnes, eller om saken kan følges opp på annen måte. SFNO har i sine rutiner lagt til rette for dialog i høringsperioden der embetsledelsen ønsker nærmere avklaring av planforslaget sett i forhold til nasjonale interesser som berøres. Slik klargjøring er spesielt viktig der konflikten anses særlig vanskelig, for eksempel når tiltaket har stor samfunnsmessig interesse samtidig som arealkonflikten er vesentlig. Dette kan bidra til avklaring og løsning uten at innsigelse fremmes. Som regel blir det enighet med kommunen om å ta tilbake planforslaget for bearbeiding og eventuelt nytt offentlig ettersyn.

Når innsigelse er fremmet stiller SFNO og den andre innsigelsesorganer seg tilgjengelig for dialog som kan løse innsigelsene. Dialogen skjer i hovedsak direkte mellom kommunen og innsigelsesorganet eller den aktuelle fagavdeling hos statsforvalteren. Innsigelser som berører reindrift vil det ofte være hensiktsmessig å følge opp med befaring.

Samordning av statlige innsigelser

Etat	1. Antall planer der andre statlige etater har oversendt innsigelse til statsforvalteren	2. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er løst før de er fremmet for kommunen	3. Antall planer der innsigelsene fra andre statlige etater er avskåret av statsforvalteren	4. Antall planer med innsigelse fra statsforvalteren og andre statlige etater fremmet for kommunen
Antall planer totalt	15	0	0	25
Statsforvalteren	0	0	0	16
Avinor	2	0	0	2
Biskopene				
Direktoratet for mineralforvaltning				
Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap				
Fiskeridirektoratet	1	0	0	1
Forsvarsbygg				
BaneNor				
Kystverket				
Luftfartstilsynet				
Mattilsynet				
NVE	11	0	0	11
Oljedirektoratet	0	0	0	0
Politiet				
Riksantikvaren				
Statens vegvesen	2	0	0	2
Statsbygg				

Rapportering i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.4.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer byggesaker i SYSAM- ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten skal det fremgå totalt antall behandlede byggesaker.
- Av årsrapporten skal det fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå antall saker som ikke ble avgjort innen 12 uker. Det skal vises hvor lang gjennomsnittlig overskridelse var i disse sakene. Overskridelse skal føres i antall dager.
- Av årsrapporten skal det i tillegg fremgå hvor mange saker det ble avtalt lengre frist enn angitt i saksbehandlingsforskriften jf. pbl. § 21-8 andre ledd, hvor mange "særlige tilfeller" klageinstansen selv forlenget fristen i, og hvor mange saker der fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse.

Det etterspurte fremgår av tabellen nedenfor.

Rapportering om byggesaker etter plan- og bygningsloven

Totalt antall behandlede saker	Antall saker gitt medhold	Antall saker ikke avgjort innen 12 uker	Gjennomsnitt dager ikke avgjort innen 12 uker	Antall saker gitt lengre frist	Antall særlige tilfeller klageinstansen selv forlenget	Antall saker fristen ble forlenget på grunn av barmarksundersøkelse
141	55	30	33	2	0	0

Rapportering av plansaker i SYSAM (fra kapittel 7.3.6.5.1 i TB)

Rapportere på

Alle statsforvalterne rapporterer plansaker i SYSAM-ny rapporteringsløsning for statsforvalterne.

- Av årsrapporten for 2022 skal det fremgå totalt antall behandlede klager på reguleringsplaner og gjennomsnittlig saksbehandlingstid i antall dager. Det skal i tillegg fremgå antall saker der klagen ble gitt medhold, helt eller delvis.

Antall klager på reguleringsplaner: 25

Gjennomsnittlig behandlingstid: 80 dager

Gjennomsnitt overskridelse: 26 dager

Antall saker der klagen er gitt helt eller delvis medhold: 2

Rapportering om plansaker etter plan- og bygningsloven

Betegnelse på rapporteringskrav	
Antall behandlede klagesaker reguleringsplaner	25
Gjennomsnittlig behandlingstid i dager for klager på reguleringsplaner	80
Antall klagesaker om reguleringsplan som ikke er behandlet innen 12 uker	8
Antall klagesaker om reguleringsplan der klagen er gitt medhold helt eller delvis	2

Det skal rapporteres om lærlinger... (fra kapittel 7.3.6.6.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall lærlinger i 2022. Det skal også fremgå innenfor hvilke fag.

Vi ansatte i 2022 to nye lærlinger. En i service- og administrasjonsfaget og en i innholdsprodusentfaget.

Statsforvalteren skal gi en kort omtale av embetets arbeid...(2) (fra kapittel 7.3.7.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal gi en omtale av statsforvalterens arbeid med veiledning og informasjon på universell utforming.

Statsforvalteren gir fortløpende veiledning og informasjon om UU i alle planstrategier og samfunnsdeler som er på oppstart og høring. Samtidig gjør vi kommunene kjent med handlingsplanen for universell utforming 2021-2025 og vi viser til viktigheten av at all samfunns- og arealplanlegging bygger på verdigrunnlaget som UU skal ivareta. UU blir fra vår side gjerne spilt inn som integrert tema under sosial bærekraft, som også omfatter boligsosiale hensyn, FN-konvensjonen for mennesker med nedsatt funksjonsevne (CRPD) og ansvaret kommunene har etter lov om likestilling og diskriminering.

Fylkesmannen skal gi en omtale av embetets arbeid med å fremme likestilling... (fra kapittel 7.3.7.2 i TB)

Rapportere på

Nye regler om aktivitets- og redegjørelsesplikten på likestillingsområdet trådte i kraft 1.1.2020. I årsrapporten for 2021 skal det redegjøres for arbeidet for likestilling i tråd med il de nye kravene for redegjørelsesplikten, jf. hovedinstruksen pkt. 4.2.3 og pkt. 5.1.1.2, jf. likestillings- og diskrimineringsloven § 24 om offentlige myndigheters aktivitets- og redegjørelsesplikt samt §§ 26 og 26 a om arbeidsgivers aktivitets- og redegjørelsesplikt. Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) har utarbeidet veiledning og maler for det aktive likestillingsarbeidet og maler for redegjørelse.

Lenke: [Aktivitets- og redegjørelsesplikten \(ARP\) \(bufdir.no\)](https://bufdir.no)

Fordeling av ansatte er ganske lik som 2021 hvor ca 2/3 av arbeidstokken er kvinner. Dette reflekteres på de fleste stillingsnivå unntatt på seksjonsledernivå hvor det er ca 50/50. Andel kvinners lønn av menns lønn har økt på flere nivå og totalt i virksomheten har det økt fra 94,3 % i 2021 til 98,1 % i 2022. Det er fortsatt flest kvinnelige søkere, noe som også gjør at det blir ansatt mer kvinner enn menn.

Likestilling og ikke-diskriminering er nedfelt i flere dokumenter, blant annet strategisk plan 2018-2022, tilpasningsavtalen, lokale lønnspolitiske retningslinjer, livsfasepolitikk og permisjonsretningslinjer. I tillegg er det fokus på mangfold og inkludering i rekrutteringsprosessen.

Det jobbes kontinuerlig med arbeidsmiljø, likestilling, inkludering og mot diskriminering i ledergruppe, arbeidsmiljøutvalget og samarbeidsutvalget. Nytt bygg fra høsten 2020 er bygget med universell tilrettelegging, og det er også individuelt tilrettelagt med utstyr for flere ansatte.

For å identifisere risiko for diskriminering og hindre likestilling er det gjennomført en medarbeiderundersøkelse, og i tillegg er det retningslinjer hvor det er mulig for ansatte å fremlegge klager, avvik og varsling som også kan hjelpe å avdekke forhold som det må jobbes med.

Områder vi fortsatt vil se på i 2023 er rekruttering, likelønn, hybride arbeidsformer, resultat og tiltak fra medarbeiderundersøkelsen, samt fortsette å bygge en kultur på raushet, psykologisk trygghet og tilbakemeldinger.

[Link til fullstendig likestillingsredegjørelse for 2022](#)

Rapportering saksbehandlingstid i skolemiljøsaker (fra kapittel 7.3.8.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på medianverdi og gjennomsnittstid på saksbehandlingen i håndhevingssakene per 31.12. Statsforvalteren skal kun rapportere på saker som gjelder brutt/ikke brutt aktivitetsplikt.

Median saksbehandlingstid er 43,5 kalenderdager.

Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 49,6 kalenderdager.

Rapportering av tilsyn etter barnehageloven og opplæringsloven (fra kapittel 7.3.8.2 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal beskrive vurderingene som var avgjørende for valg av:

- a) tilsynstema
- b) omfang
- c) skriftlig eller stedlig tilsyn
- d) tilsynsobjekt

Generelt

Vi vurderer risiko basert på flere indikatorer, bl.a. resultat fra nasjonale prøver, elevundersøkelsen, BASIL, grunnskolepoeng, ulike statistikker, antall saker i håndhevingssordningen. I tillegg har vi et risikovurderingsskjema der de ansatte fortløpende fører inn kunnskap på alle områder vi vurderer det til at skoler/kommuner kan ha regelverksbrudd. Disse skjemaene, sammen med vår kunnskap om kommuner gjennom tilsyn, danner grunnlaget for hvilke kommuner og temaer vi skal føre tilsyn med. Ut fra dette har vi vurdert at risikoen for brudd på regelverket ofte faller innenfor områder som

- skolemiljø og internkontroll – avgjørende faktorer her er innmeldte saker i håndhevingssordningen, vår kontakt med kommunene og henvendelser fra elevene og foresatte
- elevenes utbytte av opplæringen – avgjørende her er resultater på nasjonale prøver over tid, vår kontakt med kommunen og manglende deltagelse på våre samlinger og nettseminar over tid
- spesialundervisning – avgjørende her er klagesaker og henvendelser fra elever og foresatte, samt dialogen med PP tjenestene

I tillegg er det gjort vurdering av tilsyn med gjennomføring av elevundersøkelsen, særskilt språkopplæring og nasjonale prøver. Avgjørende her er vårt oppdrag i HI.

På barnehageområdet har vi ført tilsyn med barnehagemyndighetens ansvar og dispensasjon for styrer og pedagogisk bemanning. I kapittel 7 har vi hatt tilsyn med rett til spesialpedagogisk hjelp, samarbeid med barnets foreldre, sakkyndig vurdering, vedtak om spesialpedagogisk hjelp og barn med nedsatt funksjonsevne.

Våre risikovurderinger vurderer vi som gode. Vi finner brudd i alle tilsyn, og i de aller fleste er det brudd på alle, eller nesten alle kontrollspørsmål.

Barnehageloven

I 2022 ble det besluttet å gjennomføre 4 tilsyn. Ett av disse ble avlyst grunnet sykdom. Vi har hatt tre undersøkelsessaker, der ett av disse resulterte i et tilsyn i 2022 og de andre to skal gjennomføres med stedlig tilsyn i 2023. I tillegg har vi fulgt opp tilsynet med Vefsn og Hamarøy kommune.

Omfanget av tilsynene er vurdert ut fra det risiko- og utfordringsbilde vi ser i den enkelte kommune. Vi legger blant annet til grunn hvilke konsekvenser mulige brudd får for barn i den enkelte kommune. Tre av tilsynsobjektene ble valgt ut fra det utfordringsbildet som vår risikovurdering viste. To av de tre tilsynsobjektene hadde i tillegg klagesaker som viste til manglende regelverksforståelse.

Det siste tilsynsobjektet ble valgt ut fra dokumentasjon som kom inn etter opprettelse av en undersøkelsessak, der klagesaker og henvendelser var grunnlaget.

Alle tilsynene ble vurdert til at det var mest hensiktsmessig å gjennomføre stedlige grunnet risikovurderingen av mulige lovbrudd.

Opplæringsloven

Samtlige kommuner i Nordland er nøye risikovurdert for å kartlegge behov for tilsyn, og videre finne egnede tilsynstema. Det er i 2022 besluttet å

gjennomføre tilsyn med 7 kommuner og i alt 9 skoler. Vi har i tillegg fulgt opp 4 tilsyn fra 2021, og vurdert tilsyn med to kommuner og en privatskole på nasjonale prøver. Basert på dokumentasjon fra disse, ble det besluttet å ikke gå videre med tilsyn eller varsle Udir.

Tilsynsgruppa har i alle 7 kommunene vurdert omfanget av tilsynet, type tilsyn og tilsynsobjekt. I tre av kommunene er det bare en skole, og valg av tilsynsobjekt er dermed enkelt. I en kommune ble det vurdert å gjennomføre tilsyn på to skoler basert på vår kjennskap til skolenes ledelse og utfordringsbildet i kommunen, i en kommune var valget av tilsynsobjekt basert på at kommunen hadde en skole på mellomtrinnet og en ungdomsskole, og i de siste kommunene ble tilsynsobjektene plukket ut på bakgrunn av klager og henvendelser til oss.

Omfanget av tilsynene er vurdert ut ifra det utfordringsbildet vi ser i den enkelte kommune. I samtlige sju kommuner ble det vurdert at stedlig tilsyn var nødvendig. I noen tilfeller var dette basert på at det hadde vært en skriftlig dialog med kommunen tidligere som ikke førte oss videre, i noen tilfeller var dette basert på vår kjennskap til kommunen og sannsynlighet for at skriftlig tilsyn ville føre frem.

Ett skriftlig tilsyn på fag- og timefordeling ble ikke gjennomført på grunn av manglende kapasitet.

Oppfølging av restrisiko (fra kapittel 7.3.8.3 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan de følger opp avdekket risiko som ikke er fulgt opp med tilsyn.

Gjennom vår områdeovervåking, risikovurdering, klagesaksbehandling og generell tilgang på informasjon om sektor, blir vi kjent med forhold som kan utgjøre risiko, men som ikke medfører planlagte tilsyn. Eksempler på dette er hvordan kommunene, som barnehagemyndighet, etterlever barnehagelovens §11. Selv om vi i 2022 fikk mulighet til å føre tilsyn også med denne bestemmelsen, valgte vi å ta dette med som tema i 5 regelverksamlinger som ble gjennomført regionalt.

I tillegg til dette har vi vært aktiv i planlegging og gjennomføring av en digital kursrekke med barnehagemyndighet og barnehageeiere som målgruppe. Sammen med KS og en av våre kompetanseregioner (RKK Vesterålen) laget vi et tilbud til alle landets kommuner, og bidro da aktivt til å redusere risiko innen for denne bestemmelsen.

På tilsvarende måte har vi tatt inn tema som vi er kjent med kan utgjøre en risiko innenfor skole, inn i regelverksamlinger og veiledning med enkeltkommuner. Vi har også takket ja til å delta på fagdager hvor flere kommuner har samlet sine ansatte med fokus på tema som vi har avdekket utgjør en risiko. Her har vi bl.a. deltatt på samlinger med fokus skolenes aktivitetsplikt.

Vi har videre et par eksempler hvor vi avdekket risiko som kanskje kunne vært fulgt opp med tilsyn, men hvor kommunen var inne i Oppfølgingsordningen og hvor avdekket risiko var en del av det kommunen jobbet aktivt med. Dette gjelder veldig små kommuner, som rent kapasitetsmessig ville fått store utfordring med å reel sett klart å dra nytte av et tilsyn samtidig som de jobber i prosesser sammen med veilederteam. Vi har tett dialog med både kommuneledelse og veiledningsteamene, og følger gjennom dette godt opp hvordan det jobbes med avdekket risiko.

Endring i praksis som ikke er i samsvar med regelverket (fra kapittel 7.3.8.4 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for hvordan valgte virkemidler har ført til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket.

Barnehage: Ved oppfølging av BASIL avdekker vi mangelfull forvaltningskompetanse og regelverkforståelsen, spesielt innenfor feltet dispensasjoner fra utdanningskravet og pedagognormen. Her følger vi opp med veiledning for å endre praksis.

Vi ser også at gjennomføring av våre tilsyn fører til endring av praksis som ikke var i samsvar med regelverket. I flere tilfeller har vi fulgt opp tilsyn med tett veiledning av barnehagemyndigheten og ser det er et virkemiddel som oppleves positivt.

Skole: Vi har avdekket lovbrudd i alle tilsynene. Etter tilsyn har vi tilbudt veiledning. Vi vurderer at vi har hatt gode dialoger underveis og etter tilsynene der vi har fått tilbakemelding om at kommunen/skolen har opplevd tilsynene som både nyttige og lærerike.

Vi har mange håndhevingssaker som viser brudd på regelverket og manglende kunnskap om hva de ulike pliktene innebærer. Når vi får meldinger om elever som opplever et utrygt skolemiljø, tar vi raskt kontakt med rektor. Før vi starter behandlingen av saken, veileder vi godt på regelverket slik at skolene kommer i gang med behandling av saken og ikke venter på våre vedtak. Vi har flere saker der god veiledning har ført til at klager opplever at skolen tar tak i saken på en bedre måte og derfor ikke lenger ønsker at Statsforvalteren skal behandle klagen. I de tilfellene vurderer vi at veiledning har hatt god effekt og bidratt til bedre lovforståelse.

Gjennom håndhevsordningen får vi god kjennskap til hva sektor opplever som utfordrende, hva de mangler kompetanse på og på hvilke områder de kan ha behov for veiledning.

Etter møter med kommuner/skoler har vi gjennomført noen evalueringer som en questback. Dette for at vi selv skal kunne måle effekten av våre tiltak. Vi har fått mange gode tilbakemeldinger om god nytte- og læringsverdi. I 2022 fikk vi flere forespørsler om å komme ut til sektor for konkret veiledning. Det vurderer vi til at veiledning er et godt virkemiddel.

Til tross for lovbrudd i både tilsyn og håndhevsordningen vurderer vi at både veiledning og tilsynsvirksomhet er virkemidler som har ført til endring av

praksis. God dialog med kommune/skoleledere vurderer vi som avgjørende for læring og for å unngå regelbrudd. Ved å veilede om regelverk og saksbehandling på et tidlig tidspunkt, bidrar Statsforvalteren til at saker følges opp på korrekt måte og at saksbehandlingsreglene følges. Effekten av dette er at flere saker løses i kommunen på riktig måte.

Rapportering av antall klager på barnehage- og opplæringsområdet (fra kapittel 7.3.8.5 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal rapportere på antall klager, type klager og resultatet av behandlingen på barnehage- og opplæringsområdet.

Etter barnehageloven med forskrifter har vi i 2022 behandlet åtte klagesaker, som er en reduksjon på en sak fra 2021. Primært har vi behandlet klage på pålegg etter kommunalt tilsyn og dispensasjoner fra utdanningskravet. Vi har ikke behandlet klagesaker på spesialpedagogisk hjelp, som er en nedgang på fire saker fra 2021. Statsforvalteren opplever en økende andel av kompliserte klager knyttet til pålegg etter kommunale tilsyn og tilskudd, hvor den private parten også har bistand fra advokat i forbindelse med klagen. Vi ser også en økning i antall klager som følge av pålegg etter tilsyn fra barnehagemyndigheten. Statsforvalteren ser dette i sammenheng med økt veiledning rundt adgangen til, og ansvar for barnehagemyndigheten, til å følge opp regelverket opp mot barnehageeier.

På opplæringslovens område har vi behandlet 50 klagesaker, som er en nedgang på fem saker fra 2021. Vi anser at dette er innenfor et vanlig avvik i antall behandlede klagesaker per år. Klager på standpunkt i fag og orden og oppførsel utgjør fortsatt størst andel av klagesaker hos Statsforvalteren. Klage på standpunkt har størst reduksjon fra 2021, med 36 %. Vi ser en liten økning av antall stadfestelser av kommunale vedtak knyttet til blant annet skolebytte og skoleskyss, og vi ser dette i sammenheng med de kompetansehevede tiltakene i 2021 og 2022 på området. I 2022 har Statsforvalteren behandlet fire vedtak knyttet til opplæring i samisk. Vi har ikke behandlet klager knyttet til samisk opplæring i de forgående årene. Vi ser dette i sammenheng med økt fokus på veiledning rundt regelverket om samisk opplæring, og kommunens ansvar med å fatte enkeltvedtak i disse sakene. Statsforvalteren ser en liten reduksjon i antall behandlede klagesaker på spesialundervisning sammenlignet med 2021, men at ser at dette er sammenlignbare tall med 2020. Klage på spesialundervisning er i økende grad knyttet til manglende gjennomføring, og ikke til vedtak om spesialundervisning i seg selv.

Antall klagesaker, resultater og våre kommentarer følger av tabellene.

Klagebehandling - Barnehage (barnehageloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Barnehageloven § 14	0				
Barnehageloven § 53	3	0	2	1	0
Forskrift om familiebarnehager § 7	0				
Forskrift om foreldrebetaling § 5	0				
Forskrift om tildeling av tilskudd til private barnehager	0				
Forskrift om pedagogisk bemanning og dispensasjon i barnehager § 4	3	0	2	1	0
Forskrift om regnskapsplikt for godkjente ikke-kommunale barnehager § 6	0				
Barnehageloven § 35	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 37	1	0	0	1	0
Barnehageloven § 38	0				
	8	0	4	4	0

Statsforvalteren opplevde i 2022 en reduksjon av antall klager på spesialpedagogisk hjelp, fra 4 til 1 i 2021. Samlet sett opplevde vi reduksjon av antall klagesaker med 2. Vi har imidlertid gått fra 100% opphevelse i 2021, til 50 % opphevelse i 2022. En av opphevelsene var omgjøring av eget vedtak (ikke medhold) på bakgrunn av henvendelse fra kommunen.

Klagebehandling - Frittstående grunnskoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
	0	0	0	0	0

Statsforvalteren har ikke behandlet klager etter friskoleloven/privatskoleloven m/ forskrifter i 2022.

Klagebehandling - Frittstående videregående skoler (friskoleloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Inntak, § 3-1	2	1	1	0	0
	2	1	1	0	0

De to vedtakene som fremgår av tabellen er knyttet til samme sakskompleks. Vi har innledningsvis stadfestet privatskolens vedtak, og deretter opphevet vårt eget vedtak og gitt klager medhold på bakgrunn av ny informasjon.

Klagebehandling - Grunnskolen (opplæringsloven med forskrifter)

Type klage	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Skyss, § 7-1	9	1	5	3	0
Skoleplassering, § 8-1	10	4	5	1	0
Ekstra år i grunnskolen, § 2-1 fjerde ledd	2	2	0	0	0
Spesialundervisning, § 5-1	8	2	0	6	0
Standpunkt i fag	18	0	7	11	0
Standpunkt i orden og oppførsel	2	0	0	2	0
Sum	49	9	17	23	0

Statsforvalteren har gitt medhold på en klage knyttet til delvis fritak for opplæringsplikten, jf. oppl. § 2-1 fjerde ledd. Videre har vi gitt medhold i fire klager knyttet til retten på opplæring i samisk, jf. oppl. § 6-2 annet ledd. I 2022 har vi sett en reduksjon på 6 behandlede klagesaker sammenlignet med 2021. Særlig standpunktkarakterer har sett en reduksjon på 39 % saker.

Klagebehandling - Videregående skoler (opplæringsloven med forskrifter)

Type sak	Sum	Medhold / Delvis medhold	Ikke medhold	Opphevet	Avvist
Spesialundervisning, § 5-1	1	0	0	1	0
	1	0	0	1	0

Kompetanseutvikling for barnehager og skoler (fra kapittel 7.3.8.6 i TB)**Rapportere på**

Statsforvalteren skal rapportere på hvordan de har forvaltet tilskuddsordningen, jf. alle underpunkt i punkt 5 i de forskriftsfestede retningslinjene. I tillegg skal statsforvalteren vurdere hvordan samarbeidsforum har fungert og i hvilken grad kompetansetiltakene er forankret i en langsiktig felles plan i samarbeidsforum. Statsforvalteren skal gi sin vurdering av hva som karakteriserer barnehage- og skoleeiere som ikke deltar i ordningen.

Statsforvalteren skal også tabellrapportere på fordeling av midler og deltakelse på kompetansetiltak i 30-prosentdelen i regional ordning for barnehage.

Ny struktur i samarbeidsforum ble vedtatt 7. desember 2021. Vi hadde derfor fokus på samarbeidsforum sitt arbeid våren 2022. Dette arbeidet besto av prioritering av midler og utvikle ny langsiktig plan som inkluderte alle tre ordningene.

Videre var det viktig å videreformidle erfaringene fra pilotene i kompetanseløftet. Dette ble gjort både gjennom nasjonale samlinger og regionale digitale samlinger.

Det er også etablert en egen prosjektside for tilskuddsordningen for å kunne tilpasse informasjonen som går ut i fylket.

Høsten 2022 ble det gjennomført en felles samling der alle kompetansenettverk, PPT, UH, Statped og medlemmer av Samarbeidsforum deltok. Tema var nasjonale føringer og kriteriene for tildeling, i tillegg til innholdet i ny langsiktig plan.

Det er i tillegg gjennomført regionale samlinger der alle eiere er invitert der kriterier og struktur har vært tema.

Vi har hatt dialog med alle kompetansenettverk senhøsten om ordningene og behovsmeldinger. I tillegg har det vært gjennomført flere møter med UH om forståelsen av ordningen og partnerskap.

Statsforvalteren er sekretariat for samarbeidsforumet. Vi planlegger alle møter i samarbeid med leder for forum og sørger for innkallinger, praktisk og det meste av papirarbeid.

Fra 2022 har vi en ny avdelingsstruktur der både barnevern og sosial er på samme avdeling. Dette har bidratt til at vi ser på flere oppdrag sammen, ikke minst i forhold til kompetansetiltak i barnevernet. I tillegg har vi en tett dialog med Helse, både gjennom tverrfaglige satsinger som Inn på tunet løftet, tilskudd til skolehelsetjeneste mm. Oppfølgingsordningen, inkluderende barnehage- og skolemiljø og læringsmiljøprosjektet er også tett knyttet til arbeidet med tilskuddsordningene.

Statsforvalteren hadde ingen innvendinger til samarbeidsforumets innstilling i 2022. Vi var med i arbeidet, og mener innstillingen oppfylte kriteriene. Det ble derfor fattet vedtak om tilskudd i henhold til forumets innstilling som ble sendt ut ca. 1. april. Tilsvarende var ved tildeling av ekstra midler kompetanseløftet, der innstilling ble vedtatt i samarbeidsforum 17. oktober.

På prosjektsidene blir alle dokument som er relevant for tilskuddsordningene lagt ut. Dette gjelder referat fra møter, innstillinger, behovsmeldinger og rapporter.

Nytt samarbeidsforum samlet for alle tre ordningene ble konstituert 7. desember 2021. Det ble derfor ikke tid til å få en skikkelig forberedelse før forumet skulle behandle innkomne behovsmeldinger. Forumet støttet seg derfor veldig til våre vurderinger og anbefalinger som sekretariat ved innstilling. Det ble vedtatt å fordele midlene flatt til de ulike kompetansenettverkene. Videre våren 2022 satte samarbeidsforum ned et arbeidsutvalg som utarbeidet forslag til ny langsiktig plan. Dette arbeidet pågikk fra april til august, med bred involvering fra eierne gjennom høringer, innspill og møter.

Vi har også lagt vekt på å involvere læreres og andre ansattes organisasjoner. Det gjennomføres møter mellom Statsforvalteren og disse halvårlig for å sikre at dette er tema i deres org. og at vi får tilbakemelding fra deres tiltsvalgte om involvering.

Det er få eiere som ikke deltar i tiltak. De fleste er små private enheter i barnehage og skole. Vi tar kontakt for å sikre at dette er frivillig og ikke som følge av manglende inkludering.

Samlet sett ser vi at alle informasjonstiltak fra vår side gjør at det blir stadig flere eiere som involverer seg, enten direkte eller gjennom kompetansenettverkene. Langsiktig plan er nå kjent og i bruk i sektor. Vi ser en økende grad av involvering i mange enheter, og dette støttes av tillitsvalgte.

Kompetanseutvikling i barnehage - deltakelse på andre kompetansetiltak

	Antall deltakere fra kommunale barnehager	Antall deltakere fra private barnehager	Antall deltakere totalt
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	1	0	1
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	4	0	4
Barnehagefaglig grunnkompetanse			0
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	22	17	39
Totalt	27	17	44

Kompetanseutvikling i barnehage - fordeling av midler til andre kompetansetiltak

	Beløp tildelt (kr)	% brukt på disse tiltakene av det totale beløpet som er tildelt for regional ordning
Fagbrev i barne- og ungdomsarbeiderfaget	50 000	1
Kompetansehevingstudier for assistenter og barne- og ungdomsarbeidere	123 300	1
Barnehagefaglig grunnkompetanse		
Tilretteleggingsmidler for lokal prioritering	2 325 000	28
Totalt	2 498 300	30

Fagbrev er egentlig 0,59 prosent av hele tildelt beløp. Kompetansehevingstudier er egentlig 1,46 prosent av hele tildelt beløp og for lokal prioritering er egentlig 27,47 prosent.

Rapportering på tilskuddsmidler fra statsforvalter

	Navn og tema for tiltaket	Tilskuddsmottaker UH	Beløp	Tilskuddsmottaker eier/nettverk	Beløp	Tilskudd koordinator	Beløp
Desentralisert ordning	Regionalt kompetansenettverk Lofoten	Nord universitet	644 000	RKK Lofoten	557 000		0
Kompetanseløftet	Regionalt kompetansenettverk Lofoten	Nord universitet	270 000	RKK Lofoten	260 000		0
Regional ordning	Regionalt kompetansenettverk Lofoten	Nord universitet	326 000	RKK Lofoten	322 000		0
Regional ordning	Regionalt kompetansenettverk Vesterålen og Lødingen	Nord universitet	401 000	RKK Vesterålen og Lødingen	396 000		0
Desentralisert ordning	Regionalt kompetansenettverk Vesterålen og Lødingen	Nord universitet	795 000	RKK Vesterålen og Lødingen	620 000		0
Kompetanseløftet	Regionalt kompetansenettverk Vesterålen og Lødingen	Nord universitet	0	RKK Vesterålen og Lødingen	200 000	Analyse og kartlegging	290 000
Regional ordning	Narvik kommune	Nord universitet	277 000	Narvik kommune	276 000		0
Desentralisert ordning	Narvik kommune	Nord universitet	528 000	Narvik kommune	448 000		0
Kompetanseløftet	Narvik kommune	Nord universitet	187 000	Narvik kommune	187 000		0
Regional ordning	Regionalt kompetansenettverk Salten	Nord universitet	870 000	Rkk Salten	872 000		0
Desentralisert ordning	Regionalt kompetansenettverk Salten	Nord universitet	1 502 000	Rkk Salten	1 289 700		0
Kompetanseløftet	Regionalt kompetansenettverk Salten	Nord universitet	693 000	Rkk Salten	709 000		0
Regional ordning	Regionalt kompetansenettverk Vefsn	Nord universitet	647 000	Rkk Vefsn	640 000		0
Desentralisert ordning	Regionalt kompetansenettverk Vefsn	Nord universitet	963 000	Rkk Vefsn	755 000		0
Kompetanseløftet	Regionalt kompetansenettverk Vefsn	Nord universitet	350 000	Rkk Vefsn	570 000		0
Regional ordning	Regionalt kompetansenettverk Sør-Helgeland	Nord universitet	179 500	Rkk Sør-Helgeland	179 300		0
Desentralisert ordning	Regionalt kompetansenettverk Sør-Helgeland	Nord universitet	435 000	Rkk Sør-Helgeland	330 300		0
Kompetanseløftet	Regionalt kompetansenettverk Sør-Helgeland	Nord universitet	50 000	Rkk Sør-Helgeland	292 550		0
Desentralisert ordning	Kompetansenettverk for videregående	Nord universitet	1 270 000	Nordland fylkeskommune	1 021 000		0
Kompetanseløftet	Kompetansenettverk for videregående		0	Nordland fylkeskommune	925 000		0
Desentralisert ordning	Norges toppidrettsgymnas	Høgskolen Innlandet	40 000	Norges toppidrettsgymnas	30 000		0
Kompetanseløftet	Videreføring pilot med Bodø kommune	Høgskolen Innlandet	413 450		0		0
Desentralisert ordning	Deltakelse i lærende nettverk for montessoriskoler		0	Narvik montessoriskole	20 000		0
Regional ordning	Barnehagebasert kompetanseutvikling 3 kommuner	Nord universitet	135 000	RKK Ytre Helgeland	68 000		0
Desentralisert ordning	Lærnde nettverk i profesjonsfelleskapene 3 kommuner	Nord universitet	209 000	RKK Ytre Helgeland	193 000		0
Kompetanseløftet	Workshop inkluderende metoder		0	RKK Ytre Helgeland	44 000		0
Desentralisert ordning	God opplæring for alle		0	Alstahaug kommune	618 000		0
Kompetanseløftet	God opplæring for alle		0	Alstahaug kommune	259 000		0
Regional ordning	God opplæring for alle		0	Alstahaug kommune	368 000		0
Kompetanseløftet	PP nettverk		0		50 000		0
Kompetanseløftet	Koordinering tverrfaglig arbeid i Lofoten	Nord universitet	100 000		0		0
Kompetanseløftet	Kompetanse på dysleksi Narvik	Nord universitet	188 450	Narvik kommune	25 000		0
Kompetanseløftet	Pedagogisk analyse Bodø kommune	Høgskolen Innlandet	200 000		0		0
Kompetanseløftet	Nettverk begynneropplæring	UiT Norges arktiske universitet	150 000	Rkk Vefsn	0	Koordinator nettverk	59 550

Oppfølgingsordningen (fra kapittel 7.3.8.7 i TB)**Rapportere på**

Viser til oppgave 5.1.2.7 i hovedinstruksen. Statsforvalteren skal vurdere om tiltakene som er iverksatt i kommuner i oppfølgingsordningen bidrar til bedret læringsmiljø og læringsutbytte.

Bø kommune

Kommunen har hatt tiltak for å forbedre elevenes læringsmiljø, oppfølging av nasjonale prøver og skole-hjem samarbeid.

Vi ser at de to siste årene har elevene rapportert økt trivsel, motivasjon og faglig utfordring. Vi ser også en kraftig forbedring i resultatet på nasjonale prøver fra 2020 til 2022. Kommunen selv relaterer dette til tiltakene i oppfølgingsordningen og vi støtter det.

Gildeskål kommune

Kommunen har hatt fokus på begynneropplæring og læringsmiljø i sine tiltak.

Med unntak av regning 5. trinn ser vi at tiltakene har hatt motsatt effekt målt på nasjonale prøver. Det er en negativ utvikling i resultatene. Vi ser også at det er en nedadgående trend i hvordan elevene rapporterer på temaer som faglig utfordring, motivasjon og mestring.

Vår vurdering er at tiltakene ikke har hatt den ønskede effekten. Vi følger dette opp våren 2023.

Leirfjord kommune

Kommunen har hatt fokus på struktur fra klasserom til skolens ledelse og fra skolens ledelse til kommunenivå. Har i perioden gått fra 3 til 1 skole.

Etter at læringsresultatene i 2020 og 2021 viste en klar positiv tendens, ser vi et kraftig tilbakefall i 2022. Noe av dette kan relateres til sammenslåing av skoler, som har tatt fokus fra utviklingsarbeidet og tiltakene det er jobbet med. Veiledere og kommunens ledere har i høst jobbet hardt for å komme tilbake på sporet.

Vår vurdering er at tiltakene har hatt effekt, særlig strukturert veiledning og oppfølging fra veilederteam av skolenes ledelse.

Moskenes kommune

Hovedtiltak her har vært strukturert veiledning ukentlig, med støtte til skolens ledelse og plangruppe. Vi ser at skolen gjennom perioden har fått en mer positiv personalgruppe, og vi ser også dette gjennom kontakt vi har med foresatte. Det er en merkbar mer positiv holdning til skolen nå fra elever og foresatte.

Tiltakene har hatt god effekt. Utfordringen er kommunens generelle utfordringer med økonomi, som Statsforvalteren er tungt inne i. Kommunen vil trenge tett oppfølging fremover på alle områder.

Nesna kommune

Kommunen har hatt fokus på sin deltakelse i Inkluderende barnehage- og skolemiljø.

Kommunen hadde store oppstartsproblemer i 2021 med fravær av nøkkelpersonell. I 2022 har dette bedret seg og de har kommet godt igang med tiltakene. Teamet som følger dem opp hos oss rapporterer at kommunen nå får deltatt på og gjennomført avtalte tiltak.

Elevundersøkelsen viser en klar positiv tendens på indikatorer som motivasjon, trivsel og mestring på de eldste trinnene. Vi ser motsatt tendens på de lavere trinnene. Tallene om mobbing viser i liten grad forbedring. Vi har fortsatt et tilsyn på skolemiljø som kommunen ikke har klart å lukke.

Vår vurdering er at kommunen er på riktig vei, og at tiltak begynner å få en effekt i personalet og skolens ledelse. Kommunen må fortsatt følges tett opp.

Vågan kommune

Kommunen er eneste kommune i fylket som er med på grunn av spredning. Som en stor kommune har de hatt tiltak som fokuserer både på læringsmiljøet og faglig oppfølging.

Alle indikatorer på elevundersøkelsen og nasjonale prøver viser en positiv tendens i perioden. Tilsyn på skolemiljø viser også at kommunens arbeid er tilfredsstillende.

Vi vurderer at tiltakene i kommunen har hatt stor effekt

Rapporter på antall årsverk mm (fra kapittel 7.3.9.1 i TB)

Rapportere på

- Antall årsverk i landbruksavdelingen og antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift per 31.12.2022.
- Antall årsverk benyttet til førsteinstansforvaltningen av de økonomiske virkemidlene på landbruks- og reindriftsområdet.
- Antall årsverk benyttet til veiledning og kontroll med kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene på landbruksområdet.

Årsverk mm

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall
Antall årsverk i landbruksavdelingen hos SF per 31.12.2022.	23,8
Antall årsverk i avdeling eller seksjon for reindrift hos SF per 31.12.2022.	5,8
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.1.	5,5
Antall årsverk brukt til kontroll hos SF i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt. 3.3.1.2.2.	0,2
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på landbruksområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1	8,0
Antall personer hos SF som har arbeidet med kontroll i 2022 på reindriftsområdet, jf. resultatmål pkt 3.3.1.2.1.	2,0

I tillegg til avdelingens 23,8 årsverk er to personer finansiert over restanseprosjektet. Seksjon Areal og reindrift har 9 årsverk. Av dette er 5,8 årsverk disponert til å ivareta reindriftsforvaltningen. I tillegg jobber 0,5 årsverk i seksjon Tilskudd og kontroll og 0,2 årsverk med ledelse i reindriftsforvaltningen.

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart. (fra kapittel 7.3.9.2 i TB)**Rapportere på**

Innenfor regionalt kartsamarbeid og arealressurskart (AR5) skal det rapporteres i henhold til tabell:

- Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5.
- Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan.
- Antall reinbeitedistrikt som har oppdatert reindriftens arealbrukskart i løpet av året.

Kartleggingen av utfordringene med ajourhold av AR-5 som vi utførte for noen år siden viste at en av hovedutfordringene var ressurser. Både tidsmessig og kompetansemessig. NIBIOs AR-5 web har sterkt bidratt til å løse den kompetansemessige delen. 24 kommuner har tatt kurs i AR-5 web, og halvparten har tatt det i bruk. Flere kommuner er påmeldt kommende kurs. Det ble i 2022 arrangert 2 Kompetansesamlinger for kommunenes landbruksansvarlige, hvor AR-5 var ett av temaene. Statsforvalteren har aktivt oppfordret kommunene til å utarbeide rutinebeskrivelser etter mal laget av NIBIO.

Alle reinbeitedistrikt i Nordland reinbeiteområde har fått opplæring i og tilgang til å bruke ajourholdsløsningen for å oppdatere arealbrukskartene. I 2022 har tre distrikter gjort oppdateringer i arealbrukskartene. Det har dog vært lavere aktivitet enn ønsket med bakgrunn i at denne ressursen har måttet prioritere restanseprosjektet.

Kartsamarbeid og arealressurskart

	Antall kommuner i fylket som ikke har utarbeidet og/eller oppdatert rutinebeskrivelse for ajourhold av AR5	Antall kommuner i fylket som ikke har hatt periodisk ajourhold siste 5 år, og som ikke har planlagt ajourhold i gjeldende geodataplan	Antall kommuner i fylket
AR5 tilstand	26	2	41

Oppdatering av AR-5 har fått en tydeligere plass i kompetansesamlingene vi arrangerer for kommunene. Alle kommuner er tilskrevet og bedt om å utarbeide rutinebeskrivelse. Vi regner med at flere utarbeider rutinebeskrivelser etter hvert som de blir utsatt for kontroll. Stadig flere kommuner ser nytteverdi i å ta kurs og bruke AR5.web.

Anmeldelse (fra kapittel 7.3.9.3 i TB)**Rapportere på**

Rapportere om antall saker på landbruks- og matdepartementets område der anmeldelse er vurdert, antall saker som er anmeldt og hvilket regelverk sakene gjelder.

I 2022 hadde vi ingen saker som var av en slik alvorlighetsgrad at det ble vurdert en politianmeldelse.

Det ble i 2019 etablert et samarbeid med Nordland Politidistrikt, avsnitt for økonomisk kriminalitet og miljøkriminalitet (økoteam). Politiets økoteam etterforsker alle anmeldelser som gjelder spesiallovgivning ifht regnskap, skatt, konkurser o.l., i tillegg til underslag, bedrageri og økonomiskmisligheter. Det arbeides med å få etablert nye rutiner og praksis som skal bidra til å gjøre terskelen lavere for å vurdere en politianmeldelse i de tilfeller der søker bevisst hadde gitt feilopplysninger i sin søknad om tilskudd. Det er utarbeidet egne nye internrutiner og arbeidsinstrukser for oversending av saker til vurdering hos politiet, for å få vurdert om saken vil holde ved en eventuell anmeldelse.

Utvexling av informasjon - dyrevelferdssaker (fra kapittel 7.3.9.4 i TB)

Rapportere på

Gi en kort vurdering av hvordan rutiner for utveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen i saker om dyrevelferd fungerer.

De sakene vi får oversendt fra Mattilsynet (MT) er i tråd med samarbeidsavtalens punkt 8. av hvilke saker som skal sendes over. i 2022 har vi fått kun 2 saker oversendt.

Det gjennomføres møter MT og SFNO i som beskrevet i samarbeidsavtalen og PT-rundskriv. Det gjennomføres to faste møter mellom Statsforvalteren og Mattilsynet i året. I tillegg har man møter dersom det viser seg behov.

Vi har tett oppfølging av kommunene der det er MT-saker. Kommunene gjør gode vurderinger opp mot regelverket.

Utteksling av informasjon om dyrevelferd

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker oversendt fra Mattilsynet	Herav antall saker der kommunen vurderer at foretaket ikke oppfyller vilkåret vanlig jordbruksproduksjon, § 2	Herav antall saker kommunen har avkortet, § 11 første ledd	Herav antall saker kommunen har utbetalt tilskudd som omsøkt
Saker som gjelder avtalens punkt 3 a (forbud mot hold av dyr)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 b (hel/delvis avviking)	1	1	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 c (kronisk dårlige dyrehold)	0	0	0	0
Saker som gjelder avtalens punkt 3 d (alvorlig vanskjøtsel av dyr)	0	0	0	0
Saker som ikke er i tråd med rutinen punkt 3	0	0	0	0

Rutineutveksling av informasjon mellom Mattilsynet og landbruksforvaltningen

Betegnelse på rapporteringskrav	Totalt antall møter	Herav antall møter samarbeidsavtalen var tema	Herav antall møter der pågående saker var tema	Herav antall møter der kontaktperson med ansvar for oppfølging av samarbeidsavtalen i Statsforvalteren møtte
Møter gjennomført med Mattilsynet	3	2	2	3

Avvikling av pelsdyrproduksjon (fra kapittel 7.3.9.5 i TB)**Rapportere på**

Rapporter iht. tabell vedrørende vedtak knyttet til avviking av pelsdyrproduksjon.

To av tre pelsdyrfarmer i Nordland er ferdig revet og oppryddet, og sluttutbetaling er foretatt. Den tredje pelsdyrfarmen er godt i gang med riving og opprydding, men arbeidet forventes ikke å bli ferdigstilt før til våren. Vi har presaksbehandlet og oversendt de fire mottatte søknader om erstatning etter avviking til Landbruksdirektoratet.

Kompensasjon etter avviking av pelsdyrhold

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Ubehandlete saker	Saker under behandling	Ferdig behandlet
Kompensasjon etter avviking	0			
Kompensasjon for kostnader til riving og opprydding	3	0	1	2
Kompensasjon for lavere årlig alderspensjon	0	0	0	0
Sum 1142.77 - Tilskudd til kompensasjon ved avviking av pelsdyrhold	8 220 868	0	3 761 318	4 459 550

Reindriftsforvaltning (fra kapittel 7.3.9.6 i TB)**Rapportere på**

Rapporter på status for prosjektet "Ut på vidda", herunder statsforvalterens arbeid med å promotere prosjektet.

Statsforvalteren i Nordland arbeider sammen med Statsforvalterne i Trøndelag og Troms og Finnmark om Ut på vidda. I 2022 har Statsforvalteren i Nordland hatt hovedansvar for å utvikle en egen prosjektnettside for Ut på vidda som lanseres i 2023. Nettsiden vil være viktig for å nå ut til reineiere som ønsker å tilby Ut på vidda-tjenester så vel som for kommuner som vil benytte tilbudet. Vi har også bidratt inn i arbeidet med å velge ut kommuner til å delta i pilotprosjektet "Reindriftsåret - de åtte årtidene i reindrifta" som starter i 2023. Hovedmålsetting i prosjektet er å videreutvikle Ut på vidda-tilbudet gjennom å tilby dette til barn og unge.

Gevinstrealiseringsplan (fra kapittel 7.3.9.7 i TB)

Rapportere på

I gevinstrealiseringsplanen for LMD forventes det at sammenslåing av statsforvaltere skal gi økt kvalitet gjennom mer ensartet rådgivning, veiledning og forvaltningspraksis, og økt profesjonalisering og likebehandling innenfor områdene:

- Reindriftsloven
- Eiendomslovgivningen
- Husdyrkonsesjonsregelverket
- Kontroll og oppfølging av kommunenes forvaltning av produksjonstilskudd og tilskudd til avløsning, og regionale miljøtilskudd

Statsforvalteren bes redegjøre kort for status for hvordan gevinstrealiseringsplanen følges opp på LMDs område, herunder ev. utfordringer og risiko knyttet til realisering av gevinst innen hver av de fire fagområdene.

Nordland er ett av "singleembetene" og har dermed et mindre potensial for gevinstrealisering enn sammenslåtte embeter.

Viktigste tiltak for gevinstrealisering hittil er forsøket med flytting av kontoret for reindriftsforvaltningen fra Fauske. De fleste medarbeidere ble flyttet til Bodø, men det er en medarbeider med kontorsted på Storjord tre dager per uke, samt at en ansatt innen reindrift (50 %) har kontorsted i Mosjøen. Dette har medført sparte kostnader, som har gitt rom for kapasitetsøkning i reindriftsforvaltninga, noe som også er realisert. I tillegg er reindriftsforvaltninga blitt mer integrert i embetets øvrige organisasjon.

Innen reindriftsforvaltning er det meget god og løpende kontakt med de to øvrige embetene med ukentlige møter. Det er meget godt samarbeid på det juridiske området, der det er opprettet et juristnettverk mellom de tre embetene. Det er også opprettet ei samarbeidsgruppe for tilskuddsforvaltning. Også innen eiendomsforvaltninga er det god kontakt med andre embeter, spesielt mellom juristene.

Rapportering jord-, konsesjons- og odelslov (fra kapittel 7.3.9.11 i TB)**Rapportere på**

Rapportere i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

I det følgende er det rapportert i tabeller om saker statsforvalteren har behandlet etter jordloven, konsesjonsloven og odelsloven i 2022

Saker etter jord- og konsesjonslov - vedtak

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Endret	Stadfestet
Vedtak i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	1	1
Vedtak i klagesaker om deling – jordloven § 12	10	2	8
Vedtak i klagesaker om nydyrking – jordloven § 11 annet ledd (forskrift om nydyrking)	1	0	1
Vedtak i klagesaker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0
Vedtak i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	2	0	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0	0	0
Vedtak i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	2
Vedtak i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - utfall av søknaden/saken

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Avslått	Fritak	Pålegg gitt	Ingen pålegg	Merknad
Utfall av søknaden i klagesaker om omdisponering dyrka eller dyrkbar jord – jordloven § 9	2	1	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om omdisponering – jordloven § 9	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden om deling i klagesaker – jordloven § 12	10	2	0	8	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om deling – jordloven § 12	1	1	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om nydyrking – jordloven § 11 annet ledd	1	0	0	1	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	6	4	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon – konsesjonsloven § 9	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	1	0	1	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for selskaper med begrenset ansvar – konsesjonsloven § 9	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon for erverv i nær familie – konsesjonsloven § 9 siste ledd	2	0	0	2	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om konsesjon i kommuner med forskrift om nedsatt konsesjonsgrense – konsesjonsloven § 7	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i førsteinstansbehandling av saker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om fritak fra driveplikten – jordloven § 8 a	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av søknaden i klagesaker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	
Utfall av saken i førsteinstansbehandling av saker om pålegg ved brudd på driveplikten – jordloven § 8 tredje ledd	0	0	0	0	0	0	0	

Saker etter jord- og konsesjonslov - omdisponering

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Dyrka areal (fulldyrka- og overflatedyrka jord og innmarksbeite) ant. da.	Dyrkbart areal (skog, myr, etc.) ant. da.
Bolig	0	0	0
Hytte ol.	1	1	0
Forretn., kontor, industri	0	0	0
Off./priv. tjenesteyting	0	0	0
Andre byggeområde	0	0	0
Skogplanting	0	0	0
Samferd. og tekn. infrastruktur	0	0	0
Grønnstruktur	0	0	0
Golf	0	0	0
Forsvaret	0	0	0
Andre landbruksformål	0	0	0
Bruk og vern av sjø og vassdrag	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - driftsenhet

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Driftsenhet	Ikke driftsenhet
Vedtak	5	2	3
Påklaget til Landbruksdirektoratet	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - omgjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	§ 35 første ledd a) jf. annet ledd	§ 35 første ledd b) jf. annet ledd	§ 35 første ledd c) jf. annet ledd	§ 35 tredje ledd
Varsel om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Varsel om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale jordlovssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0
Vedtak om omgjøring av kommunale konsesjonssaker – forvaltningsloven § 35	0	0	0	0	0

Saker etter jord- og konsesjonslov - kontrollhjemmel

Betegnelse på rapporteringskrav	Sum	Delingssak	Drivepliktsak	Omdisponeringssak	Konsesjonssak
Antall saker	21	9	0	0	12

Nydyrking av myr - utfall av søknader i første- og klageinstans

Betegnelse på rapporteringskrav	Søknader i alt	Innvilget i alt	Innvilget uten vilkår	Innvilget på vilkår	Innvilget som følge av at myr er eneste dyrkingsressurs	Innvilget som følge av ivaretagelse av særskilte produksjoner i myr på fjellgrunn	Innvilget som følge av tap av andre produksjonsarealer	Søknader om dispensasjon for å nydyrke myrarealer avslått	Merknad
Søknader i førsteinstans om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	26	26	21	0	5	0	0	0	Kun fått vedtak på 6 av 21 saker. En av sakene har kommunen i sluttfasen behandlet etter forurensningsloven og ikke som nydyrkingssak.
Utfall av søknaden i klagesaker om dispensasjon for å nydyrke myrarealer jf. nydyrkingsforskriften § 5a	1	0	0	0	0	0	0	1	

Nydyrking av myr - størrelse på arealene som er omsøkt

Betegnelse på rapporteringskrav	Omsøkt i alt	Omsøkt areal dyp myr	Omsøkt areal grunn myr	Innvilget myrareal i alt	Innvilget areal dyp myr	Innvilget areal grunn myr	Avslått myrareal i alt	Avslått myrareal dyp myr	Avslått myrareal grunn myr
Informasjon om omsøkt myrareal	491	26	465	51	8	43	10	0	10

Av 21 søknader har SFNO bare mottatt vedtak på 6 saker.

Nydyrking av myr - ferdiggodkjent nydyrket myrareal

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker der nydyrking av myrareal er gjennomført og arealet er ferdiggodkjent	Ferdiggodkjent myrareal i alt	Ferdiggodkjent areal dyp myr	Ferdiggodkjent areal grunn myr
Informasjon om ferdiggodkjente saker	0	0	0	0

Vi har ikke fått inn noen saker på ferdiggodkjente områder.

Odelsfrigjøring

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall saker i alt	Samtykke til odelsfrigjøring gitt	Avslag på søknad om odelsfrigjøring	Merknad
Saker om odelsfrigjøring	0	0	0	

Arbeidet for utsatte barn og unge (fra kapittel 7.3.10.1.1 i TB)

Rapportere på

Statsforvalteren skal redegjøre for effekten av det tverrsektorielle samarbeidet for utsatte barn og unge, og hvordan embetet vurderer hovedutfordringene knyttet til samordning når kommunene ses under ett.

Statsforvalteren i Nordland jobber strategisk og langsiktig for samordning av tjenestetilbudet til utsatte barn og unge og deres familier. Dette er sentralt i vårt arbeide i det tverrfaglige forumet «Forum barn og unge» (FBU), som består av representanter fra alle avdelingene. Alle fokusområdene til forumet er rettet mot barn og unge generelt, og barn og unge i utsatte og sårbare livssituasjoner.

FBU har tre hovedområder i strategien og tiltaksplanen som tar utgangspunkt i embetets virksomhetsplan, tildelingsbrev og hovedinstruks, - barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep, barn og unge skal medvirke og barn og unge skal ha god psykisk helse. Disse hovedområdene er forankret i barns rett til beskyttelse, rett til helse og utdanning og rett til gode levekår. Strategien og hovedområdene er retningsgivende for vår oppgaveløsning og innenfor kjerneområdene klagesaksbehandling, tilsyn og veiledning til kommunene.

Overordnet arbeid for FBU er FNs barnekonvensjon. Vi har hatt fokus på å bidra til å øke kunnskapen og forståelsen i bruk av Barnekonvensjonen sett i sammenheng med FNs bærekraftsmål (jmf kap. 5.3.5.3.3) både internt og eksternt med kommuner og eksterne samarbeidspartnere. Vi vurderer at kommunene, gjennom flere av plansakene FBU og tverrfaglige samfunns plangruppen har gitt innspill på, i stor grad har inkludert artikler i barnekonvensjonen ved å vise hvordan de planlegger for at barn og unge skal medvirke. Vi ser dette også i klagesaker og i håndhevsordningen.

Barn og unge skal beskyttes mot vold og overgrep i arbeidet med å gjøre kommuner og fylkeskommuner kjent med de voldsforebyggende verktøyene «Jeg vet» og «Snakke sammen», (3.2.1.1.5), har SFNO samarbeidet med Statsforvalteren i Troms og Finnmark, og i Trøndelag, med RVTS Nord og Midt, Sametinget og med ledere av Ungdommens fylkesting i de tre fylkene. Inkludering og medvirkning fra unge bidrar i stor grad til økt bevissthet for sektor. Barnekonvensjonen og verktøyet «Snakke sammen» har også vært tema på fagsamling og regelverksamlinger der helsetjenesten, barneverns ansatte og barnehage- og skoleeiere har deltatt. Vi har etablert kontaktpersoner i alle våre kommuner, de følger opp kursledere i bruk av verktøyene i sin kommune. I tillegg har vi dialogmøter med kontaktpersonene og vet at det er flere som er i gang med bruk av verktøyene. Vi har bistått kontaktpersonene med presentasjon for å legge frem til administrativ og politisk ledelse på velferdslovene, og handlingsplaner som legger grunnlag for å bruke av verktøyene som et arbeidsredskap for å forebygge og oppdage barn og unge som blir utsatt for vold og overgrep. Tilbakemeldingen er at presentasjon er blitt brukt, og flere kommuner deltar på kurslederkurs, de fleste som deltar som kursledere er helsesykepleier og barnehageansatte. I 2022 har noen flere fra barneskolen deltatt, men utfordringen er å komme på arenaer og forståelsen av implementering av verktøyene på ungdomsskole og videregående skole. Noen kommuner er igang med kommunenes forebyggende plan, mens mange ikke kjenner til om kommunene er i gang med dette arbeidet i sin kommune.

I FBU er det boligsosiale innlemmet i det tverrfaglige arbeidet. Av konkrete tiltak rettet mot utsatte barn og unge og deres familier, deltar vi i Foyer-nettverket og prosjekt «Oppvekstløft i Nord». Vi har et tett samarbeid med KORUS Nord og Regionalt kunnskapssenter for barn og unge (RKBU), der Statsforvalteren deltar i et nettverk for tverrsektorielt samarbeid (BTS). Resultater av innsatsen vises i form av økt interesse for å ta inn det boligsosiale perspektivet, i det forebyggende arbeidet i kommunene rettet mot sårbare barn og unge. Gjennom at Statsforvalteren har lagt til rette for møtested regional arena, med eksterne aktører KS, Husbanken, NAV, Fylkeskommunen, Helse Nord, Bufetat. Hensikten er samordning av utviklingsprosesser, og å bidra med råd, veiledning, aktiviteter og verktøy for kommunenes arbeid rettet mot barns rett til en tilstrekkelig levestandard og bosted tema for helhetlig oppvekst for alle barn og forebygging av utenforskap. Dette er et arbeid i oppstart slik at vi ikke kan si noe om effekten i kommunene.

Barnekonvensjon har vært tema på samlinger i Inkluderende barnehage- og skolemiljø (BTS) og kompetanseløftet, med særlig fokus på barns rett til medvirkning og barnets beste vurdering. Tilbakemeldinger fra eksterne aktører og kommunene er at de ser behov for økt fokus og kunnskap om sammenheng mellom boligsosiale problemstillinger, utenforskap og barns rettigheter.

Vi har samarbeidet med Statsforvalteren i Troms og Finnmark og Oslo og Viken på tema barnerettighetsvurderinger på området plan, klima og miljø. Arbeidet startet høsten 2022, og vi jobber for å få en modell for barnerettighetsvurdering innenfor dette feltet. Dette for å sikre systematisk bruk av barnekonvensjonen innenfor flere områder. Vi ser for oss intern kompetanseheving på dette, før vi deretter kan videre bringe en modell med barnerettighets-vurderinger til kommunene på alle våre områder i løpet av 2023.

Bærekraftsmålene er i fokus hos kommunene og Statsforvalteren. Barn og unge står sentralt også her i vårt arbeid både internt og ut mot kommunene. Dette med utgangspunkt i at et av hoved-prinsippene for bærekraftsmålene er at ingen skal utelates og at dette gjelder særlig utsatte grupper som barn og unge. Bærekraftsmålene og barn og unges rettigheter i planprosesser har vært et gjennomgående tema i innspill til samfunnsplan og arealplan arbeid. Tilbakemelding fra ungdomsråd som vi har vært i dialog med at de blir brukt for lite i dette arbeidet i sine kommuner, noe vi må følge opp, både internt hos oss og hos kommunene.

Vi har etablert samarbeid med Ungdommens Fylkesråd i Nordland (UFR) på flere felt. Vi har hatt dialogmøte med UFR om hvordan vi kan få til bedre samarbeid og medvirkning på vårt arbeid, i tillegg til å sikre at kommunene har ungdomsråd. I 2021 gjennomførte vi en kartlegging om status av ungdomsråd, og i 2022 har vi fulgt opp kommunene som ikke hadde etablert ungdomsråd. I 2022 har 37 av 41 Nordlands kommuner etablert ungdomsråd/medvirkningsråd, men det er fremdeles en utfordring for ungdommen til å ha reel medvirkning og bistand fra en kontaktperson i sin kommune. UFR sier en av utfordringen er at kommunene ikke har stillingsprosent for kontaktpersoner for oppfølging av ungdomsråd. Ungdomsrådene er viktig for den koordinerte innsatsen for barn og unge og deres familier, for det er de som kjenner hverdagen for barn og unge best. Gjennom samarbeid med dem når vi ut til barn og unge og de gir gode innspill til hva som er viktig å være oppmerksomme på. For eksempel er det ungdomsrådene som har bedt om et fokus på psykisk helse siden mange unge har slitt ekstra siden pandemien, ut fra dette har vi gitt skjønnsmidler til støtte til digital tjenesteutvikling i Vefsn. Gjennom samarbeidet har vi fått tilbakemelding fra UFR og kontaktpersonene for UFR viktigheten at Statsforvalteren løfter dem

og deres arbeid inn mot kommunene, noe som fører til at de blir tatt på alvor i saker som involverer barn og unge. FBU vil fortsette samarbeidet med ungdomsråd og følge opp temaet barn og unge skal medvirke.

I 2021 vedtok fylkestinget en strategi i arbeidet med ung inkludering, «Diva. Akta. Alle. Sammen. - Ung inkludering i Nordland». I 2022 har fylkeskommunen møtt alle kommunedirektører, ordførere og innbyggere for å få innspill til en handlingsplan for å nå målene i strategien. Statsforvalteren deltar sammen med fylkeskommunen, KS, Helse Nord, NAV Nordland og ungdom i dette arbeidet. «Diva. Akta. Alle. Sammen» har fire delmål, 1. barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår i hele Nordland. 2. Unge i Nordland skal møte helhetlige og samordnende tjenester. 3. Samiske unge skal kunne delta i samfunnet på egne språklige og kulturelle premisser. 4. Barn og unge voksne med funksjonsnedsettelse skal ha like muligheter til utdanning, arbeid og deltakelse. Etter innspill på alle delmålene, ble handlingsplanen vedtatt på fylkestinget i 2022. Arbeidet for å konkretisere og samarbeide om målene for de utsatte barn og unge starter 2023. Kommunene har vært aktive deltakere med innspill, og på denne måten jobber for gode tjenester og tilbud til sårbare barn og unge.

Det todelt målet i rovviltpolitikken (fra kapittel 7.3.10.2.1 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status i forvaltningen av det todelt målet for rovviltpolitikken, både på landbruks- og reindriftsområdet

Statsforvalteren har høy beredskap gjennom hele året siden vi har både sau og tamrein i tilnærmet hele fylket. Søknader om skadefelling behandles i de fleste tilfeller raskt, innen få timer. Dersom vi mottar en søknad om skadefelling og situasjonen der og da etter vår vurdering ikke gir grunnlag for skadefelling, ser vi gjerne an utviklingen før vi fatter vedtak. Dette skjer i så fall i tett dialog med beitebruker/kommune, og dersom de ønsker det får de et raskt avslag i stedet for at vi avventer behandling.

Gjeldende forvaltningsplan ligger hos KLD som vurderer å gjøre endringer. Det pågår konsultasjoner med Sametinget og NRL, hvor SFNO er tilhører og bidrar med innspill etter ønske fra KLD. Selv om vedtatt plan gjelder, erfarer vi at den er et dårlig styringsverktøy for tydelig geografisk rovviltforvaltning. Dersom vi skal ivareta bestandsmålene kan vi ikke ha en praksis med veldig lav terskel for skadefelling i prioriterte beiteområder. I 2022 hadde vi likevel forholdsvis lav terskel for å gi skadefellingstillatelse på bjørn på Helgeland, noe som er overprøvd av Miljødirektoratet gjennom flere klagebehandlinger. Dette tar vi til etterretning og terskelen for skadefelling av bjørn i prioriterte beiteområder vil heves i 2023 (dersom evt. endringer i forvaltningsplanen ikke gir grunnlag for noe annet). Det er også vanskelig å prioritere FKT-midler ut fra gjeldende arealsonering, blant annet fordi det er tilnærmet ingen sau på beite innenfor forvaltningsområde for jerv.

Situasjonen med forvaltningsplanen oppleves konfliktfylt og uforutsigbar for beitenæringene. Men likevel opplever vi generelt at aktørene er fornøyde med vår samla innsats, og at vi bidrar aktivt med å holde konfliktnivået nede.

Utvalgte kulturlandskap og verdensarvområdene (fra kapittel 7.3.10.2.2 i TB)

Rapportere på

Rapporter på status for forvaltningen av ordningene Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vegaøyan og Vestnorsk fjordlandskap, både på landbruks- og miljøområdet.

Vår vurdering er at kommunene har forvaltet midlene til UKL- og verdensarvområdene i samsvar med forskriften og lokale planer.

Statsforvalteren har i år arbeidet med å forberede Vestvågøy kommune, og bygdene Eggum, Unstad, Uttaleiv, Haukland og Vik på statusen som *UKL Yttersida av Vestvågøy* fra 01.01.2023.

For øvrig viser vi til den fylldige LUF-rapporteringen som vi den 21.11.2022 sendte til Landbruksdirektoratet.

Utvalgte kulturlandskap i jordbruket og verdensarvområdene Vestnorsk fjordlandskap og Vegaøyen

Betegnelse på rapporteringskrav	Beskrivelse landbruksområdet	Beskrivelse miljøområdet
Bidrar tiltak støttet av tilskuddsordningen til å ivareta naturmangfold, kulturarv og jordbruksdrift på en tilfredsstillende måte?	Tilskuddsordningene bidrar til å styrke landbruket i UKL- områdene og i Vegaøyen verdensarvområde.	I alle områdene gis det årlige tilskudd til skjøtsel som skal ivareta verdiene knyttet til kulturlandskap og biologisk mangfold.
Er natur- og kulturmiljøverdiene i områdene styrket eller svekket?		Ut fra tiltakene som gjennomføres mener vi at natur- og kulturverdiene har blitt styrket.
Er det positive trender i områdene?	Ingen endringer er registrert i 2022 i forhold til 2021.	Ingen endringer er registrert i 2022 i forhold til 2021.
Er det noen spesielle trusler eller utfordringer mot natur- og kulturmiljøverdier eller jordbruksdrift i områdene?	Ingen spesielle trusler er registrert i 2022.	Ingen spesielle trusler er registrert i 2022.
Blir ordningen brukt i næringsutvikling basert på natur- og kulturmiljøverdier og jordbruksdrift?		I flere av områdene er det utviklet næringsvirksomhet basert på natur- og kulturverdiene.
Finnes det en overordnet forvaltningsplan for området (ja/nei)?	UKL Engan-Ørnes og Kjølvik, UKL Blomsøy-Hestøy og Skålvær og Vegaøyen verdensarvområde har forvaltningsplaner. Det forventes at arbeidet med forvaltningsplanene for UKL Røst og UKL Engøy fulføres i 2023. For UKL Yttersida av Vestvågøy (nytt område i 2023) vil arbeidet med å lage en forvaltningsplan bli satt i gang.	
Fungerer de overordnede forvaltningsplanene/områdeplanene på en hensiktsmessig måte for å prioritere de viktigste tiltakene knyttet til alle deltema omfattet av formålet med ordningen?	Vi ser at gode årlige tiltaksplaner er minst like viktige som de mer overordnede forvaltningsplanene.	Vi ser at gode skjøtselsplaner er minst like viktige som de mer overordnede forvaltningsplanene.
Fungerer samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå på en tilfredsstillende måte?	Samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå vurderes å fungere tilfredsstillende.	Samarbeidet mellom de ulike aktørene på lokalt og regionalt nivå vurderes å fungere tilfredsstillende.

Styrke arbeid og helse som fagområde (fra kapittel 7.3.10.3.1 i TB)
Rapportere på

Statsforvalteren skal:

- Redegjøre for kartleggingen av tjenestesamhandlingen som er etablert mellom NAV-kontor og kommunenes helse- og omsorgstjeneste
- Redegjøre for felles tiltak for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen om tjenestemottakere/pasienter som har behov for tjenester fra NAV og helsetjenesten

Statsforvalteren bidro for noen år siden til en kartlegging av samarbeidet mellom NAV og den kommunale helse- og omsorgstjenesten. Undersøkelsen avdekket at det var et forbedringspotensiale i flere kommuner, mens det i mange kommuner eksisterte et godt og tett samarbeid. Etter det nå er etablert helsefellesskap i tilknytning til alle helseforetak med tilhørende kommuner i fylket finner vi det naturlig at vi nå følger opp dette med å bidra til at også NAV, (med sine ulike aktører) innenfor de fire prioriterte pasientgruppene, blir integrert i de ulike FSU'ene som skal opprettes i helsefellesskapene. Gjennom vår observatørrolle i helsefellesskapenes SSU'er er dette noe som vi har tatt til orde for. Vi mener det er den eneste farbare veien for å sikre at tjenestene fremstår helhetlige for pasienter/brukere - også innenfor den sosiale dimensjonen og opp mot rehabiliteringsaspektet som løftes frem i forskriften ([§ 3, tredje ledd](#)).

Statsforvalterens regionale fora for boligsosiale problemstillinger har spesielt satt fokus på sårbare barn og unge og deres familier. Dette var tema da forumet møttes i 2022 der blant annet både Nav og Helse nord deltok. Det regionale fora for boligsosiale problemstillinger er ett tiltak som søker å bedre samhandlingen mellom aktører i regional stat, og Nav og Helse-nord er to av flere regionale statlige aktører som deltar. Statsforvalteren vurderer at samhandlingen er blitt bedre de siste år, men at det fremdeles er en vei å gå for å styrke og bedre tjenestesamhandlingen i forhold til de som har behov for sammensatte tjenester.

3.4 Redegjørelse for, analyse og vurdering av ressursbruk
Ressursrapportering 0525 - Drift

Statsforvalteren i Nordland implementerte ny budsjettfordelingsmodell i sitt budsjettarbeid fra regnskapsåret 2020. Vi har dermed brukt årene 2020-2022 på å tilpasse organisasjonen til modellen. I den nye sentrale modellen fikk embetet en forholdsmessig betydelig økning i budsjettrammen frem til 2022. Men selv om embetet som helhet fikk en styrkning, så medførte den sektorvise sentrale fordelingen at noen fagområder ikke har fått noen budsjettmessig styrkning.

For regnskapsåret 2022 vises dette særlig på Barne- og familiedepartementet, samt Landbruk- og matdepartementets områder. Vi må derfor allokere ledige budsjettmidler til disse to områdene.

Vi ser at de budsjettmessige økningene fra 2020 til 2022 på enkelte departementsområder er så beskjedene at de på langt nær veier opp for lønns- og prisveksten i perioden. Dette medfører at vi blir presset på bemanningen, både ved at vi ikke klarer å tilby konkurransedyktige lønnsvilkår for å beholde kvalifiserte medarbeidere, men også for å kunne rekruttere inn personer med ønsket relevant kompetanse.

Embetet har gjennom 2022 hatt 50% større turnover enn tidligere år, og vi har slitt noe med å få rekruttert inn nye medarbeidere fort nok. Dette har medført at enkelte stillinger i perioder har blitt stående vakante. Dette problemet har gjort seg gjeldende på de fleste fagfeltene.

Per 2. tertial forventet vi et betydelig mindreforbruk på driftsmidlene. Årsresultatet viser at dette ble en del mindre enn først antatt. Endringen tilskrives sent mottatte fordringer av betydelig størrelse. Blant annet nevnes kostnader tilknyttet ordning og avlevering av store mengder papirarkivalia, særskilte oppdrag og dertil utgifter med oppfølging av Moskenes kommune.

Usikkerheten i budsjettoppfølgingen er også knyttet til mottak av Nav-refusjoner der man ikke kan erstatte stillinger med vikar, og til stillinger som periodevis blir stående vakante på grunn av turnover.

For 2022 har også ny hendelsesbasert modell for innbetaling av pensjonskostnader til SPK vært med på å skape usikkerhet i budsjettet, særlig med tanke på hvordan kostnadene fordeler seg i løpet av periodene. Viser her til årlig justering av grunnbeløp og lønnsoppgjør.

Kommentarer per departementsområde:

Embetet fikk i fjor en økning i Arbeids- og inkluderingsdepartementets område, men klarte ikke å bruke alle ressurser jf ny budsjettfordelingsmodell. Det har vært vakante stillinger gjennom året i tillegg til at vi har mottatt refusjoner av sykepenger.

Barne- og familiedepartementet har økt forbruket betraktelig sammenlignet med 2021. Vi anser dette området som underfinansiert og har allokert ledige ressurser i budsjettet til dette området, slik at de får utført de pålagte oppgavene på en tilfredsstillende måte.

Helse- og omsorgsdepartementet har hatt en økning fra 2021 til 2022 som kan forklares med et mindreforbruk fra 2021, samt tilpasninger til sentral budsjettmodell for 2022. I 2021 var det flere vakanser som i 2022 er blitt besatt. I år har dette departementsområdets forbruk vært på linje med den sentrale budsjettmodellens tildeling.

Justis- og beredskapsdepartementets økninger fra 2021 tilskrives rekruttering av nyansatte på beredskapsområdet.

Klima- og miljødepartementet har en økning som begrunnes i mindreforbruket fra 2021. Tallene for 2022 viser at de også er på linje med den sentrale budsjettmodellens tildeling.

Kommunal- og distriktsdepartementet har en økning sammenlignet med 2021. Årsaken tilskrives KDD-fag og at KDD-Adm har fått en økning etter den sentrale budsjettfordelingsmodell. KDD-Adm viser et merforbruk enn tildelt i 2022, dette er overført mindreforbruk fra 2021 som er benyttet dette området.

Kunnskapsdepartementets endring tilskrives pris- og lønnsjustering i 2022.

Landbruks- og matdepartementet har hatt en økning som skyldes helårseffekt av lokale lønnsjusteringer i 2021. Det er også økt utadrettet aktivitet og reisevirksomhet på dette området i 2022. Sett ut fra sentral budsjettfordelingsmodell har området et betydelig høyere forbruk, og det må gjøres en evaluering av samlet oppgaveløsningen.

Andre departement; aktiviteter på dette området har det vært litt lavere aktivitet på i 2022.

Ressursbruk på fagområder:

Sammenstillingen av ressursbruken på departementsområdene viser at noen områder har hatt forskjeller mellom 2021 og 2022.

På Arbeids- og inkluderingsdepartementets fagkapitler i 2022 er oppgaven med å øke kompetanse- og kvalitetsutvikling av sosialtjenesteloven rettet mot kommunene fortsatt en prioritet. Det har derimot vært vakante stillinger som har ført til en mindre belastning på kap.post 062121. Fra 2023 er alle disse stillingene besatt.

For Barne- og familiedepartementets område har det ikke vært en stor endring i belastningene fra 2021. Hovedfokuset i 2022 har vært på områdene Kommunale læringsnettverk og koordineringskompetanse tiltak, samt veiledning og rekruttere fosterhjem i kommunene.

For Helse- og omsorgsdepartementet har det vært en økning i 2022. Det har vært økt aktivitet etter at samfunnet åpnet igjen etter pandemien på kap.post 073401 for Kontrollkomisjonene som gjelder psykisk helse og rus. Og kap.post 076121 for spesielle driftsutgifter, som gjelder kommunale helse- og omsorgstjenester.

For Justis- og beredskapsdepartementet, har det kun vært små endringer fra 2021. Belastningene på dette området tilskrives i sin helhet vergemålsordningen.

På Klima- og miljødepartementets områder har det mindre endringer i belastningen i forhold til 2021. Dette kan tilskrives i forskjeller i tildelingene fra 2021 til 2022

Kommunal- og distriktsdepartementet hadde en begrenset økning i belastningen sammenlignet med 2021. I 2022 har Vergemålsseksjonen økt ressursbruken på kap.post 054025 digitaliseringsprosjekt for vergemål.

Det har også vært en liten økning på Kunnskapsdepartementets fagområde, økningen sammenlignet med 2021 tilskrives økt lønnsbelastning på kap.post 022621 – barnehage og grunnsopplæringen.

For Landbruks- og matdepartementet og Andre departementer har det ikke vært noen endringer fra 2021 som tilsier nærmere forklaring.

Ressursrapportering

Departement	Kapittel 0525, 2022	Fagdep. 2022	Kapittel 0525, 2021	Fagdep. 2021
Arbeids- og inkluderingsdepartementet	2 032	1 691	1 512	2 360
Barne- og familiedepartementet	6 743	1 275	5 294	1 246
Helse- og omsorgsdepartementet	17 546	7 284	16 544	5 916
Justis- og beredskapsdepartementet	7 372	12 352	5 759	12 078
Klima- og miljødepartementet	21 507	9 040	20 525	9 460
Kommunal- og distriktsdepartementet	44 973	1 417	37 580	1 410
Kunnskapsdepartementet	12 214	3 263	11 897	2 401
Landbruks- og matdepartementet	20 617	0	18 364	64
Andre	323	0	512	0
Sum	133 327	36 322	117 987	34 935

Se egne kommentarer ovenfor.

3.5 Samlet vurdering av måloppnåelse i forhold til samfunnsoppdraget og regnskapsresultat

Innenfor de gitte økonomiske fullmakter i 2022 mener vi at embetet løste samfunnsoppdraget på en grei måte.

Regnskapsresultater for alle kapitler/poster

For embetets regnskapsresultat for alle kapitler/poster viser vi til årsregnskapet i kapittel 6.

3.6 Andre forhold

Synlighet

I 2023 har vi hatt flere målrettede kommunikasjonstiltak for å synliggjøre at vi virker til Nordlands beste og vise at vi er en attraktiv arbeidsplass for medarbeidere og jobbsøkere. Et av tiltakene er innsalg av aktuelle saker til media. Dette har blant annet resultert i flere radiosendinger i NRK Nordland i 2022.

I mai kontaktet vi NRK og spurte om de ønsket å få fast besøk av en medarbeider fra vår klima- og miljøavdeling i sine radiosendinger. NRK Nordland takket ja til dette og gjennom sommeren og tidlig høst gjestet vi sendingen annenhver uke. Ordningen ble forlenget ut året og det endte med 12 innslag/intervjuer. Dette ga oss mulighet til å spre folkeopplysning og informasjon om vår rolle, og ga samtidig medarbeiderne våre verdifull medietrening.

Rapport fra Infomedia viser at vi ved årsslutt i 2022 hadde 5238 medieoppslag. Det er en nedgang sammenlignet med 2021 da det var et sterkt søkelys på koronapandemien.

Klarspråkarbeid

Klarspråkarbeidet er et kontinuerlig forbedringsarbeid som angår alle medarbeiderne. I tråd med hovedinstruksen og embetets overordnede kommunikasjonsstrategi, skal vi bruke et klart, aktivt, presist og korrekt språk der vi har mottaker i tankene når vi kommuniserer.

Embetet har en egen klarspråkgruppe som består av ambassadører fra alle avdelingene. Det foregår ulike klarspråkaktiviteter i avdelingene, for eksempel arbeid med tekstmalere til bruk i saksbehandlingen, kollegalesing mm. I tillegg skal alle nyansatte gjennomføre e-læringskurset «Den gyldne penn» som en del av introduksjonsprogrammet.

Nytt bygg og nye arbeidsformer

Etter flytting fra lokaler i Moloveien til Byporten i desember

2021, ble det i 2022 igangsatt et arbeid for å kartlegge og ev. justere arbeidsform og bruken av bygget.

Ved innflytting ble en arealnorm oppsatt av Statsbygg lagt til grunn (18-23 m2 per ansatt), og vi fikk ikke anledning til å planlegge for økning i antall medarbeidere. Bygget imøtekom arealkravet ved innflytting (18,2 m2/ansatt), men grunnet en stadig økning i antall medarbeidere på grunn av for eksempel lærlinger, nye oppgaver, organisatoriske statlige forsøk (Husbank), m.m. opplever vi et stadig trangere bygg.

I dag er arealnormen i staten fastsatt til 23 m2 per ansatt. Når vi nå reelt sett har 16,9 m2 per ansatt, skaper det betydelige utfordringer med å skape arbeidsplasser og -miljø som ivaretar eksempelvis behov for ulike arbeidsformer og håndtering av taushetsbelagte opplysninger.

Å sørge for gode arbeidsplasser i åpne landskap krever god tilpasning mellom bygg og mennesker. Ulike kartlegginger, bl.a. MUST, danner et godt kunnskapsgrunnlag for en åpen utviklingsprosess. Både medarbeidere, verneombud, tillitsvalgte, og ledere deltar i utviklingsarbeidet, som er ledet av HR. Kartleggingsarbeidet planlegges avsluttet våren 2023. Deretter vil ulike konsepter for forbedringer testes ut.

4 Styring og kontroll hos statsforvalteren

4.1 Redegjørelse for vesentlige forhold hos statsforvalterens planlegging, gjennomføring og oppfølging

Planleggingen, gjennomføringen og oppfølging av embetets virksomhet har i 2022 vært preget av pandemi, krig i Ukraina og turnover.

Risikovurdering i forhold til manglende måloppnåelse er videreført, jf. nærmere omtale. Vi utarbeidet også for 2022 en overordnet virksomhetsplan, og det er i hovedsak denne som er gjenstand for embetets ROS-analyser gjennom året. Status og oppfølging skjer fortløpende i våre ukentlig ledermøter, og mer grundig gjennom tertialrapporteringer der vi også følger opp økonomistatus og HR-analyser som vakanser, sykefravær, rekruttering og tidssaldoer.

Budsjettmidler til avdelinger ble gjennom ny budsjettmodell fastsatt som rammer i disponeringsskriv i februar, og vi tilstrebet å etterleve modellens inndeling i størst mulig grad.

Ny budsjettmodell ivaretok også et flerårig perspektiv, som ga sikrere grunn til langtidsplaner for de ulike fagområdene. Vi er spente på det videre arbeidet med modellen - da vi nå går inn i siste år av den gjeldende fordelingen. Det er av stor driftsmessig betydning å få forutsigbarhet rundt flerårsbudsjettet.

Kjøp av konsulenttjenester.

I 2022 har embetet totalt bokført kroner 1,254 mill. på kjøp av konsulenttjenester, dette er en nedgang fra 2021 på ca. kroner 450 000.

Nordland fylke har mange små kommuner og flere av de er i en krevende økonomisk situasjon. I 2022 besluttet embetet å starte et eget omstillingsprosjekt for en av kommunene hvor akkumulert merforbruk og kortsiktig gjeld har økt vesentlig. I denne kommunen ble det gjennomført et forprosjekt med fokus på å kartlegge organisasjonspraksis, få innblikk i økonomistyringen og se på tjenesteytelsen. Omstillingsprosjektet ble ansett til å være både kompleks og langvarig, og embetet gikk til anskaffelse på kjøp av ekstern kompetanse som kunne finne både de operasjonelle og finansielle utfordringene denne kommunen har. Totale kostnader for denne anskaffelsen ble i 2022 kroner 724 000. Arbeidet videreføres i 2023 med å følge opp det som er avdekket i forprosjektet med intensjon å få til omstilling og bærekraftig økonomi.

Ellers så har det vært kjøpt inn en del konsulentbistand i forbindelse med en nyetablert nasjonalpark, her dreier det seg om utvikling av nettsider, besøksstrategier og kommunikasjonsplaner.

Alle styringsdokumenter og resultatoppfølging deles på vårt intranett Nordaførr og Sharepoint.

4.1.1 Statsforvalterens risikostyring

Informasjonssikkerhetsinstruks fra STAF er gjeldende. Sikkerhetsinstruksen skal gjennomgås årlig med alle ansatte innen 1. mai. At gjennomgangen er utført, rapporteres til ledermøtet.

Embetets øvrige rutiner for risikostyring er videreført: Alle avdelinger foretar en risikoanalyse på utvalgte fagfelt i forhold til manglende måloppnåelse. I tillegg ser avdelingsdirektørene særskilt på måloppnåelse for overordnet virksomhetsplan 2022.

Risikoanalysene blir gjennomgått i ledermøte og embetsledelsen utarbeider på denne bakgrunn en overordnet risikoanalyse. Det utarbeides en tiltaksplan der det er behov.

Statusgjennomgang, oppfølging og eventuelle korrigerende tiltak skjer gjennom tertialrapporteringen til ledermøtet.

4.1.2 Statsforvalterens internkontroll, herunder iverksatte tiltak

Statsforvalteren i Nordland hadde i 2022 190 medarbeidere og var inndelt i 7 verneområder. Verneombud for hvert område velges for to år av gangen og det velges ut tre av disse til å sitte som medlemmer av vårt arbeidsmiljøutvalg (AMU) sammen med arbeidsgiver-representanter. Utvalget deltar i planleggingen av verne- og miljøarbeidet i virksomheten (HMS), og følger nøye med på utviklingen i arbeidsmiljøet.

AMU har i 2022 gjennomført totalt seks møter, hvorav to var ekstraordinære møter. Det ene av disse var et felles møte med AMU og SAMU. Det ble behandlet til sammen 29 saker.

Sakene behandlet i AMU var årsrapport, fraværstatistikk, avvik, nye verneområder etter intern omorganisering, ny bedriftshelse-tjeneste (Avonova) fra mars 2022, Medarbeiderundersøkelsen 2022, intern spørreundersøkelse i Byporten, videreutvikling av Byporten, avklaring omkring vernerunde, gjennomgang av rapporter fra medarbeiderundersøkelsen (MUST) og handlingsplaner for disse, samt AMU møteplan for 2023 og AKAN-utvalg.

Sykefraværet var i 2022 på totalt 6,1%, hvorav 4,5% var legemeldt og 1,6% egenmeldt fravær. Sykefraværet utgjorde fravær i 2513 av 41 003 mulige dagsverk.

Det ble i 2022 meldt 7 avvik som er behandlet og lukket i henhold til internkontrollrutinene våre.

Vårt interne sikkerhetsutvalg sørger for rutiner, blant annet tilknyttet informasjonssikkerhet i embetet.

Embetet benytter SharePoint som arbeidsverktøy og samarbeidsflate. RiskManager blir et tilleggssystem. Vi er pålagt å legge inn alle rutiner og

avviksrapportering tilknyttet informasjonssikkerhet i RiskManager. Vi vurderer det som risikofyllt å ha enda et system for å innhente rutinebeskrivelse og rapportere avvik. Så langt har vi ikke en klar løsning på denne utfordringen.

4.1.3 Bemanning, kapasitet og kompetansesituasjonen hos statsforvalteren

Bemanning:

Vi hadde ved årsskiftet 190 medarbeidere, hvorav 11 deltidsansatte. De som jobber deltid gjør dette som følge av at de er prosjektledere som følger opp turnusleger, uførhet, alder eller uttak av foreldrepermisjon.

I tillegg hadde embetet midlertidig ansatte som er begrunnet i tidsavgrensede prosjekt og ulike engasjementer, samt vikariater for fast tilsatte (sykefravær, svangerskaps-/foreldrepermisjon eller annen permisjon).

Vi har stort sett svært god søkermasse til alle våre utlyste stillinger. Imidlertid merker vi at arbeidsledigheten er rekordlav og at det derfor er utfordrende å rekruttere. Hos oss, som ellers i samfunnet - både nasjonalt og internasjonalt - er det stor mobilitet i arbeidsstokken og dette medfører høy turnover. Høy turnover er ressurskrevende og vi jobber derfor aktivt for å beholde de medarbeiderne vi har.

Vi jobber kontinuerlig med system for onboarding som omhandler tiden fra en medarbeider får tilbud om jobb til vedkommende er godt i gang i stillingen. Onboarding er en suksessfaktor for rask integrering i både arbeidsmiljø og oppgaver. Vi har i ti år benyttet flytskjema i SharePoint som et viktig verktøy for at alle oppgaver i onboardingprosessen blir ivarettatt. Våre erfaringer fra 2019 med bruk av SAMS i onboardingprosessen står fortsatt ved lag. Systemet bidrar ikke til å holde den kvaliteten vi ønsker på onboarding. Det erstatter ikke den kvaliteten vi hadde i flytskjema vi brukte i Sharepoint, det er for vanskelige tilpasningsmuligheter for embetenes ulike behov og systemet er for lite brukervennlig. For å sikre bedre systemer for onboarding som er integrert med øvrige systemer, ønsker vi å ta i bruk DFØ HR som DFØ har utviklet på oppdrag fra Finansdepartementet. Imidlertid er kostnadene knyttet til dette systemet så høye at vi ikke har mulighet til å ta det i bruk. Se også punkt 5.1.

Vi tilstreber å benytte prøvetiden aktivt. Vi har etablerte rutiner for både ledere og faddere. Fadderordningen og opplæringstilbudet alle nyansatte får hos oss, blir svært godt mottatt.

Kapasitet:

Med kapasitet forstår vi hvordan bemanning og kompetanse står i forhold til de oppgaver vi er gitt. Vakanser, permisjoner og sykdom treffer de ulike fagområdene i varierende grad og vi erfarer at, foruten kvinners foreldrepermisjoner og langvarige permisjoner uten lønn, det generelt er vanskelig å erstatte den fraværende kompetansen. Avveilingen står mellom tilgang på kvalifiserte vikarer og ressurser til å gi nødvendig opplæring. Løsningen blir som oftest omfordeling og omprioritering av ressurser og oppgaver.

Vi hadde i 2022 35 stillingsannonser publisert. 32 medarbeidere sluttet hos oss; fire grunnet pensjonering, sju avsluttet midlertidige engasjementer og de øvrige grunnet ønske om nye utfordringer. Utskiftningen var på i overkant av 10,1 % (se imidlertid kommentarer under tabell for turnover i 7 - vedlegg. Det reelle tallet er høyere iht definisjonen for turnover i Statens personalhåndbok pkt. 6.3.3.5). Dette er ikke lenger en akseptabel turnover, da vi merker økende slitasje på opplæring av nyansatte samt stor ressursbruk til rekrutteringsprosesser som går på bekostning av annet arbeid. Vi ser også at turnover har direkte innvirkning på den samlede kvaliteten i våre leveranser.

Vi har gjort lønsmessige grep for å være mer konkurransedyktige, men effekten av dette må vi evaluere senere.

Kompetansesituasjonen:

Vi opplever hovedsakelig god kompetanseoverføring mellom medarbeidere, og at medarbeidere som enten blir pensjonister eller slutter av andre årsaker derfor ikke medfører kritisk kompetansetap. Allikevel ser vi at noen avdelinger vil få større utfordringer enn andre når det gjelder alderssammensetning - og der utsiktene til samlet kompetansetap i løpet av relativt kort tid kan bli en utfordring.

Embetet har det siste året rekruttert flere yngre medarbeidere med høy kompetanse og det vurderer vi som viktig for både arbeidsmiljø, oppgaveløsning og embetets helhetlige kompetanse. Det jobbes godt med dette temaet i avdelingens lederteam sammen med HR.

Ved slutten av året hadde vi 33 medarbeidere over 60 år. Våre seniorer representerer stabilitet, erfaring og kompetanse som de er bevisste på å dele med yngre kolleger. Men de har også noen utvidede rettigheter som medfører økt fravær. For noen fagområder slår dette merkbart ut, og påvirker både kapasitet og kvalitet.

Lokal lønnspolitikk har definert begrepet nøkkelperson som personer med kompetanse som er vanskelig å erstatte, og samtidig kritisk for å få løst embetsoppdraget. Nøkkelpersoner er den eneste på sitt fagområde. Nøkkelpersoner gjør oss svært sårbare, og vi tilstreber å ha færrest mulig nøkkelpersoner ved å spre kompetanse og oppgaver på flere der det er mulig.

Våre medarbeidere har i stor utstrekning minimum utdannelse på mastergradsnivå, og vi har både medarbeidere med lang erfaring og medarbeidere som kommer rett fra utdanning med helt oppdaterte kunnskaper fra akademien.

4.1.4 Forvaltning av egne eiendeler (materielle verdier)

Administrasjonsavdelinga har oversikt over innkjøp og inventar/utstyr av driftsmessig karakter. Siden STAF eier og administrerer med meste av IKT-utstyr,

er eget inventar/utstyr meget beskjedent.

Ut fra situasjonen med innflytting i nytt kontorbygg i Bodø, har det i denne forbindelse naturligvis vært gjort en del investeringer. Men dette er stort sett i møbler og annen innredning som ikke anses som lett omsettelige. Annet mindre utstyr som anses som lett omsettelig registrere vi, dette være seg mobiltelefoner, kamera ol.

Fagavdelingene har oversikt over nødvendig utstyr for å utføre oppgaver utenfor kontoret, f.eks ulike typer feltutstyr. Vi har "Særavtaler om feltutstyr" på avdelinger der dette er relevant.

4.1.5 Oppfølging av eventuelle avdekkede svakheter/utfordringer, herunder merknader fra Riksrevisjonen og status for arbeidet med informasjonssikkerhet

Riksrevisjonen hadde ingen anmerkninger til regnskapsrevisjonen for 2022.

Informasjonssikkerhet

I 2022 har vi jobbet aktivt med flere oppgaver for å bedre sikkerhets- rutiner, strategier og mål. Vi har eget SU (sikkerhetsutvalg), hvor medlemmene representerer hver avdeling i embetet. SU sitt arbeid innen sikkerhet skal være forebyggende, kontrollerende og rådgivende.

Overordnet instruks for informasjonssikkerhet ble revidert og vedtatt i ledermøtet 13.12.21. Instruksen beskriver lovverk, ansvar og roller, organisering av sikkerhetsarbeidet, avvikshåndtering, mandat for SU, samt et «årshjul» med en oversikt over rapporteringer og aktiviteter.

SU har begynt arbeidet med å lage en overordnet ROS-analyse for informasjonssikkerhet.

Det er etablert en felles informasjonsside på intranettet hvor alle ansatte finner nødvendig/tidsriktig informasjon iht. informasjonssikkerhet. Her vil blant annet avviksskjema, gjeldende instruks, e-læringskurs, husregler og nyheter som berører informasjonssikkerhet være tilgjengelig.

Det ble tilbudt e-læringskurs (NorSIS) i digital sikkerhet for alle ansatte på embetet under sikkerhetsmåneden i oktober.

Ved digitale hendelser nasjonalt, og/eller endringer av myndigheters trusselbildet, har det blitt publisert artikler på Statsforvalteren i Nordland sin intranett med veiledning på hva ansatte må være bevisst på iht. informasjonssikkerheten.

Vi deltar i felles fagforum for statsforvalterne «Fagutvalget for informasjonssikkerhet», hvor det deles erfaringer og løsninger på problemstillinger knyttet til internkontroll. Nordland deltar også i et arbeid hvor STAF og embetene skal utarbeide et felles ledelsessystem for informasjonssikkerhet.

De ansatte har fått tilbudet om å delta på STAF sin phishingkampanje som går ut på å identifisere eposter som forsøker å hente ut informasjon fra de ansatte.

Det har blitt kjørt en intern kampanje på holdningsskapende arbeid knyttet til sikkerhet. For eksempel at alle ansatte går med adgangskort synlig og følger med på om uvedkommende følger etter åpne dører inn i sikker sone.

4.2 Rapportering av andre vesentlige forhold knyttet til personalmessige forhold, likestilling, HMS/arbeidsmiljø, diskriminering, ytre miljø og lignende

Vi vurderer turnover i embetet som enda mer bekymringsfull enn tidligere år. At medarbeidere slutter har ulike årsaker, men det er foruroligende at det er mange som oppgir tilbud om høyere lønn hos våre konkurrerende virksomheter som begrunnelse.

Utskifting av medarbeidere, særlig i sentrale stillinger, er alltid

ressurskrevende. Uforutsett fravær kan sjelden erstattes av vikar og krever omdisponering av egne ressurser. Dette er en ekstra slitasje og vi ser økt arbeidsmobilitet i etterkant av pandemien.

Embetet har gjort helt nødvendige lønnsgrep både i 2021 og 2022 for å bli mer konkurransedyktige i arbeidsmarkedet. Foreløpig ser ikke det ut til å stabilisere turnover, men vi håper det vil gjøre det på sikt.

Våre annonsetekster oppfordrer som lovpålagt alle kvalifiserte søkere med nedsatt funksjonsevne og/eller innvandrerbakgrunn til å søke. Vi tilsatte i 2022 medarbeidere med nedsatt funksjonsevne og medarbeidere med innvandrerbakgrunn, samt medarbeidere med hull i CV.

Dårlig eller ingen norsk språkkompetanse er viktigste årsak til at ellers kvalifiserte søkere ikke får tilbud om stilling hos oss. Vi har allikevel et bredt spekter av nasjonaliteter og kulturbakgrunner representert i embetet. Vi ønsker ytterligere mangfold i vårt arbeidsmiljø sterkt velkomment og jobber aktivt for å oppnå dette.

Vi jobber hele tiden målrettet for å ha høy kvalitet på rekrutteringsprosessene våre, og opplever at ledere sammen med HR er svært profesjonelle. Vi målretter alltid rekrutteringsprosessen ut fra hvilken stilling vi skal rekruttere til og benytter ulike metoder. Blant annet benytter vi ofte «Speed-intervju» (korte intervju på 15 – 20 minutter), disse gir flere kandidater mulighet til å vise sitt kandidatur. Speed-intervjuene etterfølges av dybdeintervjuer for de

mest aktuelle kandidatene. Dybdeintervjuene er strukturerte og inneholder en tilpasset og kompetanseorientert intervjuguide, ofte sammen med et case, ulike oppgaver eller spørreskjema i forkant og/eller preferansetest (JTI).

Vi har kontinuerlig fokus og rutiner tilknyttet «Onboarding» – som er perioden fra en person får tilbud om stilling til vedkommende er vel gjennom prøvetiden. Dette, sammen med fadderordning, opplæringsprogram og lederstøtte, oppleves av alle parter som meget bra. Det bidrar til en god

start for nye medarbeidere og sikrer at de så raskt som mulig kan levere på sine arbeidsoppgaver.

Det har fortsatt vært krevende å finne en god samarbeidsform mellom embetet og STAF. Noen uenigheter knyttet til oppgaveansvar, mange endringer som har blitt gjort uten embetets involvering, samt manglende forståelse for hvilke konsekvenser endringene medfører er eksempler på dette. Vi erfarer også at mange oppgaver og spørsmål knyttet til IKT og dokumentarbeid, som vi nå ikke har ressurser og kompetanse på, havner hos oss. Dette medførte at vi i 2022 midlertidig ansatte en egen medarbeider med IKT-spisskompetanse for å hjelpe oss i det interne arbeidet med generell kompetanseheving i bruk av alle våre IKT-verktøy.

Vi ble i 2021 utpekt som første koordineringsembete på fagområdet HR. Gjennom 2022 har dette arbeidet pågått kontinuerlig, og det er et meget godt samarbeid og erfaringsutveksling mellom alle embetene innen HR-faget. Årsrapporter foreligger for både 2021 og 2022.

Embetet praktiserer "Livsfasepolitikk" som samler de tiltak vi skal sørge for gjennom lov- og avtaleverk, samt lokalt avtalte ordninger for våre medarbeidere. Vi har tiltak for alle livets faser - ikke bare seniortiltak. De sentrale ordningene oppleves i hovedsak som seniortiltak.

For å forebygge og følge opp sykefravær, har HR tett dialog med og støtte til alle våre ledere. Vi kan vise til meget gode resultater gjennom denne oppfølgingen, ved at medarbeidere tidlig er tilbake i arbeidsrelatert aktivitet eller at vi kommer tidlig i gang med tilretteleggingstiltak og veiledning for veien videre. Denne tilretteleggingen og tette oppfølgingen hindrer at medarbeidere faller ut av arbeidslivet.

Også i mer krevende personalsaker samarbeider HR tett med involverte ledere, og arbeider grundig med disse sakene. Vi har således en kultur for å vise mot i vanskelige personalsaker, som igjen kan bidra til endring, effektivisering og gode løsninger for alle parter.

Som et forebyggingsiltak for helseplager samt som et arbeidsmiljøtiltak for å møte kollegaer i andre avdelinger, stiller vi oss positive til og har ordninger for trening i arbeidstiden. Dette ved at medarbeidere kan bruke inntil to timer pr uke til dette formålet. Vi har ikke statistikk som kan vurdere hvorvidt tiltaket har direkte innvirkning på sykefravær eller effektivitet, men forskning viser at trening i arbeidstiden kan ha positiv virkning på effektiviteten.

Trygghet og tillit er nødvendige faktorer for å skape kultur for tilbakemelding. Vi ønsker å jobbe fortløpende med å ha en god tilbakemeldingskultur som et av tiltakene for en mer helsefremmende arbeidsplass. Også andre tiltak for organisasjonsutvikling benyttes, hovedsakelig avdelingsvis. HR tilbyr JTI (Jungs type index) til alle medarbeidere og avdelinger, og dette er et tiltak som tidligere har vist seg å gi gevinster i form av bedre samarbeid og arbeidsmiljø.

Som IA-bedrift har vi laget målsettinger for vårt inkluderingsarbeid. Et av tiltakene er arbeidsplassvurdering for medarbeidere som har eller står i fare for å få arbeidsrelaterte helseutfordringer. Vi jobber systematisk med å skaffe relevante hjelpemidler for å forebygge helseskade.

5 Vurdering av framtidsutsikter

5.1 Forhold i og utenfor statsforvalteren som kan påvirke statsforvalterens evne til å løse samfunnsoppdraget på sikt

Globale kriser

Koronapandemien og Ukrainakrigen har ført til store endringer i hele verden. Disse erfaringer vil også påvirke oss i framtiden. Vi har et særlig fokus på ivaretagelse av sårbare grupper, som nok ikke har blitt ivare tatt godt nok i denne perioden, og dette vil medføre et styrket fokus på dette for fremtiden.

Digitalisering

Økt bruk av digitale flater og hjemmekontor er en fleksibilitet vi utnytter også etter pandemien. Vi ser mange muligheter for effektivisering og reduksjon i klimautslipp om vi kan legge om noen av våre tidligere arbeidsformer også for fremtiden. Digitale flater kan ikke fullt ut erstatte fysiske møter, men til en viss grad bør de kunne gjøre det.

Siden oktober 2022 har ikke embetene hatt møteromsutstyr. Anskaffelsen ble jobbet med i STAF før jul, men er besluttet avvendt til statlig rammeavtale er på plass. Manglende møteromsutstyr medfører uansett heftelser for digitale møter.

Vi har en stor bekymring rundt digitale HR-systemer som utvikles for staten av DFØ - da disse viser seg å ha en kostnad i implementering og drift som det ikke er rom for i våre budsjett. Dette blir viktig å avklare sentralt. Det er et paradoks at DFØ får oppgaver og finansiering til å utvikle systemer eksklusivt for statlig sektor, som blir solgt internt til en pris statlige virksomheter ikke har råd til! Enten må embetene gis overføringer tilsvarende kostnadene, eller DFØ gis midler til implementering og drift slik at statlige virksomheter fortløpende kan ta verktøyene i bruk uten økonomiske forpliktelser.

Husbankforsøket

Vi har nå kommet vel i gang forsøket med overføring av noen av oppgavene fra Husbanken til vår organisasjon og har stor tro på at dette kan gi de forventede resultater, selv om forsøket ikke er fullfinansiert.

Ressurssituasjonen og mangfold

Rekruttere og beholde nødvendig kompetanse er blitt vanskeligere enn tidligere. Dette henger sammen med lav arbeidsledighet, merkbart økt konkurranse i markedet og postpandemieffekt - der foreløpige forskningsresultater viser en høyere turnover i de fleste sektorer i arbeidsmarkedet.

De demografiske fremskrivninger i vår region gir bekymring for rekruttering av arbeidskraft og kompetanse fremover.

Mangfold i vårt arbeidsmiljø er en stor ressurs, men vi erfarer at det allerede nå er utfordrende å rekruttere til et større mangfold. Dette er et område vi har stort fokus på allerede, men som vi må fortsette å jobbe med fremover. Blant annet hadde vi i desember 2022 en mangfoldskampanje sammen med de øvrige embetene i Aftenposten og SoMe. Fremover må arbeidet ha et enda bredere og sterkere fokus.

STAF

STAF har fortsatt i 2022 vært preget av en organisasjon i utvikling. På enkelte områder ser vi en god nytte av denne omleggingen, på andre områder er det fremdeles utfordringer. Hovedårsaken til utfordringene oppleves fra vår side å være basert på en manglende forståelse for vår organisasjons behov, og tidvis for liten involvering av oss som skal motta tjenestene i prioriteringer.

Det faller fortsatt en del oppgaver og ansvar tilbake til embetene, som tidligere ble ivare tatt av lokal IKT og dokumentforvaltning. Dette er ensidige beslutninger som tas av STAF. Vi vurderer derfor å opprette budsjettposter for å holde oversikt over IKT-relaterte investeringer som for eksempel PC, headset, møteromsutstyr og forbruksvarer IKT. Eierforholdene rundt disse investeringene og innkjøpene er ikke avklart.

Det er investert store ressurser fra vårt embete i både samhandling med og respons på STAFs interne virksomhetsutvikling. Vi forventer en betydelig bedring på dette området.

Demografiutfordringer og infrastrukturutfordringer

Statsforvalteren i Nordland, Helse Nord og Statsforvalteren i Troms og Finnmark møtte våren 2019 en rekke departementer der vi tegnet et bilde av en landsdel med kommuner som ikke vil være i stand til å ivareta innbyggernes behov, med stadig færre i arbeidsdyktig alder og stadig flere eldre over åtti år. I etterkant av dette har vi fått Norman-utvalget Det handler om Norge (NOU 2020:13) som fastslår at dagens bosettingsmønster er under press og foreslår nye virkemidler.

29 kommuner har under 5000 innbyggere, 14 kommuner i Nordland har nå færre enn 3000 innbyggere, av disse har 6 kommuner færre enn tusen innbyggere. 31 av 41 kommuner har hatt nedgang i folketallet det siste året. Det er for tiden ingen konkrete sammenslåingsprosesser på gang. Statsforvalteren har derfor innrettet sine prosjektskjønnsmidler mot kommunesamarbeid på flere tjenestoområder. Målet er større og mer stabile fagmiljøer og mindre sårbar tjenesteproduksjon, for å sikre at kommunene også i fremtiden er i stand til å levere sine lovpålagte tjenester.

Nordland omtales ofte for sine rike naturressurser og spennende utviklingsmuligheter. I tillegg er fylket en del av en landsdel i nord som er militært strategisk viktig. Utviklingen i demografi er

sterkt bekymringsfull i så måte. Demografien gjør også at transport i denne landsdelen er forholdsvis dyrt og krevende sett i lys av det grønne skiftet.

Klima og bærekraft

Klimaendringene utfordrer oss i økende grad, og vi må forvente flere uønskede hendelser fremover. Det betyr at statsforvalteren må forberede oss på flere plan for å både løse interne og eksterne oppgaver som påvirkes av endringene. Vi antar at kommunene vil ha behov for vår kompetanse og støtte i større grad for å håndtere disse hendelsene.

Klimaendringene kan slå både positivt og negativt ut for den demografiske utviklingen.

Arbeidet med å implementere FNs bærekraftsmål i Nordland krever et bredt regionalt partnerskap. Her er statsforvalterens samordningsrolle sentral. Vi i god dialog med relevante samarbeidspartnere for å skape et felles kunnskapsgrunnlag og drive frem et målrettet arbeid mot kommunene.

5.2 Konsekvenser for statsforvalterens evne til å nå fastsatte mål og resultater på lengre sikt

Den endrede budsjettmodellen for embetene har gitt en økning til Nordland. Dette er absolutt nødvendig, og knytter seg til at vi ønsker generelt en høyere kvalitet på alle våre tjenesteleveranser. Til tross for økningen, har enkelte områder fått en lavere økning enn generell lønns- og prisstigning, noe som selvsagt vil påvirke styring på fagområdet. Vi har i hovedsak lønns- og driftsforpliktelser knyttet til disponeringene på vårt kapittel.

Geografien i Nordland - med lange reiseavstander, mange og små kommuner - gjør at det for embetet er ressursmessig krevende å utføre vårt arbeid mot kommunene, selv om vi kan håpe på en videre relevant utvikling innenfor økt bruk av digitale flater i dette arbeidet.

Organisasjonsmessig vil vi ha fokus på å styrke vår organisasjon på de punktene vi ser vi trenger det mest, og stadig effektivisere vårt arbeid på de områdene vi ser forbedringsmuligheter.

Gjennom styrking av bemanning på enkelte områder, bedre tverrfaglig løsning av oppgaver og ved hjelp av nye lokaler som gir mulighet for nye arbeidsmåter, har vi målsetning om å kunne levere enda bedre kvalitet på alle våre områder.

Regionalt samarbeid om bærekraftsmålene, lik forståelse av utfordringsbildet og felles innsats vil trolig kunne bidra til bedre oppgaveløsning og oppfølging av våre kommuner og innbyggere.

5.3 Andre forhold

Statsforvalteren i Nordland har i 2022 fått tatt i bruk de nye lokalene med fullt belegg og gjort oss noen erfaringer med den nye måten å arbeide på, fra kontorer til lommelandskap. Økning i bemanning siden kontraktinngåelse, skaper utfordringer med hensyn til kvadrathorm. Vi har derfor startet et eget prosjekt for å kunne tilpasse og optimalisere de lokalene vi har til rådighet. Vi påregner derfor noen justeringer før vi kan si vi er helt i mål.

Vi må uansett fremover tilpasse oss de nye hybride arbeidsformene, både for å være attraktive i arbeidsmarkedet og for å tilpasse oss tilgjengelige arbeidsarealer. Dette er en fremtid som på den ene siden er ønskelig, men også krevende for et samlet arbeidsmiljø, ledelse og endring.

6 Årsregnskap

[Årsregnskap for Nordland.pdf](#)

7 Vedlegg

Viser til vedlegg med kommentarer nedenfor.

Budsjettavvik

Betegnelse på rapporteringskrav	
Budsjettavvik (tusen kr)	677.5
Budsjettavvik (%)	0.5 %

Betydelig nedgang i mindreforbruk sett mot 2021. Embetet sliter fortsatt med høy turnover som gjør oppfølging av driftsbudsjett krevende. Vanskeligheter å rekruttere inn nye ansatte, som medfører at stillinger blir stående vakante i perioder. Innføring av ny modell for pensjonskostnader har også medført budsjettmessig usikkerhet.

Husleie

Husleie (tusen kr)	11 079.3
Husleie (% av driftsutgifter)	8.3 %

Noe lavere husleiekostnader enn i 2021. Årsak til dette er noe lavere kostnader på strøm, renhold og andre kostnader lokaler. Året 2021 var et innkjøringsår for nytt kontorbygg i Bodø, derav litt høyere kostnader i 2021

Journalposter

Betegnelse på rapporteringskrav	Journalposter totalt	Antall journalposter i ePhorte	Antall journalposter i vergemåls-ePhorte
Antall journalposter	85 627	46 221	39 406

Embetet har hatt en total økning på journalposter i 2022 sett i forhold til 2021. Økningen tilskrives i sin helhet journalposter på vergemål. Antall poster på vergemålsområdet ble på årsrapport i 2021 kun rapportert frem til oktober måned, da det var en indekseringsfeil i SRS. Tallen viser nå i ettertid når tallene er oppdaterte og korrekte at vi har hatt en reell økning på vergemålsposter på ca. 6600 journalposter.

Regnskapstall sortert på poster

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
052501	133 327
052521	2 003
Post 01 (unntatt 052501)	21 543
Post 20-29 (unntatt 052521)	71 952
Post 30-39	11 035
Post 40-49	453
Post 60-69	71 961
Post 70-79	38 345
Post 80-89	3 798

Ingen kommentarer nødvendig.

Sykefravær

Betegnelse på rapporteringskrav	Dager/Prosentdel
Sum totalt sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	2 513.0
Prosent sykefravær (legemeldt og egenmeldt)	6.1 %
Sum totalt sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	637.0
Prosent sykefravær menn (legemeldt og egenmeldt)	4.4 %
Sum totalt sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	1 876.0
Prosent sykefravær kvinner (legemeldt og egenmeldt)	7.0 %
Antall legemeldte sykedager for menn	476.0
Prosent legemeldte sykedager for menn	3.3 %
Avtalte arbeidsdager for menn	14 339.5
Antall legemeldte sykedager for kvinner	1 346.0
Prosent legemeldte sykedager for kvinner	5.0 %
Avtalte arbeidsdager for kvinner	26 881.8
Antall egenmeldte sykedager for menn	161.0
Prosent egenmeldte sykedager for menn	1.1 %
Antall egenmeldte sykedager for kvinner	521.0
Prosent egenmeldte sykedager for kvinner	1.9 %

Sykefraværet har steget fra 2021 til 2022, som forventet til et mer normalt nivå. I tillegg har tilbakekomst til samfunnet gitt økt sykdom hos både ansatte og deres familie - noe som har påvirket vårt samlede fravær. Fraværet vurderes som akseptabelt, og følges rutinemessig opp av ledere med bistand fra HR.

Likestilling

Betegnelse på rapporteringskrav	Antall kvinner	Andel kvinner	Antall menn	Andel menn	Årslønn kvinner	Årslønn menn	Andel kvinners lønn av menns lønn
Totalt i virksomheten	123.0	64.7 %	67.0	35.3 %	687 455.0	700 431.0	98.1 %
Kategori 1: Embetsledelse/Dir/Admsjef	6.0	66.7 %	3.0	33.3 %	1 007 167.0	1 182 667.0	85.2 %
Kategori 2: Seksjonssjef/Ass dir	15.0	55.6 %	12.0	44.4 %	889 303.0	859 783.0	103.4 %
Kategori 3: Saksbehandler 1	66.0	65.3 %	35.0	34.7 %	676 233.0	681 583.0	99.2 %
Kategori 4: Saksbehandler 2	31.0	67.4 %	15.0	32.6 %	590 006.0	579 795.0	101.8 %
Kategori 5: Kontorstillinger	4.0	80.0 %	1.0	20.0 %	537 150.0	394 900.0	136.0 %
Kategori 6: Fagarb. stillinger							
Kategori 7: Læringer	1.0	50.0 %	1.0	50.0 %	116 250.0	116 250.0	100.0 %

Overvekt av kvinner i alle kategorier. Vedrørende kvinners andel lønn av menns lønn, så er dette relativt likt på saksbehandler 1 og 2 nivå. De største utslagene er på Kategori 1, der er statsforvalter og fylkeslege menn. I kategori 5 er fire kvinner relativt erfame, mens en ung mann i gruppen trekker ned.

Årsverk

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Totalt antall årsverk	160.9
Totalt antall årsverk for kvinner	104.8
Totalt antall årsverk for menn	56.1
Totalt antall årsverk for faste stillinger	148.1
Totalt antall årsverk for midlertidige stillinger	12.8
Sum andel administrasjon	9.9 %
Økonomi	4.0
Lønn	0.8
Personal	5.2
Resepsjon/sentralbord	0.0
Andre administrative oppgaver (spesifiser i kommentarfeltet)	6.0
DFØs definisjon av årsverk er benyttet.	

Embetet har hatt stor turnover i 2022, og en økning i årsverk 8,6 årsverk. Forholdet er kommentert i punkt 2.3. HR (personal) har en økning på 2 årsverk grunnet oppdrag som koordineringsembete og en kompetanseoverlapp grunnet snarlig pensjonering. Økonomi er økt fra 2,2 årsverk til fire medarbeidere i full stilling, der administrasjonsdirektør er en. Øvrige omfatter to læringer, en ambassadør for digitale tjenester (IKT brukerstøtte) og tre kommunikasjonsmedarbeidere.

Turnover

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Turnover i prosent	10.1 %
Gjennomsnittlig antall ansatte	179.0
Totalt antall ansatte som sluttet (ekskludert de som gikk av med pensjon) i løpet av året og ble erstattet	18.0
Totalt antall ansatte som sluttet	32.0
Herav ansatte som sluttet grunnet pensjonering	4.0
Herav ansatte som sluttet grunnet andre årsaker	28.0

Vedr gjennomsnittlig antall ansatte - vi har brukt inngangsverdi i januar 2022 da vi etter en diskusjon i HR-kontakt møte (hvor alle embeter er representert) er kommet frem til at dette er en bedre verdi å bruke enn gjennomsnittlig antall ansatte. Vi kommer til å gi tilbakemelding på dette når KDD åpner for tilbakemelding vedr. årsrapporteringens nøkkeltall. Vi kommer også til å gi tilbakemelding på begrepet antall ansatte - er det antall faste, vikarer og midlertidige? Vi har benyttet totaltallet, men mener det mest riktige er å bruke faste ansatte, jf definisjonen på turnover i SPH pkt. 6.3.3.5. I denne tabellen er det mye som er åpent for tolkning noe som gjøre det vanskelig å sammenligne med de andre embetene. Siden oppsettet er annerledes så er det også andre tall her enn det som vi har kommet frem til når vi har jobbet lokalt med problemstillinger knyttet til turnover.

HR - fordelt på kjønn

Betegnelse på rapporteringskrav	Kvinner	Menn	Totalt
Sum antall ansatte	123	67	190
Sum antall deltidsansatte	8	3	11
Sum antall midlertidige ansatte	8	7	15
Sum antall ansatte med personalansvar	13	14	27
Ufrivillig deltid	0	0	0

Driftsutgifter og lønn

Netto driftsutgifter	133 327.5
Administrativ kostnadsdekning	5 674.2
Brutto driftsutgifter	139 001.7
Lønn 052501	110 728.4
Lønnsandel av brutto driftsutgifter	79.7 %

Litt økning fra 2021 i lønnsandel av brutto driftsutgifter. Kan ikke sammenliknes, da beregningene er gjort ulikt. Men bortsett fra det faktum, er økningen forventet etter flere tiltak for å bli konkurransedyktige på lønn.

HR - fordelt på alder/foreldrepermisjon

Betegnelse på rapporteringskrav	2022
Sum antall ansatte	190
Antall ansatte under 20 år	1
Antall ansatte 20 - 29 år	17
Antall ansatte 30 - 39 år	42
Antall ansatte 40 - 49 år	49
Antall ansatte 50 - 59 år	48
Antall ansatte over 60 år	33
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon kvinner	12
Dagsverk foreldrepermisjon kvinner	244
Antall kvinner i foreldrepermisjon	4
Gjennomsnittlig ukesverk foreldrepermisjon menn	14
Dagsverk foreldrepermisjon menn	270
Antall menn i foreldrepermisjon	4

Vi har hatt flere menn som har tatt ut store deler av foreldrepermisjonen, derfor er tallet vedrørende menn høyere enn på kvinner - selv om vi har flere kvinner tilsatt hos oss. Vi har god spredning i alder på ansatte - men noe overvekt av ansatte over 60 på en avdeling.